BOHEMIA
RHAPSOD

Adevărata biografie a lui

LESLEY-ANN JONES
BOHEMIAN RHAPSODY
ADEVĂRATA BIOGRAFIE A LUI FREDDIE MERCURY

TRADUCERE DIN LIMBA ENGLEZĂ:
ALEXANDRU MACOVESCU
EDITURA NEMIRA
BUCUREŞTI, 2019

Lesley-Ann Jones

bohemian rhapsody. The Definitiv Biography of Freddie Mercury

Copyright © 2011

Lesley-Ann Jones scrie biografii, găzduieşte emisiuni radio şi ţine discursuri. Şi-a ascuţit peniţa în presa scrisă din Marea Britanie, unde a fost gazetar şi scriitor invitat mai bine de douăzeci de ani. A lucrat mult în radio şi în televiziune şi este invitată cu regularitate la emisiuni documentare despre muzică în Marea Britanie, SUA şi Australia. Este coproducător al filmului „Ultimul interviu al lui John Lennon" – o mărturie despre ultima întâlnire dintre fostul membru Beatles şi prezentatorul BBC Andy Peebles. Printre cărţile ei se numără: Trumbling Dice, Hero: David Bowie, Imagine şi Ride a White Swan: The Lives and Death of Marc Bolan.

Coperta: Cristian Florescu, Ana NICOLAU

Ilustraţie copertă: Freddie Mercury (Queen) pe scenă la Live Aid, pe stadionul Wembley, Londra, 13 iulie 1985
© Phil Dent via Guliver/Getty Images
Redactor: Mihaela STAN
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Roxana POPESCU
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
jones, lesley-ann
Bohemian Rhapsody: Adevărata biografie a lui Freddie Mercury/ Lesley-Ann Jones;
trad. din lb. engl.: Alexandru Macovescu. - Bucureşti: Nemira Publishing House, 2019
ISBN print: 978-606-43-0588-6
ISBN epub: 978-606-43-0747-7
ISBN mobi: 978-606-43-0748-4
I. Macovescu, Alexandru (trad.)
821.111
Lesley-Ann Jones
bohemian rhapsody. The Definitiv Biography of Freddie Mercury
Copyright © Lesley-Ann Jones 2011
The right of Lesley-Ann Jones to be identified as the Author of the Work has been asserted by her in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.
All rights reserved.

© Nemira, 2019
Orice reproducere, totală sau parţială,
a acestei lucrări şi închirierea acestei cărţi
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
şi se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

Pentru mama şi tata
Pentru Mia, Henry şi Bridie

Introducere

Montreux

Pe atunci nu scriam. Luam notiţe, aşa cum făceau ziariştii la vremea aceea, ne întipăream citatele în memorie, apoi inventam un motiv şi ne duceam la baie unde mâzgăleam repede în carneţel înainte ca băutura să-şi facă efectul. Evident că aveam reportofoane, dar nu le puteam folosi. Tăiau tot cheful de discuţii, mai ales dacă te aflai într-un loc compromiţător, unde nu era în regulă să recunoşti deschis că eşti un ageamiu.

Aşa că noi – câţiva scribi şi un fotograf – ne-am rupt de droaia de jurnalişti gălăgioşi de la centrul de conferinţe şi am ieşit să bem liniştiţi o bere la singurul bar din centrul oraşului Montreux. Blanc Gigi era un local intim – i se spunea White Horse. Freddie era acolo în noaptea aia cu câţiva prieteni promiscui care puteau fi elveţieni sau francezi. Barul ăsta englez era unul dintre preferatele lui şi asta cred că o ştiam. Freddie nu avea nevoie de o gardă de corp, ci de ţigări. Tipul nou de la *Express* era fumător înrăit şi avea mereu patru pachete la el. Nopţile erau lungi pentru reporterii tineri care se ocupau de domeniul showbizului. Veniserăm pregătiţi.

Nu era prima oară când îl vedeam pe Freddie. Mai fusesem şi înainte unul în preajma celuilalt. Eram fan rock din copilărie – îl cunoscusem pe Bowie la 11 ani, iar Hendrix a murit de ziua mea în 1970 (cu siguranţă era un „semn”, nu aşa era totul?). Am intrat în contact cu fascinanta şi complexa muzică a formaţiei Queen într-o vacanţă de vară datorită surorilor Jan şi Maureen Day, fani din Aldershot. Aşa m-am trezit călătorind cu ele într-un autocar ca vai de lume spre Barcelona şi plajele din Costa Brava. Atunci când toţi aveau o chitară şi o pană care îi aparţinuse lui George Harrison. Însă, indiferent cât îmi întindeam degetele, instrumentul nu avea să-mi simtă lipsa.

Cum nu puteam să fiu vreo Chrissie Hynde sau Joan Jett, am scris despre rock şi pop de la începutul anilor ’80 până în 1992 în *Daily Mail*, *Mail on Sunday,* în suplimentul *You* şi în *The Sun*. I-am întâlnit pe cei de la Queen când eram jurnalistă la început de drum la Associated Newspapers. Am fost trimisă în 1984 să le iau un interviu lui Freddie şi lui Brian la birourile Queen din Notting Hill şi aşa ne-am cunoscut într-un fel ciudat: ei te sunau, tu veneai. Anii care au urmat mi se par din altă lume. Pe atunci totul era mai simplu. Artiştii şi jurnaliştii zburau de obicei împreună, mergeau cu aceeaşi limuzină, stăteau în aceleaşi hoteluri, mâncau la aceleaşi mese şi se distrau pe cinste.

Câteva prietenii preţioase s-au şi păstrat.

Acum nu prea se mai întâmplă aşa. Prea mulţi manageri, agenţi, promotori, specialişti în relaţii publice, tipi de la casa de discuri şi oportunişti, cu toţii având un plan. Dacă spun că nu, se prefac. E în interesul lor să-i ţină pe cei de teapa mea cât mai în spate. Pe atunci, intram peste tot cu sau fără un card laminat sau o legitimaţie care să-ţi permită accesul. Uneori le şi ascundeam doar ca să nu ne ieşim din mână. Să duci de nas pe cineva făcea parte din distracţie.

Cu un an în urmă eram în spatele scenei când Queen a cântat pe Wembley în cadrul concertului Live Aid – azi nu aş avea acces – şi am fost invitată în mai multe oraşe când au mers în turneul *Magic* în 1986. În Budapesta am fost la o recepţie privată în onoarea trupei la Ambasada Angliei şi am asistat la spectacolul lor istoric din Budapesta, de după Cortina de Fier, probabil cel mai grozav moment live al lor. Îmi place să cred că mă potriveam în peisaj: o pistruiată slabă de douăzeci şi ceva de ani căreia îi plăcea rock-and-rollul.

Mereu m-a surprins cât de slab era Freddie când îl vedeai de aproape. Poate ca urmare a regimului pe bază de nicotină, votcă, vin, cocaină, poftă scăzută de mâncare şi a faptului că era un interpret plin de energie. Era atât de măreţ pe scenă, încât te aşteptai să fie impunător şi în viaţa reală.

Însă nu era. Dimpotrivă, părea mic şi avea un aer de băieţel adorabil. Voiai să-i fii mamă aşa cum îşi doreau toate fetele. Trezea aceleaşi instincte ca Boy George, solistul androgin de la Culture Club, care a devenit preferatul casnicelor după ce a „mărturisit", deşi nu era adevărat, că prefera să bea ceai decât să facă sex.

La White Horse, Freddie se uita în jur cu sprâncenele ridicate, şoptind cuvântul „ţigară" cu vocea lui sacadată şi vag efeminată. În acea noapte mi-am dat seama că era o sumă de contradicţii. În viaţa de zi cu zi era umil şi rezervat, iar pe scenă avea un aer arogant. Mai târziu, l-am auzit spunând „pi-pi" cu o voce copilăroasă şi m-am uitat fascinată cum un tip din anturajul lui l-a condus la toaleta bărbaţilor. Şi mi s-au aprins călcâiele după el. Voiam să-l iau acasă, să-i fac o baie fierbinte şi să o pun pe mama să-i pregătească o friptură la tavă. Când mă gândesc acum, pare imposibil ca un star rock impresionant ca el să nu se poată duce la toaletă de unul singur. Freddie ar fi fost o ţintă vulnerabilă la toaletă.

Roger Tavener de la *Express* i-a oferit o ţigară Marlboro Roşu. Freddie a ezitat înainte să accepte – prefera Silk Cut. Se uita la noi vag interesat pe când ne ciondăneam cu petrecăreţii. Cred că s-a întors să ne mai ceară o ţigară pentru că nu i-am acordat prea multă atenţie. Unde stăteam atunci? La Montreux Palace – răspuns corect. Freddie stătuse acolo şi avusese propriul lui apartament. El şi Queen deţineau Mountain Studios, singurul studio de înregistrări din această staţiune elveţiană cu ştaif. Pe atunci Mountain era considerat cel mai bun studio din Europa. Ne-a făcut el cinste cu un rând din ce băuserăm înainte.

„Evident că ştii cine sunt", mi-a zis după mai bine de o oră, cu o sclipire în ochii lui întunecaţi.

Logic. El era motivul pentru care ne găseam acolo. După câteva vodca tonic, poate că avea să-şi amintească numele noastre. Fuseserăm trimişi de editorii ziarelor la care lucram să asistăm la festivalul TV anual de divertisment şi la Premiile Golden Rose (Festivalul Rose d'Or era foarte

cunoscut în Montreux în mai 1986), însă scriam şi despre o gală rock televizată, un fel de scuză pentru ca jurnaliştii să se dea în stambă.

Credeam că nu vrea să fie deranjat, dar el părea dornic să stea de vorbă cu noi. În general nu-i păsa de jurnalişti. Întrucât în trecut fusese ridiculizat şi citat greşit, nu avea încredere în mulţi dintre noi. David Wigg – la acea vreme editorul secţiunii divertisment de la *Daily Express*, care se afla şi el în oraş – era bun prieten cu Freddie. De cele mai multe ori el reuşea să aibă o ştire senzaţională.

Ne apropiam prea mult. Eram conştienţi că dădeam cu piciorul şansei de a-i lua un interviu oficial. Spre dimineaţă Freddie avea să se prindă cine eram, adică managementul şi cei de la PR aveau să-şi dea seama. Şi întrucât depăşiserăm măsura, după cum vor aprecia ei situaţia, nu o să ne mai apropiem niciodată de el. Era barul lui, teritoriul lui. Chiar şi aşa, părea vulnerabil şi crispat, la ani-lumină de vedeta pe care credeam că o cunoaştem.

„De asta sunt aici”, a zis. „Suntem la doar două ore de Londra, dar aici pot să respir, să gândesc, să scriu, să înregistrez, să fac o plimbare şi cred că o să am nevoie de asta în următorii ani.”

Îl înţelegeam. Am vorbit despre partea dureroasă a celebrităţii: problema lui, nu a noastră. Ne stăpâneam. Încercam să părem cool. Ne înăbuşeam instinctul criminal de a ne repezi la telefon şi de a ne suna editorii ca să le spunem cea mai senzaţională ştire a anului, şi anume că îl aveam printre noi, într-un bar din străinătate, pe cel mai căutat interpret rock. Am mai dat pe gât câteva pahare şi am aşteptat. Era un prilej nepreţuit. Tavener şi cu mine voiam să ne impresionăm reciproc, în timp ce publicaţiile la care scriam erau la cuţite. Ar fi trebuit să ne dăm târcoale ca doi rechini albi. L-am asigurat pe Freddie că eram obişnuiţi să lucrăm cu celebrităţi şi că ştiam ce înseamnă confidenţialitatea; că e primul lucru pe care vedetele îl

sacrifică şi ultimul lucru despre care îşi dau seama că îl vor înapoi. Cuvintele noastre l-au emoţionat.

Se uita în paharul cu vodcă rotindu-l.

„Ştii, exact de asta stau treaz nopţile”, ne-a zis căzut pe gânduri. „Am creat un monstru. Monstrul sunt eu. Nu pot da vina pe altcineva. Şi m-am străduit să ajung aici încă de mic. Aş fi fost în stare de orice ca să obţin ce am acum. Orice mi se întâmplă e din vina mea. E ceea ce mi-am dorit. Toţi facem eforturi să ajungem sus. Succes, faimă, bani, sex, droguri – orice vrei. Eu am de toate. Dar acum încep să-mi dau seama că vreau să evadez din lumea pe care mi-am creat-o. Încep să-mi fac griji că nu o pot controla, că mai degrabă mă controlează ea pe mine.

Mă schimb când urc pe scenă. Mă transform în «interpretul desăvârşit». O spun pentru că aşa trebuie să fiu. Nu pot fi pe locul doi, mai bine renunţ. Ştiu că trebuie să merg ţanţoş. Ştiu că trebuie să ţin stativul microfonului într-un anumit fel. Şi-mi place la nebunie. La fel cum mi-a plăcut să-l văd pe Jimi Hendrix aducându-şi fanii în extaz. Ştia ce face, iar fanii se lăsau cuceriţi, însă era un tip destul de timid în afara scenei. Poate a suferit încercând să se ridice la înălţimea aşteptărilor, să fie rebelul care nu era departe de lumina reflectoarelor. Pentru mine să fiu sus pe scenă e o experienţă extracorporală. Parcă mă uit în jos la mine şi mă gândesc: «Băga-mi-aş, ce tare!» Apoi îmi dau seama că sunt eu: hai să mă apuc de treabă!

Desigur că e un drog, un stimulent. Dar devine greu când lumea mă vede pe stradă şi mă vrea acolo sus pe piedestal. Freddie *cel mare.* Nu sunt aşa. Sunt mai tăcut. Încerci să-ţi separi viaţa personală de cea publică de interpret, pentru că e o existenţă schizofrenică. Cred că ăsta e preţul pe care trebuie să-l plătesc. Nu mă înţelegeţi greşit, nu sunt vreun bogătan căruia să-i plângeţi de milă. Muzica mă face să mă trezesc dimineaţa. Chiar sunt binecuvântat.”

Ce putea să facă?

„Fac o dramă din nimic, nu?”

Se întrezărea personalitatea sa uriaşă.

„Banii curg, sunt adulat, stau aici, la Montreux, şi în cea mai spectaculoasă zonă din Londra. Pot să cumpăr o proprietate în New York, Paris, oriunde vreau. Sunt răsfăţat. Tipul de pe scenă poate să facă asta. Publicul se aşteaptă s-o facă. Mi-e groază unde voi ajunge", ne-a mărturisit într-un târziu. „Să faci parte dintr-una dintre cele mai mari trupe din lume aduce după sine nişte probleme. Înseamnă că nu pot să umblu de capul meu şi să mănânc o brioşă după-amiaza într-o ceainărie drăguţă din Kent. Trebuie mereu să pun totul în balanţă. E o călătorie dată naibii şi mă bucur de ea, vă asigur, însă uneori..."

Apoi am luat-o prin cazinou şi am ieşit pe partea cealaltă, însă zorile erau departe. Freddie şi câţiva prieteni dormeau într-o vilă aflată la poalele Alpilor, despre care el spunea că ascundea mistere antice şi o comoară pierdută, o parte din ea fiind dosită de nazişti în timpul războiului. În aerul răcoros al nopţii se simţea miros de pin. Munţii luminaţi de lună aruncau umbre peste lacul întins din faţă.

Era evident cât de mult îndrăgea Freddie locul acesta: peisajul rivierei din Vaud era aidoma celui de pe o cutie de bomboane; zona era renumită pentru festivalul anual de jazz, viile sale, Nabokov şi Chaplin, pentru *Smoke on the Water* – piesa inimitabilă compusă de Deep Purple în decembrie 1971, după ce un fan a declanşat o rachetă de semnalizare la un concert al lui Frank Zappa. Întregul cazinou s-a făcut scrum, iar vălătucii de fum s-au întins peste lacul Geneva în timp ce Roger Glover[1] privea pe fereastra hotelului cu chitara în mână.

„Să-mi aruncaţi cenuşa în lac după ce voi muri", a zis Freddie pe un ton glumeţ. A repetat asta de cel puţin două ori.

Am început să vorbim din nou despre cât de importat e să te bucuri de lucrurile simple din viaţă. Însă era evident că

[1] Basistul trupei Deep Purple (n. red.).

averea fabuloasă de star rock îi permitea un stil de viaţă luxos la care muritorii de rând ca noi puteau doar să viseze.

Şi ce am făcut cu această „exclusivitate”? Nimic. Nu am scris. Doar noi ştiam.

Freddie şi anturajul lui erau oameni de treabă. Fusese o noapte pe cinste. Freddie fusese sincer, deşi probabil nu avea încredere în noi. Ştia cine suntem, ne bănuise poate că urmărim să-l înşelăm. Poate că şi voia asta ca să demonstreze că reporterii sunt nişte vulturi. Freddie era obişnuit să fie trădat, mai ales de oameni ca noi. Deşi nu am înţeles atunci, comportamentul lui are noimă acum. Cred că Freddie simţea că zilele îi sunt numărate. Cu siguranţă trăia ca şi cum ziua de mâine nu avea să mai vină. Poate că doar nu voia să mai fie prudent atunci pentru că se simţea încătuşat de faimă. Fiindcă ştiam că el se aştepta la ce e mai rău de la noi, Tavener şi cu mine am fost de acord să facem un lucru impardonabil, pentru care puteam fi concediaţi. Nu aveam să scriem despre confesiunile lui Freddie doar pentru ca un titlu ieftin de pe prima pagină a unui ziar să le ia ochii cititorilor.

Zorile începeau să se ivească peste crestele munţilor acoperiţi de zăpadă. În apă se oglindeau o sumedenie de culori pe când ne îndreptam spre hotel. Nimeni nu spunea nimic. Nu mai era nimic de zis. Tavener fuma ultima ţigară.

„Muzica rock are o importanţă covârşitoare”, susţine Cosmo Hallstrom, un psihiatru renumit, care timp de patru decenii a consultat pacienţi celebri. „Reprezintă cultura aşa cum e acum. Faci bani mulţi, ceea ce e de dorit. E un fenomen ce nu poate fi ignorat. Ne uneşte, creează o legătură. Stilul rock-and-roll acţionează nemijlocit şi rapid, implică emoţii pure, nefiltrate şi concepte simple. Este atât de percutant, încât nu îl poţi ignora. Nu are cum să nu te mişte; ar trebui să fii surd – şi poate nici atunci. Este limba unei generaţii. O validează aşa cum nimic nu o poate face.”

„Să fii artist e un strigăt de ajutor”, insistă Simom Napier-Bell, cel mai notoriu manager pop/rock din industrie, care ştie

cum merge treaba. A scris hituri pentru Dusty Springfield, a făcut vedete din Marc Bolan, The Yardbirds şi Japan, a lansat formaţia Wham! şi l-a transformat pe George Michael într-un superstar solo. Simon vorbeşte mereu pe şleau, mai ales despre acest subiect.

„Toţi artiştii sunt oameni teribil de nesiguri pe ei. Vor cu disperare să fie remarcaţi. Caută mereu un public. Sunt forţaţi să fie comerciali, ceea ce detestă, însă eu cred că le face «arta» mult mai bună. Cu toţii au aceeaşi poveste, lucru esenţial. De pildă, Eric Clapton. Când l-am văzut prima oară, mi-am zis: «Nu e artist, ci doar muzician.» În trupa lui John Mayall cânta cu spatele la public pentru că era foarte timid. Dar, pe măsură ce a evoluat, mi-am dat seama că *e* artist. Avea un tată absent, o soră care îi era de fapt mamă şi o bunică despre care credea că-i e mamă. Artiştii au mereu o copilărie marcată de abuz – cel puţin în privinţa lipsei de afecţiune. Aşa că îşi doresc cu disperare să aibă succes, să primească iubire şi atenţie. Toţi ceilalţi renunţă până la urmă. Pentru că vă mărturisesc: este *absolut sinistru* să fii vedetă. E plăcut să primeşti o masă bună la restaurant, dar apoi vin oameni la tine la fiecare treizeci de secunde în timp ce tu mănânci. E un coşmar. Însă vedetele sunt dispuse să suporte riscurile. Vine la pachet cu tot restul.

De obicei vedetele sunt fermecătoare cu oamenii de rând. Dar există şi o parte întunecată. După ce au luat tot ce au avut nevoie de la tine, nu le mai eşti de folos şi te lasă pe marginea drumului. Mi s-a întâmplat, dar nu m-a afectat câtuşi de puţin. Îi înţeleg, ştiu ce-i face să vibreze. N-are rost să te superi sau să te înfurii că ai fost tratat urât sau crud de către o vedetă. Aşa sunt ele. Fiecare are o problemă psihologică. Îţi garantez că, dacă afli mai multe despre copilăria lor, vei descoperi ceva. Ce altceva te-ar face aşa de disperat după aplauze şi adulaţie? Aşa de disperat încât să duci o viaţă mizerabilă care nici nu mai e a ta? Nicio persoană întreagă la minte nu ar vrea să fie vedetă vreodată. Nici pentru toţi banii din lume.”

„Freddie Mercury a făcut cel mai important lucru”, susţine dr. Hallstrom, „A murit tânăr. În loc să devină o vedetă grasă, umflată şi arogantă, a murit în floarea vârstei şi va rămâne mereu în memoria noastră aşa cum era la acea vârstă. Nu-i deloc rău să te retragi aşa.”

Aceasta e povestea lui.

1

Live Aid

„Participând la concert facem un lucru bun, iar lumea se va uita, va asculta şi, să sperăm, va şi dona. Când mor oameni de foame, ar trebui să o vedem ca pe o problemă a tuturor. Uneori mă simt neputincios. Însă acum pot să fac ceva.”

FREDDIE MERCURY

„Era scena perfectă pentru Freddie Mercury: lumea întreagă.”

BOB GELDOF

Pe vremuri politicienii erau oratori de excepţie. Însă, în acest secol, talentul lor lasă de dorit. Rockul, deşi e un domeniu improbabil, este una dintre puţinele profesii în care un individ sau o trupă poate să cucerească publicul şi să controleze mii de oameni cu ajutorul vocii lor. Actorii nu o pot face. Vedetele de televiziune nici nu se pot apropia de un aşa talent. Poate că superstarul rock este ultima personalitate marcantă a timpurilor noastre. Aşa m-am simţit pe când stăteam în spatele scenei de pe stadionul Wembley în ziua concertului Live Aid alături de John Entwistle, basistul de la Who, şi de Max, prietena lui. Ne uitam la Freddie cum cânta în căldura sufocantă pentru aproape 80 000 de oamenii şi pentru cine ştie câte milioane de telespectatori? În anii care au urmat s-au vehiculat o mulţime de cifre, între „400 de milioane în 50 de ţări prin satelit” şi „1,9 miliarde în toată lumea”. Cu nonşalanţă, inteligenţă, aroganţă şi sex-appeal a dat tot ce avea mai bun. Noi ne uitam cu gurile căscate. Strigătele asurzitoare ale mulţimii acopereau orice încercare de a-i vorbi. Lui Freddie nici nu-i păsa. Puterea brută

cu care vrăjea publicul te copleşea de-a dreptul. În culise, cele mai cunoscute nume din industria rock se opreau să se uite la rivalul lor, care îi eclipsa pe toţi. Freddie ştia ce face. Preţ de optsprezece minute, acest rege improbabil şi „Regină" deopotrivă a domnit peste toată lumea.

Norocul apare când nu te aştepţi. Bob Geldof scria în jurnalul său pe când se afla într-un taxi: a fost noroc. Se întâmpla în noiembrie 1984. Din adâncul minţii sale, un „câmp de bătaie al ideilor aflate în conflict" – aşa cum a descris-o mai târziu, au ieşit la iveală câteva versuri care aveau să zguduie lumea în curând. S-a întâmplat la scurt timp după ce a văzut pe BBC News reportajul sinistru transmis de Michael Buerk despre foametea din Etiopia. Îngrozit de imaginile ce arătau o suferinţă de proporţii colosale, Geldof s-a simţit zguduit şi neajutorat, iar instinctul i-a spus că trebuie să se implice. Habar nu avea cum. Putea să facă ce ştia mai bine: să stea şi să scrie un hit, iar banii câştigaţi să-i doneze organizaţiei nonprofit Oxfam. Dar The Boomtown Rats, formaţia lui irlandeză de punk, intrase în declin şi nu mai avusese un hit în Top 10 din 1980. În 1979 se clasaseră pe primul loc cu *I Don't Like Mondays,* cel mai mare succes al lor, dar trecuse mult timp de atunci. Ştia că fanii se vor îmbulzi să cumpere un single în scop caritabil dacă artistul este suficient de cunoscut – mai ales de Crăciun. Trebuia doar să găsească pe cineva dispus să înregistreze o piesă. Ce bine ar fi fost dacă ar fi putut să convingă o întreagă galaxie să se unească într-o melodie.

Bob a vorbit cu Midge Ure de la Ultravox, care avea să concerteze la *The Tube*, o emisiune rock/pop de pe Channel 4, prezentată de prietena lui Geldof de atunci (viitoarea soţie), răposata Paula Yates. Midge a fost de acord să pună versurile lui Geldof pe muzică şi să orchestreze câteva aranjamente. Bob s-a dus apoi la Sting, la solistul Duran Duran, Simon Le Bon, şi la Gary şi Martin Kemp de la Spandau Ballet. Lista galactică s-a întins pe măsură ce trecea timpul şi i-a inclus printre alţii pe Boy George, Frankie Goes To Hollywood, Paul Weller de la Style Council, George Michael şi Andrew Ridgeley de la Wham! şi Paul Young. Francis Rossi şi Rick Parfitt de la Status Quo au participat de bunăvoie. Apoi Phil Collins şi Bananarama. David

Bowie şi Paul McCartney, care aveau alte angajamente, au contribuit de la distanţă, iar înregistrarea i-a fost trimisă lui Geldof ca să o pună mai târziu pe single. Sir Peter Blake, cunoscut în toată lumea pentru coperta albumului *Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band* aparţinând formaţiei The Beatles, a fost recrutat pentru a crea coperta discului. Aşa a apărut Band Aid, un joc de cuvinte după renumita marcă de plasturi. Avea să fie un „plasture" care să „ajute" lumea.

Piesa *Do They Know It's Christmas?* a fost înregistrată gratuit la Sarm West Studios, care-i aparţinea lui Trevor Horn, în Notting Hill, în vestul Londrei, pe 25 noiembrie 1984, şi a fost lansată patru zile mai târziu.

Pe prima poziţie atunci era senzaţionalul cântăreţ scoţian Jim Diamond cu balada sa minunată şi eternă *I Should Have Known Better*. Deşi trupa lui Jim, PhD, avusese un hit cu *I Won't Let You Down* în 1982, el nu avusese niciodată un hit solo. Industria muzicală a rămas astfel şocată când Jim cel cu inima mare a dat un interviu despre succesul său în topuri.

„Mă bucur să fiu pe prima poziţie, dar săptămâna viitoare nu vreau ca oamenii să cumpere discul meu, ci pe cel al Band Aid", a declarat el.

„Nu mi-a venit să cred. Cum nu mai fusese pe prima poziţie în clasament de cinci ani, ştiam cât îl costă să spună aşa ceva. Îşi dădea piesa la o parte pentru ceilalţi. A fost un gest altruist şi sincer", a comentat Geldof.

Săptămâna următoare *Do They Know It's Christmas?* a urcat direct pe prima poziţie în topurile din Marea Britanie, vânzând mai mult decât toate piesele din top la un loc şi devenind cea mai bine vândută piesă în timp record din 1952, de când se înfiinţase topul. Doar în prima săptămână s-au expediat un milion de copii. Discul a rămas pe prima poziţie timp de cinci săptămâni, vânzând peste trei milioane şi jumătate de copii. A devenit cel mai bine vândut single din toate timpurile din Marea Britanie, punând capăt domniei de nouă ani a măreţei opere Queen, *Bohemian Rhapsody. Do They Know It's Christmas?* avea să fie depăşită de single-ul în scopuri caritabile din 1997 al lui Elton John intitulat *Candle In the Wind/Something About the*

Way You Look Tonight, reînregistrat ca un omagiu adus Prinţesei de Wales.

„Queen au fost cu siguranţă dezamăgiţi când nu li s-a cerut să cânte *Do They Know It's Christmas?*", recunoaşte Spike Edney, un muzician care a concertat cu Queen ca al cincilea membru, cântând la clape, vocal şi la chitară ritmică şi care îşi făcuse un nume colaborând cu The Boomtown Rats şi alte trupe cunoscute.

„Eram în turneu cu Rats şi Geldof şi i-am pomenit de asta lui Bob. Atunci mi-a zis că spera să facă un spectacol şi intenţiona să-i roage pe cei de la Queen să cânte. Îmi amintesc că mă gândeam: «Rahat! E dus cu pluta. N-o să se întâmple niciodată.»

Reacţia industriei la ce reuşise Geldof sugera altceva. Drept răspuns la ce se întâmplase în Regatul Unit, America venea tare din urmă cu superformaţia USA for Africa interpretând piesa *We Are the World*. Compusă de Michael Jackson şi Lionel Richie, produsă de Quincy Jones şi Michael Omartian, piesa i-a reunit în studioul de înregistrări pe unii dintre cei mai cunoscuţi muzicieni din lume. Înregistrările au avut loc la studiourile A&M din Hollywood în ianuarie 1985, iar cântăreţii au fost legendari: Diana Ross, Bruce Springsteen, Smokey Robinson, Cyndi Lauper, Billy Joel, Dionne Warwick, Willie Nelson şi Huey Lewis printre alţii. Peste patruzeci şi cinci de artişti americani de top au luat parte la această piesă. Cincizeci au fost refuzaţi. Când cei aleşi au ajuns la studio, au văzut un anunţ care îi îndemna să „îşi lase mândria la uşă". I-a întâmpinat şi glumeţul Stevie Wonder, care le-a spus că, dacă piesa nu era la cel mai înalt standard de calitate sau nu înregistrau din prima, el şi Ray Charles, celălalt cântăreţ orb, aveau să-i ducă pe toţi cu maşina acasă. Discul s-a vândut în peste douăzeci de milioane de copii şi a devenit cel mai bine vândut cântec pop în timp record din toate timpurile.

După ce a ieşit pe piaţă provocatorul album *The Works* al formaţiei Queen, Geldof s-a gândit să ţintească mai sus cu campania de ajutoare şi a anunţat că intenţiona să pună pe picioare cel mai ambiţios proiect rock-and-roll din toate timpurile. Pentru că au fost ignoraţi când s-a înregistrat piesa,

cei de la Queen nici nu se gândeau că li se va cere să concerteze. Acum pare o ironie. În ciuda unei cariere de cincisprezece ani, a unui catalog strălucit de albume, piese şi clipuri, a multor milioane de dolari din drepturi de autor şi a celor mai multe premii din industria muzicală datorită talentului de a combina stilurile rock, pop, operă, rockabilly, disco, funk şi folk, celebritatea celor de la Queen părea să intre pe o pantă descendentă. Trupa lipsise din ţară o bună bucată de vreme, între august 1984 si mai 1985, ca să-şi promoveze albumul *The Works*, timp în care a participat la festivalul Rock in Rio din ianuarie 1985, cântând în faţa a 325 000 de fani. Dar turneul nu fusese scutit de probleme. Se zvonea că fiecare membru al formaţiei avea să o ia pe drumul lui.

„Era clar că se îndepărtau unul de altul”, confirmă Spike Edney. „Vremurile se schimbaseră, iar genul muzical era cu totul altul – New Romantics, Spandau Ballet şi Duran Duran erau în vogă. Nu există garanţii când vine vorba de succes. Lucrurile nu mai mergeau bine pentru formaţie de ceva vreme, mai ales în America. Casa de discuri din SUA avea probleme. Încrederea lor era zdruncinată. Era posibil să se fi întors unul împotriva celuilalt. Cine n-ar fi făcut-o?”

„Oamenii se mai şi ceartă”, admite Rick Wakeman, prietenul lor apropiat, un clăpar de geniu şi fost membru al trupelor Strawbs şi Yes.

„Membrii unei formaţii se ceartă. E de înţeles. În ce altă meserie ai tot timpul pe cineva lângă tine? Pe drum, împreună, mănâncaţi micul dejun împreună, vă duceţi la muncă împreună, luaţi toate mesele împreună. Eşti singur doar în pat şi nici măcar atunci. Indiferent cât de prieteni sunteţi, vine o zi când îţi spui: «Dacă se mai scarpină o dată în cap, îl pocnesc.» Trebuie să ştii când să-l laşi pe celălalt să respire. Când compui muzica potrivită, nu mai contează dacă unul se pileşte, altul se duce să ia droguri, altul se duce pe teren la antrenament sau altul o şterge la un meci de fotbal. Dacă ai cinci sau patru tipi laolaltă, toţi foarte creativi, care fac lucruri minunate cu minţile, mâinile şi vocile, sunt toate şansele să izbucnească un foc de artificii. Din punctul ăsta de vedere, cei de la Queen nu erau foarte diferiţi de noi toţi.”

După ce fuseseră în turneu pentru a-şi promova albumul *Hot Space* din 1982, care era surprinzător şi dansant, Freddie Mercury, Brian May, Roger Taylor şi John Deacon se despărţiseră pentru a se concentra pe proiecte solo – Brian cu Eddie Van Halen pe Star Fleet Project şi Freddie pe albumul lui. În august 1983 s-au reunit în Los Angeles pentru a colabora la *The Works,* al zecelea album de studio şi primul CD. *Radio Ga Ga* a fost primul single. Pe *The Works* figurau şi o piesă hard rock, *Hammer to Fall,* balada tristă *Is This the World We Created...?* şi controversata piesă *I Want to Break Free*, însoţită de clipul scandalos cu toţi membrii în travesti, bazat în mare pe o scenă casnică din serialul britanic *Coronation Street.* Deşi piesa a avut un succes imens în Marea Britanie şi în alte ţări, jignise sensibilităţile conservatoare ale americanilor şi supărase mulţi fani.

Iar Queen încălcase recent boicotul cultural impus de Naţiunile Unite, la fel cum o făcuseră şi Rod Stewart, Rick Wakeman, Status Quo şi alţii, concertând în Africa de Sud, dominată la acea vreme de apartheid. Concertele Queen din octombrie 1984, din complexul de lux Sun City din Bophuthatswana al lui Sol Kerzner, au fost aspru criticate, ceea ce a dus la amendarea şi trecerea formaţiei pe lista neagră de către Uniunea Muzicienilor Britanici. Pentru Freddie, un cântăreţ născut în Africa, totul era un circ ieftin. Situaţia s-a rezolvat în 1993 când segregarea rasială a luat sfârşit, cu un an înainte ca Nelson Mandela să fie ales preşedinte al Africii de Sud. În anii următori cei de la Queen aveau să-l susţină activ pe Mandela.

„I-am susţinut când s-au dus în Africa de Sud”, spune Rick Wakeman. „Şi eu am cântat în toiul apartheidului cu o orchestră formată din zuluşi, asiatici şi albi. Am cântat acolo *Journey to the Centre of the Earth*, iar presa britanică m-a pus la stâlpul infamiei. Am încercat să-mi explic gestul, dar nu au vrut să asculte. Muzica nu e «neagră» sau «albă», este rodul unei orchestre, al unui cor. Nu am susţinut apartheidul când am concertat acolo. George Benson a fost acolo, la fel şi Diana Ross. Cum de cei de culoare pot cânta, şi albii nu? Mi se pare rasist. Shirley Bassey s-a dus şi a zis: «Ce dracu’, sunt pe jumătate de culoare şi pe jumătate galeză, cât de nasol poate

fi?» Aşa că, atunci când cei de la Queen s-au dus în Africa de Sud, le-am salutat gestul. Au reuşit să atragă atenţia asupra faptului că muzica nu are bariere sexuale, culturale sau rasiale. E pentru toată lumea."

„Tonomatul mondial" Live Aid urmă să se desfăşoare în două locaţii uriaşe pe 13 iulie 1985. Au fost rezervate stadioanele Wembley şi John F. Kennedy din Philadelphia. Însă organizarea s-a dovedit un coşmar logistic.

„Când Bob a venit prima oară la mine în birou să discutăm despre eveniment, am crezut că glumeşte", îşi aminteşte organizatorul Harvey Goldsmith. „În 1985 nu erau faxuri, darămite calculatoare, telefoane mobile sau orice altceva. Lucram cu telex şi linii fixe. Îmi amintesc cum stăteam la birou într-o după-amiază cu o hartă uriaşă văzută din satelit şi cu un şubler, încercând să-mi dau seama unde va fi satelitul în anumite momente. Când ne-am dus la BBC, Bob a lovit în masă şi a zis: «Vreau şaptişpe ore de transmisie» – era ceva nemaiauzit. Odată ce BBC a fost de acord, ne puteam folosi de acest avantaj ca să convingem toate posturile din lume să o facă. Nu se mai întâmplase niciodată aşa ceva. Treaba era să pun totul cap la cap şi să meargă ca uns."

Apoi a urmat sarcina grea de a convinge cele mai mari nume din muzica rock, dintre care unii contribuiseră la realizarea single-ului caritabil, să susţină un recital pentru a strânge bani pentru nişte muribunzi. A fost un răspuns extraordinar de puternic dat de muzicieni guvernelor lumii care se dovediseră incapabile să acţioneze.

După cum a spus Francis Rossi de la Status Quo: „Eram noi, idioţii din rock-and-roll care îşi făceau datoria. Mă înfurie numai gândul. Cred că, dacă toţi ar fi depus un efort comun, dacă am fi înţeles ce am fi putut realiza, am fi putut convinge companiile petroliere ca BP, Shell şi altele să contribuie. Am fi strâns de douăzeci de ori mai mulţi bani. Nu-mi spune că guvernul nu ar fi găsit o cale de a da o lege prin care să rezolve problema cu reclamele. S-ar fi putut implica marile companii, iar rezultatul ar fi fost fantastic. Pe atunci era un teritoriu neexplorat. Astăzi percepem diferit Live Aid. Însă am toată stima pentru Bob. A reuşit ceva de care foarte puţini ar fi fost în stare."

Cum a reuşit Geldof să-i convingă pe cei de la Queen?

„Bob m-a rugat să-i întreb dacă ar vrea să cânte, iar prilejul s-a ivit când Queen a mers în turneu în Noua Zeelandă”, povesteşte Spike Edney. „Iar ei au răspuns: «De ce nu ne propune chiar el?» Le-am explicat că îi era frică de un refuz. Nu au părut convinşi, dar au spus că ar lua în considerare propunerea. I-am zis lui Bob, care l-a abordat oficial pe Jim Beach [impresarul Queen].”

Geldof a explicat mai târziu cum i-a convins.

„Am dat de Jim tocmai într-o staţiune la malul mării şi l-am întrebat: «Pentru numele lui Dumnezeu, ce e în *neregulă* cu ei?» La care Jim a replicat: «Ştii, Freddie e foarte sensibil.» Aşa că i-am spus: «Transmite-i poponarului ăluia bătrân că o să fie cel mai mare eveniment din toate timpurile – ceva uriaş.» Aşa că în cele din urmă s-au răzgândit şi au răspuns că vor cânta, iar eu mi-am zis: «Super!» Şi când au concertat în cadrul Live Aid, Queen a fost cea mai bună trupă din acea zi. Era irelevant ce gusturi muzicale aveai. Când a sosit momentul lor, au cântat excelent, au avut cel mai bun sunet şi şi-au folosit timpul la maximum. Au înţeles *exact* ideea – era un tonomat mondial, aşa cum îl descrisesem. S-au dus pe scenă şi au cântat hit după hit. A fost incredibil. Eram sus, în boxa de pe stadionul Wembley, şi deodată am auzit un sunet. Mi-am zis: «Doamne, cine are sunetul ăsta asurzitor?»„

Geldof nu avea de unde să ştie, ca de altfel nimeni pe atunci, că, înainte să urce Queen pe scenă, la 18:40, inginerul de sunet al formaţiei, James „Trip” Khalaf, s-a dus să verifice „sonorizarea” şi s-a jucat pe ascuns cu limitatoarele.

„Am fost mai *zgomotoşi* decât oricine la Live Aid”, a recunoscut Roger Taylor. „Trebuie să copleşeşti publicul pe un stadion.”

„M-am dus afară”, a povestit Geldof, „şi am văzut că erau cei de la Queen. M-am uitat la marea de oameni care îşi ieşiseră din minţi, iar trupa a fost fantastică. Cred că şi ei au fost încântaţi pe urmă, mai ales Freddie. Era scena perfectă pentru el: lumea întreagă. Şi putea să defileze pe scenă în timp ce cânta *We Are the Champions*! Era perfect!”

„Nu-l cunoşteam pe Bob deloc”, a comentat John Deacon într-unul dintre rarele interviuri acordate. „Când a ieşit piesa *Do They Know It’s Christmas?,* erau mulţi cântăreţi la început de drum. Pentru concert a vrut artişti consacraţi. Iniţial n-am ştiut ce să răspundem – douăzeci de minute fără repetiţii de sunet! Când era clar că evenimentul va avea loc, tocmai terminaserăm turneul în Japonia, luam masa la hotel şi discutam dacă să cântăm... şi am hotărât că da. Am fost mândru în ziua aceea că fac parte din industria muzicală. Nu ai asemenea sentimente în fiecare zi! Dar a fost o zi fantastică, toţi au uitat de competiţie... şi nouă ne-a ridicat moralul pentru că ne-a arătat câtă susţinere aveam în Anglia şi am văzut câte aveam de oferit ca trupă.”

„Decizia referitoare la piese nu a fost un lucru extraordinar”, recunoaşte Spike Edney. Eram împreună şi discutam ce să interpretăm şi apoi ne-am hotărât să cântăm un potpuriu cu cele mai cunoscute piese. Nu-i mare brânză – dacă ai mai multe cântece şi nu te poţi decide, atunci e limpede că aşa trebuie să procedezi. Totul a fost normal fără a pune la socoteală şi sincronizarea, desigur. Fiecare membru al trupei e un perfecţionist de coşmar... ceea ce e un lucru excelent. În ziua aia s-au dovedit a fi uimitori.”

„Formaţia Queen a repetat din greu la Teatrul Shaw de pe Euston Road din Londra timp de o săptămână, pe când alţii pur şi simplu s-au dus pe scenă şi au cântat”, îşi aminteşte Peter „Phoebe” Freestone, asistentul personal al lui Freddie. „De asta au fost cei mai buni atunci. Îmi amintesc cât s-a mirat Freddie când a început să cânte *Radio Ga Ga* şi a văzut mii de mâini în aer. Era uluit, nu mai văzuse aşa ceva până atunci. Interpretaseră piesa doar noaptea.”

Însă Spike Edney îşi aminteşte altceva, insistând că Freddie era într-o dispoziţie de „dă tot ce poţi” şi că el şi trupa au considerat concertul o oportunitate fenomenală. Din ce am văzut, tind să fiu de acord cu el. Era momentul suprem al trupei pentru care îşi construiseră cariera.

„În spatele scenei era un haos organizat”, îşi aminteşte Spike. „În culise toată lumea era teribil de fermecătoare şi deschisă. Nimeni nu era răutăcios şi nu încerca să-l depăşească pe celălalt. Până la recitalul Queen atmosfera fusese cam ca la un

picnic drăguţ de vară. Ceea ce nu înseamnă că trupa s-a purtat perfid sau calculat, ei pur şi simplu îşi făceau treaba ca de obicei şi se aşteptau ca şi restul să facă la fel. Am fost şocat să aud alţi artişti cântându-şi ultimul single: acolo pe stadion nu era publicul tău! Queen nu a procedat aşa. Au făcut ce le-a cerut Bob. «Cea mai tare prestaţie rock din toate timpurile», cum se spune acum. Ce înseamnă asta de fapt? O trupă aflată în cea mai bună formă care ştia ce face şi care i-a lăsat pe toţi cu gura căscată."

„Nimeni nu era pregătit... cu excepţia celor de la Queen", îşi aminteşte Pete Smith, coordonatorul global de evenimente al concertului şi autor al *Live Aid.* „Am văzut recitalul pe monitoarele din culise. Cei de la BBC instalaseră ecrane în zona artiştilor. Cum Harvery comandase atâtea ceasuri de perete, toată lumea ştia cu ajutorul televizoarelor care era stadiul concertului. Queen nu a ţinut cont de reguli şi le-a rescris în fix douăzeci de minute. Efectul a fost palpabil. Live Aid mergea acum cu motoarele turate la maximum."

Deşi erau desăvârşiţi atât muzical, cât şi din punct de vedere tehnic – nu exista o formaţie rock mai profesionistă la acea dată – reputaţia formaţiei Queen pe scena mondială era în declin. Popularitatea le scăzuse din cauza mai multor erori de judecată, a unor incidente şi a schimbării generale a gusturilor muzicale. Formaţia Queen începea să simtă că zilele ei de glorie apuseseră. Destrămare era posibilă. Discutaseră despre asta. Mulţumită Live Aid, totul avea să se schimbe.

Însă de ce au fost oamenii atât de uimiţi de performanţa lor electrizantă? Spike Edney a încercat să găsească o explicaţie.

„Asta reprezenta Queen!" a spus râzând. „Erau cunoscuţi pe tot globul că pun în scenă un spectacol extraordinar, că dau tot ce au mai bun în ei. Aveau multă experienţă cu concertele pe stadioane, nu erau nişte începători. Era habitatul lor natural şi, cu cât publicul era mai numeros, cu atât mai bine. Puteau, practic, să cânte şi în somn. Sincer, cei de la Queen au fost surprinşi că i-au lăsat pe toţi uluiţi. Pentru ei era o altă zi obişnuită de muncă. Însă ştii că ai reuşit după ce părăseşti scena. După Live Aid, Queen şi-a dat seama că lumea lor se schimbase."

Bernard Doherty fusese atunci creierul campaniei de publicitate pentru eveniment şi se ocupase de toată presa.

„Ştiam că trebuie să ţinem presa de partea noastră ca să fim mediatizaţi. Aveam doar opt acreditări şi sute de jurnalişti care le solicitau. Trebuia să le dăm tuturor o şansă. Le-am zis: «Aveţi patruzeci şi cinci de minute înăuntru, obţineţi ce puteţi şi ieşiţi. Ne vedem la Hard Rock Café.» Era o «filială» în culise. În culise erau cabinele artiştilor orientate cu faţa spre interior, Elton făcea un grătar pe undeva, pentru că nu-i plăcea ce avea de oferit cafeneaua, şi totul parcă se petrecea într-un vagon de tren. David Bailey şi-a instalat studioul foto într-un colţ amărât de care nu era mândru. Condiţiile tuturor lăsau de dorit. Totul se făcuse pe genunchi. Dar cumva s-au legat toate. Toţi au intrat în atmosferă, mulţi şi-au lăsat aerele acasă şi totul a mers ca uns."

Pe atunci unul dintre clienţii lui Doherty era David Bowie şi trebuia să aibă grijă să nu-i lipsească nimic.

„E mereu stresant când trebuie să ai grijă de artistul tău şi să faci două lucruri în acelaşi timp. Iar în cazul meu a trebuit să jonglez cu optsprezece chestii. David şi Elton nu se prea simpatizau – era foarte limpede că se certaseră. David a susţinut un concert OK. La fel şi Elton. Singurul muzician pe care David s-a bucurat să-l vadă a fost Freddie. Erau încântaţi să fie acolo împreună. Stăteau de vorbă de parcă nu se văzuseră de ieri. Afecţiunea dintre ei era palpabilă. David purta un costum albastru minunat, în care arăta elegant şi înfloritor. Înainte ca David să urce pe scenă, Freddie i-a făcut cu ochiul şi i-a zis: «Dragul meu, dacă nu te-aş cunoaşte, te-aş mânca.» Nu e de mirare că David a urcat pe scenă zâmbind larg."

Freddie a fost toată ziua relaxat.

„Stătea printre oamenii care roiau în jur, cu aerul lui afectat, din care răzbătea modestia", a mărturisit Bernard. „Era conştient de puterea pe care o exercita asupra oamenilor, dar nu i se urcase la cap. Dacă ar fi stat în faţa unei case pe plajă la Southend-on-Sea, i-ar fi lăsat pe toţi cu gura căscată. Era o adevărată vedetă, avea acel ceva indescriptibil. Pe John Deacon nu l-am văzut, unde era? Şi nu l-am văzut nici pe Brian May

vorbind cu Roger Taylor atunci. Parcă erau un cuplu divorţat la aceeaşi petrecere.”

Însă Francis Ross de la Status Quo e de altă părere.

„Nu sunt de acord cu teoria potrivit căreia cei de la Queen erau pe punctul de a se despărţi. Păreau să se înţeleagă şi îi ştiam destul de bine. Toate formaţiile au ceva de împărţit, însă erau uniţi în ceea ce priveşte angajamentul pentru cauza Live Aid.”

Însă în culise umbla vorba că cei de la Queen erau pe punctul de a se despărţi.

„Se vedea”, insistă Bernard Doherty. „Nu însă şi când au urcat pe scenă. Dacă erau certaţi, s-au dovedit suficient de inteligenţi să lase totul deoparte şi să-şi vadă de treabă. Şi au făcut un show pe cinste. Queen avea o magie de nedescris. Ce altceva ne mai amintim de la Live Aid? Sonorizarea defectuoasă din timpul concertului celor de la The Who. Bono care era foarte concentrat, pierzând din vedere imaginea de ansamblu, a dat toate planurile organizatorice peste cap – nimeni de la U2 nu avea să mai schimbe o vorbă cu el după incidentul ăsta.”

În ciuda faptului că Live Aid se va dovedi concertul care a consolidat formaţia U2 ca trupă de stadion cu un viitor strălucit, aproape totul a mers prost. Nu numai că au pus la cale o versiune de paisprezece minute a piesei despre dependenţa de heroină *Bad* de pe albumul *The Unforgettable Fire* din 1984, însă Bono a riscat introducând bucăţi din *Satellite of Love* a lui Lou Reed şi *Walk on the Wild Side,* precum şi fragmente din *Ruby Tuesday* şi *Sympathy for the Devil* de la Rolling Stones. Astfel au mai avut timp doar de o piesă, iar piesa *Pride (In the Name of Love)*, un megahit la nivel mondial, nu a mai fost interpretată. Apoi Bono a văzut o fată strivită de mulţime pe când publicul înainta spre scenă, vrăjit de charisma solistului. Deşi le-a făcut semne disperate agenţilor de ordine de pe stadion s-o salveze, aceştia nu au înţeles. Aşa că Bono s-a aruncat în mulţime de la zece metri înălţime ca să o ridice şi a dansat cu ea. Bono a dovedit astfel cum poate crea o legătură cu publicul. Acel dans scurt care s-a terminat cu un sărut a devenit o imagine de neuitat a Live Aid, ceea ce a făcut ca toate albumele U2 să intre din nou în topurile din Marea Britanie.

„Însă atunci chiar au crezut că au dat-o în bară”, povesteşte Doherty. „Simon Le Bon chiar a dat-o în bară cu cea mai falsă notă din toate timpurile. Apoi criticii au salivat la recitalul lui Bowie. Au urmat Phil Collins, care a cântat atât pe Wembley cât şi pe JFK, mulţumită avionului Concorde – deşi cred că mulţi s-au gândit că mai bine nu se deranja, şi Led Zeppelin, care se reunise în grabă şi pentru care Collins cântase la tobe pe JFK. Cât despre Queen, aceştia au făcut exact ce le-a cerut Bob. M-am uitat din culise şi am rămas cu gura căscată. Eram în spatele lui Freddie, privind peste umărul lui la pian, la câţiva metri de el. Mă uitam la public cu puţină teamă. Nu se ştie niciodată: chiar şi cele mai mari formaţii din lume pot să dea greş şi nu pricepi de ce.”

N-ar fi trebuit să ne facem griji. Queen a folosit fiecare influenţă în toate felurile. Au dat tot ce au avut mai bun. În acel moment mi-am amintit de alţi solişti de geniu: Alex Harvey, marele rocker glam de la Sensational Alex Harvey Band, Ian Dury and the Blockheads, Mick Jagger, Ziggy Stardust and the Spiders. Freddie reuşea mai bine decât oricând să emane acel aer de vedetă, ştiind de asemenea ce înseamnă punerea în scenă a unui spectacol care să te vrăjească. A reuşit să evoce toată măiestria vodevilului. Parcă studiase şi asimilase cele mai ascunse secrete ale tuturor artiştilor compleţi dinaintea lui şi adusese la viaţă ca prin magie o parte din ei în propria interpretare. Era o formulă câştigătoare. Freddie, în împăunarea lui, ne-a sedus pe toţi.”

Doherty recunoaşte că nu era conştient că trupa Queen a scris istorie atunci.

„Nu în ziua aia, nu. Aveam căştile pe cap şi o staţie de emisie-recepţie – nu erau telefoane mobile pe atunci. Îmi făceam griji în privinţa lui Dave Hogan şi a lui Richard Young, care erau în arenă, plus Bob şi Harvey. Aveam multe pe cap, totul se petrecea în acelaşi timp. Ştiam că trupa e bine primită, desigur. Publicul o luase razna. Cei din culise nu mai vorbeau ca să se uite la ei. A fost ciudat. Nu se întâmplă de obicei... Cine a cântat înainte sau după Queen? Nimeni nu-şi prea aminteşte. Ce-mi amintesc eu? Că Freddie Mercury a fost cel mai bun interpret din ziua aceea. Poate din toate timpurile.”

David Wigg, jurnalistul cu experienţă care scria pe atunci pentru *Daily Express,* era de multă vreme prieten bun cu Freddie.

„Am fost singurul jurnalist căruia i s-a permis accesul în cabina lui Freddie când se pregătea pentru momentul Queen la cel mai mare spectacol din lume. Era foarte calm şi nerăbdător să urce pe scenă să cânte.”

„Cântăm piese cu care oamenii se identifică şi vrem să fie un moment fericit”, explicase Freddie.

Freddie şi David au discutat despre motivele din spatele Live Aid şi despre experienţele lui Freddie din copilărie.

„Mi-a zis că şi-a dat seama că e mai norocos decât mulţi alţi copii atunci când a fost la un internat englez din India şi a văzut prin ochii unui băieţel suferinţele celor sărmani.”

„Însă nu o fac dintr-un sentiment de vinovăţie”, insistase Freddie. „Nu mă simt vinovat că sunt bogat. Chiar dacă eu nu aş fi reuşit, problema tot ar exista. Din nefericire, sărăcia va exista mereu. Ideea e ca toată lumea să conştientizeze că aşa ceva încă se întâmplă. Participând la concert facem un lucru bun, iar lumea se va uita, va asculta şi, să sperăm, va şi dona. Când mor oameni de foame, ar trebui să o vedem ca pe o problemă a tuturor.”

Freddie i-a mărturisit lui „Wiggie” că, atunci când a văzut un film de televiziune despre milioanele de persoane suferind de foame din Africa, a trebuit să stingă televizorul.

„Mă tulbură atât de mult că nu mă pot uita. Uneori mă simt neajutorat, dar acum pot să fac ceva. Bob a făcut un lucru minunat pentru că a aprins o scânteie. Sunt sigur că toţi am fi putut să o facem, dar a fost nevoie de cineva ca el care să fie forţa motoare şi să ne aducă pe toţi împreună.”

Pentru unul dintre participanţii la concert, ziua a fost şi mai copleşitoare pentru că era prima experienţă rock. Jim Hutton, frizerul modest care i-a devenit iubit cu puţin înainte de Live Aid, a rămas alături de Freddie până la moartea acestuia. Atunci nu avea cum să ştie că, şase ani mai târziu, o să-l conducă pe iubitul lui pe ultimul drum. Jim a mers la concert în limuzina grandioasă a lui Freddie, în calitate de partener. Nu mai

asistase niciodată la un concert, darămite să-i vadă live pe cei de la Queen.

„Mă simţeam ca un peşte pe uscat”, râde Jim. „Eram năucit de toate vedetele acelea fascinante, recunosc sincer. Fiecare membru al trupei avea propria rulotă. Soţiile erau acolo, precum şi copiii lui Roger şi ai lui Brian. Freddie îi ştia pe toţi. M-a dus să-mi facă cunoştinţă cu David Bowie, pe care îl mai întâlnisem, îl tunsesem înainte. Apoi m-a prezentat lui Elton John ca «noul meu bărbat». Freddie nu a avut nevoie de timp pentru a se pregăti, a urcat pe scenă în hainele cu care ieşise din casă – un maiou alb şi o pereche de blugi decoloraţi. Avea şi o pereche de pantofi sport care îi plăceau, o curea şi o brăţară-talisman cu ţinte. Când le-a venit rândul să cânte, a dat pe gât o votcă cu apă tonică şi a zis: «Hai s-o facem!»

Am mers cu el până la scenă şi l-am sărutat ca să-i poarte noroc. Nu că ar fi avut nevoie. Să-i auzi interpretând live piesele – un pic de *Bohemian Rhapsody* cu Freddie la pian, *Radio Ga Ga* cu publicul bătând frenetic din palme la unison, *Hammer to Fall*, apoi Freddie la chitară pentru *Crazy Little Thing Called Love*, *We Will Rock You* şi *We Are the Champions*... pentru un tip simplu ca mine era copleşitor. Apoi mai târziu, când s-a întunecat, Freddie şi Brian au urcat iar pe scenă, doar ei doi, şi au cântat balada aia minunată *Is This the World We Created...?* O înregistraseră cu ceva vreme înainte de Live Aid, dar parcă o scriseseră special pentru această ocazie. Cuvintele erau perfecte, iar felul în care cânta Freddie era magic. M-a mişcat până la lacrimi, aşa cum o făcea Freddie de obicei.”

Jim, care a murit de cancer în ianuarie 2010, la nouăsprezece ani după moartea lui Freddie, îşi văzuse iubitul star rock la muncă.

„A dat tot ce avea mai bun pe scenă. M-a uimit. Apoi, când a coborât, părea bucuros că s-a terminat. «Slavă Cerului că s-a terminat», râdea. Altă votcă mare şi s-a calmat. Am stat până la sfârşit să discute cu toţi, însă Freddie nu voia să ia parte la petrecerea de la clubul Legends. Ne-am dus acasă la Garden Lodge ca un cuplu căsătorit de mulţi ani şi ne-am uitat la restul concertului american la televizor.”

Însă a fost ciudat că părinţii lui Freddie nu au venit la Live Aid. Deşi participau la concertele Queen din Marea Britanie, au ales să urmărească spectacolul de acasă.

„Era un eveniment uriaş, cred că ar fi fost prea complicat”, îşi aminteşte Jer, mama lui Freddie, sugerând că ea şi cu Bomi, tatăl lui Freddie, ar fi fost copleşiţi atât de mulţime, cât şi de deplasarea la stadion şi plecarea de acolo. „Ne-am uitat la televizor. Am fost foarte mândră. Soţul meu s-a întors spre mine şi mi-a zis: «Fiul nostru a reuşit.»„

Din punctul de vedere al profesioniştilor care au transmis şi au înregistrat evenimentul, contribuţia lui Freddie a fost senzaţională. Mike Appleton, fost producător executiv la *The Old Grey Whistle Test* – seria remarcabilă de rock de la BBC – îşi aminteşte că interpretarea lui Mercury a fost „fascinantă”.

„În primul rând, nici nu ar fi trebuit să urce pe scenă. Doctorii îi spuseseră deja că e prea bolnav ca să cânte. Gâtul îi era într-o stare proastă de la o răceală sau aşa ceva. Nu era chiar bine, însă Freddie a insistat. Iar el şi Bono de la U2 au fost cei mai de succes solişti din ziua aia.

Era interesant să-l vezi pe Freddie pe monitoare – am stat toată ziua închis într-un car de reportaj supraîncălzit. Practic construiam un program live pe măsură ce se desfăşura. La cinci am intrat în transmisiune directă de pe JFK – alternam douăzeci de minute de aici, douăzeci de minute de acolo, un interviu aici, o bucată live de acolo, câteva dintre momentele importante ale primelor ore... E foarte interesant şi doar aşa îmi place să lucrez. Freddie a urcat pur şi simplu pe scenă, a acaparat-o cu calm şi apoi a vrăjit publicul.

Queen nu mai fusese în centrul atenţiei de ceva vreme şi nu mai făcuse senzaţie cu niciun album. Experienţa de la Live Aid i-a pus din nou pe orbită şi a avut acelaşi efect şi asupra industriei muzicale în ansamblul ei. Vânzările au crescut. Live Aid s-a dovedit benefic pentru întreaga industrie. Cum Freddie fusese vedeta declarată a zilei, era principalul ingredient. Fusese mai dominant decât îl văzusem vreodată. Poate că a fost ziua lui Bob din punct de vedere emoţional. Însă din punct de vedere muzical a fost a lui Freddie.”

Mike a primit mai târziu Premiul BAFTA pentru Live Aid în calitate de producător al celei mai bune transmisiuni externe.

Dave Hogan, care a fotografiat evenimentul, e de aceeaşi părere cu Appleton.

„Doar şase dintre noi am fost aleşi ca fotografi oficiali la Live Aid", spune „Hogie", vestitul fotograf de la *The Sun* (care ştie cum e să fii subiectul unui titlu şocant – „Mutilat de Madonna" a fost momentul lui în stil Andy Warhol).

„Fotografiam pentru un album Live Aid, deci am avut libertate deplină", îşi aminteşte el.

„Era evident pentru toţi că Freddie constituia principala atracţie – dar nu până să urce pe scenă. Freddie nu era genul care să se agaţe de lumina reflectoarelor când se afla pe stradă. Se purta civilizat şi era retras, în comparaţie cu ceilalţi. Nimeni nu şi-a dat seama ce putere are până a început să cânte. Atunci am realizat. Îmi amintesc când a început să cânte *Radio Ga Ga*. Nu era întuneric şi îşi făcea numărul de magie în lumina zilei. Marea de fani care bătea din palme şi tropăiau îţi dădea fiori pe şira spinării. Eram în paradis. Exact asta îţi doreşti. A fost extraordinar. Ziua a fost plină de momente minunate – Bono plonjând în mulţime, primul concert live al lui McCartney după asasinarea lui John Lennon. Dar mi s-a tăiat respiraţia când l-am văzut pe Freddie. A reuşit să facă fiecare persoană să vibreze. La unison. Nimeni nu a mai făcut aşa ceva înainte sau după aceea. Cred că era singurul care *putea."*

Aşadar crema rockului a cântat şi a dansat ca să salveze lumea. S-a repetat de zeci de ori că recitalul celor de la Queen a fost cel mai încântător, emoţionant, memorabil, consistent, depăşind eforturile celor mai mari rivali.

„De departe extraordinar", e de acord prezentatorul radio Paul Gambaccini. „Simţeai un fior în culise când capetele se ridicau spre monitoare ca nişte câini care aud un fluierat. Cei din Queen captivau publicul şi aveau să dobândească un statut pe care nu-l vor mai pierde niciodată."

Ceilalţi membri Queen au fost primii care şi-au lăudat solistul.

„Noi am cântat OK, dar Freddie a fost mai presus, a dus totul la alt nivel", a declarat Brian cu modestia ce îl caracterizează.

„A avut o conexiune nu numai cu fanii Queen, ci cu toată lumea.”

Aşa cum mi-a spus pe larg într-un interviu emoţionant acordat la birourile Queen din Pembridge Road: „Live Aid *a fost* Freddie. Era unic. Aproape vedeai muzica noastră cum curge prin el. Nu-l puteai ignora. Era original. Special. Nu cântam doar pentru fanii noştri, ci pentru fanii *tuturor.* Freddie chiar a dat tot ce avea mai bun.”

Dintre cele 704 reprezentaţii live susţinute de Queen cu Freddie ca solist, cea de la Live Aid rămâne emblematică – a fost punctul lor culminant. Live Aid le-a oferit prilejul perfect de a arăta că, fără recuzită şi artificii, lumini şi sonorizare, ceaţă, fum şi alte efecte speciale, fără magia naturală a înserării şi cu mai puţin de douăzeci de minute la dispoziţie, sunt suverani incontestabili, având tot ce le trebuie pentru a zgudui lumea. În consecinţă, vor accepta fără echivoc că formaţia Queen e mai mare decât fiecare membru în parte. Însă nu puteau să ştie atunci că cel mai bun moment al lor aparţinea deja trecutului. Exaltaţi şi din nou dedicaţi cauzei comune, uitând pentru moment de carierele solo, aveau să descopere curând că viitorul lor strălucitor, a doua şansă cu Freddie, va fi din nefericire de scurtă durată.

2

Zanzibar

„Mă trezea servitorul. Ieşeam pe plajă cu un pahar de suc de portocale în mână.”

FREDDIE MERCURY

„Era foarte secretos în legătură cu originile lui. Nu mi-a spus niciodată nici măcar numele lui adevărat. Avea pielea destul de închisă la culoare, o combinaţie între oriental şi asiatic, aşa că nu putea ascunde faptul că provenea dintr-un loc îndepărtat sau că măcar părinţii lui erau exotici. Cu siguranţă nu voia să accepte lucrul ăsta. Nu din motive sumbre ori pentru că ar fi fost rasist în vreun fel. Nu atunci când te gândeşti cum l-a adorat pe Jimi Hendrix.”

Poate că Freddie credea că fanii muzicii anilor ’70 nu erau pregătiţi pentru un star rock cu rădăcini africane şi indiene. Acum nu ar conta. Dimpotrivă, mulţi l-ar considera un avantaj. Cu cât mai amestecată şi mai obscură este astăzi moştenirea culturală şi muzicală a unui artist, cu atât e mai atrăgătoare. Atunci, lucrurile stăteau diferite. Nu este greu de imaginat că şi-a considerat existenţa de până atunci în deplină neconcordanţă cu imaginea pe care a tânjit să şi-o creeze. Prin definiţie, un star rock era american şi se trăgea din California (The Beach Boys), New York (Lou Reed), Florida (Jim Morrison), Mississippi (Elvis Presley) sau din Washington (Jimi Hendrix). Liverpool era de asemenea la modă datorită formaţiei The Beatles, la fel şi Londra mulţumită lui Mick Jagger şi Keith Richards de la The Rolling Stones. Albii anglo-saxoni erau preferaţi, iar americanii de culoare, aproape la fel de buni. Se întâmpla frecvent ca muzicienii de atunci să nu spună pe şleau unde se născuseră, pentru că astfel le sporeau farmecul şi aura de mister, genul de lucruri pentru care cei de la PR erau plătiţi regeşte ca să le inventeze. Existau atât de multe informaţii care se băteau cap în cap în ceea ce priveşte locul naşterii şi copilăria lui Freddie, încât mi-am dat seama că trebuie să aflu totul singură.

Am zburat spre Dar es Salaam via Nairobi şi am închiriat o barcă către oraşul Zanzibar dintr-un port plin cu ambarcaţiuni indiene şi bărci de pescuit care se legănau, ancorate la ţărm. Totul avea un aer exotic. Pentru una ca mine, născută într-un cătun uitat de lume, faptul că Freddie dăduse uitării Zanzibarul începea să devină greu de înţeles. Când mă gândesc că ar fi putut să se dea în spectacol cu poveşti despre Ali Baba şi Sinbad, prinţi arabi şi farmec oriental, mi se pare irezistibil. De ce nu a făcut-o? Trebuie să existe un motiv. Un „trecut fermecat” ţinea de esenţa lui Freddie.

Zanzibar, doar un punctuleţ pe hartă, se află la sud de ecuator pe coasta de est a Africii. Dacă te uiţi mai atent, sunt de fapt două punctuleţe: insula principală, Unguja, şi Pemba, cea mai îndepărtată, astăzi o destinaţie căutată de europenii proaspăt căsătoriţi aflaţi în luna de miere. Împreună cu Tanganika, fosta colonie germană şi apoi englezească, formează acum Republica

Tanzania. Deşi are o suprafaţă foarte mică, Zanzibar a fost devastată de corupţie, nesiguranţă şi masacre mai mult decât orice alt stat. Succesiv invadată de-a lungul secolelor de către asirieni, sumerieni, egipteni, fenicieni, indieni, persani şi arabi, precum şi de malaysieni, chinezi, portughezi, olandezi şi britanici, istoria ei parcă e desprinsă din *O mie şi una de nopţi*. Unii dintre ei, în speciali persanii din Shiraz, din sudul Iranului de azi, arabii din Oman şi mai târziu britanicii, s-au stabilit şi au domnit aici. Civilizaţia swahili de aici datează de la începutul islamului. Când cuişoarele au intrat pe piaţă în 1818, a luat naştere industria condimentelor din Zanzibar. Ghimbirul, nucşoara, vanilia, cuişoarele şi cardamomul au început să fie exportate în toată lumea. Datorită misionarilor şi exploratorilor aflaţi în trecere în drum spre Continentul Negru, poveştile cu haremuri, intrigi de palat şi iubiri i-au conferit Zanzibarului un plus de savoare. Însă a dobândit şi o faimă îngrozitoare din cauza comerţului cu fildeş şi a traficului de fiinţe umane. Până la abolirea sclaviei în 1897, 50 000 de africani erau aduşi anual de lângă lacurile centrale de pe continent în piaţa unde erau biciuiţi cu sălbăticie şi apoi vânduţi.

Pe malul insulei Unjuga se află palatele maiestuoase ale sultanilor, un fort antic arăbesc cu tunuri ruginite, clădiri coloniale şi case ale negustorilor, unele într-o perpetuă renovare, altele complet distruse. În spatele lor se află un labirint de bazaruri şi străduţe înguste unde se înghesuie cocioabele oamenilor simpli. Freddie a locuit în primii optsprezece ani de viaţă într-un apartament din Stone Town cu vedere la mare.

Jer, mama lui, era şi ea aproape un copil când l-a născut la Spitalul Guvernului din Zanzibar într-o zi de joi, pe 5 septembrie 1946, care s-a nimerit a fi Anul Nou parsi. A fost o binecuvântare că primul născut al tinerei de 18 ani era băiat. Când Bomi, soţul ei, aflat la muncă, a primit vestea, s-a bucurat nespus. Numele familiei avea să dăinuie. Cel puţin aşa au presupus, neputând să-şi imagineze ce alegeri va face fiul lor mai târziu în viaţă. Cuplul s-a gândit ce nume să-i pună bebeluşului. Fiind parsi – adepţi ai religiei zoroastriene din Persia secolului al VI-lea î. Hr. – alegerile erau limitate. Au căzut

de acord asupra numelui Farrokh pe care Bomi l-a înregistrat potrivit actelor din arhivele guvernului.

„Îmi amintesc foarte clar când s-a născut Freddie”, mi-a zis Perviz Darunkhanawala, născută Bulsara, când am vizitat-o acasă în districtul Shangani. Perviz este nepoata lui Bomi Bulsara. Sorabji, tatăl ei, şi Bomi, tatăl lui Freddie, erau doi dintre cei opt fraţi.

„Tatăl lui Freddie şi al meu s-au născut şi au crescut în Bulsar, un orăşel la nord de Bombay, [azi Mumbai], în statul indian Gujarat”, mi-a explicat.

„Aşa au căpătat numele de Bulsara. Toţi fraţii au venit în Zanzibar ca să-şi caute de muncă. Tata s-a angajat la compania Cable and Wireless, Bomi s-a angajat casier la Înalta Curte, lucrând pentru guvernul britanic. Când Bomi a venit în Zanzibar, nu era însurat. Abia mai târziu s-a întors în India şi s-a însurat cu Jer, mama lui Freddie, în Bombay. Apoi a adus-o aici şi s-a născut Freddie.

Era aşa de mic, parcă era un animăluţ de companie. Când era bebeluş, părinţii îl aduceau la noi acasă, îl lăsau cu mama şi ieşeau. Când a mai crescut, se juca prin casă. Era tare neastâmpărat. Eram mult mai mare şi îmi plăcea să am grijă de el. Era aşa mic şi de drăguţ. Tare mult l-am iubit! De câte ori venea, voiam să rămână. Dar, după ce petreceau o seară în oraş, părinţii îl luau acasă.”

Perviz mi-a povestit că soţii Bulsara aveau o viaţă socială destul de bogată în ciuda religiei şi a culturii rigide. Cu un salariu cam cât al unui funcţionar modest în Anglia, Bomi putut să-şi permită o casă confortabilă şi servitori, printre aceştia fiind şi Sabine, doica (ayah) lui Freddie. Familia avea tot ce îi trebuie şi clima era prielnică. În 1952, când Freddie avea şase ani, s-a născut sora lui, Kashmira.

Bomi Bulsara lucra la birourile din zona nerezidenţială Beit-el-Ajaibi, Casa Minunilor, construită pentru ceremonii de către sultanul Said Barghash la sfârşitul secolului al XIX-lea. Fusese cea mai înaltă clădire din Africa de Est şi avea o grădină botanică plină de vegetaţie luxuriantă. A supravieţuit bombardamentelor flotei britanice în urma unei scurte răscoale şi apoi a trecut printr-un proces îndelungat de reconstrucţie ca

să ajungă în cele din urmă muzeul principal din Zanzibar. Slujba lui Bomi presupunea călătorii prin colonie şi în India, ceea ce probabil l-a influenţat când a decis să-şi trimită singurul fiu la o şcoală îndepărtată. Însă existau întrebări cu privire la cât de bun era sistemul de învăţământ pe plan local. Deşi părinţii lui erau zoroastrieni, Farrokh s-a dus de la vârsta de cinci ani la Şcoala Misionară din Zanzibar unde profesoarele erau călugăriţe anglicane. Era considerat mai deştept decât ceilalţi, demonstrând că are talent pentru pictură, desen şi modă.

„Devenea pe zi ce trece un băieţel politicos, serios şi corect", îşi aminteşte Perviz.

„Avea o sclipire în ochi şi era poznaş, ceea ce îl mai băga în belele din când în când. Însă mi-l amintesc cel mai bine ca fiind secretos şi timid. Extrem de timid. Nu vorbea mult nici chiar atunci când venea cu părinţii în vizită la noi. Aşa era el. Când a mai crescut, nu ne-am mai văzut prea des, se juca pe stradă sau pe plajă cu ceilalţi băieţi."

„În copilărie a fost fericit şi i-a plăcut muzica", îşi aminteşte Jer, mama lui. „Folk, operă, muzică clasică, toate îi plăceau. Cred că a vrut să fie interpret dintotdeauna."

Perviz a fost mirată să afle că nu reuşisem să obţin din surse oficiale o copie după certificatul de naştere al verişorului ei. Nu am primit veşti bune nici după ce am fost în audienţă la directorul arhivelor.

„Aşadar, aţi venit aici pentru certificatul de naştere al lui Freddie Mercury?" m-a întrebat el zâmbind. „Nu e aici. *A fost* aici. O argentiniană a venit acum mult timp să-l caute. I s-a făcut o copie şi de atunci ia originalul de unde nu-i, deşi a fost cerut de multe ori – cred că de fani. Problema e că în 1946-1947 încă nu se ţineau evidenţele cum trebuie. Doar bucăţele de hârtie care acum sunt împrăştiate peste tot. Haideţi să vedeţi!"

În spatele tejghelei din biroul principal, directorul a scotocit prin fişete şi s-a întors cu mai multe certificate de naştere. Vreo zece s-au împrăştiat pe jos şi au rămas acolo.

„Există o persoană, doctorul Mehta, care e momentan în Oman, dar se întoarce săptămâna viitoare. Ştiu că are o copie a certificatului de naştere al lui Freddie."

Însă, în ciuda eforturilor mele, nu am dat de doctorul Mehta niciodată.

Cercetările mele cu privire la familia lui Freddie nu au fost văzute cu ochi buni de toţi cei implicaţi. Diana, fiica superbă a lui Perviz, nu a fost impresionată, tot insista că nu era deloc interesată de Freddie *Mercouri*. De ce?

„A plecat din Zanzibar când eram bebeluş”, a răspuns dând din umeri, roşie în obraji. „A renunţat la numele de familie. Nu a trăit ca noi. Nu a vrut să aibă de-a face cu noi. Nu s-a întors niciodată. Nu era mândru de Zanzibar. Era un străin. Era din altă viaţă.”

Nu a vrut să spună mai multe. Deci era ceva la mijloc.

Atitudinea Dianei semăna cu a celor pe care i-am întâlnit mai târziu. Deşi câţiva locuitori din Zanzibar susţin că locuiesc în case deţinute odată de familia Bulsara, niciunul nu a putut să-mi arate probe concrete şi nimănui nu îi prea păsa. Cum mi-a explicat un vânzător indian: „Nu ştiu nimic şi nimeni altcineva nu ştie. Toţi cei care spun că da merg pe presupuneri. Mai ales ghizii care îţi arată obiectivele de pe insulă. Vor doar bani. Nu mai e nimeni aici care să ştie ceva. Foarte mulţi oameni au plecat, cu multă vreme în urmă. Dar, dacă afli vreodată, te întorci să-mi spui şi mie, te rog? M-am săturat până peste cap să mă tot întrebe lumea: americani, sud-americani, englezi, nemţi, japonezi. Localnicii nu înţeleg. Cine a fost el, la urma urmei?”

Cine a fost fiul cel mai cunoscut al Zanzibarului? Pentru pelerinii Queen, insula este destinaţia supremă. Operatorii turistici specializaţi au vacanţe scumpe pentru fani în locul de naştere al cântăreţului, lucru de care profită câteva restaurante cu panorame superbe şi câteva magazine cu suvenire. Însă Freddie nu a avut niciodată statut de vedetă aici. Nu a fost făcut cetăţean de onoare. Nu e consemnat în arhivele oficiale. Nu exista nicio menţiune la muzeul local când am fost eu; nicio fostă locuinţă transformată în altar personal; nicio statuie din bronz sau ceară, vreo efigie, vreo scrumieră produsă în serie, vreun magnet de frigider, nici măcar o ilustrată cu chipul lui – deşi poţi cumpăra ilustrate cu aproape orice altceva. Dacă ar

căuta cineva un loc total opus Graceland-ului lui Elvis Presley din Memphis, atunci aici l-ar găsi.

Misterul certificatului de naştere a apărut din nou când am ajuns acasă. Din senin, Marcela Delorenzi, o argentiniană – *acea* argentiniană – m-a contactat. Era în drum spre Londra cu un cadou pentru mine. Jurnalista şi crainica stabilită în Buenos Aires mi-a adus o copie a certificatului de naştere al lui Freddie. Nu i-l cerusem; nu vorbiserăm niciodată. Nu încercasem să dau de ea, nu mi-a cerut nimic în schimb. Dacă se simţea vinovată, nu mi-a mărturisit. Când l-a obţinut, documentul original scris de mână era încă în sediul arhivelor, a insistat să-mi menţioneze. Îl văzuse. Poate că în cele din urmă a fost dat cuiva în schimbul unei sume colosale şi e pe undeva printr-o colecţie privată.

În 2006, Asociaţia pentru Mobilizarea şi Propagarea Islamică (UAMSHO), un grup musulman din Zanzibar, a protestat vehement împotriva aniversării pe insulă a 60 de ani de la naşterea lui Freddie. Sub pretextul că a încălcat legile islamului prin stilul de viaţă gay şi exagerat, murind în 1991 de SIDA, grupul furios a cerut să se renunţe la planurile pentru o petrecere pe plajă cu turişti gay, iar miile de fani care se duceau să sărbătorească să fie trimişi înapoi de unde au venit.

Nu mă surprindea. Când Zanzibar a scos în afara legii relaţiile homosexuale în 2004, comunităţile gay din toată lumea au protestat. Dar Abdallah Said Ali, preşedintele UAMSHO, a insistat că evenimentul „ar trimite un semnal greşit”.

„Nu vrem ca generaţia tânără să înţeleagă că homosexualii sunt acceptaţi în Zanzibar”, a declarat el. „Avem obligaţia religioasă de a apăra moralitatea în societate şi trebuie oprit oricine încalcă morala islamului.”

Lăsând la o parte morala islamului, trebuia luată în considerare şi credinţa familiei lui Freddie. El şi-a iubit şi şi-a respectat din toată inima părinţii şi sora. Ştia prea bine că zoroastrienii sunt pentru suprimarea homosexualităţii – poate că acesta este motivul principal pentru care Freddie a încercat atât de multă vreme să-şi reprime înclinaţia. În *Vendidad,* textul sacru zoroastrian este clar consemnat: „Bărbatul ce se culcă cu bărbat cum o face bărbatul cu femeia sau femeia cu bărbatul

este un Daeva (demon): este un adept al lui Daeva, un iubit al lui Daeva."

Pentru parsi, homosexualitatea nu e doar un păcat, ci şi o formă inimaginabilă de proslăvire a diavolului.

Să vedem imaginea de ansamblu. Relaţiile homosexuale consensuale între adulţi sunt ilegale în 70 din 195 de ţări din lume. În 40 de ţări doar relaţiile între bărbaţi sunt în afara legii. Sexul între doi bărbaţi adulţi a devenit legal în Anglia şi Ţara Galilor în 1967, dar abia în 1980 în Scoţia şi în 1982 în Irlanda de Nord. În anii '80 şi '90, organizaţiile care militau pentru drepturile persoanelor homosexuale au vrut ca vârsta consimţământului să fie aceeaşi atât pentru homosexuali, cât şi pentru heterosexuali. Astăzi vârsta consimţământului în Anglia, Scoţia, Ţara Galilor şi Irlanda de Nord este de 16 ani.

„Freddie nu a trăit ca noi", a zis Diana, verişoara lui. „Era din altă viaţă."

Adevărul gol-goluţ e mai bun decât cel mai bine îmbrăcată minciună. Se pare că Freddie renunţase complet la patria africană pentru un motiv crucial.

Poate că simţea *hiraeth* în adâncul sufletului. Niciun cuvânt nu poate exprima sensul din galeza veche. Evocă melancolie, o tristeţe adânc îngropată pentru ce s-a pierdut. Oare Freddie, ca mulţi din noi, s-a gândit cu tristeţe la inocenţa lui, tânjind după momente din trecut pe care nu le mai putea retrăi?

Uneori ne întoarcem. Facem din nou o călătorie. Ne consolăm ca adulţi aducându-ne aminte în tăcere. Freddie nu a putut s-o facă niciodată. Mereu a trebuit să umple golul în altă parte. Unii cred că s-a împăcat cu trecutul în *Seven Seas of Rhye*, primul hit al trupei din 1974. Un imn hard-rock pe un album destul de progresiv, cu versuri ce descriu un tărâm fantastic creat de micul Freddie împreună cu Kashmira, sora lui. Oare misterul rădăcinilor persane şi călătoria epică a profetului Zarathustra le-au stimulat imaginaţia şi le-au inspirat basmele ce au stat la baza piesei? Se pare că da, potrivit lui Phil Swern, producător la Radio 2, arhivist muzical şi colecţionar renumit de discuri.

„Am avut mereu impresia că piesa *Seven Seas of Rhye* este despre viaţa în Zanzibar, dacă luăm în considerare interviurile pe care le-a acordat de-a lungul anilor", spune Phil. „Acolo

evada – cel puţin în mintea lui. Mereu se putea refugia acolo când realitatea era copleşitoare.”

Într-un interviu la radio, Freddie a descris cântecul ca pe „un produs al imaginaţiei mele”.

„Versurile şi piesele sunt în mare parte fantezii. Le inventez. Nu aparţin realităţii, ci mai degrabă au un aer visător. Nu sunt genul de compozitor care se plimbă pe stradă şi e inspirat de o viziune şi nu sunt genul care vrea să se ducă într-un safari ca să vadă animale sălbatice şi să se simtă inspirat, să urce pe munţi sau chestii de genul ăsta. Nu, inspiraţia mă poate lovi doar dacă stau în cadă”, mărturisea el.

Oricum, Rhye a devenit un motiv recurent. Alte piese timpurii ale formaţiei Queen, cum ar fi *Lilly of the Valley*, *The March of the Black Queen* şi *My Fairy King,* vorbeau de un tărâm magic. Vraja s-a dovedit a fi de durată. În musicalul futuristic *We Will Rock You*, care a debutat în Londra în 2002, the *Seven Seas of Rhye* este un loc în care sunt duşi Boemii rebeli după ce Khashoggi, comandantul poliţiei Globalsoft, le şterge memoria.

Pe când se sting ultimele acorduri ale *Seven Seas of Rhye*, se aude ecoul unui cântecel pentru copii fredonat de mai mulţi oameni strânşi la bar: „Ce-mi place să fiu la mare.” Să fie o aluzie în plus la copilăria fără griji a lui Freddie la mare, printre palmieri şi recife de corali?

Nu avem cum să ştim. Însă ştim că locuitorii Zanzibarului nu aveau cum să-l primească cu braţele deschise pe cel care încălcase codul moral al credinţei familiei.

3

Panchgani

„Am fost... un copil precoce, iar părinţii mei au crezut că, dacă mă dau la internat, o să-mi facă bine. Aşa că, pe la şapte ani am fost dus la unul din India pentru ceva vreme. A fost un punct de cotitură în educaţia mea, care cred că a dat roade.”

FREDDIE MERCURY

„Părinţii lui Freddie l-au trimis la o şcoală din India şi m-a întristat plecarea lui. Dar aici în Zanzibar calitatea educaţiei pentru băieţi nu era atât de ridicată. În plus, cred că tot atunci părinţii lui s-au mutat cu serviciul pe insula Pemba şi cu siguranţă standardele educaţionale de acolo nu erau ridicate. Li s-a părut că soluţia cea mai bună era să-l trimită la sora lui Bomi, care se numea tot Jer – mătuşa mea din Bombay – unde putea învăţa cum trebuie.”

PERVIZ DARUNKHANAWALA, VERIŞOARA PRIMARĂ A LUI FREDDIE

În noiembrie 1996 am fost invitată la o petrecere şi o vizionare privată a Expoziţiei fotografice Freddie Mercury din cadrul Royal Albert Hall din Londra. Se comemorau cinci ani de la moartea lui. Toţi cei de acolo erau direct legaţi de Freddie şi Queen – de la Marje, femeia de serviciu a lui Freddie, şi Ken Testi, primul manager al trupei, la Denis O’Regan, fotograf al formaţiei Queen. Erau de faţă şi părinţii bătrâni şi firavi ai lui Freddie. Când m-am prezentat, m-au salutat călduros. Bomi Bulsara, tatăl lui, m-a luat de mână.

„E minunat să văd toate fotografiile expuse şi pe toţi aceşti oameni veniţi aici să cinstească memoria dragului nostru fiu. Suntem foarte mândri”, mi-a mărturisit.

Expoziţia a făcut înconjurul lumii, trecând prin numeroase oraşe, ca de pildă Paris, Montreux şi Mumbai. După vernisajul de la Londra, mai mulţi jurnalişti s-au gândit să îl „demaşte” pe The Great Pretender pentru că şi-ar fi „ascuns originile indiene”. Sub titluri ca „Bombay Rhapsody” şi „Starul Indiei”, Freddie era „dat în vileag” ca primul star pop asiatic al Marii Britanii. În ciuda faptului că nu prea era adevărat, povestea a ţinut prima pagină a multor ziare de scandal. Originile persane ale lui Freddie au fost astfel contestate. Au urmat discuţii extinse, care au ofensat comunitatea persană parsi din Londra. Nu că celor de pe Fleet Street[2] le-ar fi păsat vreun pic.

„Simplul fapt că poporul nostru nu a trăit în Persia din secolul al IX-lea încoace nu ne face mai puţini persani”, a declarat un purtător de cuvânt al comunităţii parsi din Londra. „Deşi parsi sunt catalogaţi ca «indieni zoroastrieni», ne tragem din persanii

[2] Presa britanică este desemnată uneori prin expresia *Fleet Street*, întrucât pe această stradă din Londra şi-au avut multă vreme sediul principalele ziare din Anglia (n. red.).

zoroastrieni care au fugit în India în secolele al VII-lea şi al VIII-lea pentru a scăpa de persecuţia musulmanilor. Faptul că am emigrat în India *nu* ne face indieni. Dacă eşti evreu, dar familia ta nu a trăit în Palestina în ultimele două mii de ani, eşti mai puţin evreu? Există o diferenţă foarte mare între origine şi naţionalitate. Între obârşie şi cetăţenie. Poate că persanii parsi nu au o casă [vechiul lor teritoriu este Iranul de astăzi]. Însă ei rămân în inimile lor persani."

Cât despre Freddie, trebuia doar să te uiţi la el. Trăsăturile lui persane clasice erau în antiteză cu ceea ce este considerat „indian". Fiecare poză, în pofida dinţilor în plus, spune adevărul.

Născuţi înainte de declararea independenţei în India colonială, Bomi şi Jer, părinţii lui Freddie, erau amândoi supuşi britanici, iar naţionalitatea lor era anglo-indiană, ceea ce s-a consemnat oficial, atât la momentul naşterii amândurora, cât şi a fiului lor. Ca origine s-au declarat parsi, ceea ce e foarte important. Freddie s-a născut în Zanzibar, deci a fost considerat zanzibarean. E discutabil dacă era mai degrabă african decât asiatic. „Primul star pop englez din Asia" era o exagerare: un alt cârlig nou de care să agăţi poze vechi. De ce nu s-a opus familia ştergerii trecutului şi nesocotirii moştenirii lor sacre? Comportamentul lor a fost mereu bizar.

Soţii Bulsara, tăcuţi, muncitori şi simpli, modeşti şi mulţumiţi cu ce aveau, făceau totul cu chibzuinţă, respectând ritualurile, regulile şi restricţiile religiei şi ale culturii. Amândoi erau scunzi şi plăpânzi. Freddie semăna mai mult cu mama lui, moştenindu-i buzele pline, zâmbetul larg şi dinţii neobişnuiţi. În public erau foarte reţinuţi, iar acasă erau mereu amabili şi prietenoşi, deşi cam rezervaţi. Membrii familiei aveau un dezvoltat simţ al tradiţiei şi îşi ştiau locul în societate, însă Bomi nu a fost nici un model de comportament dominant, nici un prototip macho pentru fiul lui. Freddie, care se simţea în largul lui printre femeile din familie, nu a dat semne că dorea să urmeze cariera în administraţie a tatălui său. Deşi mama lui spusese că voia ca fiul ei să studieze dreptul, pe Freddie nu-l atrăgea deloc ideea de a munci într-un birou.

Rezervaţi de felul lor şi reci, soţii Bulsara nu îşi prea demonstrau afecţiunea faţă de copii, cum avea să le dezvăluie

Freddie iubiţilor săi Barbara Valentin şi Jim Hutton. Când familia încă mai trăia în Zanzibar, copiii erau în grija doicii Sabine. Deşi Freddie şi Kashmira nu au fost bătuţi niciodată, nu au fost nici alintaţi prea mult. Potrivit lui Jim, Freddie se gândea din când în când dacă lipsa afecţiunii din copilărie a dus la o „obsesie pentru sex în viaţa adultă... o dorinţă care se manifesta des prin partide de sex fără rost, pentru că în general nu putea primi una fără cealaltă. Sexul nu a fost niciodată un substitut pentru lucrul pe care şi-l dorea cel mai mult, afecţiunea... dovada că era iubit. Era destul de copilăros. De pildă, dezmierda şi mângâia pisicile tot timpul, asta îşi dorea şi pentru el.”

Pe 14 februarie 1955, potrivit arhivelor şcolii, când avea opt ani, Freddie – pe atunci încă Farrokh – a fost înscris sub numele „Farookh Bomi Bulsara” (observaţi ortografia diferită de cea de pe certificatul de naştere) la şcoala St Peter’s Church of England din Panchgani şi repartizat la „clasa a treia”. Avea să rămână acolo zece ani; avea să-şi vadă părinţii o dată pe an timp de o lună în fiecare vară. Nu e de mirare că relaţia dintre ei s-a răcit, ceea ce transpare din scrisorile pline de respect, dar lipsite de emoţie pe care le-a trimis părinţilor. În ciuda stoicismului şi a curajului care i-au fost insuflate, e greu să ne imaginăm că Freddie nu s-a simţit vulnerabil sau singur fiind atât de departe de casă, fără a avea nici măcar luxul unui telefon care să-i permită să discute cu părinţii ori de câte ori i se făcea dor de ei, iar acest lucru se întâmpla des.

„Avea şase ani când m-am născut, aşa că l-am avut doar un an lângă mine, însă am fost mereu conştientă că fratele meu mai mare şi mândru mă protejează”, îşi aminteşte sora lui, Kashmira, într-un interviu acordat *Mail on Sunday* în noiembrie 2000.

„Nu venea mereu acasă de sărbători, uneori stătea cu sora tatei în Bombay sau cu sora mamei – ea a fost cea care l-a pus să cânte la pian şi să deseneze. Era talentat în toate domeniile, ceea ce mă enerva la culme, desigur. Tata şi mama i-au păstrat toate carnetele de note.”

Pentru Freddie, care avea opt ani, călătoria de acasă până la noua şcoală a fost obositoare.

„El şi tatăl său au luat vaporul, apoi trenul până la Poona [astăzi Pune]”, îşi aminteşte Perviz, verişoara lui Freddie. „A fost o călătorie foarte lungă şi istovitoare. Erau curse regulate cu vaporul din Zanzibar până în Bombay, deja cel mai aglomerat, industrializat şi progresist oraş din India. Mergeam des acolo pentru că aveam rude. Freddie se ducea la Jer, mătuşa mea şi sora lui Bomi, în perioada vacanţei. Era o femeie bună la suflet care avea grijă de copiii mici ai altui frate de-al tatei din India.”

Aflată în vestul Indiei, la 300 de kilometri de Bombay-ul de atunci, Panchgani („Cinci dealuri”), o aşezare tipică pentru India britanică, este renumită pentru bungalow-urile cu un aer ciudat, clădirile publice, reşedinţele celor de origine parsi şi câmpuri pline de căpşuni. Oraşul colonial liniştit a fost fondat în timpul perioadei coloniale ca sanatoriu şi staţiune de odihnă. Nu e greu de intuit motivul. Când te uiţi la câmpiile de pe coastă, la pădurea deasă şi la râul Krishna, la apele aflate la mare altitudine şi bogate în fier şi la pământul bogat, vulcanic, de culoare roşie, e limpede de ce constituie o destinaţie iubită de turişti. Mulţi fac patru-cinci ore cu maşina din Mumbai până aici pentru „escapade musonice”. Aici se plimbă, călăresc şi se destind departe de praful şi căldura câmpiilor indiene. Unii îşi trimit şi copiii aici la internatele în stil englez.

Şcoala St Peters există şi azi. Fondată în 1904, continuă să susţină valorile şi cultura tradiţională indiană şi să promoveze toleranţa între religii ca zoroastrismul şi catolicismul. Mottoul şcolii este *Ut Prosim* („Să fiu de folos”). Blazonul, „un simbol al speranţei şi al renaşterii”, este o pasăre phoenix care se înalţă din flăcări cu o ramură de măslin în cioc. Domnul Oswal D. Bason, dirigintele lui Freddie, a ajuns aici în 1947, anul în care India şi-a declarat independenţa. A rămas ca director până în 1974, pe vremea când Queen gustau din primele roade ale succesului. Deşi şcoala nu se făleşte cu legăturile cu muzica rock-and-roll, este mai mereu dispusă să-şi deschidă porţile pentru curioşi. Personalul de aici a ajutat la cercetări şi la filmări pentru documentarele despre Freddie Mercury. Alături de Victory Rana, prietenul său – mai târziu locotenent-generalul Victory Rana din armata nepaleză – şi de Ravi Punjabi, filantrop

şi om de afaceri, Freddie se numără printre cei mai cunoscuţi foşti elevi ai şcolii.

Când a ajuns în campusul întins pe 58 de acri, Freddie fusese îndoctrinat de părinţi şi era un zoroastrian sută la sută. La opt ani a trecut prin ceremonia Naojote („Navjote”). Ca şi în cazul confirmării creştine, atât băieţii, cât şi fetele sunt acceptaţi, deşi ritualul seamănă mai mult cu Bar Mitzvah, ceremonia evreiască. Ritualul presupune o baie purificatoare care simbolizează curăţarea minţii şi a sufletului. Copilul poartă o cămaşă albă simbolică şi la brâu un cordon de lână, apoi în jurul unui foc se rostesc rugăciuni antice, considerate sacre şi eterne. Focurile sunt piatra de temelie a religiei zoroastriene. În anumite temple ale focului se spune că flăcările au ars continuu mii de ani. *Zendavesta* sau scripturile sacre nu conţin porunci, ci doar „Cele trei lucruri bune” după care parsi îşi conduc viaţa. *Humata, Hukhta, Huvareshta*, „gânduri bune, vorbe bune, fapte bune”.

Pe vremea lui Freddie, St Peters era considerată cea mai bună şcoală pentru băieţi din Panchgani. Se oferea o educaţie exclusiv în limba engleză care ducea la examenele de nivel O şi A pentru Universitatea Cambridge, iar rezultatele obţinute de elevi erau excelente. Erau atrase familii din SUA, Canada şi din Golf, precum şi din toată India, iar anul şcolar începea de la jumătatea lui iunie şi se termina la jumătatea lui aprilie. Se ţinea cont de clima Indiei, aşa că vacanţa mare de opt săptămâni era între aprilie şi iunie plus încă două săptămâni de vacanţă de Crăciun. Disciplina la St Peters era foarte strictă, iar condiţiile severe. Deşi exista apă caldă pentru baie miercurea şi sâmbăta la prânz, în restul săptămânii exista doar apă rece. Îmbăierea era supravegheată de o doamnă care se ocupa şi de dispensarul şcolii, cu ajutorul unei asistente rezidente şi al unui doctor de gardă. Şcoala avea propria biserică cu regula „faci ce fac toţi”: deşi la şcoală erau copii de toate religiile, iar credinţa tuturor era respectată, slujba de duminică era obligatorie pentru toţi. Niciun elev nu avea voie să iasă din campus neînsoţit de un membru al personalului. Datorită acestor lucruri, St Peters era considerată o şcoală în care se cultiva grija, având o atmosferă familială, prietenoasă şi amuzantă, care să pună în

valoare atuurile copiilor, ajutându-i să-şi atingă potenţialul maxim. Orice sentimente ar fi nutrit atunci, Freddie a recunoscut mai târziu că i s-a părut un privilegiu să fie trimis acolo, fiind conştient de sacrificiile făcute de părinţii lui.

Nu numai că le-a fost greu să găsească sumele necesare pentru taxele şcolare – tatăl lui Freddie era un funcţionar public cu un salariu modest şi nu avea mulţi bani – însă a fost dureros pentru Bomi şi Jer să se despartă de unicul fiul, iar pentru sora lui să fie separată de singurul frate.

Însă faptul că se simţea privilegiat nu a fost suficient pentru a atenua anxietatea separării de cei dragi. Fiind foarte ataşat de mama lui şi de Kashmira, faptul că a fost trimis la mii de kilometri, la o vârstă aşa de fragedă, l-a făcut cu siguranţă să sufere cumplit. E imposibil să nu ţi-l închipui pe Freddie singur şi înfricoşat, tânjind să fie strâns în braţe şi să i se citească o poveste la culcare. Cei apropiaţi au spus mai târziu că Freddie nutrea resentimente puternice faţă de părinţii lui fiindcă l-au „trimis departe”, deşi a fost un fiu adult respectuos şi iubitor. A încercat din răsputeri să-şi depăşească sentimentul de respingere.

Cu siguranţă că Jer şi Bomi au considerat atunci că fac un lucru bun. Este limpede că şcoala care i-a oferit un început promiţător în viaţă fiului lor le-a creat probleme financiare părinţilor. Însă probabil a fost o mare greşeală să trimită un băieţel timid ca Freddie atât de departe de casă. Unii copii par să se descurce mai bine decât alţii când sunt despărţiţi de familiile lor. La doar opt ani, pentru Freddie, un copil sensibil şi mai mămos, potrivit propriilor spuse, a fost greu de suportat la început. Adormea plângând noaptea în patul său îngust, înconjurat de alţi nouăsprezece băieţi care tremurau. Lipsit de afecţiune şi de atenţie zilnică într-o etapă crucială a dezvoltării emoţionale şi la o vârstă foarte impresionabilă, perspectivele şi aşteptările lui Freddie s-au schimbat inevitabil.

Avea să caute consolare în compania băieţilor care gândeau la fel ca el. Pe lângă Victory Rana, s-a împrietenit şi cu Derrick Branche, care ulterior s-a mutat în Australia ca să devină actor. În 1985, pe când Freddie îi lăsa pe toţi cu gura căscată la Live Aid, Branche avea un rol în filmul *My Beautiful Laundrette*, o

comedie dramatică cu Daniel Day-Lewis în rolul principal care avea ca punct central relaţiile între comunitatea albă şi asiatică, abordând cu măiestrie teme ca homosexualitatea sau rasismul.

În cercul lui Freddie mai erau şi Farang Irani, care mai târziu a devenit restaurator în Bombay, şi Bruce Murray, care într-o vreme a lucrat ca hamal la gara Victoria din Londra. În următorii ani aceşti cinci băieţi aveau să devină de nedespărţit, dormind aproape unul de altul în dormitor şi punând împreună la cale nenumărate şotii. Expediat fie la mătuşa Jer din partea tatălui, fie la mătuşa Sheroo din partea mamei în timpul vacanţelor semestriale şi intersemestriale, Freddie şi-a văzut rareori părinţii cât a stat la St Peters, chiar şi în timpul vacanţelor de vară.

„Trebuia să faci ce ţi se spunea, aşa că era mai bine să profiţi de asta", a povestit Freddie mulţi ani mai târziu. „Am învăţat să am grijă de mine şi m-am maturizat rapid."

Aşa a început modelarea personalităţii „adevăratului" Freddie, care avea să rămână sinceră şi deschisă până la sfârşitul vieţii.

Freddie a avut multe de învăţat pentru că a trebuit să se descurce singur şi să ţină piept bătăuşilor de la şcoală. Şi-a dat seama şi că trebuie să renunţe la nume. „Farrokh" era greu de pronunţat, căci se citea în stil persan: „Farr**och**" ca „loch" şi nu „Far**ouk**" cum o făceau africanii. S-a simţit uşurat când profesorii şi prietenii au preluat diminutivul unui nume englezesc respectabil. A devenit „Freddie". Din fericire, aşa a şi rămas. Părinţii şi familia nu au avut obiecţii şi îi spun Freddie şi acum. Schimbarea numelui de familie avea să survină mult mai târziu, din alte motive.

Când Freddie avea cam zece ani, a început să aibă un aer distant, aproape condescendent, care nu-l va părăsi tot restul vieţii. Deşi uneori era arţăgos, nu era aspru sau răutăcios.

Pur şi simplu nu era tipul care să joace într-o echipă. În ceea ce priveşte sportul, excela la probele individuale şi de unu la unu ca şahul, sprintul, boxul şi tenisul de masă. A devenit campionul şcolii la tenis de masă înainte să împlinească 11 ani. Deşi nu îi plăceau rugby-ul şi fotbalul, se spune că i-ar fi plăcut crichetul, deşi a negat mai târziu. Ori poate, cine ştie, i s-a părut că recunoaşterea pasiunii pentru acest joc i-ar fi afectat

imaginea hard-rock. În 1958, la aproape 12 ani, a câştigat premiul All-Rounder pentru juniori şi în anul următor premiul întâi pentru rezultate academice excelente. A avut rolul principal în mai multe piese şi a cântat un solo în producţia *The Indian Love Call*, pusă în scenă de seniori. Materia preferată era desenul. În majoritatea timpului făcea schiţe şi picta, mai ales pentru Sheroo, mătuşa lui, şi pentru bunicii din Bombay. A început să se preocupe cu entuziasm şi de muzică, în afara orelor de curs.

La sfârşitul anilor ’50 şi începutul anilor ’60, Bombay se bucura de o cultură cosmopolită care îmbina influenţele din Est cu cele din Vest, ceea ce a permis genurilor pop şi rock din Occident să pătrundă în India. Deşi lui Freddie îi plăcea muzica clasică pe care o studia, în special opera, iubea nespus muzica contemporană. S-a apucat de pian şi a trecut examenele atât la partea teoretică, cât şi la cea practică şi s-a alăturat unui cor. Împreună cu prietenii apropiaţi a format şi primul grup, The Hectics. Datorită stilului energic boogie-woogie de a cânta la pian, lui Freddie i s-a dus vestea în oraş. The Hectics a început să concerteze la şcoală şi la serbarea anuală. Fetele de la şcolile locale stăteau în faţă şi urlau din toţi plămânii, căci auziseră că aşa trebuie să te comporţi în faţa unei formaţii. Idolii pop de atunci erau Elvis Presley, Cliff Richard, Fats Domino şi Little Richard, care l-au inspirat şi pe Freddie. A exersat îndelung ca să le imite stilul. Încă nu avea stofă de solist şi a preferat să stea în spatele lui Bruce Murray, prietenul lui, care cânta la chitară şi vocal.

„Era desigur şi un cor al şcolii care interpreta lucrări corale tradiţionale şi imnuri şi care repeta frecvent ca să cânte la slujbele religioase de la şcoală”, îşi aminteşte Derrick Branche, fost prieten de la şcoală cu Freddie şi membru al Hectics. „Corul avea douăzeci şi cinci de membri şi adesea veneau şi fete de la o şcoală din oraş. Nu numai că lui Freddie îi plăcea tare mult corul, dar cred că o plăcea şi pe una dintre fete, Gita Bharucha, în vârstă de 15 ani, dacă nu mă înşel!”

Deşi s-a spus că Freddie făcea sex la St Peter’s de la 14 ani şi că în general avea relaţii sexuale cu alţi băieţi şi cu câţiva

muncitori angajaţi ai şcolii, nu se ştiu prea multe despre prima prietenă a lui Freddie.

„N-am crezut niciodată că Bucky e gay”, mi-a zis Gita. „Deloc. N-am văzut nimic care să-mi dea de gândit. Poate ştiau profesorii lui şi erau discreţi. Noi, prietenii lui, habar nu aveam. Era un interpret extravagant şi se simţea în elementul lui pe scenă. Întotdeauna în piese juca roluri de fete!”

Nu mi-a fost uşor să dau de Gita, care s-a măritat, şi-a schimbat numele în Choski şi s-a mutat la Frankfurt, unde a lucrat pentru o agenţie de turism indiană. Când am dat de ea, a fost în primă fază reticentă să vorbească despre Freddie. Până la urmă a fost de acord şi ne-am întâlnit în Londra.

„L-am cunoscut pe Freddie în 1955, când am început cursurile la şcoala Kimmins din Panchgani. Era condusă de protestanţi misionari din Anglia. Am plecat de acolo în 1963. Timp de zece ani, cât Freddie a stat la «Panchi», am fost prieteni. Eram din Bombay, dar locuiam cu mama şi bunicii în Panchi. Stăteam la şcoală doar ziua. Băieţii de la St Peter’s se duceau la grădiniţa Kimmins, apoi continuau de la Standard Three până la St Peter’s. Câţiva am fost în aceeaşi clasă timp de mulţi ani. Victory Rana şi cu mine am fost împreună toată perioada şcolară. Şi Bucky – aşa îi spuneam lui Freddie din cauza dinţilor. Şi Derrick Branche.

Bucky şi cu mine eram foarte apropiaţi, însă eram doar buni prieteni. Nu am avut o relaţie intimă. Ne ţineam de mână, atâta tot. Închiriam biciclete cu trei rupii pe zi şi dădeam ture. Ne duceam cu barca pe lacul Mahableshwar. Mama îmi permitea să dau o petrecere sau să invit nişte prieteni la prânz şi pe urmă ne plimbam sau ne jucam. Bucky venea adesea în timpul vacanţelor şi petrecea timp acasă la noi. Era foarte politicos şi manierat. Mama şi bunicii îl îndrăgeau tare mult.”

Janet Smith, o profesoară din Panchgani care a locuit la St Peter’s cât a rămas Freddie la şcoală, pentru că mama ei preda istoria artei, nu are niciun dubiu în privinţa homosexualităţii lui Freddie.

„Obişnuia să se adreseze cu «darling», lucru care mi se părea puţin ciudat. Ştiam că e homosexual când era acolo. Era evident neobişnuit pe atunci, dar tolerat la un băiat ca Freddie. În mod

normal, ar fi fost îngrozitor. Dar cumva nu era în cazul lui Freddie. Era OK. Nu era o fază, ci făcea parte din el, ca parte fundamentală din sufletul lui. Îmi părea rău că alţii râdeau de el. Ciudat era că lui nu părea să-i pese."

În ciuda faptului că Gita Bharucha şi Freddie fuseseră de nedespărţit, ea nu a mai ştiut nimic de el după ce a plecat din Panchgani: „Ştiu, e foarte trist, dar aşa s-a întâmplat. Parcă a vrut să se separe complet de viaţa din India şi să treacă la următoarea etapă."

Când a ajuns în clasa a zecea, notele lui Freddie au început să scadă. A picat examenul de sfârşit de an şi a renunţat la şcoală înainte de clasa a unsprezecea. Freddie nu a dat niciodată examenul pentru nivelul O. E posibil să fi fost distras de faptul că se simţea confuz în privinţa sexualităţii şi că era atras mai mult de artă şi de muzică, aşa că nu a mai arătat interes pentru studii şi s-a concentrat pe aspiraţii mai captivante. Deşi în alte biografii s-a scris că a plecat de la St Peter's cu calificative foarte bune la examenele O şi cu note excepţionale la limba engleză, istorie şi artă, nu este adevărat. Devine foarte clar de ce unii agenţi de PR au ascuns adevărul dacă luăm în considerare realizările membrilor formaţiei Queen. Brian May a studiat fizică şi matematică la Imperial College în Londra şi a absolvit facultatea cu o diplomă în fizică. A început un doctorat în astrofizică, pe care avea să-l termine treizeci de ani mai târziu. John Deacon a obţinut o diplomă în electronică de la Chelsea College, care acum face parte din King's College, iar Roger Taylor a prins un loc la London Hospital Medical College pentru a studia stomatologia, abandonând ulterior studiile pentru a se concentra pe muzică.

„Freddie nu voia să treacă drept un... netot faţă de ceilalţi membri Queen care avuseseră rezultate foarte bune", a comentat Jim Jenkins, biograf oficial al Queen şi coautor al cărţii *As It Began.* „Poate că de aceea a zis că a absolvit nivelurile O, ceea ce nu se întâmplase. E de înţeles, date fiind circumstanţele."

Sheroo Khory, mătuşa lui Freddie din partea mamei, mi-a vorbit despre iubitul ei nepot în casa ei din colonia Dadar din Bombay. Bombay a devenit Mumbai în 1995, când fostul nume

a fost considerat o moştenire nedorită a perioadei coloniale britanice.

„Chiar şi când Freddie era cu Jer, venea mereu la mine după micul dejun şi petrecea zile întregi cu mine. Se pricepea să deseneze şi l-am încurajat. Când avea opt ani a făcut un desen excepţional cu doi cai prinşi într-o furtună pe care l-a semnat «Farrokh». Era pe perete în casa mamei sale. Nu ştiu dacă îl mai are."

Însă, odată ce Freddie a ajuns în Anglia, „s-a terminat", după spusele ei: „Nu a mai vrut să se întoarcă niciodată în India. Spunea că e britanic, îi plăcea stilul de viaţă mai civilizat de acolo şi mai ales sistemul juridic, în comparaţie cu corupţia de aici din India. Însă a păstrat constant legătura cu mine. Chiar mi-a trimis bani pentru o operaţie la ochi de care aveam mare nevoie şi a vrut să mă ducă într-un tur al Europei. Nu a uitat niciodată de bătrâna lui mătuşă."

Sheroo mi-a dezvăluit că după mulţi ani a început să corespondeze asiduu cu Mary Austin, fosta prietenă a nepotului ei, făcând schimb de fotografii cu Freddie pe când era mic şi Freddie starul rock celebru. A deschis subiectul „duşmanilor" lui Freddie din Anglia, se temea pentru siguranţa lui. O supărau discuţiile despre religie, mai ales zvonurile că Freddie se convertise la creştinism cu puţin înainte să moară.

„Toată familia a fost şocată la auzul veştilor", mi-a mărturisit. „A fost o lovitură puternică. Ne săturaserăm să auzim atâtea lucruri sfâşietoare despre Freddie, toate minciunile, mai ales cea referitoare la convertirea la creştinism. Dar sunt sigură că nu a făcut-o, cel puţin nu din câte ştiu eu – şi cu siguranţă aş fi ştiut."

În ciuda informaţiilor contrare, Freddie s-a întors în Zanzibar în 1963 şi şi-a terminat ultimii doi ani de studiu la şcoala romano-catolică St Joseph's. Bonzo Fernandez, un fost poliţist din Zanzibar care ulterior a lucrat ca taximetrist, îl ştia bine pe Freddie când era la această şcoală.

„Îmi amintesc că era în relaţii foarte bune cu familia şi avea o soră de treabă. Freddie era foarte bine-crescut. Erau cu toţii oameni de treabă şi manieraţi. Jucam împreună hochei şi crichet. Era foarte priceput la crichet.

Ştiu că fusese la şcoală în India, dar nu a vorbit niciodată despre perioada aia. Uneori după cursuri, săream pe fereastră şi ne duceam să înotăm în mare, lui Freddie îi plăcea enorm. Înotam şi la clubul Starhe de pe strada Shangani care avea o plajă foarte curată. Mergeam cu bicicleta până la Fumba în sud, la Mungapwani în nord-vest, locul fostelor peşteri unde stătuseră sclavii, sau la Chwka, în sud-estul îndepărtat al peninsulei. Uneori mergeam mai mulţi. Înotam, mâncam ceva şi ne suiam în cocotieri. Eram poznaşi, dar nu răi. Fără alcool, droguri sau ţigări, cel puţin nu pe atunci.

Parcă îl văd pe băiatul slab şi fericit, cu pantalonii scurţi albaştri şi cămaşa albă. Era mereu elegant îmbrăcat, mai ales pentru crichet; hainele lui imaculate erau mai albe decât ale celorlalţi.

După revoluţie am plecat cu toţii de pe insulă. Nu am ştiut nici unde s-a dus Freddie şi nici ce s-a ales de el. Abia mai târziu am aflat că locuisem în Marea Britanie în aceeaşi perioadă. De abia după ce a murit am descoperit că fostul meu coleg de şcoală şi prieten apropiat devenise un cântăreţ de rock celebru în toată lumea.”

Şi experienţa Gitei Choksi a fost similară.

„După mulţi ani, când am aflat ce ajunsese, am cumpărat câteva discuri şi mi-a plăcut la nebunie muzica lui. Însă nu l-am văzut niciodată în concert şi am fost dezamăgită. Alt prieten bun de la şcoală s-a dus odată la un concert Queen şi a încercat să meargă în culise să-l vadă pe Bucky. Însă, când a ajuns faţă în faţă cu el, Freddie s-a uitat prin sărmanul om şi i-a zis: «Îmi pare rău, dar mă tem că nu ştiu cine eşti.» Atunci am înţeles cu toţii că nu mai voia deloc să aibă de-a face cu noi. Voia să lase tot trecutul în urmă.”

4

Londra

„Îmi place viaţa la oraş. Nu mă omor după aerul de ţară şi după balegă.”

FREDDIE MERCURY

„Mulţi oameni sunt atraşi de Londra datorită anonimatului relativ. Poţi să te pierzi într-o mulţime şi să cunoşti mulţi oameni care gândesc ca tine. E o masă critică. Londra era fantastică pe atunci. Zanzibarul era prea rigid pentru o personalitate ca a lui Freddie, pentru cineva cu un spirit neliniştit.”

COSMO HALLSTORM, PSIHIATRU CONSULTANT

În anii 1950 impulsurile naţionaliste s-au înteţit împotriva colonialismului britanic. Pierderea Indiei şi a Pakistanului în 1947 de către Regatul Unit, independenţa Burmei şi a Ceylonului în 1948 şi revoluţia socială din China din 1949 au avut un impact puternic asupra revoltelor cu iz naţionalist din nordul, nord-estul şi estul Africii. Zanzibarul nu a fost scutit. Sindicatele din comerţ s-au transformat în partide politice pentru a aduce schimbări. Partidul Naţional din Zanzibar, fondat în 1956 de arabii minoritari şi shirazi, a fost urmat de Partidul Afro-Shirazi, ai cărui lideri proveneau în mare parte din Africa continentală. Revoltele şi grevele afectau multe industrii. Rezultatele alegerilor care au dat câştig de cauză proarabilor, precum şi recoltele slabe de cuişoare şi de nucă-de-cocos au împins masele la revolte. Deşi independenţa a fost declarată în decembrie 1963, inechitatea reprezentării electorale a înfuriat majoritatea africană, iar furia lor s-a tradus printr-o lovitură de stat de extremă stângă. Revoluţia violentă din Zanzibar din 1964 a dus la detronarea noului sultan Jamshid bin Abdulla, iar şeicul Abeid Amani Karume, preşedintele Partidului Afro-Shirazi, a devenit primul preşedinte al Zanzibarului. Mii de oameni au fost măcelăriţi în timpul luptelor sângeroase de stradă. Familia Bulsara şi mulţi alţii au fugit ca să-şi salveze vieţile. Familia lui Freddie, care a părăsit Zanzibarul doar cu câteva valize, s-a dus în Anglia, unde a fost găzduită de rude. Nu au mai privit înapoi.

„Relaţiile familiale s-au răcit după aceea”, îşi aminteşte cu tristeţe Perviz, verişoara lui Freddie. „Când am auzit mult mai târziu că Freddie devenise un muzician celebru, am fost foarte fericită că avem aşa un geniu în familie. Eram tare mândri de el. Dar nu a mai comunicat cu niciunul dintre noi. Nu ne-a trimis nici măcar o casetă.”

După revoluţie, Zanzibar a semnat un acord cu Tanganika în aprilie 1964 prin care rămânea stat semiautonom sub un nou nume – Tanzania. Zanzibarenii de azi sunt relaxaţi, calmi şi toleranţi – cu excepţia dezgustului aproape total faţă de homosexualitate.

Soţii Bulsara nu au fost pregătiţi pentru şocul cultural când au ajuns în Feltham, şi de acolo în Hounslow, o suburbie aflată la vreo douăzeci de kilometri sud-vest de Londra şi la câţiva kilometri de Aeroportul Heathrow.

„Tata avea paşaport britanic, aşa că era o alegere evidentă să venim în Anglia”, a explicat Kashmira.

„Freddie era aşa de entuziasmat”, îşi aminteşte Jer. „«Mamă, în Anglia ar trebui să mergem»„, zicea. Dar a fost foarte greu.”

Suburbia ordonată, plictisitoare, cenuşie şi aproape de aeroport, ca să nu mai vorbim de clima rece, era într-o contradicţie flagrantă cu viaţa din Zanzibar şi din Bombay. În Londra s-au trezit fără statut, salariu, servitori sau casă. Deşi cunoştea oameni din administraţie şi avea un dosar impecabil, tatăl lui Freddie nu a primit nicio slujbă de contabil. În cele din urmă, Bomi s-a angajat casier la firma de catering Forte, iar Jer, vânzătoare la o filială locală a Marks & Spencer. Chiar şi după ce fiul ei a devenit celebru, a mai lucrat acolo o vreme.

„Mă uimea cât de mult ieşeam în evidenţă”, îşi aminteşte Kash, care avea cam 12 ani pe atunci.

„Freddie era foarte pretenţios în privinţa înfăţişării sale. Deşi el arăta aranjat şi pus la punct, cu părul dat pe spate, toţi ceilalţi aveau părul lung şi un aspect neîngrijit. Mergeam în spatele lui pentru că nu voiam ca oamenii să creadă că sunt cu el. Dar şi-a schimbat rapid stilul. Stătea ore întregi în faţa oglinzii şi îşi potrivea buclele.”

La 18 ani, Freddie era într-o dilemă. Deşi dornic să-şi ia zborul, era încă dependent financiar de părinţii lui şi astfel obligat să locuiască acasă. Să rămână sub acoperişul lor când ştia ce are metropola de oferit îi îngrădea stilul.

„Oamenilor din oraşele mici le e greu să accepte orice sau pe oricine e diferit de ei”, remarcă James Saez, producător, compozitor, interpret la mai multe instrumente şi fost inginer la Record Plant, Los Angeles. „În Virginia de Vest sunt multe

persoane religioase, dar şi arme. Cum Freddie a crescut în Zanzibar şi India, ştia foarte bine acest aspect. Dacă ai crescut în asemenea locuri şi eşti complet diferit în sufletul tău şi simţi că poate nu vei fi acceptat, *trebuie* să te duci într-un oraş mare. Ce noroc pe Freddie că a trebuit să se mute în Londra atunci."

Deşi mulţi tineri de vârsta lui câştigau bani şi aveau o viaţă independentă, părinţii lui Freddie doreau ca el să îşi continue studiile. Însă nu o carieră în drept sau în contabilitate îl aştepta pe fiul lor. Freddie nu era „suficient de inteligent" pentru a urma o universitate, potrivit propriilor spuse. Dorind să-şi perfecţioneze talentul artistic, a fost la Isleworth College în 1966 ca să studieze arta şi să obţină o calificare de nivel A, iar toamna s-a mutat la Ealing College of Art pentru a face un curs de design grafic şi ilustraţie. Avea să absolve colegiul în vara lui 1969, la 23 de ani, cu o diplomă în artă grafică şi design. Departe de „echivalentul unei diplome universitare", nu se putea compara cu rezultatele excelente obţinute de viitorii membri ai formaţiei.

„M-am dus la şcoala de arte cu intenţia de a-mi lua diploma, ceea ce am şi reuşit, şi de a deveni ilustrator, sperând să-mi câştig existenţa ca liber-profesionist", a explicat Freddie.

„Ieşea des şi stătea toată noaptea", îşi aminteşte Kashmira. „Mama se certa cu el mereu din cauza asta. Şi mereu îl pisălogea să îşi ia o diplomă universitară, dar el era hotărât să facă doar ce vrea. S-au trântit multe uşi pe atunci. Dar, când Freddie a dat lovitura, mama a fost foarte mândră de el. L-am cunoscut cu adevărat doar atunci. Mă ajuta la teme şi eu îi pozam când făcea schiţe."

În timpul vacanţelor de la colegiu, Freddie câştiga bani de buzunar lucrând la departamentul de catering de la Aeroportul Heathrow şi la depozitul industrial din Feltham. Nu lua în seamă împunsăturile colegilor care îl tachinau că are „mâini feminine şi că se poartă extravagant şi exagerat" şi le spunea că e un muzician care îşi aştepta norocul.

Londra, o Mecca a culturii tinerilor, era acum în plină epocă swing. Cu boomul pop pe cale să se stingă, piaţa single-urilor începea să scadă în favoarea albumelor. Managerii sălilor de bal, considerând că nopţile rock-and-roll „beat" nu mai atrăgeau

mulţimile, au început să treacă la sesiuni de dans simplu. The Beatles era în continuare cea mai populară formaţie din lume, concurând în topuri cu The Rolling Stones, The Animals, Manfred Mann şi Georgie Fame. Tom Jones, un cântăreţ musculos din Ţara Galilor, era ultima descoperire pop. Sandie Shaw şi Petula Clark erau cele mai celebre cântăreţe din Marea Britanie, iar folkul din anul precedent era din ce în ce mai iubit. Joan Baez şi Bob Dylan au introdus în piesele lor mesaje politice despre Vietnam. Donovan s-a împrietenit cu Dylan. Elvis Presley, Peter, Paul and Mary, The Byrds, The Righteous Brothers, Sonny şi Cher şi alţi americani se ţineau tare în topurile britanice. Televiziunea era la putere, iar una dintre emisiunile cele mai urmărite era *Ready, Steady, Go!* prezentată de Cathy McGowan.

Şi interesul pentru modă era în creştere. Mary Quant şi Angela Cash dominau scena designului, iar John Stephen a devenit „Regele de pe Carnaby Street”, pe atunci centrul modernităţii. Moda tinerilor a căpătat trăsături distincte. The Who au popularizat creaţiile „Op Art”, purtând tricouri cu cercuri concentrice şi steagul Marii Britanii. John Lennon a făcut la fel cu şepcile din tweed, iar Dave Clark de la The Dave Clark Five, mai târziu prieten apropiat al lui Freddie, a făcut din blugii albi un element obligatoriu. Freddie, zvelt, cu mers unduitor, prefera pantalonii strâmţi cu talie joasă din catifea şi material reiat. Gecile din piele şi velur, cămăşile din satin, mătase şi cu motive florale şi cizmele până la gleznă completau aspectul.

Freddie era neliniştit şi rebel pentru că locuia la marginea acestui oraş fascinant. Îşi dorea mai mult decât orice să îşi permită să plece de acasă şi curând a început să doarmă pe jos, prin casele prietenilor.

„Fred trăia ca un vagabond”, îşi aminteşte Brian May.

Voia totul, imediat şi la îndemână: magazinele de modă, magazinele cu discuri şi librăriile, sălile de concert, barurile şi cluburile. Kensington Market şi celebrul magazin universal Biba aveau să devină în curând cartierul lui general.

Colegiul de Artă Ealing se lăuda cu absolvenţi vestiţi, ca Pete Townshend de la The Who şi Ronnie Wood de la The Faces, mai târziu membru al Rolling Stone. Jerry Hibbert, un fost student,

îşi aminteşte că era un spaţiu progresist şi pragmatic, genul de colegiu care pregătea absolvenţii pentru un loc de muncă. A ajuns acolo de la Oxford cu doi ani înaintea lui Freddie, în 1968, dar l-a cunoscut bine pentru că amândoi aveau interese muzicale comune.

„Colegiul Ealing trecea printr-o serie de schimbări pe atunci”, îşi aminteşte Jerry. „Madison Avenue, centrul publicităţii din New York, era cel mai în vogă. Ne-a influenţat stilul de viaţă până la modul în care ne îmbrăcam. Voiam să arătăm ca directorii de publicitate din New York. Ne-am tuns scurt şi veneam la şcoală la costum şi cravată pentru că hipioţii erau peste tot şi studenţii la arte fac totul diferit. Totul era destul de stilizat. Aveam şi un mers anume. Nu eram genul de studenţi care se duc la Union Bar, joacă rugby şi toarnă bere în ei. Restaurantul de la colegiu era centrul nostru social şi locul de întâlnire. Freddie – pe atunci încă mai era Freddie Bulsara – socializa acolo cu noi. Avea clar un stil şi era pasionat de haine. Era mereu foarte atent la felul în care se îmbrăca.”

„La şcoala de arte te învaţă să fii mai conştient de modă. Trebuia să fii mereu cu un pas înainte”, avea să remarce Freddie mai târziu.

Plictisit de cursuri, lipsit de disciplină şi deloc silitor, Freddie şi-a pierdut rapid interesul. Însă îi plăceau aspectele mai hedoniste ale vieţii la colegiu. În timpul cursurilor îşi petrecea timpul desenându-şi colegii de clasă şi pe noul lui idol, Jimi Hendrix, a cărui influenţă avea să-i schimbe viaţa. Afro-americanul din Seattle, mai mare cu doar patru ani decât Freddie, fusese descoperit la New York de Chas Chandler, basistul formaţiei The Animals. Chandler, care i-a convins pe The Beatles, pe Pete Townshend şi pe Eric Clapton să vină la cluburile la modă ca să-l vadă cântând pe protejatul lui teribil de talentat, a reuşit să strângă foarte mulţi oameni pentru The Jimi Hendrix Experience, din care mai făceau parte bateristul Mitch Mitchell şi basistul Noel Redding. Americanul şi-a lăsat rivalii fără cuvinte. Făcând trucuri pe care le învăţase de la mai mulţi muzicieni anonimi, Hendrix cânta la chitara sa albă Fender Stratocaster ţinând-o invers, punând-o după ceafă sau cu dinţii, abordând o mulţime de tehnici extraordinare. Deşi mulţi alţi

chitarişti rock aveau să ducă instrumentul în alte direcţii, puţini aveau să atingă măiestria lui Hendrix.

„Jimi Hendrix era un bărbat superb, un interpret fenomenal şi un muzician dăruit", avea să mărturisească Freddie mai târziu. „Băteam ţara în lung şi lat să-l văd oriunde cânta pentru că avea toate ingredientele unui star rock-and-roll: stilul şi prezenţa. Nu trebuia să forţeze nota. Doar apărea şi oamenii intrau în transă. Era tot ce voiam să fiu."

Ambiţia lui Freddie s-a concretizat. Deşi era la fel de entuziasmat de muzicienii care îl încântaseră la şcoală – Cliff Richard, Elvis Presley, Little Richard şi Fats Domino – a fost complet vrăjit de Hendrix şi a vrut să se reinventeze având ca model imaginea rockerului american. La fel cum chitara lui Jimi sfida aşteptările convenţionale ale publicului, viitoarele cântece scrise, aranjate şi cântate de Freddie trebuiau să aibă acelaşi efect. Prezenţa scenică a lui Hendrix şi stilul extravagant îţi tăiau respiraţia. Freddie ştia că trebuia să facă la fel. Hendrix era complet original, avea o interpretare inovatoare şi era atât de energic, că publicul se simţea extenuat. Freddie era hotărât să aibă acelaşi efect asupra fanilor săi într-o bună zi. Hendrix putea să ia orice piesă, chiar şi una obişnuită, şi să o facă să sune ca o compoziţie unică. În 1986 aveam să îl văd pe Freddie făcând acelaşi lucru pe scenă la Budapesta, când, interpretând o baladă populară maghiară, a adus lacrimi în ochii miilor de fani. Versurile mâzgălite pe mână nu aveau niciun înţeles pentru el. Melodia nu suna deloc rock. Dar Freddie a interpretat-o din tot sufletul, complet implicat. Publicul a fost vrăjit.

În Kensington, în apartamentul minuscul pe ai cărui pereţi mohorâţi erau lipite postere cu idolul lui, Freddie se străduia să stăpânească la perfecţie stilul lui Hendrix. Geci viu colorate cu imprimeu floral peste cămăşi multicolore, pantaloni strâmţi bej, botine Chelsea, eşarfe din şifon cu nod în dreptul mărului lui Adam şi inele groase din argint. Potrivit colegului său Graham Rose, „ceea ce purta nu era diferit de ceea ce purtam toţi pe atunci. Una peste alta Freddie era un tip tăcut, deşi uneori râdea în hohote. Când se întâmpla, îşi ducea mâna dreaptă la gură ca să-şi acopere dinţii uriaşi. Mi-l amintesc ca pe un tip

minunat, foarte bun şi atent. Nu avea nicio doză de răutate. Ne-am bucurat că a avut un succes atât de mare.”

Jerry Hibbert e de acord că Freddie nu s-a remarcat la colegiu: „Era doar foarte pasionat de cântat. Stătea în bancă şi cânta. Stătea în camera alăturată şi era mai mare cu un an sau doi. Stătea în faţa lui Tim Staffell şi cântau la unison. Era foarte ciudat pentru că pe atunci ne dădeam în vânt după blues. John Mayall şi Eric Clapton înainte de Cream. Ne obsedau influenţele subtile. De pildă, nu mai voiam să îl vedem pe Eric Clapton cântând *Hideaway*, ci ne interesa mai mult versiunea lui Freddie King. Freddie Bulsara era clar interesat ca şi noi. Părea puţin ridicol cum stătea în clasă şi armoniza. Era foarte diferit de ce făceau ceilalţi. Însă el şi Tim nu păreau deloc deranjaţi. Stăteau acolo muncind şi cântând împreună.”

„Muzica a fost ceva secundar, apoi importanţa ei a crescut”, a comentat Freddie mai târziu.

„M-am plictisit după ce am terminat cursul de ilustrator. Mă săturasem până în *gât*. M-am gândit că nu cred că pot să fac o carieră din aşa ceva pentru că mintea mea nu era croită pentru asta. Aşa că mi-am zis să mă joc o vreme de-a muzica. Toţi vor să fie vedete, m-am gândit că pot să încerc şi eu, de ce nu?”

În ceea ce priveşte personalitatea lui Freddie, Jerry respinge ideea că a fost un „cerşetor de atenţie”: „ Nu, chiar nu era. Era cel mai de treabă tip. Nici nu ştiam că e gay. Nu mi-a dat deloc de gândit. Era tăcut, prietenos. Mereu politicos şi drăguţ. Genul de tip despre care mama ta ar spune că e «bine-crescut». Se prostea şi cânta cu o linie pe post de microfon, însă doar ca să amuze lumea.”

După ce amândoi au părăsit colegiul, Freddie şi-a încălcat regula de a nu păstra legătura cu oamenii odată ce trecea la o altă etapă din viaţă. El şi Jerry au rămas prieteni ceva vreme.

„Datorită muzicii”, explică Jerry. „Cântam blues: la colegiu, la petreceri, în apartamentele altor oameni. Freddie mă însoţea. Se întâmpla înainte ca oamenii să pună discuri la petreceri. Dacă voiai muzică, aduceai o trupă.”

Freddie i-a mărturisit lui Jerry că visa să aibă o carieră în muzică.

„După ce Freddie a părăsit colegiul, am fost într-o trupă vreo doi ani. A venit într-o zi şi mi-a zis că vrea să pună bazele unei trupe. I-am zis: «Nu o face, rămâi la grafică. Nu faci bani din în muzică. Bazează-te pe ce ştii.»„

Dar Freddie se hotărâse.

„L-am văzut pe urmă – am cumpărat un echipament sau i l-am vândut, nu-mi mai amintesc bine. A venit să cânte la colegiu cu o trupă numită Wreckage. Sincer, nu mi s-a părut mare brânză. După aia am pierdut legătura.”

Jerry s-a apucat de animaţie, alăturându-se echipei care a lucrat la *Yellow Submarine*, filmul de lungmetraj al celor de la The Beatles.

„Mi-am pierdut complet interesul pentru muzică”, recunoaşte el. „Uram totul. Nu am cumpărat niciun disc, nu m-am dus să văd alte trupe. Patru ani mai târziu am auzit un DJ la radio vorbind despre o trupă pe nume Queen. *Seven Seas of Rhye* era primul lor hit. Nu suna rău. Dar nu am asociat numele de Freddie Mercury cu al colegului Freddie Bulsara de la Ealing College. Apoi dintr-odată a fost multă publicitate. Nu avea cum să-ţi scape. Am trecut pe lângă un chioşc de ziare şi i-am văzut poza pe prima pagină a revistei *Melody Maker*. O poză uriaşă cu un titlu cu litere de-o şchioapă. M-am uitat la el şi m-am gândit: «La naiba, ăsta e Freddie Bulsara!»„

Din pură întâmplare Jerry avea să colaboreze mai târziu la un proiect pentru Queen spre sfârşitul vieţii lui Freddie, însă nu şi-a mai revăzut niciodată colegul de la colegiu.

5

Queen

„M-am gândit să pun pe picioare formaţia Queen pe când studiam la colegiu. Lui Brian, care era şi el la colegiu, i-a surâs ideea şi ne-am unit forţele. Totul a început cu o trupă pe nume Smile. Ascultam multe piese şi ne-am împrietenit. Mă duceam la concertele lor şi ei veneau la ale mele.”

FREDDIE MERCURY

„La început, era tocilarul suprem. Un tocilar dinţos care şi-a împlinit visul. Răţuşca cea urâtă care se transformă în lebădă. Orice trupă şi-ar da basistul şi bateristul pentru un cântăreţ ca Freddie. Nimeni nu se putea compara cu el. Bowie a fost singurul care s-a apropiat de măreţia lui.”

DAVID STARK, EDITOR LA SONGLINK INTERNATIONAL, PASIONAT DE ROCK ŞI BATERIST

Armoniile cântate în doi în clasă au devenit armonii în trei când Freddie şi Tim Staffell, colegul lui de duet, au început să iasă cu Nigel Foster, alt student. Dat fiind că îşi petreceau mare parte din timpul liber perfecţionând versiuni ale pieselor *Hey Joe, Purple Haze* şi *The Wind Cries Mary,* care au ajuns toate în Top 10 în Marea Britanie, aceste sesiuni de improvizaţie muzicală pe care le ţineau pentru amuzamentul propriu îi vor aduce în curând în atenţia băieţilor care aveau să devină Queen.

Tim şi Freddie erau de nedespărţit de ceva vreme. Tim şi ceilalţi colegi aveau doar cunoştinţe vagi despre trecutul lui Freddie şi despre împrejurările în care familia Bulsara a ajuns în Anglia. Din moment ce Freddie nu-şi ducea niciodată prieteni acasă, colegii au rămas cu impresia că părinţii lui erau distanţi şi reticenţi să se integreze şi să se adapteze. Chiar circulau zvonuri neîntemeiate cum că abia vorbeau engleză şi că voiau cu orice preţ să îşi păstreze nepătate cultura, religia şi limba. De fapt, Freddie vorbea engleza de când era mic.

Tim deja cânta în mod obişnuit cu Smile, o trupă semiprofesionistă. Freddie a început să vină şi el la repetiţii. Chitaristul principal al trupei Smile era Brian May, un student uscăţiv care învăţa fizică, matematică şi astronomie la prestigiosul Imperial College. Însă nu ştia că el şi Freddie fuseseră vecini în Feltham, căci Brian crescuse într-o casă modestă ca a lui Freddie, la doar câteva străzi de casa familiei Bulsara de pe Gladstone Avenue. Brian, un copil silitor şi singur la părinţi, cânta la chitară de la şase ani. Când era încă pe băncile şcolii, şi-a făcut o chitară, Red Special, dintr-o poliţă de şemineu din lemn de mahon, aruncată la gunoi, şi câteva bucăţi de stejar, ajutat de tatăl lui. Cânta la ea cu monede de argint de

şase penny în loc de pana obişnuită. Mai târziu chitara avea să-l însoţească peste tot în lume.

Ca şi Freddie, Brian făcuse parte din trupe de amatori alături de colegii de şcoală.

„Niciuna dintre trupe nu a ajuns nicăieri, pentru că nu aveam concerte adevărate şi nu luam treaba în serios”, povesteşte Brian.

El şi prietenii lui l-au văzut la un bal într-o seară pe Tim Staffell, un băiat de la şcoala lor, care cânta la o muzicuţă în spatele sălii. L-au întrebat dacă vrea să se alăture trupei şi astfel Tim a fost solistul formaţiei 1984 pentru primul lor concert de la St Mary’s Church Hall din Twickenham. Păreau să promită, aşa că au fost angajaţi în mai 1967 să cânte în deschidere pentru Jimi Hendrix la concertul de la Imperial College. Câteva luni mai târziu, au câştigat un concurs la Top Rank Club din Croydon. O carieră profesionistă părea pe jumătate începută.

„1984 era o trupă de amatori formată la şcoală, deşi poate că la sfârşit ne-am ales cu cincisprezece lire sau cam aşa”, avea să-şi amintească Brian mai târziu. „Nu am cântat piese originale, ci un amestec ciudat de coveruri, adică ce voiau oamenii să asculte pe atunci. Se întâmpla cam pe când au început şi The Rolling Stones să cânte, iar mai târziu am interpretat piesele lor şi ale grupului The Yardbirds... Nu mi-a convenit niciodată. Am părăsit trupa pentru că voiam să ne scriem propriile piese.”

Brian le-a explicat colegilor de trupă că studiile erau pe primul loc, aşa că s-a retras şi formaţia s-a destrămat. Brian şi Tim Staffell, acum student şi parte din anturajul lui Freddie de la Ealing College of Art, au păstrat legătura. Cum sufereau de sevraj muzical, au luat în curând în calcul să pună pe picioare altă trupă. Împreună cu Chris Smith, alt absolvent de la Ealing, care era un clăpar bun, au decis să mai încerce o dată, aşa că l-au pus pe Smith la clape, pe Staffell vocalist şi basist, iar pe May la chitară solo. Le lipsea doar bateristul.

Cu părul blond-pai şi ochii albaştri, pătrunzători, Roger Meddows Taylor era aproape prea frumos să fie bărbat. Născut în Norfolk, dar crescut în Truro, Taylor, care făcea ravagii printre

femei, îşi făcuse deja un nume ca baterist în Cornwall cu o trupă numită Johnny Quale and The Reaction. Trupa a câştigat locul patru la concursul Rock and Rhythm şi aveau mulţi fani în Cornwall. Când Quale a părăsit trupa, Taylor a fost ales vocalist. Şi-au scurtat numele în The Reaction şi popularitatea le-a crescut, având un stil muzical bazat în principal pe soul până au descoperit The Jimi Hendrix Experience în 1967. Roger a plecat la Londra în toamna respectivă ca să înceapă cursurile Facultăţii de Stomatologie la London Hospital Medical School. În curând a devenit al patrulea coleg din apartamentul închiriat din Shepherd's Bush, unde locuia Les Brown, prietenul lui din Truro. Les era cu un an mai mare şi studia la Imperial College, ca Brian May. Deja chitit să devină star rock, dar aflat departe de The Reaction, cu care se va reuni pentru câteva concerte ad-hoc în vacanţa de vară din 1968, Roger trebuia să îşi găsească o altă trupă. În ciuda reputaţiei sale de Don Juan, era timid, şarmant şi îndrăgit de bărbaţi. În cele din urmă, cu Les Brown făcând cercetări pentru el, s-a ivit o şansă la începutul semestrului în toamnă. Într-o zi, căutând pe afişierul de la Imperial College ceva care să i se potrivească prietenului său, Les a găsit o carte poştală pe care scria că se caută un baterist pentru o trupă în stil Ginger Baker/Mitch Mitchell. Brian şi Tim erau serioşi: Baker avea mulţi fani datorită Graham Bond Organisation, o „trupă" de muzicieni care înregistraseră cu cei de la The Who înainte să se alăture formaţia lui Eric Clapton, Cream. Mitchell a fost baterist la The Jimi Hendrix Experience.

Brian May era numele de contact din anunţ. Roger l-a sunat imediat. Brian i-a spus pe scurt ce caută el şi Tim şi în curând cei doi s-au dus la apartamentul lui Roger pentru un *jam session* la chitară acustică şi bongo, pentru că toate tobele lui Taylor erau încă acasă în Cornwall, unde se umpleau de praf. La scurtă vreme, cei trei au început să repete serios în camera clubului de jaz de la Imperial College. Nu numai că interpretau versiuni reuşite ale pieselor altor artişti, dar Brian şi Tim compuneau acum propriile piese. Mai mult „metal" decât balade, muzica de la început avea influenţe clasice şi o gamă variată de influenţe. Parţial trubadur elisabetan, parţial monster rock, stilul celor de la Smile era caracterizat de tobe dramatice, chitare insistente, o

parte vocală puternică şi armonii inteligente, iar versurile făceau cinste orchestraţiei. Aveau un *sound* eclectic şi bogat care îţi tăia respiraţia. Era exact ce urma să se întâmple.

Aceasta este adevărata geneză a formaţiei Queen.

„Îţi pot pune casete cu Smile care au aceeaşi structură generală cu ce facem azi”, a declarat Brian într-un interviu în 1977.

Se crea deja o chimie Queen cu personalităţi foarte diferite care se completau perfect. Brian, tăcut şi blând în afara scenei, era înalt şi uscat. Se unduia ca un şarpe în pantaloni bufanţi din catifea, iar buclele negre şi rebele îi cădeau irezistibil în ochi când cânta. Tim era mai dur şi ager, dar cu blugii lui rupţi, nu tocmai conştient de regulile modei. La fel Chris, căruia îi plăceau distracţiile, singurul membru al trupei care studia în privat ca să obţină o diplomă în muzică. Roger cel blond, descris ca „baterist prin nume şi natură” şi „sex pe două picioare” era prea frumos pentru binele lui. Trupa se punea în mişcare datorită energiei, entuziasmului, atitudinii sale optimiste şi umorului său inteligent. Au fost zile pline de speranţă şi fără griji.

„Eu şi cu mama lui Brian May ne întrebam: «Oare vor reuşi?»„ şi-a amintit Jer, mama lui Freddie.

În octombrie 1968, Brian şi-a luat cu rezultate excelente diploma de licenţă, prezentată de Majestatea Sa Regina Mamă la Royal Albert Hall. Îşi dorea să rămână la Imperial College în calitate de doctorand şi profesor, în timp ce lucra la teza de doctorat despre praful cosmic, intenţionând să devină astronom în viitor. Avea şi un motiv ascuns: dacă rămânea la Imperial, îi era mai uşor să se ducă la concerte şi repetiţii. Tim Staffell şi Chris Smith erau tot la Ealing. Între timp Roger renunţase la facultatea de medicină la jumătatea studiilor. La doar două zile după ceremonia de absolvire a lui Brian, băieţii au cântat în deschidere la Pink Floyd în cadrul Imperial College, un eveniment considerat a fi primul concert Smile, deşi e un fapt disputat. Apoi vor cânta în deschidere pentru T. Rex, Yes şi Family. În februarie 1969, cei de la Smile l-au rugat pe Chris Smith să părăsească trupa – lucru negat de Smith, care a susţinut că el a decis să plece din cauza unor dispute de ordin

muzical. Câteva nopţi mai târziu, membrii rămaşi au participat la primul concert caritabil la Royal Albert Hall. O strângere de fonduri pentru National Council for the Unmarried Mother and Her Child prezentată de DJ John Peel. Deşi figurau pe acelaşi afiş cu Joe Cocker şi cu Free, Brian şi Roger nu aveau de unde şti că, 35 de ani mai târziu, vor colabora cu Paul Rodgers, solistul de la Free (care avea să fie solist al Bad Company, The Firm and The Law), la două turnee mondiale de succes, la *The Cosmos Rocks* – primul album de studio Queen după aproape 15 ani – la un album live şi la două DVD-uri live.

La începutul lui 1969, Tim a venit pe nepusă masă la o repetiţie Smile cu prietenul lui de la colegiul de artă, Freddie Bulsara. Atracţia a fost instantanee şi reciprocă. Freddie se simţea în elementul lui înconjurat de muzicieni realizaţi şi experimentaţi. Mai mult decât oricând, era convins că aşa voia să-şi petreacă viaţa. Brian şi Roger erau şi ei vrăjiţi irevocabil de imaginea lui Freddie, de umorul sec şi de inteligenţa lui.

Cum şi-a amintit mai târziu Les Brown, unul dintre amicii lui Roger: „Nu cred că am întâlnit vreodată pe cineva atât de extravagant. Era entuziasmat de orice. Odată m-a târât într-o cameră şi m-a pus să ascult un disc soul care îi plăcea foarte mult. Nimeni nu mai recunoştea că îi place muzica soul pe atunci, ci doar rock. Cred că îşi arăta gusturile diverse.”

În curând o prezenţă constantă la concertele Smile, Freddie a început să le spună sincer ce stil ar trebui să adopte, ce părere are despre interpretarea lor şi chiar să le dea indicaţii referitoare la cum să stea jos, cum să stea în picioare, cum să meargă sau cum să vorbească.

„Oferea sugestii într-un fel care nu putea fi refuzat”, îşi aminteşte Brian. „Pe atunci nu prea cântase şi nu ştia că poate. Am crezut că e doar un muzician rock teatral.”

Când Freddie a absolvit Colegiul Ealing în vara lui 1969, nu avea o slujbă cu normă întreagă. Şi nici nu intenţiona să aibă. El şi Roger Taylor (care renunţase la Meddows, al doilea prenume) se vor ocupa, pentru zece lire pe săptămână, de un mic stand „Kasbah” din cadrul Kensington Market, care se întindea pe trei

etaje, aflat pe vechiul drum comercial cunoscut ca „Death Row”[3]. Majoritatea comercianţilor erau artişti excentrici fără un loc de muncă şi scriitori. Printre clienţi se numărau Michael Caine, Julie Christie şi Norman Wisdom. Pentru început au vândut desenele lui Freddie – în mare parte schiţe de modă şi desene cu Jimi Hendrix – şi creaţiile studenţilor de la Ealing College. Au vândut chiar şi lucrarea scrisă de Freddie despre Hendrix. Deşi astăzi valorează fără îndoială câteva mii de lire, nu era mare lucru atunci. Trebuiau să facă mai mulţi bani. Fiind cu toţii împătimiţi de modă, s-au decis să încerce să vândă haine şi accesorii. S-au specializat în accesorii pentru dandy: orice, de la eşarfe exotice la mantii, geci şi haine de blană, care erau mai degrabă nişte zdrenţe de prost-gust de la reduceri, pe care le vindeau la nişte preţuri neruşinat de mari. Au început chiar să confecţioneze haine din materiale vechi şi resturi şi au devenit experţi la obţinerea de chilipiruri. Cumpărau o cutie cu haine de blană roase de molii cu 50 de lire de la un comerciant de vechituri din Battersea pe care apoi le vindeau cu opt lire bucata.

„Roger şi cu mine mergem efeminat şi punem mâna pe tot felul de chilipiruri de peste tot şi ni s-a dus vorba că suntem gay”, i-a scris Freddie la vremea respectivă unei prietene de la şcoală, Celine Daley.

Tim Staffell îşi va aminti mai târziu că lui Roger şi lui Freddie le plăcea tare mult profilul de comerciant în stil Del Boy[4]: „Le plăcea să fie extravaganţi. Freddie şi-a dezvoltat stilul exagerat – i se părea o parte amuzantă a personalităţii lui. Nu s-a insinuat niciodată că ar fi gay. Nu era niciodată prea sexualizat.”

Freddie, care era acum acceptat în anturajul lor, începuse să călătorească în turneu cu Smile.

În aprilie 1969 trupa a cântat la Revolution Club din Londra, unde s-au întâlnit cu Lou Reizner, şeful diviziei europene a casei de discuri Mercury. Lou intermediase contractul american al lui

---

[3] Culoarul Morţii (n. tr.).

[4] Personaj dintr-un sitcom produs de BBC, *Only Fools and Horses* (n. red.).

David Bowie şi avea mai târziu să devină faimos pentru că a produs primele două albume solo ale lui Rod Stewart. A mai produs şi versiunea orchestrală a operei rock *Tommy* a celor de la The Who şi *Journey to the Centre of the Earth* a lui Rick Wakeman. Fiind şi el un fost cântăreţ născut la Chicago, le-a oferit celor de la Smile un contract pentru o piesă pentru Statele Unite, pe care l-au semnat pe loc. Nu s-a întâmplat mare lucru până în iunie, când casa de discuri le-a rezervat celor de la Smile studiourile Trident din Soho.

Era un început promiţător. Studiourile Trident, aflate pe St Anne's Court nr. 17, pe o alee din Soho în inima West End, erau invenţia lui Normal Sheffield, fost baterist al trupei The Hunters din anii 1960, şi al fratelui său Barry. „Atitudinea degajată faţă de ingineria audio" a fraţilor Sheffield şi echipamentele de înregistrare de cea mai înaltă calitate au atras mulţi artişti de top. În alte studiouri, ca Abbey Road al EMI, inginerii încă îşi făceau treaba îmbrăcaţi în halate albe. O altă atracţie a Studiourilor Trident era fără îndoială legendarul pian Bechstein la care Rick Wakerman a cântat cu afecţiune de multe ori, iar clapele încă mai aveau ecoul notelor piesei *Hey Jude* a lui Paul McCartney.

Oferind tehnologia cea mai avansată de atunci, primul hit al studioului a fost *My Name is Jack* al lui Manfred Mann în luna martie a anului precedent. Printre nenumăratele albume îndrăgite de la Trident se numără *Transformer* al lui Lou Reed, produs de David Bowie, care şi-a înregistrat şi el capodoperele aici, ca să nu mai pomenim de *The Rise and Fall of Ziggy Stardust*. Rick Wakeman era clăparul casei pe atunci, apare în înregistrările lui Bowie, cum ar fi *Changes* şi *Life on Mars*. Trident există şi în zilele noastre şi a primit mulţi artişti respectaţi, printre care James Taylor şi Harry Nilsson. A dobândit un statut legendar când cei de la The Beatles au înregistrat *Hey Jude* în iulie 1968 – cu o durată de peste şapte minute şi pe atunci cea mai lungă piesă ajunsă în fruntea clasamentelor britanice. Piese pentru *The White Album* şi *Abbey Road* au fost înregistrate tot la Trident.

Deşi înregistraseră mai multe piese acolo, nu se stabilise nicio dată de lansare pentru un single. Au avut un contract cu

agenţia de talente Rondo care i-a ţinut ocupaţi în timpul verii. În august Mercury Records a lansat piesa *Earth/Step on Me* în Statele Unite unde, din cauza lipsei de promovare, s-a evaporat fără urmă. Casa de discuri nu voia să irosească o trupă cu potenţial şi, conştientă că Brian şi Tim scriseseră foarte multe piese, au discutat despre un posibil album sau EP. Trupa a fost trimisă la studiourile De Lane Lea de pe Engineers Way din Wembley – nu la filiala De Lane Lea de pe Kingsway nr. 129 cum s-a menţionat în altă carte. La De Lane Lea, fondat în 1947 şi cunoscut pentru albumele înregistrate în anii ’60 de The Beatles, The Stones, The Who, Pink Floyd, ELO şi The Jimi Hendrix Experience, Smile a lucrat cu producătorul Fritz Freyer la două piese originale şi un cover. Dar EP-ul nu a fost lansat, iar înregistrările au rămas la păstrare. Aveau să iasă la suprafaţă cincisprezece ani mai târziu, când cei de la Queen erau deja superstaruri. EP-ul a fost lansat în cele din urmă în Japonia, unde fanii nu se mai satură de ciudăţenii.

Până la sfârşitul anului trupa era demoralizată şi pe cale să renunţe. Tim Staffell aşa a şi făcut: a părăsit trupa, obosit de munca grea şi de sărăcia vieţii în turneu, pretextând că Smile nu era trupa potrivită pentru el.

„Începusem să am o părere preconceptă despre muzica pe care o făceam”, a explicat el mai târziu. „Apoi l-am auzit pe James Brown şi mi-am zis: «Dumnezeule!»... Practic am schimbat complet registrul.”

Tim i s-a alăturat lui Colin Petersen, fost baterist la Bee Gees, şi au creat formaţia Humpy Bong. După o piesă şi o apariţie televizată, trupa a fost uitată. Tim a avut în cele din urmă o carieră în domeniul efectelor speciale şi s-a bucurat de o celebritate de scurtă durată în calitate de creator al trenurilor pentru desenul animat *Thomas the Tank Engine.*

Fără vocalist, casa de discuri a tras concluzia că Smile nu mai e o trupă. Lui Roger şi lui Brian li s-au reziliat contractele. Deşi dezamăgiţi, nu erau pregătiţi să o lase baltă. Au avut o altă sesiune de înregistrări când Smile l-a întânit pe DJ Terry Yeardon de la clubul Blackburn printr-o cunoştinţă care ar fi fost Christine Mullen, viitoarea primă soţie a lui Brian May. Yeardon era inginer de mentenanţă la studiourile Pye din Marble Arch din

Londra, cunoscute pentru că o lansaseră pe Petula Clark şi pentru munca la piesele pentru serialele *Crossroads* şi *Neighbours* ale cuplului de compozitori Tony Hatch şi Jackie Trent. Pye a mai produs şi *Hey Joe* a lui Hendrix şi *Wild Thing* de la Troggs în 1966 şi îi primise în studio şi pe The Kinks, Richard Harris şi Trini Lopez. Studiourile se lăudaseră şi cu Jimmy Page şi John Paul Jones înainte de a face echipă cu Robert Plant şi John Bonham pentru a forma Led Zeppellin.

Viitorul producător Yeardon a aranjat o sesiune de înregistrări noaptea la Pye cu Smile. S-au înregistrat *Polar Bear* şi *Step on Me*, care aveau să constituie materialul de audiţii pe care Smile îl puteau duce la alte case de discuri. Nu că Yeardon se aştepta să vadă măcar un mic zâmbet de la Smile.

Brian, Roger şi Tim împreună cu câţiva muzicieni dintr-o trupă din nord pe nume Ibex locuiau acum într-un apartament de două camere într-o casă numită „Carmel” în Ferry Road, Barnes. Helen şi Pat McConnell, două surori, îi văzuseră pe Smile cântând în barul local şi ajunseseră să umble cu trupa. Acel apartament înghesuit şi umed avea să fie considerat „boem” mai târziu. De fapt locatarii trăiau într-o mizerie sinistră, mulţi dintre ei dormind pe saltele slinoase pe podea. Şi, ca totul să fie minunat, se mai pricopsiseră cu încă un coleg de apartament: Freddie Bulsara. Ce credea *el* că ar trebui să facă ei?

6

Solistul

„Le spuneam lui Brian şi lui Roger: «De ce vă irosiţi timpul făcând aşa ceva? Ar trebui să cântaţi mai multe piese originale. Ar trebui să fiţi mai exuberanţi în interpretare. Dacă eram cântăreţul vostru, aşa procedam!»„

FREDDIE MERCURY

„Cânţi mai bine când exagerezi. Eşti diferit de tipul care urcă pe scenă. Ideea e să ai grijă să nu fii tot interpretul şi după ce părăseşti scena. Bowie avea un talent excepţional. Practic era diferit în fiecare săptămână. Freddie a preluat ideea şi a dus-o la un nivel superior. Aş

pune pariu că niciuna dintre mişcările lui nu era regizată. Arta de a pune în scenă un spectacol, orice făcea era ceva instinctiv pentru el. E o formă de artă. Habar nu am ce-ar fi făcut dacă n-ar fi cântat.”

RICK WAKEMAN

Încă obsedat de Jimi Hendrix şi inspirat de felul în care cânta Brian la chitară, Freddie obţinuse o chitară la mâna a doua şi l-a pus pe Tim să o acordeze şi să o modifice pentru nevoile sale. Apoi a cumpărat nişte manuale pentru începători şi a început să înveţe să cânte. Cu siguranţă ştia că nu va fi niciodată un chitarist de excepţie. Însă nu acesta era obiectivul lui. Dornic dintr-odată să scrie şi să compună piese originale, trebuia să ştie să cânte cât de cât la chitară ca să îşi dea seama de acorduri. Compoziţiile iniţiale erau ca ale tuturor: brute, neîndemânatice, îngrozitor de personale. Avea să înveţe curând să aibă o abordare mai abstractă, să meargă la baza emoţiilor şi să îşi depăşească propriile experienţe, abordând teme universale.

Băieţilor de la Ibex care locuiau pe Ferry Road li s-a alăturat restul grupului din Liverpool, venit în Londra să găsească o casă de discuri care să le ofere un contract. Chitaristul Mike Bersin, basistul John „Tupp” Taylor şi bateristul Mick „Miffer” Smith erau impresariaţi în turnee de tânărul Ken Testi. Celor de la Ibex li se alătura uneori Geoff Higgins, care cânta la bas pentru ca Tupp să poată cânta la flaut. Ibex au cântat versiuni ale pieselor lui Rod Stewart, The Beatles şi Yes şi de obicei începeau concertul cu *Jailhouse Rock*, megahitul lui Elvis Presley din urmă cu 12 ani. Deşi erau impresionanţi, Freddie nu putea să nu observe că le lipsea un vocalist decent. La fel ca şi în cazul trupei Smile, venea la repetiţiile şi la concertele lor şi uneori se ridica şi cânta cu Mike Bersin.

„Cânta la fel ca la apogeul carierei”, îşi aminteşte Ken Testi. „Era star înainte de a fi star, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. Mergea ţanţoş în jurul scenei ca un păun mândru.”

Trupa se afla încă în Liverpool, unde Freddie a fost chiriaşul pe termen scurt al familiei lui Geoff Higgins. Familia Higgins locuia deasupra unui bar, Dovetale Towers, de pe Penny Lane, o stradă imortalizată de The Beatles. Freddie dormea pe podea în dormitorul lui Geoff, dar nu s-a plâns niciodată, căci era hotărât

să îşi onoreze părinţii fiind musafirul perfect. Se spune că Ruth, mama lui Geoff, l-ar fi adorat.

„Mama l-a plăcut pentru că vorbea frumos şi pentru că era din sud”, i-a explicat Geoff lui Mark Hodkinson, autor al volumului *Queen: The Early Years*. „Freddie se purta foarte, foarte frumos cu ea.”

Deşi trupa a cântat mult în Marea Britanie în 1969, nu se întrezărea niciun contract cu o casă de discuri. În cele din urmă s-au gândit să o lase baltă. Miffer avea probleme în familie şi îi trebuia un venit regulat. Richard Thompson, prieten cu trupa şi baterist, l-a înlocuit. Au avut un singur concert dezastruos în această formulă. Totul a mers prost – luminile, sonorizarea, instrumentele. Chiar şi microfonul a lăsat de dorit. Oricât era Freddie de solist, învârtea microfonul de parcă era o majoretă cu bastonul. Acesta venea şi cu un stativ foarte greu. La un moment dat a înşfăcat stativul microfonului şi a încercat să-l învârtă, numai că jumătatea de jos a căzut. Netulburat, Freddie a continuat să cânte cu jumătatea de sus. Şi aşa a luat naştere celebra mişcare.

Contradicţia ciudată dintre Freddie interpretul şi Fred Bulsara omul obişnuit a devenit prea evidentă pentru a fi ignorată. Chiar şi pe o scenă improvizată şi fără a fi numit oficial vocalistul trupei, Freddie degaja o încredere totală, fiecare gest şi mişcare fiind extravagante şi melodramatice. În afara scenei se făcea mic prin bucătării şi dulapuri, prin garderoba barului şi în club, unde se chinuia cu timiditate să intre în hainele mulate, lucrate manual şi atât de strânse pe corp că, odată ce se îmbrăca, abia mai putea respira în ele, darămite să mai stea şi jos. Relativ scund, slab şi neavând o frumuseţe clasică, Freddie ştia că ieşea în evidenţă datorită pielii închise la culoare. Uneori se jena de propriile sale trăsături. Îşi ascundea ochii întunecaţi în spatele unui breton lung, iar dinţii proeminenţi şi-i acoperea cu mâna ori de câte ori zâmbea. Timiditatea inerentă avea să-l copleşească atunci când încerca să discute cu fanii după un concert. Nu prea avea multe de spus. Ba mai rău, deşi avea o pronunţie englezească foarte bună, vorbea în şoaptă şi ezitant. Vorbea şi un pic sâsâit, probabil din cauza dinţilor de care era dureros de conştient. Doar când se simţea relaxat printre

prieteni i se întrezăreau umorul şi personalitatea „reală” şi râdea nestingherit. În restul timpului, când nu era pe scenă, încerca să se piardă în decor. Încă nu avea obiceiul de a bea enorm sau de a se droga până nu mai ştia de el – nu-şi permitea, aşa că bea vin de Porto cu lămâie ca fetele. Freddie nu fusese niciodată în stare să pară încrezător printre străini. Indiferent cât se simţea de fericit şi de în largul lui la propriile petreceri, era ca un peşte pe uscat la orice alt eveniment.

Freddie se săturase să se tot fâţâie prin Liverpool, să nu-i ajungă niciodată banii, să doarmă pe podelele altora, prin vreun orăşel prin care concerta trupa. A părăsit Ibex după ce a împlinit 23 de ani, s-a întors definitiv la Londra împreună cu Mike Bersin şi a început să citească anunţurile.

Cum avea să spună Ken Testi mai târziu: „Cred că Ibex a umplut un gol pentru Freddie. Voia să cânte într-o trupă, iar Ibex a beneficiat enorm de pe urma lui. Era o căsătorie de convenienţă pentru ambele tabere. Eram cu toţii foarte naivi... pentru Freddie era ca prima maşină la mâna a doua pe care o cumperi când strângi şi tu nişte bănuţi. Până la urmă, vrei una mai bună.”

Nimeni nu l-a învinovăţit pe Freddie pentru destrămarea trupei. Îl adorau oricum, influenţaţi de ambiţia, dorinţa şi pofta lui nestăvilită de viaţă. Ken Testi a vorbit în numele tuturor când a afirmat: „Primeai o educaţie când îl cunoşteai pe Freddie. Era foarte devotat în toate. Avea o anumită tenacitate, o hotărâre, o dorinţă de a excela în orice.”

Bersin şi Taylor s-au întors în Liverpool. Thompson s-a făcut nevăzut pe scena muzicală londoneză. Restul au continuat să se înghesuie în apartamentul aglomerat din West London. Freddie fără trupă, iar Roger şi Brian, fără un solist. De ce nu au pus imediat mâna pe el?

„Cei de la Smile credeau că Freddie e o glumă”, a recunoscut mai târziu Chris Dummett, prietenul lor. „Făceau mişto de el, îl luau puţin peste picior... cred că era şi ceva afecţiune pe acolo.”

Adeseori soluţia de sub nasul nostru e ultima pe care o luăm în seamă.

Ca şi cum nu avea suficiente motive pentru care să-şi facă griji, Freddie începuse să aibă probleme cu orientarea sexuală.

Deşi avusese prietene, în special o tânără de la curs pe care o chema Rosemary Pearson, unii şi-l amintesc că manifesta un interes deosebit de a se vedea cu bărbaţi gay, dar nu avea încrede să treacă la fapte.

Aşa cum a spus unul din colegii lui de la colegiul de artă: „Credea că-i plac femeile, i-a luat ceva vreme să-şi dea seama că e gay... Nu cred că putea să se confrunte cu sentimentele din sufletul lui. Era evident interesat de homosexualitate, dar îi era şi teamă în acelaşi timp. Cred că era sensibil şi se temea să se accepte ca gay.”

Un alt prieten îşi aminteşte că Freddie se ducea des pe la mai mulţi homosexuali care stăteau prin Barnes. Nu le spunea nimic colegilor săi de apartament, căci nu putea să le explice prietenilor ceea ce nu pricepea nici el. Mereu atent cu impresia pe care o făcea, Freddie se retrăgea din când în când în carapacea lui, devenind solitar. Pe atunci a început să îşi arate o faţă mai puţin plăcută. Putea fi egoist, cu toane şi uneori posac, copleşit parcă de o luptă interioară.

Cu toţii avem partea noastră întunecată. Freddie era un om fundamental bun, generos şi atent cu cei din jur. Nu-i plăcea să se folosească de alţii pentru a obţine ce vrea, aşa că se mulţumea să se lase folosit, fără să aştepte nimic în schimb. Poate că cea mai neplăcută trăsătură a lui era vanitatea. Stătea multă vreme să-şi aranjeze părul şi hainele şi era completat obsedat de înfăţişare. Spunea tot timpul că va fi o „legendă”, ceea ce cam îi scotea pe toţi din pepeni.

Preocuparea lui de a păstra aparenţele era contraproductivă: deşi trăia de pe o zi pe alta, ca mulţi din grupul lui, Freddie refuza să ia transportul în comun, preferând să-şi dea ultimii bani pe taxiuri care să-l ducă acasă în loc să-şi ia de mâncare. Prietenii lui începeau să fie disperaţi. Ce se va alege de Freddie, se întrebau ei, dacă nu reuşea în industria muzicală? Ştiau că, în ciuda calificării de grafician, n-ar fi în stare să aibă o slujbă cu program fix.

Nu era de mirare că se simţea nesigur, lipsit de stabilitate şi de o direcţie în fiecare aspect al vieţii lui. Freddie ştia că nu e ca majoritatea oamenilor. Ştia şi că are facturi de plătit. Deşi încă avea o cameră în locuinţa părinţilor din Feltham, unde se putea

întoarce oricând voia, ezita să se dea bătut şi să se întoarcă acasă spăsit. Era conştient că familia nu-i putea înţelege stilul de viaţă şi nu se ducea niciodată acasă însoţit de prieteni pe care să-i prezinte părinţilor sau surorii lui.

„Îţi faci griji ca părinte, dar trebuie să-ţi laşi copilul să-şi trăiască viaţa aşa cum vrea”, a zis mama lui, Jer.

Freddie se ducea acasă la cină o dată pe săptămână, iar mama lui îi pregătea mâncarea preferată, dhansak, o specialitate indiană delicioasă, complicată, populară în rândurile comunităţii parsi, cu influenţe din gastronomia persană şi gujarati. Ingredientele includ legume, linte, usturoi, ghimbir, mirodenii, carne – de obicei de oaie – şi dovleac. E posibil, dat fiind cât de strâmtorat era Freddie pe atunci, ca aceasta să fi fost singura lui masă consistentă din toată săptămâna.

În primele zile friguroase ale lui 1970 s-a dus pe la agenţiile din Londra cu portofoliul său cu schiţe. Austin Knight din Chancery Lane, Holborn, a fost de acord să îl reprezinte şi să îi caute proiecte pentru partea de grafică. Dar pe Freddie l-a părăsit răbdarea, căci nu suporta să stea degeaba aşteptând să sune telefonul. A devenit liber-profesionist şi a început să dea anunţuri. Dar îşi petrecea aşa de mult timp cu Smile la repetiţii şi concerte încât nu se putea concentra, în sinea lui nici nu-şi dorea să găsească ceva stabil. Rămânea o singură posibilitate: să-şi facă propria trupă. Freddie i-a luat pe Richard Thompson, bateristul ocazional de la Ibex, pe Mike Bersin şi Tupp Taylor şi a reinventat formaţia Ibex, numind-o Wreckage. Primul concert live a fost la Colegiul de Artă Ealing şi la el au asistat uimiţi Brian May, Roger Taylor, colegii lor de apartament şi un grup gălăgios de încurajare din Kensington. Brian şi Roger, cărora nu le picase încă fisa, au spus că Freddie „avea ceva” ca solist şi au rămas cu gura căscată. Trupa era dezamăgitoare din punct de vedere muzical, însă Freddie era ca un magnet. Concertul a fost un succes, iar Wreckage urma să cânte la Imperial College, apoi să aibă mai multe concerte la cluburi de rugby.

Freddie era tot frustrat. Ştia că are ce trebuie, dar simţea că ceva e în neregulă. Nu ştia dacă se aşteptase la un contract pentru trei albume cu o casă de discuri importantă sau dacă nu se simţea în elementul lui cu genul muzical şi ambiţiile

Wreckage. În curând a părăsit trupa, s-a decis să aştepte să le pice fisa lui Brian şi lui Roger şi a dat o probă pentru o trupă numită Sour Milk Sea.

Sour Milk Sea e un cântec scris de George Harrison în timpul sesiunilor de înregistrări pentru aşa-numitul *White Album* al The Beatles. Înregistrat de Jackie Lomax, artist Apple, şi scos ca single în 1968, a fost una din puţinele piese ce nu poartă semnătura Beatles în care să cânte cel puţin trei din ei. Cu George Harrison şi Eric Clapton la chitară, Paul McCartney la bas, Ringo Star la tobe şi Nicky Hopkins la pian, piesa i-a impresionat aşa mult pe Chris Dummet (care mai târziu şi-a schimbat numele de familie în Chesney) şi pe Jeremy Gallop, doi prieteni de la St Edward's, Oxford, încât şi-au schimbat numele trupei, Tomato City, în Sour Milk Sea. Ceilalţi membri erau bateristul Robert Tyrrell, care cântase la Charterhouse School cu Mike Rutherford şi Anthony Phillips la The Anon, o trupă formată înainte de Genesis. Debutul celor de la Sour Milk Sea a avut loc la Guildford City Hall, unde au cântat în deschidere pentru Deep Purple, Taste, Blodwyn Pig şi Junior's Eyes, aflate la început de drum, şi au rămas celebri fiindcă l-au acompaniat pe David Bowie în 1969. Chitaristul Mick Wayne, membru fondator Junior's Eyes, i se va alătura lui Rick Wakeman ca muzician invitat să interpreteze *Space Oddity,* piesa legendară a lui Bowie. Sour Milk Sea a devenit trupă profesionistă în iunie 1969, conştientă că îi lipsea acel *je ne sais quoi* care şi-a făcut apariţia sub forma lui Freddie Bulsara, venit pe nepusă masă la o criptă a bisericii din Dorking pentru a da o probă ca vocalist şi solist. Cu părul negru care i se revărsa pe umeri şi cu haine din catifea ca un dandy, emana un aer nonşalant şi stilat. Era cu câţiva ani mai mare decât băieţii din Sour Milk Sea şi se vedea. S-a prezentat ca „Fred Bull".

„Era extrem de charismatic şi de aia l-am ales", îşi amintea Jeremy „Rubber" Gallop, care a devenit ulterior profesor de chitară şi a murit de cancer la pancreas în ianuarie 2006, „deşi aveam de unde alege atunci. De obicei la audiţii veneau patru sau cinci tipi varză, dar mai aveam doi candidaţi puternici: un negru cu o voce dumnezeiască, dar care nu arăta ca Fred, şi

Bridget St John, o cântăreaţă de folk, mai târziu cunoscută ca «versiunea feminină a lui John Martyn».”

Freddie s-a alăturat trupei şi a intrat în pâine. *Sour Milk Sea* a avut parte curând de un concert important în sala de bal a Hotelului Randolph din Oxford unde veneau debutante cu rochii la modă.

„Stilul nostru muzical nu era grozav”, a recunoscut Gallop. Freddie a reuşit să înţeleagă că oameni îi mâncau din palmă datorită spiritului său agresiv şi aspectului fizic plăcut. Era foarte teatral, exuberant şi destul de vanitos. Mi-l amintesc când a venit odată la mine acasă. Se tot uita în oglindă atingându-şi părul lung. Mi-a zis: «Arăt bine azi, nu, Rubber?» Aveam doar 18 ani pe atunci şi nu mi s-a părut deloc amuzant.”

Celălalt concert important al Sour Sea Milk cu Freddie ca solist vocal a fost unul caritabil pentru fundaţia Shelter de la Highfield Parish Hall din Headington, Oxford, în martie 1970. Trupa a dat un interviu în *Oxford Mail*, care a publicat şi versurile piesei *Lover* a lui Freddie, cu primul vers nemuritor „You never had it so good/the yoghurt-pushers are here”[5]. Însă, după acest început promiţător, Chesney şi Gallop, prieteni încă de pe băncile şcolii, s-au certat.

„Freddie a vrut să ne schimbe foarte repede”, a explicat Gallop. „Pe scenă devenea altcineva. Altfel era destul de calm. O să mi-l amintesc mereu ciudat de tăcut şi manierat. Mama îl plăcea. Deşi mi-e ruşine să recunosc, eu am pus trupa pe butuci.”

Jeremy Gallop era unchiul lui Jonathan Morrish. Jonathan, fost director la CBS Records şi la Sony, specialistul în relaţii publice şi confidentul lui Michael Jackson timp de 28 de ani, îşi aminteşte concertul de la Oxford la care a asistat când era adolescent.

„Pe atunci Freddie era Martin Peters pentru mine”, mi-a spus Jonathan, referindu-se la legenda fotbalului englez de la Cupa Mondială din 1966, pe care managerul sir Alf Ramsey l-a descris ca fiind „cu zece ani înaintea timpului său”. Peters avea un

[5] N-ai avut parte niciodată de ceva aşa de bun/cei care vând iaurt sunt aici (n. tr.).

talent atât de complex încât putea fi pus în orice poziţie la West Ham United, inclusiv portar.

„Freddie era un *showman* extravagant într-o vreme când trupele veneau pe scenă îmbrăcate cu ce purtaseră toată ziua. Freddie înţelegea lumea spectacolului şi era evident pentru toţi chiar şi atunci. Celor care n-au fost acolo le vine greu să înţeleagă cum era muzica rock. Cântai pentru că voiai să fii muzician. Erai muzician. Trăiai viaţa aia. Freddie ştia intuitiv regula de aur a lumii spectacolului: pui în scenă un spectacol. Exact ce a făcut Epstein cu The Beatles. La Star Club din Hamburg finanţatorii nemţi le strigau băieţilor *Mach Schau!*[6]. Cu alte cuvinte, nu era vorba doar despre interpretare, ci şi despre jachete fără revere, frizuri, zâmbete timide. The Beatles şi-au petrecut opt ani luptând împotriva acestei tendinţe, parcă încercând să demonstreze că muzica era singurul lucru care conta. Freddie ştia altceva încă de când era un solist în formare."

Jonathan a avut o relaţie apropiată cu Michael Jackson până la sfârşitul vieţii. El susţine că motivele prieteniei dintre Freddie şi Michael erau evidente pentru cei care îi cunoşteau pe amândoi.

„Niciunul nu era doar muzician sau cântăreţ. Ceea ce a făcut Freddie cu *Bohemian Rhapsody***,** Michael a recreat cu *Thriller***.** Ideea e că artiştii mari înţeleg. Ştiu instinctiv cum să acţioneze în mai multe medii. Geniul lui Freddie a fost că a înţeles nu doar piesele pe care le-a scris, cuvintele, melodia şi cum suna totul, ci şi cum să-ţi prezinţi creaţia într-o manieră contemporană pe care publicul s-o perceapă şi să o asimileze. Cum să înregistrezi, cum să te prezinţi pe scenă, cum să te arăţi în clipul video, cum să te îmbraci. Ţi-l şi imaginezi pe platou: «Fraţilor! Machiaj, haine, acţiune!» Cine dracu' se machia? Bărbaţii nu. Dacă în anii 1970 te dădeai cu cremă hidratantă, te făceau homosexual – cuvântul zilei. Acum, după atâţia ani, industria cosmeticelor bărbăteşti valorează miliarde. După cum am spus, era cu mult înaintea vremurilor sale. Chiar şi în 1970 Freddie spunea: «NU, fraţilor, *aşa* e lumea spectacolului!»„

---

[6] *Make show* (faceţi spectacol)! (n. red.).

De când există formaţia Queen, s-a strecurat o greşeală referitoarele la numele alternative pe care trupa le-a luat în considerare.

„Brian şi Roger citiseră în copilărie aceeaşi trilogie a lui C.S. Lewis – *Departe de planeta tăcută* – de unde le venise ideea de Grand Dance”[7], au explicat Jacky Gunn şi Jim Jenkins în *As It Began* (1992), „biografia oficială” a formaţiei Queen. Această informaţie a fost repetată în atâtea cărţi despre Queen şi Freddie Mercury încât a devenit o „realitate”, apărând chiar şi pe site-ul oficial Queen, unde Rhys Thomas, expert Queen, discută într-un număr din „A Review” (7 martie 2011) despre The Grand Dance, The Rich Kids[8] (mai târziu preluat de Glen Matlock de la Sex Pistol ca nume pentru noua lui trupă) şi Build Your Own Boat[9] ca alte nume avute în vedere de Queen. Într-un interviu acordat revistei Q în martie 2011, Brian a zis: „Aveam o listă de nume propuse, iar Freddie s-a gândit la Queen. Unul din celelalte era Grand Dance, care nu cred că ar fi fost prea nimerit…”

De fapt referinţa e greşită. *Departe de planeta tăcută* este primul roman din trilogia SF a lui Lewis denumită şi „Trilogia spaţială”, „Trilogia cosmică” sau „Trilogia răscumpărării”. Celelalte două volume din serie, inspirată din *A Voyage to Arcturus* (1920) de David Lindsay, sunt *Perelandra* şi *That Hideous Strength*. În al *doilea* roman, Lewis prezintă o nouă Grădină Eden pe planeta Venus, un alt Adam şi o altă Eva şi un nou şarpe care să-i ispitească. Autorul ne arată ce s-ar fi întâmplat dacă Eva ar fi rezistat tentaţiei şi ar fi evitat Căderea în păcat. În *Perelandra* găsim referinţa Queen: o descriere a experienţei mistice de a te uita direct în „MĂREŢUL Dans” – nu „Marele”[10] – al continuumului multidimensional al conştiinţei spaţiu-timp care este universul timpului: „Aşadar Măreţul Dans.

[7] Marele dans (n. tr.).

[8] Copiii bogaţi (n. tr.).

[9] Construieşte-ţi propria barcă (n. tr.).

[10] În original „Great Dance” şi „Grand Dance” (n. tr.).

Uită-te la o mişcare şi te va purta prin toate tiparele şi ţi se va părea mişcarea principală. Dar aparenţa va fi acolo... nu pare a fi un plan pentru că totul e un plan, nu pare a fi un centru pentru că totul e centru. Slăvit fie El!”

Denumirile dintr-un cuvânt merg mai bine, a zis Freddie. Sunt mult mai uşor de ţinut minte. Au un impact mai puternic. Sugestia scandaloasă a lui Freddie a fost „Queen”. Ceilalţi s-au împotrivit pufnind în râs sau ridiculizând numele din cauza conotaţiilor homosexuale. „Gay” nu era un cuvânt prea folosit pe atunci, probabil a apărut ca un o sfidare faţă de „homo”, predecesorul său insultător. Deşi Freddie nu declarase public că e gay – şi nici nu o va face vreodată – se obişnuise să i se spună că „gay bătrân”[11]. Îi plăcea. Îl încânta caracterul androgin şi îi plăcea aerul regal. Ba mai mult, numele avea să-i ofere pretextul de a fi şi mai extravagant pe scenă. Brian şi Roger au revenit la sentimente mai bune, dându-şi seama de latura amuzantă. Ideea era că niciun bărbat nu putea fi mai macho, mai hetero sau mai iubit de femei decât ei doi. În accepţiunea lor, să ţi se zică „Queen” era ironic şi funcţiona.

Acum, că stabiliseră identitatea trupei, Freddie a vrut să îşi schimbe numele. A renunţat la Bulsara în favoarea lui Mercury, mesagerul roman al zeilor. Ca şi Hermes, corespondentul din mitologia greacă, Mercur era reprezentat cu sandale înaripate şi cu un toiag pe care se încolăceau şerpi. Este şi numele metalului lichid cunoscut în cultura chineză şi hindusă, găsit şi în mormintele antice egiptene. De asemenea, Mercur este şi planeta cea mai apropiată de Soare şi nu are steliţi naturali.

În decursul anilor au apărut multe teorii care explică de ce Freddie a ales acest nume. „Freddie mi-a zis în 1975 că se referă la mesagerul zeilor. Îmi amintesc de parcă mi-a spus-o ieri. Oamenii au afirmat că s-a inspirat după Mike Mercury din seria animată *Fireball XL5*, dar vă pot spune că nu are nicio legătură el”, susţine Jim Jenkins, scriitor şi fan Queen.

Brian May îşi aminteşte: „Freddie scrisese *My Fairy King* şi există acolo un vers: «Oh Mother Mercury what have you done

[11] În original, „old queen”. „Queen” înseamnă atât regină, cât şi homosexual (n. tr.).

to me?»[12] [De fapt, versul e: «Mother mercury mercury/look what they've done to me/I cannot run, I cannot hide»][13]. Şi după aia a zis: «O să devin Mercury pentru că mama din cântecul ăsta e mama mea.» Şi noi i-am zis: «Te-ai ţicnit?»„

„Schimbarea numelui a fost o parte din procesul de transformare al celui care fusese odată. Tânărul Bulsara era tot acolo, dar pentru public avea să fie acest zeu", adaugă May.

Deşi s-a presupus că Freddie şi-a schimbat numele printr-un act unilateral în 1970, nu există nicio dovadă. Deşi l-au oferit pe cel al lui Elton John, în cazul lui Freddie nu există nicio intrare în registrele publice, acum Arhivele Naţionale din Kew, din vestul Londrei. Cum mi-a explicat un funcţionar de acolo: „Doar zece la sută din schimbările de nume sunt înregistrate prin Curtea Supremă şi astfel apar în registrele noastre. Acum sunt vreo cinci la sută. Nu e o cerinţă obligatorie, poţi să-ţi zici cum vrei. E posibil ca domnul Mercury să-şi fi schimbat numele prin intermediul avocatului său. Când se face documentaţia, jumătate păstrează el şi jumătate avocatul."

Freddie a dovedit mai târziu că era fascinat de mitologie şi de astrologie, creând logoul Queen acum legendar. Figura centrală este un phoenix cu aripile întinse, simbolul nemuririi pe care şi l-a amintit bucuros Freddie de pe blazonul *alma mater,* St. Peter's din Panchgani. În logo apar şi semnele zodiacale ale tuturor membrilor formaţiei, doi lei pentru Leii Taylor şi Deacon, un crab pentru Racul May şi două zâne pentru Fecioara Mercury, litera „Q" stilizată şi o coroană elaborată.

Fără alte angajamente, trupa era gata pentru primul concert Queen: o strângere de fonduri pentru Crucea Roşie la Primăria din Truro, Cornwall, cel mai sudic punct din Marea Britanie. La organizarea spectacolului, care a avut loc pe 27 iunie 1970, a contribuit şi Win Hitchens, mama lui Roger, iar pe afiş figura Mike Grose la bas (a rezistat doar trei concerte). Prima piesă era *Stone Cold Crazy*, bazată pe o melodie plină de energie a

---

[12] O, mamă Mercur, ce mi-ai făcut? (n. tr.).

[13] Mamă mercur mercur/uite ce mi-au făcut/nu pot fugi, nu pot să mă ascund (n. tr.).

Wreckage. Dar nu a făcut senzaţie în sala pe jumătate goală. Cei prezenţi îşi amintesc că trupa nu era încă „solidă” şi nici Freddie suficient de coordonat.

„Freddie nu era cel care a devenit mai târziu”, a comentat Win, mama lui Roger. „Încă nu avea mişcările complet puse la punct.”

Dar Kashmira, sora lui, îşi aminteşte: „Freddie avea ambiţii serioase pentru trupă. Era foarte hotărât să dea lovitură.”

A urmat un concert la Imperial College pe 18 iulie, unde au cântat aproape în întregime coveruri – de la James Brown şi Little Richard până la Buddy Holly şi Shirley Bassey – şi doar două compoziţii originale: *Stone Cold Crazy*, compusă de toată trupa, şi *Liar*.

„Cântam mai mult heavy rock-and-roll în stil Queen ca să le dăm fanilor ceva de care să se agaţe – să se îmbarce, să îi fermecăm şi apoi să se dea jos”, a comentat Brian.

Mike Grose a fost înlocuit de basistul Barry Mitchell, care a cântat cu Queen la 11 concerte, din vară până la Crăciun, în colegii londoneze, în celebrul Cavern Club din Liverpool şi în câteva biserici. Cei din Queen încă nu găsiseră ce căutau.

Roger se înscrisese la North London Polytechnic ca să studieze biologia şi urma să primească o bursă pentru a-şi completa venitul scăzut. Aşadar, Freddie era singurul membru Queen care nu se dusese la facultate. Nu că îl deranja pe vreunul. Queen a început să se înscrie în circuitul concertelor live cu o vigoare reînnoită. În septembrie Brian a pus la cale un concert la Imperial College şi a invitat mai mulţi agenţi de top din Londra. Deşi au venit câţiva, niciunul nu a fost suficient de impresionat încât să le ofere un turneu. Dornici de faimă şi succes, au înghiţit destul de greu această înfrângere.

Viaţa lui Freddie a fost marcată de o tragedie (şi mulţi i-au împărtăşit tristeţea) când Jimi Hendrix, idolul lui, a murit pe 18 septembrie 1970. Muzicianul rock absolut care interpretase imnul Americii la Festivalul Woodstock cu un an în urmă, care îşi deschisese propriul studio de înregistrări de ultimă generaţie, Electric Lady, în Greenwich Village, New York, şi care cântase cu o lună în urmă pentru cel mai mare public de atunci – 600 000 de oameni la festivalul de pe Isle of Wight – a fost găsit mort

într-o baltă de vin roşu vomat, într-un apartament de hotel din Notting Hill al prietenei lui, Monika Dannemann. Deşi s-a zvonit ani buni că Hendrix a fost omorât, cea mai probabilă cauză a morţii a fost o supradoză de Vesparax, un sedativ, luat cu alcool în exces. Ulterior Dannemann s-a sinucis.

Freddie era de neconsolat. Prea distrus pentru a munci, el şi Roger au închis standul în semn de respect. Mai târziu în acea zi, pe când repetau la Imperial College, aproape de locul unde Hendrix a murit, Brian, Roger şi Freddie i-au adus un omagiu cântând mai multe din piesele lui, printre care *Voodoo Child, Purple Haze, Foxy Lady* şi alte melodii devenite nemuritoare.

Însă basistul perfect tot întârzia să-şi facă apariţia. De-abia în februarie 1971 l-au întâlnit pe John Deacon din întâmplare la o discotecă din Londra. Deacon, născut în Leicester, care tot făcuse parte din trupe de la vârsta de 14 ani, studia electronica la Chelsea College. Fiind mai taciturn, compensa printr-un simţ excelent al ritmului şi o minte neobosită. Se pricepea de minune la amplificatoare şi la alte echipamente muzicale îşi căuta o trupă din care să facă parte.

Ba chiar mai mult, spune Roger: „Credeam că e extraordinar. Eram atât de obişnuiţi unul cu altul şi atât de exuberanţi, încât ne-am gândit că, el fiind tăcut, se va potrivi în grupul nostru fără a tulbura apele. Era şi un basist extraordinar şi faptul că se pricepea la componentele electronice ne-a făcut să ne decidem în favoarea lui.”

Componenţa trupei a rămas neschimbată din februarie 1971 până la ultimul concert Queen de pe 9 august 1986.

Au urmat şase luni de repetiţii intense când Brian, John şi Freddie au început să-l înveţe pe John repertoriul lor. Pe atunci John era încă student, iar Brian lucra la disertaţie. Pentru ei Queen era încă o activitate de timp liber. Doar Roger şi Freddie se puteau dedica total trupei Queen şi se implicaseră trup şi suflet pentru o carieră completă în rock-and-roll. Pe 11 iulie 1971 Queen a început o serie de 11 concerte în Cornwall, culminând pe 21 august cu Festivalul de muzică contemporană de la Tregye, desfăşurat în aer liber. Au mai urmat concerte de-a lungul primului an academic, inclusiv unul la Imperial College pe 6 octombrie, o apariţie la Epsom Swimming Baths pe 9

decembrie şi un spectacol de Anul Nou la clubul de rugby al Twickenham din Londra.

Între timp Roger îşi pierduse total interesul pentru standul din piaţă. Noutatea dispăruse şi începuse să i se pară „nedemn”, ceea ce era şi mai rău. A renunţat la „Kasbah”, lăsându-l pe Freddie să facă echipă cu un alt proprietar de stand, Alan Mair. Freddie a rămas la fel de entuziasmat de atmosfera din Kensington. Nu pentru că se învârtea cu uşurinţă în orice cerc. Ci pentru că se îndrăgostise.

7

Mary

„Toţi iubiţii m-au întrebat de ce nu pot să o înlocuiască pe Mary, dar mi-e imposibil să le explic de ce. Pentru mine, a fost soţia mea. Pentru mine a fost o căsnicie. Credem unul în celălalt şi e suficient. N-aş putea să mă îndrăgostesc de un bărbat în acelaşi fel în care m-am îndrăgostit de Mary.”

FREDDIE MERCURY

„Procesul de autoconştientizare ar fi fost important pentru el... Freddie provenea dintr-o cultură în care nu trebuie să iubeşti bărbaţi. Aşa că încerci să te conformezi, deşi sufletul tău este chinuit. Nu e neobişnuit. Elton a făcut-o de două ori. Pe drumul autodescoperirii unui bărbat gay care provine dintr-un mediu reprimat există adesea un interludiu: o prietenă. Uneori este vorba de o nevoie şi uneori de efortul de face ceea ce se aşteaptă de la tine.”

PAUL GAMBACCINI

Cu părul ei de culoarea caisei, ochii verzi şi gene de căprioară, Mary Austin era întruchiparea unui poster cu Hulanicki Biba. Când creatoarea de modă Barbara Hulanicki a pus bazele magazinului universal din Kensington de unde a pornit o mişcare în modă, ar fi putut să o aleagă pe Mary ca muză. Micuţă şi cu osatură fină, treceai peste faptul că nu era înaltă sau încrezătoare întrucât avea un stil inimitabil al anilor ’70.

Mick Rock, născut la Londra şi absolvent al Facultăţii de Limbi Străine de la Cambridge şi al Şcolii de Film, a devenit fotograf

profesionist când Syd Barrett (fostul solist de la Pink Floyd) l-a rugat să îl pozeze pentru coperta albumului său solo, *The Madcap Laughs*. Rock – numele lui adevărat – a intrat în lumea drogurilor în anii ’70 şi s-a împrietenit cu David Bowie, devenind fotograful lui oficial. I se atribuie atât imortalizarea în fotografii a scenei muzicale – expoziţia *The Man Who Shot the Seventies* – cât şi aportul la crearea ei. A făcut primele fotografii pentru Freddie şi Queen, iar ulterior a produs adevărate lucrări de artă pentru albumele *Queen II* şi *Sheer Heart Attack.* Rock a locuit în New York din 1977, după ce a intrat în lumea underground creată de The Ramones, Talking Heads şi David Bowie.

„Freddie locuia deja cu Mary când l-am întâlnit, aşa că i-am cunoscut şi i-am îndrăgit pe amândoi”, mi-a spus Rock. „Mă duceam mereu la apartamentul lor micuţ să stăm de vorbă la ora ceaiului. Freddie se dădea în vânt după ceai. La apogeul stilului glam rock, Mary era o domnişoară drăguţă care ar fi putut să aibă pe oricine alături şi să facă orice şi-ar fi dorit. Dar ea nu se considera specială. Nu voia să iasă în evidenţă în niciun fel. Era modestă, drăguţă şi fermecătoare. Îţi venea să o iei în braţe.”

Palidă, timidă şi uitându-se printre şuviţele ei strălucitoare, semăna cu tiza ei, Mary Hopkin – descoperită de Paul McCartney, care avusese un hit cu *Those Were the Days*. Cele două Mary aveau un aer cast, perfect, diafan care aducea un plus modei boeme de atunci. Ceea ce avea să se numească mai târziu „lookul Stevie Nicks”, după cântăreaţa de la Fleetwood Mac, era deja cunoscut pe Kensington High Street: rochii vaporoase, paltoane lungi, cizme din piele întoarsă cu platformă, eşarfe din şifon, coliere din catifea la baza gâtului, buze purpurii şi ochi machiaţi cu negru.

„Avusese o viaţă grea”, îşi aminteşte reputatul jurnalist David Wigg. „Părinţii ei, care erau surdomuţi şi comunicau prin limbajul semnelor şi citind de pe buze, erau săraci. Tatăl ei tăia tapetul pentru specialişti în domeniul tapetului şi mama ei era femeie de serviciu la o firmă mică. Dar nu l-ar fi deranjat pe Freddie. Nu-i păsa de filfizoni. Cumva prefera oamenii aflaţi sub el ca nivel social. Mereu m-am gândit că nu era sigur pe el. Îi plăcea să se înconjoare de oameni cu simţ artistic sau care nu

avuseseră nimic. Cu simţ artistic sau amuzanţi, asta era cheia: îi plăcea la nebunie să râdă. Mary era timidă, dar îl făcea să se hlizească."

Mary avea 19 ani şi era o secretară la început de drum când a obţinut primul loc de muncă la Biba, unde lucra ca „PR", „secretară", „vânzătoare", „manager" şi „administratoare". Oricare ar fi fost atribuţia sau atribuţiile ei la celebrul magazin de modă, domeniul de retail pare a fi o carieră ciudată pentru o tânără timidă căreia i se părea greu să poarte o conversaţie, întrucât crescuse într-o casă în general tăcută. Magazinul încărcat de parfumuri şi decorat cu ferigi era o peşteră a lui Aladin aglomerată şi zgomotoasă, plină de haine, pantofi, truse de machiaj, bijuterii, genţi şi vânzătoare superbe. Mulţi cântăreţi şi actori veneau aici să socializeze cu împătimiţii de modă care „doar căutau" un Jagger sau un McCartney.

În ciuda timidităţii, Mary s-a trezit prinsă în iureşul industriei rock. Brian May a observat-o primul la un concert al formaţiei de la Imperial College din 1970 şi cei doi au început să discute.

În multe feluri era exact genul lui de fată. Brian cel înalt, brunet şi atrăgător nu a pierdut timpul şi i-a propus să iasă împreună. S-au plăcut, dar la întâlnirile lor nu apărea scânteia. Brian şi-a dat curând seama că vor fi doar prieteni. Însă Freddie a văzut altceva, aşa că tot l-a bătut la cap pe Brian şi a avut parte de fata visurilor lui.

Atracţia dintre ei a fost imediată, reciprocă şi avea să dureze o viaţă întreagă. Ca atare e ciudat că Mary l-a evitat în următoarele şase luni, ieşind cu alţi bărbaţi, deşi cu niciunul nu avea o relaţie serioasă. Mulţi ani mai târziu a dezvăluit că şi-a închipuit că Freddie o plăcea pe prietena ei şi nu pe ea. Într-o noapte, după unul dintre concertele formaţiei, l-a lăsat la bar cu prietena ei, a zis că se duce la toaletă şi a dispărut în noapte. Freddie era uluit, dar nu şi descurajat. Când a împlinit 24 de ani, pe 5 septembrie 1970, Freddie a invitat-o să iasă împreună, însă Mary i-a răspuns că era ocupată în noaptea aceea, deşi nu era.

„Încercam să fiu rece", i-a mărturisit ea lui David Wigg. „Nu pentru că aveam un motiv întemeiat. Dar Freddie nu s-a lăsat. Am ieşit a doua zi. Voiam să mergem să-i vedem pe Mott the

Hoople la Marquee Club în Soho. Freddie nu avea mulţi bani pe atunci, aşa că am făcut lucruri normale ca alţi tineri. Nu au fost cine scumpe, acestea au venit mai târziu, când a dat lovitura."

Cei doi au devenit de nedespărţit, au început şi o relaţie intimă. Legătura lor avea să aibă prioritate faţă de orice altă aventură viitoare a lui Freddie cu un bărbat sau cu o femeie.

Freddie şi Mary aveau multe în comun. Amândoi se simţiseră înstrăinaţi de părinţi şi doriseră să îşi afirme independenţa. Fiecare avea o personalitate de tipul „vârful aisbergului" şi nu dezvăluia multe despre sine. Amândoi puteau părea superficiali, neserioşi, frivoli cu tendinţe materialiste şi adepţi ai stilului „trăieşte clipa", mai ales în tinereţe. Dar asta se întâmpla pentru că doreau să ofere o anumită imagine pentru a-şi ascunde timiditatea înnăscută. Amândoi erau foarte sensibili, rezervaţi şi mai profunzi decât păreau la prima vedere. Faptul că fiecare se recunoştea în celălalt a devenit temelia unei legături fascinante şi durabile. Când s-au maturizat, aspectele cele mai contrastante şi contradictorii ale personalităţii lor i-au unit. Mary părea un suflet sensibil care nu putea omorî o muscă, însă imaginea ei fragilă ascundea o putere şi o seninătate interioară pe care Freddie le admira profund, poate pentru că se temea că acel „Great Pretender" din sufletul lui nu se putea mândri cu acele calităţi. Deşi Mary ştia că familia lui Freddie locuia în Feltham, a trecut ceva timp până când el şi-a dus prietena acasă şi le-a prezentat-o părinţilor. Nu e greu de înţeles de ce: Mary era nora perfectă pentru familia Bulsara. Exista riscul ca ei să pună presiune pe fiul lor să o ia de soţie şi să le dăruiască nepoţii după care tânjeau. Freddie nu era încă pregătit pentru căsătorie. Pe atunci familia lui nu avea idee că nici nu va fi vreodată.

De-a lungul anilor, Mary a devenit punctul de reper al lui Freddie. Se va baza pe ea, pe forţa ei. De câte ori Freddie simţea că stilul lui de viaţă sex/droguri/rock-and-roll îl copleşeşte şi nu făcea faţă presiunilor din studioul de înregistrări şi din turnee, se ducea la Mary. Puternică şi de încredere, iertătoare, îngăduitoare, era figura maternă de care se va agăţa mereu.

„Mary Austin *era* mama lui Freddie într-un fel”, e de părere Bernard Doherty, specialist în PR din industria muzicală. „Era mereu acolo pentru el în fiecare zi, punându-şi propria viaţă pe planul secund pentru a-l ajuta. Oriunde se ducea el, era şi ea. Rareori îl părăsea. Nu-i de mirare că el îi era devotat. Cu siguranţa Mary umplea un gol lăsat de ceea ce ar fi trebuit să reprezinte părinţii lui când era mic. Însă ei l-au pus pe un vapor şi l-au trimis la o şcoală aflată la mii de kilometri depărtare, o călătorie lungă şi obositoare. Avea opt ani. Vă puteţi imagina? În cele mai adânci cotloane ale minţii nu avea cum să se împace cu aşa ceva. Apoi a venit Mary. «Mother Mary comes to me»[14], a cântat McCartney în *Let It Be* în 1970, fix anul în care Mary şi Freddie s-au cunoscut. Ar fi putut fi melodia lor tematică, dată fiind asocierea cu figura maternă a binecuvântatei Fecioare Maria. Mary era Mary din acest cântec. Era pură. Nici măcar Freddie nu s-a mai culcat cu ea în cele din urmă...”

Oare pentru că atunci Freddie alesese să fie gay, ceea ce a transformat-o pe Mary într-o nouă fecioară?

„Mitul s-a păstrat”, spune Bernard. „Pentru el, ea era perfectă şi toată numai a lui. Mary exista doar pentru Freddie.”

„Mary era clar o figură maternă”, este de acord psihiatrul consultant dr. Cosmo Hallstrom. „Mai precis, figura maternă *idealizată* care reprezenta exact ce considera el că trebuie să fie o femeie. Freddie avea un apetit sexual crescut şi nu îi prea păsa cu cine făcea sex. Putea să facă sex cu ea şi să o iubească, dar şi să plece şi să aibă o serie de partide clandestine de sex în altă parte. Relaţiile acelea erau superficiale şi de scurtă durată. La ea se întorcea mereu. Şi ea îl aştepta mereu, se păstra pentru el.

Îl îngrijea, îl proteja, avea de-a face cu partea bună a lui Freddie. Era sprijinul şi puterea lui. Relaţia lor îi permitea lui să plece şi să aibă tot felul de flirturi. Astfel ea a devenit soţia suferindă, dar şi figura maternă care îi tolera tot felul de prostii. Dar avea un rol fundamental: tristeţea şi ruşinea provocate de modul în care se comporta când nu era cu ea reprezentau cheia creativităţii. Cineva fericit nu simte nevoia să facă ceva, să

[14] Mama Maria vine la mine (n. tr.).

creeze ceva. Oamenii fericiţi sunt mulţumiţi cu ei înşişi, cu felul în care stau lucrurile. Freddie era veşnic neliniştit pentru că ţinea la Mary, însă neliniştea s-a dovedit şi o sursă de inspiraţie pentru muzică."

Unii au descris sentimentele lui Mary pentru Freddie ca „Mother Love"[15]. Nu e de mirare că va deveni titlul unei piese melancolice, cântate de Freddie şi de Brian, de pe albumul *Made in Haven*, care a ieşit pe piaţă la patru ani după moartea lui Mercury în 1991.

„Sunt un om al extremelor", s-a descris Freddie la un moment dat. „Am o parte blândă şi o parte dură şi nu foarte mult la mijloc. Uneori pot fi foarte vulnerabil, un adevărat copil, dar atunci sunt călcat în picioare. Dar alteori sunt dur şi, când sunt puternic, nimic nu mă poate atinge."

Mary mai ştia că Freddie suferea din copilărie de mania persecuţiei, dar nu recunoştea mereu lucrul ăsta. Adică se îngrijora că oamenii îl batjocoreau pe la spate şi că era ridicol. Avea să rămână unul dintre cei mai feroce demoni interiori ai lui până la moarte.

Totuşi, teama lui nu era complet iraţională. Peter „Ratty" Hince, un tehnician al formaţiei Queen care este astăzi fotograf, mărturisea: „Ca să fiu sincer, toată lumea credea că Freddie era cam prostuţ. Deşi era glam, Freddie cam exagera. Toate costumele alea vaporoase... Nu cred că el era cel mai puternic atunci. Cu toţii erau un grup închegat."

Poate că frustrarea pricinuită de acest complex îi provoca uneori crize de furie. Freddie avea episoade inexplicabile de mânie, atunci era aspru şi crud, aruncând insulte grele şi comentarii gratuite şi răutăcioase. Deşi s-a spus că Mary îl apăra mai întâi pe Freddie şi apoi pe ea însăşi de presă şi de oportunişti şi că era neîncrezătoare şi suspicioasă, oare îi putea proteja pe amândoi de Freddie însuşi?

Legătura lor era o uniune a inimii, a minţii şi a sufletului, dar trupul nu putea fi scos din ecuaţie. Relaţia sexuală a lui Freddie cu Mary a durat şase ani. E aproape o viaţă de om pentru cineva de douăzeci şi ceva de ani, fapt ce demonstra un real

[15] Iubire maternă (n. tr.).

devotament. Locuiau împreună într-o cameră îngustă şi sărăcăcioasă care costa zece lire pe săptămână pe Victoria Road, aproape de Kensington High Street, cartierul londonez în care Freddie se va întoarce mereu. Astăzi strada este oficial cea mai scumpă din Anglia şi Ţara Galilor, un apartament aici costând în medie 6,4 milioane de lire.

Doi ani mai târziu, cuplul se mută într-un apartament mai mare, dar plin de igrasie de pe Holland Road, care costa nouă lire în plus pe săptămână.

„Am crescut împreună. Mi-a plăcut Freddie şi am început o relaţie", îşi amintea Mary. „Mi-a luat cam trei ani să mă îndrăgostesc cu adevărat. Nu m-am mai simţit aşa cu nimeni înainte sau după aceea... L-am iubit foarte mult şi foarte profund pe Freddie."

„Mă simţeam în siguranţă cu el", i-a mărturisit ea mai târziu lui David Wigg. „Cu cât îl cunoşteam mai bine, cu atât îl iubeam mai mult. Avea multe calităţi, ceea ce cred că e rar în ziua de azi... Ştiam că putem avea încredere unul în altul... şi că nu ne vom răni intenţionat.

Odată de Crăciun mi-a cumpărat un inel şi l-a pus în cea mai mare cutie posibilă. Am deschis-o şi înăuntru era altă cutie şi tot aşa până când am dat de o cutie foarte mică. Când am deschis-o, era un inel superb egiptean în formă de scarabeu. Se spune că aduce noroc. A fost foarte drăguţ şi se codea să mi-l dea."

„Orice se întâmpla", afirmă Mick Rock, „Freddie ducea această viaţă senină şi liniştită cu Mary şi totul era familiar şi fermecător. Oricând mă duceam pe acolo, Freddie era mereu în halat şi în papuci. Stăteam şi vorbeam ore întregi."

Mary a refuzat în repetare rânduri să discute aspectele obişnuite ale vieţii lor de cuplu. Însă în interviurile acordate ocazional au apărut şi câteva detalii mai intime. De pildă, în anii petrecuţi împreună, oricând Freddie simţea dorinţa de a scrie piese în toiul nopţii, îşi trăgea pianul lângă pat şi se punea pe compus. O femeie obişnuită nu ar fi putut să suporte prea multe.

Dacă avea îndoieli legate de sexualitatea lui Freddie, Mary a încercat să nu le ia în serios.

„I-am zis odată: «Cu siguranţă te-ai gândit că Freddie ar putea fi gay»„, povesteşte David Wigg. „«Dar, oriunde mergeam, fetele o luau razna. Când cobora de pe scenă, se ţineau scai după el», a replicat ea. După un concert, când a fost înconjurat de femei, ea s-a îndepărtat, gândindu-se: «Freddie nu mai are nevoie de mine.» El a văzut-o că pleacă şi a alergat să o prindă din urmă. «Unde te duci?» «N-ai nevoie de mine. Le ai pe ele», i-a reproşat Mary. «Am nevoie de tine», i-a zis Freddie. «Vreau să faci parte din viaţa mea.»„

„Mai târziu a început să vină destul de târziu seara acasă şi mi-am zis: «Asta e»„, i-a mărturisit ea lui David.

„Mary mi-a spus că la început a crezut că o înşală cu altă femeie. A zis: «Am crezut că nu mă mai vrea. Mereu avea o scuză pregătită: „Am înregistrat, dragă” sau „Ne-a luat valul, îmi pare rău că am ajuns atât de târziu”». Nimic altceva nu părea să fie în neregulă între ei, a adăugat ea, cu excepţia faptului că se întorcea acasă atât de târziu noaptea. În cele din urmă, într-o seară i-a zis: «Mary, trebuie să-ţi spun ceva.» Ea încă era convinsă că exista o altă femeie la mijloc şi se pregătea. Dar, spre marea ei uşurare, el pur şi simplu i-a zis: «Cred că sunt bisexual.» «Nu, Freddie, nu cred că eşti bisexual. Cred că eşti gay», a replicat ea.

Freddie a fost oarecum îngrozit, mi-a povestit ea. Dar venind din partea ei, a acceptat aproape imediat. I-a spus: «Vreau să faci mereu parte din viaţa mea.» După ce s-a mutat în Garden Lodge în Kensington, i-a cumpărat un mic apartament de unde ea putea să-i vadă casa imensă de la fereastra din baie.”

Apoi Mary a devenit, într-un fel, figura matriarhală a „familiei” lui Freddie, compusă în mare parte din anturajul gay de angajaţi care îi erau şi prieteni.

„Freddie avea o relaţie deschisă şi sinceră cu Mary, lucru care nu s-ar fi putut întâmpla cu mama lui naturală, din cauza religiei familiei, a culturii şi aşa mai departe”, afirmă Wigg.

Mick Rock îşi aminteşte că pe Freddie îl scoteau din minţi problemele propriei sexualităţi:

„Dar toate astea înainte să spună că e gay. Era clar gay, dar nu exclusiv, şi acest lucru îl măcina. Era sfâşiat. Parcă trebuia să ştie sigur că e una sau alta, dar era prins la mijloc, într-un fel de

no man's land. Iubea femeile. Se bucura enorm de compania lor. Mai târziu a făcut mai mult sex cu bărbaţi... poate că a fost mai promiscuu cu bărbaţii, dar îi plăcea foarte mult să fie şi cu femei. Desigur că Mary a fost iubirea vieţii lui... cea mai apropiată legătură emoţională pe care a avut-o. Cea mai mare ironie a vieţii lui Freddie este că, deşi era gay, cea mai însemnată relaţie era cu o femeie. Poate că avea de-a face cu femeia în cauză şi nu cu preferinţa sexuală. Era o iubire adevărată între el şi Mary. Latura sexuală nu era la fel de importantă ca relaţia lor emoţională şi spirituală."

Freddie a început în curând să aibă iubiţi, deşi nu i-a dus niciodată în apartamentul pe care îl împărţea cu Mary. La început a fost discret şi a menţinut de faţadă relaţia heterosexuală. Sperând că e doar o „fază", Mary a tolerat situaţia şi s-a făcut că nu vede. Însă, pe măsură ce trecea timpul, era evident că el prefera bărbaţii. În cele din urmă nu a mai putut ascunde adevărul şi i-a mărturisit.

„Mi-am dat seama că era deranjat de ceva", i-a explicat Mary lui David Wigg. „Aşa că m-am simţit uşurată să aud adevărul. Mi-a plăcut că a fost sincer cu mine. Nu cred că şi-a închipuit că îl voi susţine, dar nu-i puteam nega lui Freddie dreptul de a duce o viaţă adevărată."

Este clar ce gen de femeie era dacă a trecut peste propria durere pricinuită de visurile năruite şi a lăsat relaţia să se transforme într-o prietenie profundă şi platonică. De atunci era „fata de vineri"[16] a lui Freddie şi îşi petrecea o parte din zi alături de el. S-a descris ea însăşi ca „omul lui bun la toate". Freddie o numea „Old Faithful"[17].

Mary era acum liberă să-şi găsească alt partener. Însă avea să treacă multă vreme până să se întâmple asta.

Nu se putea desprinde el; se spune că i-ar fi sugerat chiar să aibă un copil împreună – la care el i-ar fi răspuns că mai degrabă „ar vrea o pisică". Mary avea să nască ulterior doi

---

[16] În original, *Girl Friday*. Femeie loială şi de încredere, care se ocupă de o mulţime de sarcini (n. red.).

[17] Bătrâna de încredere (n. tr.).

băieţi: Richard, căruia Freddie îi va fi naş, şi Jamie, născut după moartea lui Freddie. Dar multe dintre relaţiile ei cu bărbaţii păreau sortite eşecului: poate pentru că influenţa lui Freddie era prea mare şi îi rămăsese definitiv în suflet. Nici chiar Piers Cameron, tatăl băieţilor, decorator de interior, nu a fost o prezenţă constantă în viaţa ei.

„S-a simţit mereu eclipsat de Freddie", a explicat Mary.

Iar Freddie va avea alte aventuri cu femei, în ciuda şirului nesfârşit de iubiţi. Pentru că alesese să rămână în viaţa lui Freddie, Mary a trebuit să accepte acest aspect. Majoritatea celor care i-au cunoscut cred că nicio altă femeie nu a înlocuit-o pe Mary în inima lui Freddie. Faptul că i-a lăsat casa şi mare parte din avere o dovedeşte.

„Mary e aproape o sfântă", explică Mick Rock. „E fabuloasă: minunată, foarte loială, fără pretenţii, discretă, bună la suflet. Unul din cei mai buni oameni pe care i-am cunoscut vreodată. După succesul trupei Queen şi după ce m-am mutat în Manhattan, mă întâlneam adesea cu Freddie în New York. Ieşeam şi vorbeam. Mulţi ani mai târziu, când eram în Londra, am băut un ceai cu Mary şi ea mi-a zis ceva foarte ciudat. Atunci n-am înţeles, dar acum cred că e limpede. Mi-a zis: «Mai întâi tata, apoi Freddie, iar acum fiii mei. Se pare că m-am născut să am grijă de bărbaţi.» Credea, se pare, că asta e menirea ei. O viaţă ciudată dacă stai să te gândeşti. Dar are sens."

Rock a fost uşurat că Freddie o trata decent.

„Freddie era unic şi oricine ar fi avut probleme cu el. În plus, îi păsa mai mult de muncă decât de orice altceva. Colac peste pupăză, avea şi episoadele alea maniacale. Cred că a fost un coşmar să lucrezi sau să trăieşti cu el. Era conştient de asta, nu era prost. Mary a trebuit să suporte mai mult decât ar fi îndurat oricine, dar n-a încetat niciodată să-l iubească. Până în ziua de azi. Poţi spune că şi-a dat viaţa pentru el, iar ceea ce a primit e nimic faţă de ce a dăruit, crede-mă."

Cum avea Mary să explice mai târziu: „Mi-a lărgit orizontul ducându-mă la balet, operă, expoziţii. Am învăţat atâtea de la el şi mi-a oferit atât de multe la nivel personal. Nu îl puteam părăsi niciodată."

Însă nimic nu uşura traiul alături de el. Nu numai că făcea o tragedie din orice, însă lucrurile trebuiau să fie întocmai cum voia el. Chiar şi vazele cu flori de prin casă trebuiau aranjate într-un fel sau le arunca dezgustat.

„Totul avea de-a face cu stilul lui”, a explicat Mary. Voia ca lucrurile să se facă aşa cum spunea el şi putea fi un om foarte dificil. Ne certam mult, dar îi plăcea scandalul.”

La mulţi ani după moartea lui, Mary a acceptat moştenirea lăsată de Freddie şi şi-a găsit din nou fericirea în casa lui maiestuoasă construită în stil georgian, alături de Nick, omul de afaceri londonez cu care s-a căsătorit în secret în Long Island în 1998, avându-i ca martori doar pe fiii ei.

„Cred că Nick a fost curajos”, i-a mărturisit lui David Wigg. „Am un mare bagaj emoţional... Pe măsură ce timpul trece... pot aprecia ce am avut, ce am acum şi pot să-mi continui viaţa.”

Mick Rock, prieten cu ea, adaugă:

„Unii oameni au criticat-o pentru că a rămas alături de el şi toţi i-au pus la îndoială motivele. Dar vă pot spune că nu a stat pentru afurisiţii ăia de banii. Pun pariu pe viaţa mea.”

Oamenii puteau spune ce vor. Cei care contau ştiau versiunile „lui” şi ale „ei” (iar într-o poveste erau cel puţin trei faţete). Timp de 21 de ani, Mary a păstrat discreţia. Iar în ceea ce-l priveşte pe Freddie, loialitatea ei vorbeşte de la sine. De ce nu a acceptat adevărul, de ce nu a părăsit oraşul şi nu a început o viaţă nouă? Oare cea mai mare frică a ei era că fără el nu însemna nimic?

„Faptul că a rămas într-o situaţie din care multe femei ar fi ieşit ca să găsească un mediu heterosexual... este o dovadă de perseverenţă şi, trebuie spus, de disimulare”, a remarcat David Evans, prieten bun cu Freddie şi confidentul lui.

„Sincer, cred că nu s-a simţit niciodată în largul ei în acel grup gay de care s-a înconjurat Freddie”, a declarat el în *More of the Real Life*, cartea sa de memorii apărută în 1995.

„Îi simţeam stânjeneala şi încercam pe cât posibil să-mi temperez comportamentul pentru a o face pe ea să se simtă mai bine cu feminitatea ei heterosexuală. Mary nu a fost niciodată „unul dintre băieţi” ca multe femei din viaţa lui

Freddie. Nu părea să aibă încrederea în sine şi exuberanţa minunată a Barbarei Valentin... a Anitei Dobson sau a Dianei Moseley... toate femei talentate şi puternice care nu s-au simţit deloc ameninţate de comportamentul excesiv al lui Freddie. De fapt, se simţeau validate de el.

Mary a fost mereu departe atât fizic, cât şi psihic de Viaţa Adevărată [cum era numită casa lui Freddie de către cei din interior].”

Deşi Freddie şi prietenii lui au fost sincer încântaţi când ea a început o relaţie cu Piers Cameron şi a născut primul dintre cei doi copii, nimeni nu s-a mirat că relaţia nu a durat.

„Nu se poate nega că ea a rămas o parte din Viaţa Adevărată”, afirmă Evans. Sperase ca Mary să renunţe „la ceea ce am considerat întotdeauna a fi un ataşament nesănătos care nu putea decât să agraveze o suferinţă din care mi se pare că ea nu şi-a revenit niciodată”.

8

Trident

„E foarte greu să te încrezi în alţii, mai ales în genul nostru de oameni. Suntem foarte irascibili, meticuloşi şi capricioşi. Ne-am consumat mult cu Trident, aşa că am devenit foarte atenţi şi selectivi cu genul de oameni cu care am lucrat ulterior şi care au devenit o parte integrantă din Queen.”

FREDDIE MERCURY

„Sesiunile de înregistrări ale trupei Queen au beneficiat de o tehnologie avansată. Chiar la început, la primul album, au fost lăsaţi în ritmul lor la studiourile Trident. Aşa că aveau privilegiul de a beneficia de un studio de nota 10 chiar la începutul carierei. Au putut să folosească cele mai noi echipamente disponibile, adică 16 piste de înregistrare pe atunci. Adesea o trupă îşi desăvârşeşte stilul în studio, unde poate beneficia de tehnicile de chitară existente deja în muzica rock. Astfel, datorită acelui studio, Brian May putea duce totul la un alt nivel, ceea ce era foarte important pentru ei.”

STEVE LEVINE, PRODUCĂTOR LEGENDAR ŞI PROPRIETAR AL HUBRIS RECORDS

Anul 1971 era pe sfârşite şi Queen bătea pasul pe loc, deşi aveau suficiente concerte care să nu se suprapună cu programul de studii al lui Brian şi al lui John şi depuseseră cu toţii efort să semneze un contract cu o casă de discuri. Cum a remarcat Brian:

„Dacă trebuia să renunţăm la carierele pentru care ne pregătiserăm atât de mult, voiam să creăm un produs excelent. Cu toţii aveam multe de pierdut şi nu ne-a fost uşor. Ca să fiu sincer, cred că niciunul dintre noi nu şi-a dat seama că ne va lua trei ani să ajungem undeva. Nu a fost cu siguranţă un basm cu zâne."

„La un moment dat, la doi sau trei ani după ce am început, eram pe punctul de a ne destrăma. Simţeam că nu merge, erau prea mulţi rechini în industrie şi eram cu toţii copleşiţi. Dar ceva ne-a spus să continuăm şi am învăţat din experienţele noastre bune şi rele", a zis Freddie.

Cu altă ocazie îşi va contrazice declaraţiile anterioare: „Darling, nu a existat niciodată vreun dubiu, niciodată. Ştiam că vom reuşi. Le-o spuneam tuturor celor care ne întrebau."

Şi Roger are o viziune optimistă asupra acelei perioade.

„În primii doi ani nu s-a întâmplat nimic", a confirmat el. „Învăţam cu toţii, dar progresul făcut de trupă era zero. Însă aveam idei mari şi cred că am simţit cu toţii că vom răzbate."

Queen avea mult de lucru. Încrezători în talentul lor muzical şi convinşi că erau o trupă armonioasă, au continuat să insiste la fiecare casă de discuri din Londra. Cântau live oricând aveau ocazia, acceptând toate concertele organizate de colegii pe care puteau să le prindă. La unele venea multă lume, la altele mai puţină. Tony Stratton-Smith, director al casei de discuri Charisma, s-a arătat interesat de Queen la început şi le-a făcut o ofertă substanţială de 20 000 de lire. Se putea şi mai rău decât să semneze cu acest Brummie[18] împătimit după fotbal, un excentric pe placul lui Freddie. Strat, un fost jurnalist homosexual care bea excesiv şi deţinea cai de curse, reuşise să evite moartea în accidentul aviatic din 1958 de la Munchen în care şi-au pierdut viaţa 23 de oameni, inclusiv opt „Busby

[18] Persoană din Birmingham, uşor de recunoscut după accent (n. tr.).

Babes” de la Manchester United; se hotărâse în ultima clipă să ţină locul unui coleg la Cupa Mondială pentru a comenta un meci de calificare. Spre sfârşitul anilor ’60 a devenit impresar rock şi proprietar al unei case de discuri, desfăşurându-şi activitatea într-un birou mic de pe Dean Street din Soho. A semnat cu Genesis în 1970 şi a finanţat albumele Monty Python, precum şi pe cele ale lui Peter Gabriel, Lindisfarne, Van der Graaf Generator, Malcolm McClaren şi Julian Lennon. Iubit de artişti, Strat era „omul care făcea visurile să se îndeplinească”.

Queen nu aveau să fie curtaţi de marele Strat, deşi erau făcuţi unul pentru altul. Queen au bănuit că vor fi mereu pe locul doi după Genesis, potrivit zvonurilor. Gândindu-se că, dacă valorau douăzeci de mii pentru Strat, atunci ar valora mai mult în altă parte, s-au folosit de oferta şi entuziasmul Charisma pentru a atrage alte case de discuri.

„Când am făcut un demo, ne-am dat seama că există rechini”, îşi amintea Freddie în 1974. „Am primit oferte uimitoare de la oameni care spuneau: «O să vă facem următorii T. Rex.» Dar am fost foarte, foarte atenţi să nu intrăm imediat în horă. Practic ne-am dus la toate casele de discuri până să ne hotărâm asupra uneia în cele din urmă. Nu voiam să fim trataţi ca o trupă oarecare.”

„În principiu, suntem foarte încăpăţânaţi, în sensul că suntem hotărâţi în ceea ce facem. Dacă cineva ne spune că e o mizerie, atunci simţim că persoana se înşală, nu că noi am făcut o mizerie”, a recunoscut Brian mai târziu.

„Voiam să fim în vârf”, avea să explice Freddie mai târziu. „Nu voiam să ne mulţumim cu mai puţin.”

Cu alte cuvinte, cei de la Queen nu credeau că sunt buni, *ştiau* că sunt.

Deşi s-a spus că trupa s-a întâlnit întâmplător cu John Anthony, pe atunci cel mai tânăr şi inteligent producător muzical, cel mai probabil nu a fost tocmai un accident, ci mai degrabă o confruntare intenţionată în stilul caracteristic al lui Freddie. Cunoscut prin Kensington şi Chelsea pentru influenţele în muzică şi modă, Freddie se îmbrăca excentric şi se ducea la „Ken High” şi pe King’s Road sâmbătă după-amiază după ce reuşea să-şi convingă un prieten să stea la taraba de la piaţă.

Se plimba pe acolo, simţindu-se în elementul lui şi trăncănind în faţa oricui voia să asculte despre idolii lui – pe atunci Liza Minnelli, The Who, Led Zeppelin şi Ziggy al lui David Bowie. Îşi justifica orele întregi petrecute ca să arate din ce în ce mai excentric spunând „nu ştii niciodată cu cine te întâlneşti”. Freddie voia să fie observat de cineva în mod special.

Perseverenţa lui a dat roade. John Anthony şi Freddie au dat nas în nas până la urmă în timpul unei plimbări într-un weekend. În scurt timp, Freddie a reuşit să primească o invitaţie de a veni cu trupa în apartamentul lui Anthony pentru a discuta despre cariera lor.

Era ceva extraordinar, dată fiind reputaţia lui Anthony. Fost DJ la cluburi ca The Speakeasy, The Roundhouse şi UFO, Anthony a devenit producător după ce a înregistrat demouri pentru Yes în 1968. Ca asociat al lui Strat, lucrase cu Genesis, Van der Graaf Generator şi Lindisfarne. Mantra lui când făcea un disc era: „Există o singură cale corectă să faci un album şi patru sute de căi greşite.”

Datorită întâlnirii, Anthony l-a convins pe Barry Sheffield, coproprietar alături de Norman, fratele lui, al Studiourilor Trident, să-l însoţească la un concert Queen la „Forest Hill Hospital” – care acum nu mai există – pe 24 martie 1972. Până atunci, fraţii Sheffield ascultaseră demoul de cinci piese al celor de la Queen, dar nu îi văzuseră niciodată în concert. Barry voia să se convingă cu ochii lui cum sunt ca trupă live înainte să accepte semnarea unui contract. A fost atât de impresionat de interpretarea celor de Queen că a vrut să semneze cu ei pe loc – mai ales după interpretarea voit exagerată a piesei nemuritoare *Hey Big Spender* a lui Shirley Bassey.

„Trident era cel mai bun studio din lume, de aceea era rezervat douăzeci şi patru de ore pe zi”, afirmă John Anthony.

Fraţii Sheffield lansaseră recent o filială a companiei, numită Trident Audio Productions, cu un plan extraordinar de a semna contracte cu trupe, de a le duce în studiourile de ultimă generaţie ale Trident, apoi de a negocia contracte de presă şi distribuţie cu casele de discuri importante pentru înregistrările propriu-zise. Deşi conştienţi că săracii nu pot alege, cei de la Queen nu îşi doreau un astfel de contract. Fraţii Sheffield erau

oameni de afaceri inteligenţi şi vicleni care făcuseră vâlvă la vremea lor. Având o minte centrată pe afaceri, au tot jonglat cu sume mari în faţa celor de la Queen până ce acestora au început să le sticlească ochii. Însă nu au văzut în prevederile scrise cu litere mici că acest contract potenţial nu era exclusiv, ci venea la pachet cu Eugene Wallace, textier şi compozitor irlandez, şi cu trupa Headstone. La fel de alarmante erau şi discuţiile fraţilor Sheffield referitoare la controlul exercitat. Ceea ce ofereau – un contract de management şi înregistrări prin care Trident va manageria, va produce, va înregistra şi va scoate pe piaţă piesele Queen, dar va negocia şi un contract cu o casă de discuri în numele lor – nu reprezenta o practică frecventă. Membrii Queen vedeau doar conflicte de interese. În ciuda insistenţelor lor de a face subcontracte pentru fiecare aspect al înţelegerii, au rămas profund tulburaţi la gândul că Trident le va controla fiecare aspect al carierei.

Nu s-au grăbit să semneze contractul, tergiversând aproape opt luni, până în noiembrie 1972, timp în care nu au avut niciun concert.

„Le-am spus să nu iasă în evidenţă”, a explicat John Anthony. „Voiam să se concentreze pe un *sound* unitar şi apoi se puteau întoarce să aibă concerte mai mari.”

Întrucât nimeni nu-şi aminteşte cu adevărat care au fost motivele pentru care au tergiversat semnarea contractului, acestea rămân neclare. Cum nu au existat procese îndelungate pe rol, poate că trupa revenise din nou la vechile stratageme şi se folosea de oferta Trident pentru a obţine altele mai bune. Dacă aşteptau un contract mai avantajos de la fraţii Sheffield, au fost dezamăgiţi. Queen a semnat un contract foarte dezavantajos. De abia peste ceva vreme aveau să afle cât de nefavorabil era.

Cât despre Trident şi fraţii Sheffield, reputaţia lor era solidă. Aveau cel mai bun studio din Londra folosit des de artişti de primă mână şi nu erau cunoscuţi pentru contracte necinstite. Investind timp şi bani în Queen, se aşteptau şi aveau dreptul să-şi primească partea. Doar Brian avea să recunoască aportul lor la succesul viitor al formaţiei Queen. Restul trupei nu mai voia să ştie de ei.

După ruperea relaţiilor cu Trident, Freddie a spus: „În ceea ce priveşte formaţia Queen, fostul management a încetat. Nu mai există nicio formă de colaborare cu noi... ne simţim atât de uşuraţi!”

Pentru toţi ceilalţi, contractul părea prea bun ca să fie adevărat: cele mai grozave studiouri de înregistrări din lume ofereau trupei acces constant la studiouri şi la alte facilităţi. Queen îşi putea înregistra primul album sub aripa producătorilor John Anthony şi Roy Thomas Baker, prietenul său, care urma să facă muncă de teren şi să îl promoveze la casele de discuri. Însă lucrurile nu stăteau aşa de bine pe cât păreau: trupa se simţea deja umilită că nicio casă de discuri nu era interesată şi acum trebuia să sufere suprema umilinţă de a avea acces la un studio de înregistrări doar în perioadele de „repaus”, când nu era cerut de clienţi ca Bowie sau Elton John.

„Ne sunau şi ne spuneau că David Bowie terminase cu câteva ore mai devreme, aşa că aveam timp de la 3 la 7 dimineaţa când veneau femeile de serviciu”, a recunoscut Brian. „Aşa s-a procedat. Au fost câteva zile pline, dar în principal doar câteva ore când şi când.”

Acest aranjament nu prea stimula creativitatea. Ce ironie că o înregistrare notabilă din perioada Trident, azi obiect de colecţie, a fost creat din întâmplare! Stând prin studio şi aşteptând să intre, membrii Queen au fost invitaţi de producătorul Robin Cable să înregistreze o versiune a piesei *I Can Hear Music*, compusă de Phil Spector şi Ellie Greenwich – cu care The Beach Boys obţinuseră un loc în Top 10 în 1969 – şi o versiune a *Goin’ Back,* compusă de cuplul de compozitori Gerry Goffin şi Carole King, înregistrată prima oară de The Byrds. Freddie a fost vocalistul, iar Brian şi Roger au cântat la instrumente şi au făcut armoniile. Fiecare membru Queen a primit o sumă modică. Niciunul dintre ei nu şi-ar fi putut imagina cât de celebre şi de valoroase vor deveni aceste înregistrări. Queen nu semnase nimic şi nu îşi exprimase acordul în nicio privinţă, însă, în lipsa altor opţiuni şi fiind naivi, au renunţat la drepturile asupra produsului finit. Înregistrarea a fost lansată de EMI în anul următor sub numele inventat de Larry Lurex ca omagiu şi

parodie a lui Gary Glitter[19]. Însă gluma nu a avut efectul scontat. Majoritatea DJ-ilor importanţi s-au simţit jigniţi de această glumiţă, fiind foarte protectori atunci faţă de The Leader (cu mult înainte de căderea spectaculoasă în dizgraţie a lui Glitter). Din cauza faptului că melodia a fost difuzată foarte puţin la radio, discul s-a vândut doar în câteva exemplare şi a ajuns în final în coşurile cu reduceri. Mulţi ani mai târziu, avea să fie relansat şi să devină discul dorit de mulţi, care îşi schimbă proprietarul în schimbul unei mici averi. Trezindu-se la realitate când vine vorba de competiţia acerbă din industrie, Queen avea să obţină în cele din urmă drepturile asupra înregistrării.

Queen a strâns din dinţi şi a început să înregistreze cu întreruperi primul lor album în acea vară, însă fără John Anthony. Fiind ocupat să înregistreze ziua cu Al Stewart şi neputând să reziste stresului cotidian la nesfârşit, Anthony a leşinat într-o noapte în studio. După ce doctorul l-a externat cu diagnosticul de EBV, o boală gravă care cauzează oboseală cronică, Anthony a dispărut într-o vacanţă prelungită în Grecia şi i-a lăsat pe cei de la Queen în mâinile capabile ale lui Roy Thomas Baker.

Thoms Baker, fost inginer de sunet la Decca, se alăturase echipei de la Trident în 1969, unde deja contribuise la lansarea unor hituri ca *All Right Now* al celor de la Free şi *Get It On* al trupei T. Rex. Relaţia cu Queen a fost complicată, iar albumul „finalizat” nu avea o formă. Când s-a întors din Grecia, în lipsa lui Thomas Baker, Anthony s-a dus la Trident să-l asculte şi a spus că tot ce aude e „schizofrenic”.

„Aşa că eu cu Freddie şi Brian am intervenit şi am remixat mare parte din el... Voiam să transmită curajul şi energia unui concert live Queen”, povesteşte Anthony.

Remixurile şi reglajele fine i-au epuizat pe toţi – unul dintre inginerii implicaţi în proiect a spus despre Freddie: „Era destul

[19] Gary Glitter este numele de scenă al lui Paul Francis Gadd, cântăreţ şi compozitor englez de glam rock. Pe 27 februarie 2015, un tribunal din Londra l-a condamnat la 16 ani de închisoare cu executare pentru pedofilie, din cauza unei serii de abuzuri săvârşite asupra copiilor în anii ‘70 (n. tr.).

de enervant să lucrezi cu un superstar înnăscut.” Pe urmă, Thomas Baker şi John Anthony au început să meargă pe la casele de discuri. Însă nimeni nu părea interesant. Era şocant. O critică frecventă era că *sound*-ul trupei Queen semăna cu al unor trupe ca Yes şi Led Zeppellin, în ciuda faptului că cei care lucraseră la album erau de acord că *sound*-ul Queen era unic. Trupa încă nu avea o casă de discuri care să le imprime muzica pe vinil şi să le lanseze albumul pe piaţă. Însă lucrurile au mers mai bine cu difuzarea pieselor şi au semnat un contract cu B Feldman & Co. Între timp fraţii Sheffield l-au adus pe Jack Nelson, un director energic din industria muzicală care îşi perfecţionase strategia, pentru a-i ajuta pe cei de la Queen să semneze un contract şi să aibă un impresar. Entuziasmat de ce a auzit, dar nedumerit în privinţa dezinteresului exprimat de casele de discuri şi de impresari, Nelson va fi el însuşi impresarul Queen.

„Mi-a luat peste un an să le găsesc un contract celor de la Queen, toţi i-au refuzat. Chiar toţi. Nu dau nume... dar se ştiu ei cine sunt”, afirmă Nelson.

Nelson a fost impresionat de talentul celor de la Queen. Cum avea să-şi amintească mai târziu: „Queen mă făcea să mă gândesc la The Beatles. Fiecare tip era opusul celorlalţi precum cele patru puncte cardinale. Freddie... compunea la clape şi avea o educaţie muzicală clasică. Un tip foarte complex. Incredibil de talentat. Brian era chitarist rock-and-roll şi a adus această influenţă. Incredibil de talentat; se gândea la multe, era concentrat. Avea o diplomă în astronomia în infraroşu. John era basistul. El era cel realist, ca toţi basiştii, îi aducea pe toţi cu picioarele pe pământ. Avea o diplomă cu onoruri în electronică. Roger, bateristul, avea două diplome. Cred că era cea mai inteligentă formaţie din industrie. Şi personalităţi cu totul diferite – intram într-un aeroport şi unul se oprea, altul o lua la dreapta, altul la stânga şi altul drept înainte. Însă împreună aveau o forţă creativă extraordinară. Când ajungeau la un numitor comun, când vocile se armonizau, rezultatul era uimitor.”

Cu toţii erau egali. Niciunul nu va fi şeful haitei. Fiind prea inteligenţi pentru a-i domina pe ceilalţi, Freddie şi Roger au

rămas complici, dacă ne referim la prietenia dintre ei, deşi Roger avea să remarce mai târziu că avea mai multe în comun cu Brian, când trupa s-a pus pe picioare.

„Nu ne-am înţeles tot timpul, dar ne-am dat seama că avem nevoie unul de celălalt”, a declarat Roger pentru revista *Q* în martie 2011. „Brian e prietenul meu de multă vreme, dar eram foarte apropiat de Fred. Cred că noi eram cei dezmăţaţi.”

Brian lua totul mult prea în serios, suferea, era introvertit, încăpăţânat şi voia mereu să aibă situaţia sub control.

„Aveam o interacţiune complexă pe mai multe planuri”, a declarat pentru *Q*. „Şi de aceea a mers totul ca pe roate. Eram foarte apropiat de Roger în anumite privinţe pentru că mai fuseserăm într-o trupă înainte. Eram şi încă suntem ca fraţii. Aveam aceleaşi aspiraţii şi percepeam la fel muzica, însă eram şi diferiţi în multe privinţe. Ca orice fraţi, ne iubeam şi ne uram în egală măsură... într-un fel, eram foarte apropiat de Freddie, mai ales pe partea de compoziţie muzicală. Unele dintre cele mai interesante experienţe erau când îl făceam pe Freddie să cânte şi cumva îl convingeam să o ia în mai multe direcţii.”

În legătură cu ce se certa cu Roger?

„Orice îţi vine în mine. Odată ce intram în detalii legate de muzică, ne ciondăneam. Ne certam zile întregi pe o anumită notă.”

John comenta puţin, dar contribuia mult, mai ales în ceea ce priveşte supravegherea situaţiei financiare a trupei. Însă au trecut mulţi ani până când s-au stins animozităţile legate de paternitatea unei anumite compoziţii. Cel care avea numele trecut pe single (inclusiv cel care compunea piesa de pe faţa B) primea drepturi de autor. Animozităţile au dispărut doar atunci când cei patru muzicieni au fost de acord să pună toate cântecele pe numele formaţiei, ca toată lumea să câştige aceeaşi sumă după fiecare lansare. Îşi doreau să se fi gândit la asta mai demult. Mai târziu Freddie a spus că a fost una dintre deciziile cele mai înţelepte luate de trupă. Nu numai că e metoda cea mai corectă, dar rezolvă conflictele înainte să apară. Multe trupe şi prietenii au fost distruse de certuri legate de cine şi cât ia – după cum a aflat Tony Hadley, un bun prieten de-al lui Freddie. În 1999, el şi ceilalţi componenţi ai trupei

Spandau Ballet, John Keeble şi Steve Norman, au decis să-l dea în judecată pe Gary Kemp, compozitorul principal, pentru a obţine partea lor din drepturile de autor din trecut. Au pierdut procesul şi membrii formaţiei nu şi-au mai vorbit zece ani. În cele din urmă, au lăsat deoparte neînţelegerile pentru a se reuni şi a merge într-un turneu de revenire în 2009.

Fiecare membru Queen a adus influenţe diferite şi complementare. Fiecare era un muzician talentat. Deşi Freddie şi Brian erau consideraţi compozitorii „principali", având stiluri care uneori se cam băteau cap în cap, Roger şi John vor scrie unele dintre celebrele piese ale trupei. Este singura trupă rock în care toţi cei patru membri au compus hituri Queen (Freddie a compus *Bohemian Rhapsody, Killer Queen, Somebody to Love* şi *We Are the Champions;* Brian – *Tie Your Mother Down, We Will Rock You, Hammer to Fall* şi *Who Wants to Live Forever*; Roger – *Radio Ga Ga, One Vision, It's a Kind of Magic* şi *These Are the Days of Our Lives*, iar John a contribuit cu *You're My Best Friend, I Want to Break Free* şi *Another One Bites the Dust).*

„Majoritatea trupelor au un solist şi ceilalţi membri", afirma Bernard Doherty. „Nu sunt multe trupe în care patru tipi urcă pe scenă şi zici «uau, uau, uau şi uau»."

„Freddie şi Brian se completau reciproc", explică Paul Gambacciani. „Nu se suprapuneau, aşa că nu exista vreun motiv de invidie în trupă, ci doar admiraţie. Şi se eliberau de orice responsabilitate de a face tot ce făcea celălalt. Brian May nu era *showman.* Nu ca Freddie. Îi convenea că Freddie umplea acel gol. Brian putea doar să fie acolo, să-şi facă treaba şi să-l lase pe Freddie să se ocupe de restul. În acelaşi timp, Brian nu stătea acolo gândindu-se: «Sunt un zeu la chitară.» Se concentra asupra a ceea ce avea de făcut şi era incredibil să vezi aşa ceva. Pe Brian nu l-a deranjat nici popularitatea pieselor compuse de Freddie, Roger şi John. Comparativ cu un grup ca Bread, în care David Gates a avut toate hiturile, iar ceilalţi nu au scris piese cu succes la public (neînţelegerile dintre Gates şi James Griffin au dus la destrămarea formaţiei în 1973). Dar în cazul Queen, Brian părea doar recunoscător că piesele lui Freddie aveau succes. Albumele erau echilibrate,

ceea ce le făcea geniale chiar şi numai din această perspectivă.”

În noiembrie 1972, ulterior semnării contractului cu Trident, Queen a susţinut un concert pentru industria muzicală la The Pheasantry, un local trendy de pe King’s Road din Chelsea, de unde lui Bob Geldof îi va veni mai târziu ideea genială pentru campania Live Aide şi care, în momentul în care scriu, este o filială a Pizza Express. Toţi cei implicaţi au apelat la ajutorul cuiva, au împrumutat şi au şterpelit agende cu numere de telefon, au sunat şi au implorat pe oricine din industria muzicală la care se puteau gândi. În ciuda eforturilor depuse, la concert nu s-a prezentat multă lume şi seara a fost un fiasco. Echipamentele nu şi-au făcut treaba, trupa era obosită. Nu a venit nimeni de la vreo casă de discuri.

La cinci zile după Crăciun, Queen a concertat la celebrul club Marquee din Soho de pe Wardour Stret, unde, când s-a lansat pe Oxford Street, au concertat prima oară cei de la The Rolling Stones în iulie 1962 (aveau să mai cânte de patru ori acolo) şi alţi giganţi: The Yardbirds, The Who, Jimi Hendrix. A fost mai bine decât noaptea dezastruoasă de la The Pheasantry, însă nimic care să ducă la un contract cu o casă de discuri. Jac Holzman, director la Elektra Records în SUA reprezenta o rază de speranţă. Primise de la Jack Nelson o înregistrare completă cu albumul celor de la Queen.

„I-am ascultat întâi la boxe, apoi la căşti”, şi-a amintit mai târziu Holzman. „Era atât de frumos înregistrat şi interpretat. Totul era acolo, ca un diamant perfect şlefuit pe birou. Am fost uimit. *Keep Yourself Alive, Liar, The Night Comes Down*, toate cântece minunate cu o producţie splendidă care era ca o îngheţată perfectă turnată peste o bază puternică de rock-and-roll. Îi voiam pe cei de la Queen.”

După negocieri interminabile, Jack Nelson a aranjat ca Jac Holzman să participe la concertul de la The Marquee.

„Am zburat la Londra”, îşi aminteşte Holzman. „I-am ascultat la concertul organizat de Jack şi am fost teribil de dezamăgit. Nu am văzut nimic pe scenă care să se compare cu forţa auzită pe casetă. Dar muzica era acolo. Le-am trimis o scrisoare lungă de

patru sau cinci pagini în care mi-am prezentat părerea şi sugestiile.”

E adevărat că interpretarea voit exagerată a lui Freddie era încă haotică şi nu pe gustul tuturor. Holzman, american, s-ar fi aşteptat la o interpretare mai macho şi mai recognoscibilă ca rock-and-roll. Nu s-ar fi aşteptat la pantofi de balet, eşarfe cu pene şi costume mulate. Tot acel spectacol arogant inspirat de balet era la prima vedere în contradicţie cu sunetul trupei de pe casetă. Pur şi simplu nu ilustra *sound*-ul trupei aşa cum îşi imagina Jac Holzman.

Însă, la scurtă vreme, Holzman s-a răzgândit. Până la urmă, începuse să înţeleagă ceea ce văzuse. Da, era diferit şi ieşit din comun, dar începea să-i placă. A fost de acord să-i aducă pe Queen la Elektra în America. În ciuda faptului că aveau să împartă aceeaşi casă de discuri americană respectată cu formaţia The Doors, trupa nu a putut semna cu nicio casă în Marea Britanie. Contractul lor nesatisfăcător cu Trident avea să continue.

9

Emi

„Keep Yourself Alive a fost un mod foarte nimerit de a le spune oamenilor ce reprezenta Queen pe atunci.”

FREDDIE MERCURY

„Doar doi artişti îmi vin în minte despre care ştiai, când îi vedeai prima dată, că sunt vedete. Unul era Phil Lynott, celălalt era Freddie.”

TONY BRAINSBY, PR AL FORMAŢIEI QUEEN

În ciuda multor frustrări care au dus la crearea acestuia, albumul de debut cu acelaşi nume al formaţiei Queen, terminat în ianuarie 1973, era o capodoperă. În februarie au înregistrat un concert pentru emisiunea radio cu vederi progresiste a lui John Peel. A fost o lovitură în sine, din moment ce pe atunci Radio 1 nu înregistra niciodată o trupă necunoscută pentru a fi difuzată pe post. Au mai avut noroc şi când B. Feldman & Co.,

compania care lansa cântecele Queen, a fost achiziţionată de EMI Music Publishing şi astfel trupa s-a trezit deodată sub contract cu ei, ceea ce i-a adus mai aproape de marele vis.

„EMI era cea mai importantă casă de discuri din anii ’70”, îşi aminteşte fostul director de promovare Allan James, care a lucrat pentru casa de discuri în acea perioadă înainte de a deveni unul din cei mai cunoscuţi promotori de discuri. „Jamesie”, cunoscut printre artişti ca „Bărbatul în negru”, s-a ocupat de carierele lui Elton John, Alice Cooper, Rick Wakeman, Kim Wilde, Eurythmics şi mulţi alţii.

„Warner şi CBS erau americane”, subliniază Jamesie. „Pye, Decca şi celelalte case din Anglia nu se bucurau de mare succes. EMI Manchester Square *era* industria muzicală. Era şi filtrul britanic pentru casele de discuri americane alternative de pe atunci, ca Motown sau Capitol. EMI semnase cu The Beatles, avea toate hiturile pop şi deţinea toţi artiştii importanţi de la Vera Lynn la Cliff Richard. Era cea mai mare casă de discuri din lume la vremea respectivă, iar Queen visa să semneze şi cu ei un contract.

Preşedintele, sir Joseph Lockwood, singurul «sir» din industrie pe atunci, era o personalitate excentrică şi bombastică, iar Freddie îl idolatriza. Nu era nimeni mai nimerit decât sir Joe. După cum s-a văzut, el şi Freddie erau ca două picături de apă, având multe în comun. De pildă, ambii erau megalomani: întotdeauna când sir păşea ţanţos spre recepţia EMI cu anturajul său, exista un lift care să-i ducă direct în apartamentul său.

Apoi mai erau şi soţii East. Ken East era directorul general al EMI în anii ’70. Un australian solid, tupeist şi gălăgios care fusese şofer de camion înainte să intre în industria muzicii. Dolly, soţia lui, lucrase în relaţii publice. Şi încă lucra în multe privinţe. Era o tipă durdulie în genul irezistibil al cântăreţei Mama Cass. Ken adora artiştii şi a fost primul care a coborât din turnul lui de fildeş pentru a se plimba printre ei. EMI era plin de regine, aşa că Ken şi Dolly au acceptat deschis această lume.

Mergeam cu toţii la cină cu Cliff Richard şi ne dădeam în stambă prin cluburile din Soho. Era perioada *Watership Down*[20], o fantezie totală. Nu-i de mirare că Freddie aspira la aşa ceva. Era al naibii de minunat! Cât despre EMI, de ce să *nu* şi-i dorească pe Queen? Trupa era chintesenţa EMI. De ce? Pentru că erau atât de diferiţi, inteligenţi şi cu o abordare atât de creativă! Se adaptau spiritului vremii, ascultau ce vor fanii şi duceau totul la un alt nivel. Ştiau ce fac şi la fel şi EMI."

Principalul responsabil al departamentului de artişti şi repertorii de la EMI de atunci şi cel care va decide semnarea contractului cu formaţia Queen era Joop Visser, pe care Steve Harley, solistul de la Cockney Rebel şi-l aminteşte ca pe un „olandez minunat şi simpatic".

„Joop era tipul care a găsit cele mai de succes trupe ale perioadei cu care a şi semnat contractate", mi-a spus Steve.

Una dintre ele a fost Queen. A doua, Pilot – trupa formată din Billy Loyal de la fosta formaţie Bay City Rollers (care a murit din cauza unor complicaţii legate de SIDA în 1989) şi Dave Paton. A treia am fost noi, apropo. Joop a semnat un contract cu Cockney Rebel pentru trei albume, fără opţiuni. Niciun extras pe single cu opţiuni. Fără prostii. În zilele noastre e ceva nemaiauzit. Joop mi-a clădit o carieră şi mi-a schimbat viaţa.

Aveam 22 de ani şi eram plin de mine. Slavă Domnului că am avut de-a face cu Joop, căci altcineva mi-ar fi tras un şut în fund de nu mă vedeam. Joop era genul de om pe care îl respectai şi la care te duceai să-ţi dea un sfat.

Eram independent, jucător înrăit, puţin neliniştit, foarte arogant. Dar nu-l puteai jigni pe Joop. L-am îndrăgit tare mult. Poate că am făcut greşeli pe care cei de la Queen au fost deştepţi să nu le comită. Freddie şi cu mine aveam în comun înclinaţia spre teatralitate. Nu «glam rock», nici trupa mea, nici a lui Freddie nu puteau fi catalogate astfel. Ideea e că formaţia Queen cu Freddie Mercury ca solist ar fi fost teatrală în orice

---

[20] *Watership Down*, roman al autorului englez Richard Adams, publicat în 1972, urmăreşte aventurile unui mic grup de iepuri ce încearcă să îşi găsească o nouă locuinţă după ce vechiul lor sălaş a fost distrus de oameni (n. tr.).

epocă. Nu era nevoie de eticheta de «glam rock» pentru a valida trupa sau a o caracteriza.”

Steve crede că fotograful Mick Rock a inspirat înclinaţia teatrală a unor artişti precum Freddie, Bowie şi Steve însuşi.

„Şi apoi a mers cu ea până în pânzele albe. Mick era catalizatorul. Reunea oamenii. Îmi amintesc cum i-a adus pe Mick Ronson (chitaristul de la Spiders from Mars a lui Bowie), pe Mott the Hoople, pe Van Morrison şi pe mulţi alţii la mine în apartament, pe Edgware Road, spunând că trebuie să ne întâlnim şi că ne vom înţelege de minune. Ceea ce s-a şi întâmplat, desigur. Musos îl adora pe Mick. Îl voiai acolo în faţa scenei ca să ia cadre largi. A fost muzicianul rock fără carieră.

Mick m-a fotografiat peste tot şi a făcut toate chestiile alea minunate cu Queen. Ne-a înţeles pe mine şi pe Freddie şi ne-a încurajat procesul creativ. Trupe precum Queen şi Cockney Rebel ştiau că trebuie să zguduie puţin industria. În adâncul sufletului meu sunt cântăreţ de folk, însă pe atunci negam. La naiba cu Woodstock! Pe atunci să te machiezi şi să mergi ca o femeie era la ordinea zilei. Ştiu că şi Freddie simţea la fel, pentru că am discutat la cină la Legends în mai multe rânduri. Ştiu sigur că au ţinut la Joop la fel ca mine. Mai ales Freddie.”

Nu a fost dragoste la prima vedere. Visser căuta o trupă care să umple golul lăsat de Ian Gillan, care părăsise Deep Purple după turneul mondial istovitor „Machine Head”. Dar olandezul nu a fost impresionat la început de Queen. Şi el fusese la concertul de la Marquee Club pe 20 decembrie 1972, dar a fost dezamăgit. I-a văzut la o repetiţie şi nu s-a dat în vânt după ei. A mărturisit în particular că personalităţile membrilor formaţiei „îl lăsau rece”. Avea mult de muncă.

După un alt concert la Marquee pe 9 aprilie 1973 şi după trei luni de negocieri complicate cu Trident, în timpul cărora casa de discuri a creat dificultăţi, refuzând să cedeze, Visser i-a adus pe Queen la EMI. A meritat agonia şi aşteptarea. Queen vor rămâne la EMI pentru tot restul carierei... aproape. (Treizeci şi opt de ani mai târziu, la sfârşitul lui 2010, cu o zi înainte ca Brian şi Roger să înceapă o serie de concerte aniversare care să celebreze 40 de ani de la înfiinţarea trupei, cei doi au decis să abandoneze EMI, o corabie pe cale de scufundare, pentru a

semna cu Universal Musical Record. Înregistrările lor au apărut din 2011 la casa de discuri Island Records.)

Piesa oficială de debut a formaţiei Queen, *Keep Yourself Alive* – melodia care deschidea albumul de debut şi era scrisă de Brian – a fost lansată pe 6 iulie 1973. Dar nu au avut succes. Campania succesivă de promovare a fost catalogată drept o „exagerare", ceea ce se întâmplă enervant de frecvent în industria muzicală de azi, dar pe atunci era văzut ca un gest oportunist şi de prost-gust. Freddie nu putea fi mai frustrat de atât pentru că era încredinţat că trupa lor face treabă bună. Respinsă de cinci ori din lista de *heavy rotation* de la Radio 1 şi fără posturile de radio comerciale cu licenţă pe care să se bazeze (au devenit operaţionale mai târziu în acel an), piesa nu a intrat în topuri. A fost prima şi ultima oară în cariera celor de la Queen când s-a întâmplat una ca asta. Singurul DJ care a difuzat-o pe post a fost Alan „Fluff" Freeman, pe care John Peel l-a descris drept „cel mai important disc-jockey din toate timpurile", a cărui expresie legendară era „not 'arf"[21] şi care a pus piesa în cadrul emisiunii lui de duminică după-amiază, Rock Show, unde se ascultau cântece cu *sound heavy* şi modern.

Fermă pe poziţie, EMI a intrat în acţiune. Cea mai bună expunere pentru trupe pe atunci era o apariţie în cadrul emisiunii-cult de rock de pe BBC *The Old Grey Whistle Test*, prezentată de DJ Bob Harris. Numele emisiunii provine de la o expresie de demult folosită de Tin Pan Alley (o comunitate de compozitori şi editori muzicali): când soseau primele discuri, directorii le dădeau să fie ascultate de „Old Grey", adică portarii în costume cenuşii. Cântecele care făceau o impresie destul de puternică încât bătrânii fluierau linia melodică după ce ascultaseră doar o dată erau considerate „Old Grey Whistle Test". Spre deosebire de *Top of the Pops* de pe BBC, în emisiunea săptămânală cu hituri din clasament, la *OGWT* era difuzată doar muzică de pe albume. Emisiunea de succes se difuza de 16 ani, comparativ cu emisiunile de azi care rar rezistă două sezoane.

---

[21] *Not even half,* expresie ironică folosită cu sensul de „foarte", „absolut" (n. red.).

O versiune „white label” a albumului Queen – un LP alb într-o copertă subţire – a fost trimisă departamentului de producţie de la *OGTW*. Însă promotorul a uitat să scrie numele trupei şi case de discuri pe etichetă. Nimeni nu ştia cine trimisese discul sau cine era artistul.

„Pe atunci multe albume puternice veneau din State”, îşi aminteşte Mike Appleton, producător *OGWT*. „Aşa că multe trupe nu puteau veni în studio să cânte live. Ca să rezolv problema, am început să aleg piese de pe album şi să-l pun pe talentatul Phil Jenkinson să potrivească piesele cu imagini care să ilustreze bucata muzicală. În ziua de azi mulţi spun că aşa s-a inventat videoclipul. Şi, privind în urmă, îmi dau seama că nu a ajutat industria muzicală. Practic nu s-a mai pus accent şi nu s-au mai investit bani în interpretarea live. S-au închis sălile unde se ţineau concerte rock şi în cele din urmă toate programele de rock au început să arate la fel.”

Însă crearea unor imagini care să însoţească piesele a fost o experienţă minunată.

„Fanii au început să se uite la *Whistle Test* doar pentru ele”, a mărturisit şi Appleton. „Printre artiştii cu apariţii frecvente se numărau Little Feat, ZZ Top, JJ Cale, Springsteen la început, Lynyrd Skynyrd – aş fi putut să difuzez «Freebird» în fiecare săptămână şi tot aş fi fost copleşit de solicitări. Era cea mai populară piesă la vremea respectivă. Aveam o gamă largă – desene animate, filme abstracte, bucăţi experimentale... Totul funcţiona incredibil de bine. Într-o zi am luat acest White Label de pe birou şi am văzut că nu era scris nimic pe el. Aş fi putut să-l trec cu vederea sau să arunc discul la coş, dar l-am ascultat, fără să-mi dau seama că era prima înregistrare a albumului de debut Queen.”

Appleton a fost aşa de impresionat de ce a auzit că a decis să prezinte piesa *Keep Yourself Alive* în emisiunea din săptămâna respectivă.

„Am sunat încercând să aflu un nume şi o sursă. Nimeni nu ştia. În cele din urmă i l-am dat lui Phil şi i-am zis: «Hai să-l punem. O să spunem în emisiunea că nu ştim ce sau cine naiba cântă, dar, dacă ştie cineva, să ne sune.» Phil a scos nişte imagini cu desene alb-negru cu un tren argintiu cu chipul lui

F.D. Roosevelt pe partea din faţă, rulând cu viteză prin America. Înregistrarea fusese folosită într-o campanie electorală din anii 1930. A doua zi, ne-au sunat de la EMI să ne spună că trupa era Queen şi am plănuit să le spunem telespectatorilor în emisiunea din săptămâna următoare. Dar publicul ne-a luat-o înainte. Am primit o avalanşă de întrebări de la fani entuziasmaţi, ceea ce era de-a dreptul neobişnuit."

Albumul a fost lansat pe 13 iulie 1973 – ca o coincidenţă, cu 12 ani înainte de interpretarea triumfătoare de pe stadionul Wembley pentru Live Aid. Presa muzicală nu a fost impresionată. Mulţi au desconsiderat albumul, în cel mai bun caz. Unii chiar l-au detestat – în special criticul Nick Kent de la *New Musical Express*, care a spus că e „o găleată cu urină", ceea ce a dus la o animozitate îndelungată între Queen şi respectatul săptămânal de rock. Dar măcar publicul începea să asculte. Albumul a rămas în topuri 17 săptămâni, ajungând pe poziţia 24, iar trupa a câştigat un disc de aur.

După încă o sesiune de înregistrări la Radio 1 – deşi erau încă ignoraţi de DJ-ii snobi – Trident le-a rezervat celor de la Queen studiourile Shepperton pentru a scrie piese noi şi a le repeta pe cele existente. La Shepperton, Queen a făcut primul film de promovare, întrucât Trident se extinsese recent şi pe piaţa de producţie video cu altă filială, Trillion. Clipul, menit să promoveze piesele *Keep Yourself Alive* şi *Liar,* urma să fie regizat de viitorul nume mare din industria filmului Mike Mansfield.

„Clipul, pe atunci în faza de concepţie, avea să devină un instrument esenţial de promovare în industria muzicală, toate casele de discuri vor cheltui apoi mii de lire pe regizori de primă mână, locaţii fascinante şi efecte speciale trăsnet pentru ca artiştii să urce în clasamente", spune Scott Millaney, care a produs unele dintre cele mai reprezentative clipuri pop din istorie, inclusiv *Video Killed the Radio Star* pentru The Buggles – primul video difuzat pe MTV în 1981 – *Ashes to Ashes* pentru David Bowie şi *I Want to Break Free* pentru Queen. MGMM, compania lui, va crea zece clipuri video cu Queen care vor intra în istorie.

„Industria de promovare video, cu toate trucurile şi tehnicile disponibile, va deveni perimată la un moment dat”, recunoaşte Scott. „Industria muzicală îşi va aminti de componenta umană şi întregul ciclu se va relua. Dar în anii ’70 era un mediu interesant şi nou care avea să ridice cota multor artişti, iar unii nu au fost niciodată la fel de buni pe cât lăsa de înţeles campania din spatele lor.”

Potrivit lui Scott, clipul video de promovare se bazează pe trei elemente esenţiale: muzica şi versurile piesei, interpretarea „live” şi imaginea distinctivă a artistului. Când combinaţia este potrivită, o singură difuzare a clipului poate fi mai eficientă în promovarea unui disc şi a unui artist decât nenumărate difuzări ale piesei la radio. În consecinţă, mulţi artişti evitau complet concertele live, dându-şi seama că o înregistrare video poate crea iluzia perfecţiunii, iar o interpretare live nu se va putea ridica niciodată la un asemenea nivel.

„Partea proastă este că filmările sunt solicitante şi obositoare”, insistă Scott. „Filmările încep dimineaţa devreme şi uneori nu se termină până la căderea serii. Un program aşa de încărcat îi afectează pe artişti. E limpede că o companie ca a noastră a făcut din producţia de videoclipuri o industrie separată şi o formă de artă. Am analizat procesul până când le-am spus caselor de discuri: «Trebuie să plătiţi o avere ca să aveţi parte de cei mai buni.» Pe atunci aveam cei mai buni parteneri de creaţie. Am stabilit standardele şi am fost operaţionali cu doi ani înainte de MTV, care a intrat pe piaţă şi a schimbat regulile jocului.”

Prima experienţă a celor de la Queen cu acest mediu nu a fost extraordinară. Membrii trupei nu se simţeau în largul lor în studioul de înregistrări şi erau la cuţite cu Mansfield, care îi călca pe nervi, întrucât le respingea sugestiile artistice „de amatori” în favoarea ideilor lui „mai experimentate”. Freddie în special simţea că Mansfield nu înţelegea scopul muzicii Queen, că eforturile lui erau de modă veche, previzibile, şi că omul era „plin de el”. Rezultatul a fost considerat imposibil de folosit şi a fost abandonat. Când a venit vorba de *Liar*, Queen a refuzat să mai colaboreze cu Mansfield. Căzând de acord că singura metodă de a obţine ce îşi doreau era să se implice ei, şi-au unit

forţele cu tehnicianul Bruce Gowers de la studiourile Brewer Street din Londra pentru a crea ceva „în acord deplin cu ideile de prezentare a trupei. Acest videoclip a fost primul folosit pentru a promova Queen, deşi pe atunci erau puţine canale TV, aşa că nu prea a fost văzut până acum”, după cum au scris mai târziu în cartea ce însoţeşte colecţia pe DVD *Queen Greatest Video Hits 1*. Piesa *Liar,* scrisă de Freddie pentru acelaşi album, nu a fost niciodată scoasă ca single în Marea Britanie, ci doar în America de Nord, unde a fost prost editată. Versiunea clipului promo pentru piesă, care apare pe DVD, nu a fost lansată niciodată.

Acum trupa era conştientă că, doar având control complet asupra muncii lor, erau suficient de echilibraţi pentru a risca din punct de vedere creativ. Acesta va fi tiparul după care se va desfăşura întreaga carieră a celor de la Queen.

„N-aş spune că erau chiar obsedaţi să deţină controlul”, mi-a mărturisit în 1996 Tony Brainsby, primul PR al formaţiei Queen, cu patru ani înainte să moară. „Dar au ştiut mereu exact ce vor şi li se părea extrem de greu să facă compromisuri sau să se descurce altfel. Aveau o idee foarte clară despre ceea ce doreau, aşa că nu prea aveai sorţi de izbândă dacă încercai să-i convingi să facă altceva.”

Brainsby a fost adus la Trident pentru o sumă colosală ca să creeze imaginea publică a trupei Queen. El însuşi o vedetă, făcuse valuri în industria muzicii şi se plimba prin Londra la volanul unui Rolls-Royce. Scheletic, deşirat şi cu ochelari, de obicei îmbrăcat cu o geacă neagră cu guler tunică, cu pantaloni strâmţi şi ghete Chelsea, era exact genul de specialist în relaţii publice cu care Freddie se putea înţelege. Pe lângă faptul că avea acea imagine excentrică de după veselii ani ’60, Brainsby se bucura de reputaţie şi în materie de rock. În adolescenţă împărţise un apartament în Soho cu Eric Clapton şi cu Brian Jones de la The Rolling Stones. Datorită rubricii din revista *Boyfriend* se ducea des la repetiţii pentru emisiunea TV pop *Ready Steady Go!*, care l-a inspirat să-şi lanseze propria companie de relaţii publice. Când i-a întâlnit pe cei de la Queen, Brainsby era cel mai căutat specialist în relaţii publice din Londra. Îşi conducea imperiul din casa lui impunătoare şi

zgomotoasă de pe Edith Grove, aflată între Fulham Road şi Kings Road, plină până la refuz cu tipe rock, plante moarte şi ecrane de televizor. Aceia dintre noi care mai trăiesc îşi amintesc cum ne duceam la petrecerile date de Brainsby şi reapăream abia după câteva zile.

Brainsby era prieten apropiat cu Mick Rock, care îi fusese fotograf la nuntă, iar pe lista clienţilor săi figurau cei mai mari artişti de atunci, de la Cat Stevens şi Thin Lizzy la Mott the Hoople şi The Strawbs.

„Abordarea Queen a venit de la Jack Nelson, managerul american de la Trident", îşi amintea Brainsby.

„Nu obişnuiam să mă ocup de artişti relativ necunoscuţi. Dar cei de la Queen erau diferiţi. Îmi amintesc când m-am dus să îi văd la Imperial College. Nu exista nicio scenă, doar un ring de dans. Freddie stătea în tot felul de poziţii cu pelerina lui albă şi mai ştiu eu ce. Concertul de atunci era departe de ce aveau să facă. Dar Freddie avea cu siguranţă personalitate şi ştia cum să se prezinte. Deja avea un spectacol pregătit."

Pe Brainsby l-a impresionat şi că Freddie nu încerca să acapareze succesul.

„Mi s-a părut de apreciat că nu au încercat niciodată să se numească «Freddie Mercury şi Queen». A existat mereu o imagine de grup. Freddie nu a încercat niciodată să se prezinte drept lider. Din câte îmi dădeam seama, membrii trupei se înţelegeau bine. Erau foarte inteligenţi, ceea ce era ciudat pentru nişte muzicieni rock. Te puteai simţi nelalocul tău în prezenţa lor."

La începutul colaborării, Brainsby a recunoscut că exista tendinţa de a-l folosi pe Freddie în interviuri mai mult decât pe Brian, Roger sau John.

„Apoi m-am asigurat că vor acorda un număr egal de interviuri. Mai târziu, aveam să-l păstrăm pe Freddie pentru cele importante. Pe Brian, care mereu povestea cum îşi făcuse chitara dintr-o placă veche de şemineu, l-am băgat în reviste muzicale mai serioase. Roger, care era atrăgător, dădea bine în revistele pentru fete *Jackie* şi *19.* Era *atât de* frumos! Trupa nu avea pretenţii referitoare la revistele în care apăreau, ceea ce era bine, considerând că multor jurnalişti nu le păsa de ei. Deşi

trebuie să spun că făceau nazuri la fotografii. Trebuiau să o aprobe personal pe fiecare înainte să pot da ceva publicităţii. Freddie era cel mai sensibil. În special în legătură cu dinţii. Era mereu perfecţionist. O Fecioară tipică. Crease şi un logo ca un blazon pentru trupă în care erau toate semnele lor zodiacale."

Totul anunţa trupa fictivă de heavy metal a lui Rob Reiner, care va fi subiectul unui documentar parodic, *This Is Spinal Tap*.

Oricât de cool şi de relaxat era Brainsby, a fost sedus de la bun început de Freddie.

„Avea multe excentricităţi mărunte care îţi rămâneau în minte. Îşi dădea cu ojă neagră doar pe unghiile de la o mână. Sau doar pe degetul mic. Spunea «darling» sau «dragii mei» la fiecare propoziţie, iar tonul său exagerat era foarte amuzant şi adorabil. Era minunat să-l ai în preajmă. Nu te plictiseai niciodată. Toate fetele erau încântate când venea la birou.

Pe atunci trăia cu Mary. Iniţial, viaţa lui sexuală era un mister pentru noi toţi; nu prea înţelegeam. Iar el nu vorbea niciodată despre asta."

Totuşi Brainsby nu a socializat şi nici nu s-a apropiat atât de mult de un membru al formaţiei.

„Nu mi-a plăcut să mă apropii prea mult de clienţi. Cea mai mare greşeală în materie de PR e să-i confunzi cu cei mai buni prieteni, pentru că apoi nu te mai iau în serios. Artiştii pot să-ţi facă necazuri dacă te apropii prea mult de ei. Le-am lăsat pe fetele din birou să se apropie. De aia erau acolo."

Genul rock-and-roll, în viziunea lui Brainsby şi a noastră, „este o treabă imprevizibilă, instabilă, emoţională şi plină de ego. Ca şi vedetele. Dacă lucrezi aşa de mult ca mine nu mai eşti surprins că aproape fiecare artist rock este un paranoic excentric. Aşa ajung să fie".

Din fericire, Freddie era un excentric *plăcut.*

„L-am admirat cu adevărat", a mărturisit Brainsby. „Avea puteri creatoare nemaiîntâlnite care nu erau doar închipuite, chiar existau. Ştia că are potenţial, indiferent ce vârstă avea atunci... cred că 27. Erau destul de în vârstă pentru o trupă la debut. Dar a avut dintotdeauna talent. Cât de frustrant trebuie să fi fost, ştiind că avea ce trebuie, să încerce cu disperare să dea lovitura şi să nu ajungă nicăieri preţ de atâta vreme."

Freddie lăsa impresia că ştiuse de ce e în stare încă din copilărie.

„Avea nevoie cu disperare de o supapă pentru creativitatea lui. Cred că succesul a fost o uşurare. Erau momente când se lupta cu îndârjire ca să obţină ce vrea, ceea ce nu scoate mereu la iveală o trăsătură plăcută de personalitate. O să rămâi cu sechele dacă trebuie să te zbaţi, să strigi, să pocneşti şi să zbieri ca să laşi o impresie şi să-i faci pe oameni să înţeleagă. În acest punct se afla Freddie când am ajuns la el."

Cel mai căutat specialist în relaţii publice din Londra nu era singurul care avea mult de muncă.

10

Tipii

„Cred că sună foarte rece şi calculat felul în care ne-am abordat cariera, dar egourile noastre nu puteau accepta decât ce e mai bun. Mereu am crezut că suntem o formaţie de top. Sună foarte arogant, dar aşa e."

FREDDIE MERCURY

„Ceea ce a deosebit Queen de alte trupe rock e că şi-au compus singuri cântecele de succes. Poţi să fii cel mai mare muzician din lume, dar este incredibil de greu să scrii o bijuterie de trei minute şi jumătate pe care să o fredoneze lumea. Dacă reuşeşti şi să ai şi talent, atunci chiar ai dat lovitura. În asta constă secretul succesului lor."

JAMES NISBET, CHITARIST DE LA ÎNREGISTRĂRI

În august 1973, Queen s-a întors la Trident Studios să înregistreze al doilea album.

Tony Brainsby depusese un efort considerabil pentru a face trupa cunoscută, aşa că formaţiei i-a fost acordată o perioadă pentru a înregistra în studio chiar şi în timpul zilei.

Pe 13 septembrie s-au dus la Golders Green Hippodrome ca să înregistreze pentru BBC Radio.

Jeff Griffin, producător la BBC, îşi aminteşte:

„La hipodromul Golders Green am înregistrat prima sesiune live *In Concert.* Gazda emsiunii era Alan Black (DJ-ul scoţian

laconic, desenator şi animator al filmului *Yellow Submarine* al formaţiei The Beatles, care a creat seriile *In Concert*). Nu au stat nicio oră. Peter Skellern mă ajuta. Acum recunosc că mi se pare cel puţin o combinaţie bizară. Queen au fost buni. Freddie a părut puţin emoţionat. Nu era de mirare, nu concertaseră live de prea multe ori, aşa cred. Spectacolul a fost OK şi a generat mult interes."

În acea lună, Elektra, casa lor americană de discuri, a lansat primul album Queen în Statele Unite. După problemele prin care trecuse trupa în Marea Britanie, nu se aşteptau la mare lucru. Au fost plăcut surprinşi când DJ-ii din America au spus că sunt „o nouă trupă britanică talentată" şi au început să dea pe post piesele de pe album. Numărul mare de solicitări a dus discul în topul Billboard, unde a ajuns pe respectabila poziţie 83, ceea ce nu e puţin pentru o trupă necunoscută. Realizarea nu a rămas într-un con de umbră. Brainsby îi prezentase pe cei de la Queen unei alte formaţii extraordinare de pe lista sa, nestăviliţii Mott the Hoople. Solistul de la Mott era Ian Hunter, un tip sardonic, cu păr creţ. În ciuda unui număr de fani fideli, vânzările de albume au fost sub aşteptări. Se destrămaseră în 1972 şi s-au reunit doar la dorinţa lui Bowie, care i-a adus sub aripa impresarului său. Mott a semnat un contract nou cu CBS Records (mai târziu Sony), iar Bowie a scris şi a produs hitul lor *All the Young Dudes.* Mott s-a mai bucurat de piese în Top 20 în 1973, printre acestea numărându-se *All the Way From Memphis* şi *Roll Away the Stone*, care au dus la organizarea unui turneu important în Marea Britanie. Cuprinzând 20 de locaţii de primă mână, turneul a început pe 12 noiembrie la Primăria din Leeds şi s-a încheiat la Hammersmith Odeon din Londra înainte de Crăciun. Mulţumită prezentării făcute de Brainsby, ca să nu mai menţionăm faptul că devenise acceptabil ca o trupă să îşi „cumpere" accesul în turneul altei trupe, formaţia din deschidere era Queen.

Pe 1 noiembrie, la Kursaal, Southend-on-Sea, primul parc tematic de dinainte de Coney Island din New York, Freddie, Brian şi Roger i-au acompaniat vocal pe Mott când au cântat *All the Young Dudes.*

Maverick Radio Caroline, un post fără licenţă care opera de la bordul unei nave ancorate în ape internaţionale de lângă coasta Angliei, a fost fondat în 1964. Având un stil propriu, intenţiona să conteste monopolul caselor de discuri şi să se ia la trântă cu BBC în ceea ce priveşte difuzarea muzicii în Marea Britanie. A lansat carierele multor DJ cunoscuţi ca Tony Blackburn, Mike Read, Dave Lee Travis, Johnnie Walker şi Emperor Rosko. Zilele de glorie ale postului de radio Caroline au fost scurtate de Legea Marine, &C., Broadcasting din 1967, care i-a scos în afara legii pe „piraţi" în luna august a acelui an şi i-a trezit pe cei de la BBC din letargie ca să creeze Radio 1, un nou „post pentru adolescenţi", lansat în luna următoare de Tony Blackburn, preferatul celor de la Caroline. Caroline avea să se întoarcă. Între timp, pe când Radio 1 se străduia să se ridice, Radio Luxembourg a intrat în joc.

David „Kid" Jensen s-a alăturat postului Luxembourg în 1968, la doar 18 ani. Emisiunea de noapte a DJ-ului canadian, *Kid Jensen's Dimensions,* care se difuza între miezul nopţii şi trei dimineaţa, a devenit una dintre cele mai cunoscute şi a atras un număr mare de fani, printre care şi viitorul prim-ministru Tony Blair.

Jensen i-a întâlnit prima oară pe cei de la Queen în octombrie 1973, în timpul unui turneu de promovare prin Europa organizat de EMI. Pe lângă Franţa, Germania, Olanda şi Belgia, trupa s-a oprit şi în Ducatul de Luxemburg pentru a cânta într-un show live pus la cale de „The Kid".

„Din 1968 până în 1973, Radio Luxembourg, cu un profil important, era «singurul loc din Europa» unde puteai asculta muzică pop şi rock", explică Jensen.

„Pe atunci, Radio 1 se închidea seara devreme, apoi intra Radio 2 în emisie când mulţi ascultători schimbau canalele ca să ne asculte pe noi. Ne concentram pe un *sound* progresiv, cum se numea atunci. Postul era mişto şi toţi artiştii de atunci voiau să fie asociaţi cu el. După moartea sa, am cunoscut-o pe prietena lui Jimi Hendrix într-o noapte la o petrecere şi mi-a zis că lui Jimi îi plăcea tare mult emisiunea mea. «Ne întorceam de la petreceri şi te ascultam».

Queen m-a impresionat foarte mult de la început. *Keep Yourself Alive* era prima piesă pe care am ascultat-o de pe albumul lor de debut. Mereu mi-a plăcut muzica bazată pe chitară, dar aici era altceva. Avea o energie debordantă. Aveau de toate: pe John, basistul tăcut şi de încredere, pe Brian, chitaristul genial, pe Roger, bateristul incredibil, care se bucura din plin de viaţa de star rock, şi pe Freddie Mercury, marele show-man: poate cel mai mare dintre toţi. În ciuda înregistrărilor excelente şi a tehnicilor inovatoare, rămăseseră în urmă. Ştiam că nu reuşiseră să fie difuzaţi pe Radio 1. Când am auzit că vin într-un turneu promoţional, am organizat un mic concert pentru ei într-un club, Blow Up, în centrul oraşului, cu o capacitate de două sute de locuri.

Din fericire, proprietarii clubului m-au crezut pe cuvânt când le-am spus că trupele pe care le-am ales erau potrivite, aşa că am avut spaţiu de manevră. Publicul era format din tineri de vreo 18-20 de ani. În noaptea aia a fost un amestec de trupe: Queen urma să cânte alături de alte formaţii incredibil de bune, printre care Status Quo, Wishbone Ash, The Grateful Dead şi Canned Heat. Radio Luxembourg plănuise să înregistreze concertul pentru difuzări viitoare. Dar echipamentul nu a funcţionat şi din păcate nu există nicio înregistrare. Queen au fost gălăgioşi şi siguri pe ei. Cu mult peste ceilalţi, chiar şi atunci la început.

Îmi amintesc că ne-am întors după spectacol în camera de hotel a lui Freddie cu Eric «Monster» Hall, promotorul lor. Am stat până foarte târziu discutând vrute şi nevrute. Freddie era foarte vorbăreţ şi prietenos, o gazdă perfectă. Nimic nu era un deranj prea mare pentru el.

Îmi plăceau ca oameni, adaugă Jensen. Am scris un articol despre ei în *Record Mirror.* Au contrariat anumiţi critici care nu i-au îndrăgit imediat, lucru pe care l-am apreciat. Nu reprezentau doar sex, droguri şi rock-and-roll, deşi le-au făcut pe toate. Aveau şi un aer intelectual. Credeam că ar fi avut succes la aproape orice ar fi ales să facă. Le rămân îndatorat celor de la Queen, care m-au ajutat atât pe mine, cât şi emisiunea. Îi difuzam noaptea târziu la Radio Luxembourg şi mi-au adus o popularitate enormă.”

Cum începeau să devină din ce în ce mai cunoscuţi, concertele din deschidere pentru Moot the Hoople au avut un succes enorm la fani. În cele din urmă, Freddie a obţinut ce şi-a dorit mereu: public garantat, adulaţie, mulţimi care să strige că vor mai mult. Cronicile excelente din presa muzicală erau încă rare, criticii susţinând că cei de la Queen erau puţin mai mult decât „hainele noi ale împăratului”.

„Dă-i dracu’, darling, dacă nu pricep”, i-a aruncat Freddie unui Tony Brainsby uluit.

Tony, care era mereu vizat de furia şi de frustrarea lui Freddie când se scria o cronică nefavorabilă, nu a putut să nu observe ce efect dramatic avea adulaţia fanilor asupra lui.

„În ciuda articolelor negative din presă, încrederea lui Freddie creştea. Dar îmi dădeam seama că nu-i plăcea să dea interviuri. Cu timpul, am început să renunţăm la interviuri, cu excepţia momentelor când aveam de lansat un album sau un turneu. Caracterul intangibil pe care Freddie îl cultiva cu bună ştiinţă i-a sporit cu siguranţă aerul de mister, ceea ce lui îi plăcea.”

„Cred că într-o anumită măsură suntem o ţintă bună pentru că am devenit cunoscuţi mai repede decât alte trupe”, a spus Freddie atunci, rescriind istoria şi uitând în mod convenabil ce călătorie lungă, grea şi frustrantă a fost până aproape de vârf. Autoamăgirea era poate de iertat după atâta agonie.

„În ultima lună s-a vorbit de noi mai mult decât despre orice altă trupă”, a adăugat el, „aşa că e inevitabil. Cred că ar fi greşit dacă toţi am primi cronici favorabile. Dar să primeşti cronici incorecte şi necinstite mă enervează, fiindcă e clar că oamenii nu şi-au făcut temele.”

Denis O’Regan, fotograful rock câştigător al multor premii, care şi-a început cariera în domeniu pozându-l pe Bowie la Hammersmith Odeon cu un aparat împrumutat de la unchiul lui, avea cândva să facă un turneu în jurul lumii cu Queen, în calitate de fotograf oficial. Privindu-i cântând în deschidere pentru Mott în acelaşi loc în 1973, se putea doar minuna de „aerul pretenţios şi încrezător” al solistului vocal.

„Freddie începea deja să schiţeze anumite mişcări şi să stea în anumite poziţii, când cânta în deschidere”, îşi aminteşte Denis.

„A vorbit puţin cu publicul între numere, prezentându-le. Brian May era fantastic. Nu mai auzisem niciodată de Queen, dar pe atunci te uitai şi la trupa din deschidere, şi la formaţia principală. M-am întors spre amicul meu George Bodnar (care a devenit şi el un nume important în fotografia rock) şi i-am zis: «Cine se crede prostul ăsta?» Am aflat după un an şi ceva, odată ce toată lumea s-a obişnuit cu ideea de Queen. Am început să le gust muzica după ce i-am ascultat la emisiunea lui John Peel. De atunci sunt mare fan Queen."

„Pentru mine", a remarcat Joop Visser mai târziu, „Queen a reuşit cu adevărat să fie o trupă doar după ce a mers în turneu cu Moot the Hoople şi vreau să vă zic că era o trupă solidă. La sfârşitul turneului i-au speriat pe cei de la Mott the Hopple pentru că le cam luau faţa."

Între timp, cronicile din presă s-au îmbunătăţit: „atmosferă electrizantă", „trupă senzaţională". Queen a dat lovitura cântând în deschidere pentru 10cc în Liverpool.

Când i s-a cerut să vorbească despre turneul care a început cu Mott şi a devenit Queen, Freddie a zis: „Am avut o şansă extraordinară să cântăm cu Mott. Dar ştiam al naibii de bine când am terminat turneul că vom fi cap de afiş cel puţin în Marea Britanie."

EMI, care nu mai putea face faţă valului nestăvilit de scrisori de la fani şi solicitărilor de fotografii, a încercat să le paseze responsabilitatea celor de la Trident. Trident nu a putut sau nu a vrut să facă faţă. Exista o singură soluţie de a rezolva problema. Spre sfârşitul lui 1973, Queen şi-a lansat fan-clubul oficial, condus de două prietene bune de-ale lui Roger din Cornwall, Sue şi Pat Johnstone. Deşi cei care s-au ocupat de club s-au schimbat odată cu trecerea anilor, trupa a rămas profund implicată. Clubul nu numai că există şi azi, dar încă organizează şi găzduieşte o convenţie Queen anuală la care participă mulţi fani.

Cum albumul se vindea bine, EMI a intensificat campania internaţională. În ianuarie 1974 a fost organizată o călătorie în Australia în scop de promovare. Însă nenorocirea a lovit în urma unei vaccinări de rutină, când Brian s-a pricopsit cu o cangrenă atât de severă la braţ, încât se temea că îi va fi amputat. Însă

starea i s-a îmbunătăţit destul de repede, astfel încât călătoria să se desfăşoare conform programului. Apoi a venit rândul lui Freddie. În timpul zborului spre Sydney, l-a apucat teama de zbor şi agitaţia l-a adus aproape în pragul panicii. Anxietatea i-a fost exacerbată de o infecţie dureroasă la ureche care a dus la pierderea temporară a auzului. Lui Freddie îi va fi teamă de zbor toată viaţa. Călătoria părea blestemată. Nici Freddie, nici Brian nu se simţeau în formă maximă pentru a concerta, aşa că spectacolele au fost slăbuţe.

Măcar la Londra lucrurile stăteau mai bine. Conform sondajului făcut de NME printre cititori, Queen s-a clasat pe locul doi în topul trupelor noi – fără a avea un hit de succes în palmares. În Statele Unite, Elektra a scos pe piaţă al doilea extras pe single, însă a dispărut fără urmă din clasamente. Nelăsându-se descurajaţi, cei de la EMI au mai programat o lansare de single şi, când s-a eliberat un loc în ultimul moment pentru emisiunea *Top of the Pops* pe 21 februarie 1974 – pentru că nu era gata promovarea pentru *Rebel Rebel*, noul single al lui David Bowie – cei de la Queen au fost duşi repede la studiourile BBC pentru a face playback pe piesa *Seven Seas of Rhye*, înainte ca single-ul să fie măcar lansat.

„Mi-l amintesc pe Freddie cum fugea pe Oxford Street să vadă prestaţia formaţiei la un televizor dintr-o vitrină pentru că nu avea unul acasă”, a mărturisit Brainsby.

Piesa a fost lansată în grabă în acea săptămână şi lucrurile mergeau spre bine. *Queen II*, al doilea album al trupei, era acum gata de lansare şi plănuiau primul turneu în Anglia în care erau cap de afiş. Avea să înceapă în Blackpool pe 1 martie şi să se termine o lună mai târziu la Rainbow Theatre, în nordul Londrei. Clădirea, aflată la intersecţia Isledon Road cu Seven Sisters Road, a fost construită pentru a servi drept cinematograf în anii 1930, iar azi este folosită ca biserică penticostală. Însă atunci era o sală importantă de concerte: Jimi Hendrix şi-a dat foc chitarei aici în 1967, Beach Boys şi-au înregistrat albumul *Live in London* şi tot aici s-au auzit bisurile lui Stevie Wonder, The Who, Pink Floyd, Van Morrison, The Ramones şi David Bowie.

Repetiţiile pentru turneu au început cu adevărat la studiourile Ealing. Potrivit lui Brainsby, a fost ideea lui Freddie să o coopteze pe tânăra creatoare de modă Zandra Rhodes ca să le creeze costumele pentru turneu, căci văzuse ţinute făcute de ea pentru Marc Bolan. Ceilalţi au fost imediat de acord. Însă nu şi cei de la EMI, căci onorariul de 5 000 de lire era exorbitant, deşi până şi ei au fost de acord că tunicile din mătase ce arătau ca nişte aripi de liliac concepute de Zandra erau în „stil Queen". Doar acum s-a simţit Freddie suficient de încrezător ca să se despartă de taraba din Kensington Garden.

Seven Seas of Rhye a intrat direct pe poziţia 45, la patru zile după concertul de la Blackpool. Trei zile mai târziu a fost lansat şi *Queen II*, care a atins poziţia 35, iar cronicile au fost atât pozitive, cât şi negative. Turneul a fost marcat de un număr de incidente, inclusiv violenţe în nordul graniţei, după ce a izbucnit un scandal între studenţii Universităţii Stirling, iar doi fani au fost înjunghiaţi. Deşi trupa a reuşit să se baricadeze în bucătărie, doi din cei care îi însoţeau în turneu au fost răniţi şi spitalizaţi. Concertul de a doua zi din Birmingham a fost anulat, dar răul fusese deja făcut. Cei de la Queen s-au trezit din nou ţinta titlurilor negative ce ţineau pagina revistelor muzicale. Publicitatea negativă a continuat după concertul de la Isle of Man de la sfârşitul lui martie. Însă concertul a fost sărbătorit cu pompă atât de trupă, cât şi de anturaj, ridicând ştacheta pentru petrecerile de după concertele Queen din anii următori. În altă zi a turneului, în timp ce aştepta ca trupa să intre pe scenă, publicul a cântat God Save the Queen. Serenada avea să devină ceva obişnuit la concertele Queen de aici înainte.

Cum *Queen II* era acum pe locul 7 în topul albumelor, un număr tot mai mare de fani cumpăra primul album, care a început şi el să intre în topuri pe locul 47 concomitent cu lansarea făcută de Elektra în Japonia, unde a fost primit cu entuziasm. Nici Trident, nici EMI, nici trupa nu aveau idee cât de celebră va fi Queen în Japonia.

Însă succesul avea un preţ. Mereu e aşa. Pe măsură ce lui Freddie îi sărea ţandăra de la orice incident sau inconvenient, Brian, de altfel foarte tolerant, a început să-şi piardă răbdarea. Certurile lor răutăcioase, obositoare pentru toţi, se terminau

când Freddie pleca nervos, în timp ce ceilalţi rămâneau, dând nedumeriţi din umeri. După ei, era o pierdere de timp când aveau atâta treabă. După mulţi ani, la aniversarea a 40 de ani de la înfiinţarea Queen, Brian şi Roger şi-au amintit într-un interviu pentru revista britanică Q că Freddie era împăciuitorul:

„Cred că e o alăturare ciudată cu imaginea lui Freddie de primadonă. De fapt, era un diplomat excelent şi, dacă existau certuri între noi, Freddie reuşea să le rezolve.”

Ce frumos e totul când te uiţi în urmă! Potrivit lui Freddie, membrii trupei „se certau mereu în legătură cu orice – chiar şi cu aerul pe care îl respirau”.

Cei de la Queen, acum şi mai încrezători odată cu succesul turneului lor de debut, au fost bucuroşi, dar nu impresionaţi să primească o invitaţie de la Mott the Hoople de a concerta în Statele Unite. Primul show avea să se desfăşoare în Denver, Colorado, apoi urmau câteva nopţi în New York. În ciuda fricii sale de zbor, Freddie a fost primul la bordul avionului pe 12 aprilie. Aveau să afle la aterizare că Elektra profitase de sosirea iminentă a trupei şi lansase *Queen II* înainte de data stabilită. Nici că puteau fi mai entuziasmaţi de perspectiva primului turneu american, căci munciseră mulţi ani pentru asta. Acum trupa atrăgea atenţia altor artişti excentrici din Statele Unite.

„Credeam că noi suntem neobişnuiţi, dar mulţi oameni care veneau la concerte ne surprindeau chiar şi pe noi – o mulţime de artişti travestiţi, The New York Dolls, Andy Warhol – oameni creativi într-o manieră care părea să arunce la gunoi tot ce fusese înainte”, a declarat Brian.

Însă lucrurile nu aveau să decurgă lin. Dezastrul a lovit din nou când Brian a leşinat în New York întrucât nu-şi revenise complet după infecţia contractată în Australia. Trupei i s-a spus să-şi ia adio de la concertul din Boston. Când Brian a făcut hepatită, era clar că trebuiau să renunţe la restul turneului. L-au copleşit dezamăgirea şi sentimentul de vină că lasă baltă trupa.

Înapoi acasă, în ciuda faptului că Brian era încă bolnav, Queen s-au mutat în studiourile Welsh Rockfield de lângă Monmouth in the Wye Valley ca să înceapă repetiţiile pentru al treilea album. Rockfield erau primele studiouri rezidenţiale de înregistrări din anii 1960, iar în ultimii 40 de ani mulţi artişti le-au trecut pragul:

Mott the Hoople, Black Sabbath, Motorhead, Simple Minds, Aztec Camera, The Manic Street Preachers, The Darkness (care aproape a fost o trupă-tribut Queen) şi Nigel Kennedy. Queen va îndrăgi acest studio. Pe 15 iulie 1974 au început să înregistreze la Trident, colaborând din nou cu Roy Thomas Baker. Baker, căruia i se spunea acum „a cincea regină", fusese inginer de sunet la Decca la începutul anilor '60 şi lucrase cu The Rolling Stones, T. Rex, Frank Zappa şi Eric Clapton. Se afla şi în spatele înregistrărilor celor de la Nazareth, Dusty Springfield şi Lindisfarne printre alţii, devenind unul din cei mai respectaţi producători de atunci. Înregistrările, care se împărţeau între câteva studiouri londoneze, în afară de Trident, şi anume Air, Sarm şi Wessex, s-au întrerupt curând, când Brian a fost din nou internat, de data asta cu ulcer duodenal. Un alt turneu american programat pentru septembrie trebuia anulat. Brian a căzut într-o depresie profundă, temându-se că cei de la Queen îşi vor căuta alt chitarist. Nu trebuia să-şi facă griji. Restul trupei a continuat lucrul, înregistrând ce puteau şi lăsând loc chitarei lui Brian care urma să fie adăugată mai târziu.

Răsplata a venit sub forma unui disc de argint din partea industriei muzicale pentru vânzări de peste 100 000 de copii ale albumului *Queen II*. În stilul lui caracteristic, Brainsby a pregătit o surpriză ingenioasă pentru ceremonia de decernare de la Royal Café din Londra: atrăgătoarea actriţă Jeannette Charles. Domnişoara Charles îşi câştiga existenţa imitând-o pe Majestatea Sa şi devenise o vedetă TV. A fost o alegere inspirată, întrucât cei de la Queen puneau la cale o versiune rock inofensivă a imnului naţional al Angliei cu care intenţionau să termine viitoarele concerte live.

Killer Queen, al treilea single al trupei, extras de pe al treilea album, *Sheer Heart Attack*, a fost lansat în octombrie 1974.

„*Killer Queen* este despre o prostituată de lux", a explicat Freddie atunci. „Încercam să spun că şi oamenii stilaţi pot fi curve", a adăugat, de parcă făcea aluzie la el însuşi. „Despre asta e cântecul, deşi aş prefera ca publicul să-l interpreteze cum vrea – să presupună ce vrea. Oamenii sunt obişnuiţi cu energia hard-rock a formaţiei, însă, când auzi piesa, te aştepţi să o cânte Noël Coward. E unul din numerele alea cu joben şi

portjartier negru”, a adăugat, aducând un omagiu filmului său preferat, *Cabaret*, în care joacă Liza Minnelli. „Nu că ar fi purtat vreodată Noël Coward aşa ceva!”

„A fost un moment de cotitură”, a remarcat Brian mai târziu. „A fost piesa care ne definea stilul muzical şi un mare hit şi aveam nevoie cu disperare de ceva care să se bucure de succes. Ştii, eram faliţi, ca orice altă trupă de rock-and-roll care depune mari eforturi. Toţi locuiam în garsoniere din Londra, ca şi restul.”

Killer Queen a ajuns pe locul doi în topuri, însă nu a atins prima poziţie din cauza lui David Essex, cântăreţul atrăgător cu ochi albaştri, al cărui hit se numea ironic *Gonna Make You a Star*. Într-o turnură ciudată a evenimentelor, următorul turneu Queen în Anglia avea să fie promovat de Mel Bush, un impresar rock de primă mărime, care făcuse o vedetă din nimeni altul decât... David Essex. Turneul promitea să fie mai ambiţios şi mai elaborat decât orice încercase Queen să facă până atunci. Presa muzicală era acum constrânsă să admită că această trupă unică nu putea fi ignorată. Nu numai că *Sheer Heart Attack* a primit cronici elogioase, dar toate cele trei albume Queen de până atunci erau simultan în topurile din Anglia.

Coperta albumului, o altă creaţie a lui Mick Rock, a fost ceva diferit de *Queen II.*

„Vrem să arătăm ca şi cum am fi naufragiat pe o insulă pustie”, l-a instruit Freddie pe Rock, care nu i-a ieşit din cuvânt.

Mânjiţi pe faţă şi pe corp cu vaselină, apoi udaţi cu apă, Rock i-a pus să stea întinşi în cerc şi i-a pozat de sus. Muzica de pe album era la fel de surprinzătoare, impresionându-i atât pe critici, cât şi pe fani.

„În 1974 tata a cumpărat Sheer Heart Attack”, îşi aminteşte Kim Wilde, senzaţia pop a anilor ’80, fiica lui Marty Wilde, cântăreţul de rock-and-roll al anilor ’50. Kim avea să domine scena muzicală în anii 80, iar single-ul ei, *Kids in America*, avea să intre direct pe locul doi.

„Aveam 14 ani, eram mare fan pop şi începusem să-mi cumpăr singură discuri. Îmi plăceau la nebunie Slade, Sweet, Mud, Elton John şi Marc Bolan. Şi The Bay City Rollers – ei bine, *aveam* 14 ani!

Sheer Heart Attack încă e unul dintre cele mai interesante albume pe care le-am ascultat vreodată. Mai târziu a fost primul album pe care l-am descărcat de pe iTunes când lumea «a trecut în virtual». Îmi plăcea vocea lui Freddie care urca, armoniile şi umorul. Îmi plăcea şi cum cânta Brian la chitară cu energie şi pasiune şi îmi picase cu tronc Roger Taylor. John Deacon părea cel care ţinea toată trupa la un loc. Ce formaţie!”

La sfârşitul lui octombrie, au pornit într-un alt turneu în Anglia, care s-a terminat cu un singur concert în Londra la Rainbow Theatre, care a trebuit extins pe 19 şi 20 noiembrie după ce biletele s-au vândut în câteva zile. Ambele concerte au fost filmate şi înregistrate pentru posteritate şi lansări viitoare. La petrecerea de la sfârşitul turneului de debut al trupei Queen, ţinută la Swiss Cottage Holiday Inn, respectabilă prin raportare la viitoarele standarde, impresarul Mel Bush le-a oferit o plachetă drept recunoaştere pentru faptul că vânduseră toate biletele în fiecare oraş al turneului. Primele lor concerte europene în Scandinavia, Belgia, Germania şi Spania au fost programate pentru sfârşitul lui noiembrie. Vânzările albumelor pe continent erau excelente, iar majoritatea concertelor erau *sold-out*. În Barcelona, un oraş de care Freddie s-a îndrăgostit imediat şi în care se va întoarce de mai multe ori, cele 6 000 de bilete s-au vândut în 24 de ore.

În decembrie, membrii Queen au decis că relaţia lor cu Trident era de neconceput. Deşi salariile lor crescuseră de la 20 de lire pe săptămână la 60 de lire odată cu succesul *Sheer Heart Attack*, tot nu era suficient ca să te descurci. Ba mai rău, în ciuda drepturilor de autor prevăzute în contract, Trident a refuzat să le dea un avans. John Deacon a vrut să cumpere o casă modestă pentru el şi pentru Veronica Tetzlaff, prietena lui însărcinată, dar Trident a refuzat să-i împrumute avansul de 4 000 de lire. Freddie voia un pian nou, iar Roger, o maşină. Toate solicitările de bani au fost ferm respinse. Relaţiile deveniseră atât de tensionate, încât a fost necesară angajarea unui avocat specializat în industria muzicală pentru a face lumină în situaţia dezastruoasă respectiv. Astfel a început relaţia celor de la Queen cu Henry James „Jim” Beach, partener senior la firma de avocatură Harbottle and Lewis. În 1978 avea să devină

managerul lor, poziţie pe care o ocupă şi astăzi. Avea să-i ia nouă luni să negocieze ieşirea celor de la Queen din numeroasele angajamente semnate cu Trident, care evident voiau să ţină acum cu dinţii de trupă. Cum atât piesa *Killer Queen*, cât şi albumul *Sheer Heart Attack* intraseră în Top 10 din America, membrii Queen erau pregătiţi pentru primul lor turneu important în SUA.

Pe 18 ianuarie 1975 John s-a însurat cu Veronica, cu care va avea şase copii. Pe 5 februarie trupa a pornit în marea aventură americană. Din nou, în ciuda susţinerii entuziaste a casei de discuri americane Elektra, au avut probleme, criticii comparându-i nefavorabil cu Led Zeppellin. Freddie a avut primele probleme cu vocea, având – sau nu, potrivit unor diagnostice care se băteau cap în cap – noduli benigni pe coardele vocale. A sfidat recomandările medicilor de a lua o pauză vocală de trei luni – strigător la cer! – intrând ţanţoş pe scenă noaptea următoare în Washington. Dat fiind că o dată îi era bine, altă dată nu, Queen nu a avut de ales decât să anuleze multe concerte programate în SUA. Devenea evident că Freddie dădea prea mult pe scenă. Interpretarea îi suprasolicita trupul şi coardele vocale. Era vital să ia o pauză de la turneu şi de la înregistrări ca să se refacă. Avea să treacă o vreme înainte ca Freddie şi trupa să accepte asta.

Totuşi, au avut şi noroc. Pe când se aflau în turneu în Statele Unite, Queen a fost de acord să se vadă cu temutul Don Arden, originar din Brixton, care fusese odinioară cântăreţ în cluburile de noapte din perioada vodevilului şi comediant sub numele de Harry Levy, în ideea de a-l face manager, dacă puteau ieşi de sub contractul sufocant cu Trident. Cu siguranţă erau disperaţi. Impresar muzical şi agent, el a fost creierul din spatele carierelor celor de la Small Faces, ELO şi Black Sabbath, fiind supranumit „Naşul englez” din cauza modului agresiv şi ilegal de a încheia contracte. Arden era cunoscut pentru faptul că recurgea la violenţă când negocierile nu urmau cursul dorit de el. Potrivit legendelor, îi ţinea pe artişti atârnaţi la ferestrele etajelor superioare ca să îi facă să semneze. A devenit socrul lui Ozzy Osbourne când Sharon, fiica lui, s-a căsătorit cu solistul de la Black Sabbath. Oare cei de la Queen ar fi rezistat atât de mult

în branşă dacă ar fi fost sub controlul acestui Al Capone al rockului?

11

Rhapsody

„*Bohemian Rhapsody* a fost ceva ce îmi doream să fac de multă vreme. Nu mă gândisem la asta când lucram la albumele anterioare, dar am simţit că, odată cu al patrulea album, o s-o fac.”

FREDDIE MERCURY

„Bohemian Rhapsody a fost revoluţionară în mai multe privinţe şi, ca orice piesă longevivă în istorie, nu s-a demodat niciodată. Ca *I’m Not in Love*, cântată de trupa 10cc: o altă piesă care a doborât toate recordurile de producţie şi care e încă proaspătă. *Good Vibrations* de la Beach Boys: poţi să o asculţi acum şi sună la fel de bine ca prima dată când ai auzit-o. *Be My Baby* a lui Phil Spector: vrei să dansezi când auzi primele acorduri ... Un disc excelent este cel care rezistă trecerii timpului. Fiecare disc bun trebuie să înceapă cu un cântec bun. Dar nu poţi separa cântecul de procesul de producţie. Într-un fel, acea producţie imensă îţi răsună în cap, chiar dacă auzim doar cântecul.”

STEVE LEVINE, PRODUCĂTOR MUZICAL

Cei de la Queen nu erau pregătiţi pentru isteria care îi aştepta în Tokio în aprilie 1975. Peste 3 000 de fani ieşiţi din minţi s-au înghesuit la terminalul Sosiri al Aeroportului Internaţional Haneda, mulţi dintre ei având pancarte făcute acasă şi discuri Queen. Cum *Sheer Heart Attack* şi *Killer Queen* erau pe prima poziţie, iar fiecare concert în Japonia era *sold-out*, primirea entuziastă nu ar fi trebuit să-i surprindă. Poate că Freddie nu a fost mirat, căci s-a ridicat maiestuos la înălţimea ocaziei, făcându-le cu mâna şi zâmbind. Un reporter a glumit că se simţea ca acasă pentru că nu trebuia să-şi ascundă dinţii proeminenţi – mulţi fani japonezi păreau să aibă şi ei. Nu numai că s-a înseninat la vederea legiunii de fani, dar însuşi locul l-a cucerit. Ce loc mai bun decât un tărâm cu rădăcini antice şi îndepărtat care să-ţi trezească simţul latent al exotismului – mai ales în cazul cuiva înstrăinat de patria sa? Orice îl fascina, de la

istoria, tradiţiile şi cultura Japoniei până la stilul de viaţă plin de tehnologii avansate. Avea să devină curând un colecţionar împătimit de porţelanuri, picturi japoneze şi de alte opere de artă.

Japonia şi Freddie aveau multe în comun. Ca şi el, Japonia era o sumă de contradicţii: o curiozitate veche cu o personalitate complexă, cu multiple faţete. Pentru el, numele celor o mie de insule răsunau ca o vrajă: Hokkaido, Honshu, Kyushu, Shikoku. Se simţea atras de japonezii blânzi şi stoici, care trecuseră prin secole de opresiune feudală pentru a se ridica senini după dezastrul din Al Doilea Război Mondial. Freddie se plimba grăbit peste tot şi se bucura. A mâncat sushi şi a băut sake, s-a târguit pentru păpuşi, chimonouri de mătase şi cutii lăcuite. A frecventat vestitele băi şi *kage-me-jaya* (aşa-zise „ceainării”, popularizate de soldaţii americani) şi a petrecut timp în compania gheişelor. S-a împrietenit cu Akihiro Miwa, un travestit superb care a produs şi a regizat propriul spectacol de cabaret în Ginza (asemănător cu Place Pigalle din Paris sau cu Soho din Londra). După prima vizită a lui Freddie, Miwa (la 75 de ani încă avea părul blond intens şi lung până la umeri) a început să cânte piese Queen ca omagiu adus noului său prieten.

„Japonia a fost singurul loc în care Freddie a fost un turist obişnuit”, avea să-şi amintească Peter Freestone, asistentul său personal. „Îl pasionau lucrurile japoneze, orice alt loc de pe glob era doar un pat pe timp de noapte.”

Primul şi ultimul concert Queen din turneu, la Nippon Budokan Hall din Tokio, au fost de neuitat. Nici măcar cordoanele de securitate formate din luptători Sumo nu au fost suficiente să facă faţă valului de 10 000 de adolescente isterice. La un moment dat în timpul concertului de deschidere, Freddie a fost nevoit să se oprească ca să-şi implore fanii să respire adânc şi să se calmeze pentru siguranţa lor. Povestea se va repeta în toate oraşele în care au cântat.

La întoarcerea în Anglia îi aşteptau atât veşti bune, cât şi veşti proaste. Acum erau răsfăţaţii presei britanice exasperant de schimbătoare, cu un Premiu Ivor Novello şi un Leu de Aur belgian pentru *Killer Queen*, însă trupa încă traversa o perioadă

dificilă cu Trident. Fraţii Sheffield considerau că investiseră peste 200 000 de lire în noua trupă. Doar *Sheer Heart Attack* îi costase 30 000 de lire – o nimica toată când comparăm cu costurile de înregistrare din zilele noastre, însă o sumă exorbitantă pe atunci. Acum, când aveau hituri, membrii trupei se aşteptau să facă bani, însă, spre uimirea lor, au aflat că încă datorau o mică avere celor de la Trident. Lumea credea că au dat lovitura, dar ei tot faliţi erau, ceea ce li se părea insuportabil. Singura lor opţiune era să-şi suflece mânecile şi să scrie mai multe piese pentru un alt album. Tot acest proces a produs tensiuni, au început să se ciondănească din cauza frustrărilor, alimentând zvonurile potrivit cărora hotărâseră să se despartă. Queen a avut nevoie de asemenea bârfe pentru a-şi reveni şi a cădea la pace. Erau cu toţii în aceeaşi situaţie. S-a ajuns la o înţelegere cu Trident: trupei avea să-i fie reziliat contractul în schimbul unei plăţi compensatorii de 100 000 de lire şi a 1% din drepturile de autor pentru următoarele şase albume. Nu că ar avut banii necesari să-şi încheie socotelile. Însă acum puteau semna noile contracte cu EMI Records UK şi Elektra USA. Aveau să se descurce cu un mic ajutor din partea prietenilor.

În august 1975 cei de la Queen repetau piese într-o casă închiriată din Herefordshire pentru cel de-al patrulea album, *A Night at the Opera*. Titlul era dintr-o comedie de Fraţii Marx care avusese un succes răsunător în 1935, iar celor de la Queen le plăcea enorm. Apoi s-au întors la Rockfield, care va avea un statut legendar, fiind studioul folosit pentru înregistrarea piesei *Bohemian Rhapsody*. Când Freddie a propus-o, „părea să aibă totul deja planificat în minte”, îşi aminteşte Brian.

Cântecul, un efort de dimensiuni epice care cuprindea o introducere *a cappella*, o secvenţă instrumentală compusă din pian, chitară, chitară bas şi tobe, un interludiu parodic de operă şi o încheiere rock puternică, a părut imposibil la început.

„Nu prea înţelegeam cum avea să lege toate bucăţile alea disparate”, a povestit Brian.

Cântecul a adus la lumină o sumedenie de personaje clasice obscure: Scaramouche, un clovn din *commedia dell’arte*, astronomul Galilei, Figaro, personajul principal din *Bărbierul din*

Sevilla şi *Nunta lui Figaro* de Beaumarchais, care au stat la baza operelor compuse de Paisiello, Rossini şi Mozart, apoi Belzebut, identificat în Noul Testament drept Satana, Prinţul Demonilor, dar în arabă drept „Stăpânul muştelor” sau „Stăpânul casei cereşti”. De asemenea, cuvântul *bismillah,* preluat dintr-o propoziţie din Coran. „Bismi-llahi r-rahmani r-rahiim” înseamnă în arabă „în numele lui Dumnezeu cel blând şi milos”.

În Budapesta, într-o cameră de hotel în 1986, i-am prezentat lui Freddie teoria mea legată de aceste personaje din *Bohemian Rhapsody*. Scaramouche era cu siguranţă Freddie însuşi, nu-i aşa? Întoarcerea la tema clovnului trist (Paiaţa din It’s a Hard Life) ne oferă un indiciu. Galileo Galilei, astronomul din secolul al XVI-lea, matematician, fizician şi părinte al ştiinţei moderne, era clar Brian cel şcolit. Belzebut era cu siguranţă Roger, cel mai petrecăreţ din trupă, cu „un diavol pus deoparte” pentru prietenul său. Exageram cu o referinţă ironică la adresa lui John, „cel timid”, pe care îl vedeam în chip de Figaro – nu cel din operă, ci motanul cu frac din *Pinocchio*, filmul de animaţie făcut de Disney în 1940. Freddie adora pisicile. Poate că nu asta era interpretarea corectă, dar, după cum a spus Freddie, toate teoriile sunt posibile. Nu spusese niciodată la ce se referă „Bo Rap”, afirmând faţă de Kenny Everett, un DJ prieten cu el, că era doar o rimă fără sens. Aşa că de ce să-mi fi spus mie? Nici nu mă aşteptam să o facă. S-a uitat fix la mine câteva clipe înainte de a-mi răspunde cu un zâmbet demn de Mona Lisa.

Procesul de înregistrare nesfârşit şi-a pus amprenta asupra tuturor celor implicaţi – plus suprapunerea şi acoperirea la nesfârşit a vocilor pe bandă.

„Oamenii cred că e o legendă, dar poţi să ţii banda în lumină şi să vezi prin ea... Ori de câte ori Freddie mai adăuga un «Galileo», pierdeam ceva”, a povestit Brian.

La studiourile Sarm East and Scorpio din Londra a început procesul de dublare, care nu s-a petrecut fără incidente, aşa cum îşi aminteşte Robert Lee, prieten şi fost artist.

„Tocmai începusem să înregistrez ca parte a Levinsky/Sinclair [un duet cooptat de casa Charisma a lui Tony Stratton-Smith, cunoscut datorită emisiunii The Kenny Everett Show]”, spune Lee, care acum editează site-ul oficial al formaţiei The Who.

„Freddie era prieten cu un coleg de apartament de-al meu şi ne duceam să cumpărăm antichităţi în Portobello vinerea dimineaţă. Îmi amintesc că mereu avea gusturi impecabile: încă mai am două reproduceri chinezeşti pe care a insistat să le cumpăr când mă uitam după un cadou pentru mama... le-am luat înapoi după ce ea a murit.

John Sinclair – acum este rabin şi locuieşte în Ierusalim – deţinea studiourile Sarm din capătul Brick Lane. Jill, sora lui, era acolo, draga de ea! (Apoi a suferit un accident tragic).

Trupa Queen erau acolo şi mixa *Bohemian Rhapsody*. Roy Thomas Baker era la cârmă. Freddie şi compania, la pupitru. Era un megamix de douăzeci şi patru de piste, care includea benzi de comandă [care conţineau submixuri de pe banda principală pentru a înregistra dublajele], premixuri şi repetiţii pentru mix. Trebuiau dispuse atent multe regulatoare de intensitate sonoră, ceea ce era problematic. Au petrecut ore întregi ca să le iasă şi nu prea reuşeau. Apoi, ca prin minune, au nimerit-o. Totul mergea strună, mai aveau puţin până la sfârşit. Toată lumea era plină de adrenalină, dar foarte fericită. Şi apoi, dintr-odată, luminile s-au stins... şi a intrat Jill, ducând cu mândrie în braţe un tort uriaş plin cu lumânări şi cântând «La mulţi ani, Freddie, mulţi ani trăiască!», şi au trebuit să o ia de la capăt...”

„Is this the real life... is this just Battersea”[22], cântă Allan James zâmbind. *Bohemian Rhapsody* a fost parodiată din prima zi: cea mai sinceră formă de admiraţie. Queen a schimbat totul cu o piesă de şase minute.

„Înregistrarea era o operă de artă completă, cu mult peste ce ofereau ale trupe pe atunci”, afirmă Frank Allen, basistul de la Searchers. Felul în care au suprapus bucăţile muzicale în vremea când erau doar aparate analoage de douăzeci şi patru de piste, ceea ce era mult pe atunci, dar foarte modest şi limitat în zilele noastre, a fost impresionant şi a culminat, desigur, cu *Bohemian Rhapsody*, turul lor de forţă. Chiar şi acum este incredibil cum le-a ieşit. Fiecare armonie însemna o alterare a calităţii sunetului, iar diferenţa dintre genialitate şi dezastru era alarmant de mică. Însă le-a ieşit ceva sclipitor.”

---

[22] Este oare aievea... sau doar Battersea (n. tr.).

Nu era evident pe atunci cât de multe aveau în comun Freddie Mercury şi Elton John. Însă niciunul dintre ei nu avea habar în 1975 că Elton va fi printre ultimii care îl va ţine de mână pe Freddie când zăcea pe moarte 16 ani mai târziu.

Se întâlniseră fugitiv spre sfârşitul anilor 1960, când Freddie îl văzuse pe pianistul puţin cunoscut pe atunci la vestitul club Crawdaddy din Richmond, Surrey. Clubul era cunoscut în întreaga lume pentru că mulţi cântăreţi americani de blues concertau acolo şi pentru că îi susţinuse pe cei de la The Rolling Stones. Înfiinţat de către producătorul de film Giorgio Gomelsky la sfârşitul lui 1962, se afla iniţial la Station Hotel, vizavi de gara din Richmond. Mai târziu s-a mutat lângă terenul de atletism pentru a primi mai mulţi fani. Crawdaddy găzduise concertele timpurii ale lui Eric Clapton cu The Yardbirds, Led Zeppelin şi Rod Stewart şi era exact genul de locaţie la care aspira Freddie. Avea ceva la care să viseze când începuse să pozeze gol pentru cursul seral de pictură de la colegiul lui, pentru zece lire pe săptămână.

Pentru cei care-i cunoşteau foarte bine, între Elton şi Freddie erau asemănări ciudate. Amândoi fuseseră apropiaţi de mamele lor în copilărie. Amândoi fuseseră copii retraşi şi sensibili care luaseră lecţii de pian de la o vârstă fragedă. Amândoi îşi schimbaseră numele – Elton din Reginald Kenneth Dwight în Elton Hercules John; ca şi Freddie, alesese numele unui zeu roman. Drumul lui Elton către celebritate fusese şi el lung, întortocheat şi presărat cu obstacole. Fiecare avea o problemă cu înfăţişarea şi îşi crease un stil excentric – în cazul lui Elton ochelari ciudaţi, cizme cu platformă, costume cu pene şi franjuri – ca să-şi mascheze aşa-zisa urâţenie. Fiecare era cel puţin confuz în ceea ce priveşte sexualitatea.

James Saez, muzician, producător şi inginer în Los Angeles, care a lucrat cu Madonna, Led Zeppellin, Radiohead şi Red Hot Chili Peppers, crede că sexualitatea era cheia talentului atât în cazul lui Elton, cât şi al lui Freddie.

„Exista oare o luptă mai mare decât să fii gay în anii ’70 şi să te expui fără a te expune de fapt?” se întreabă James. „E foarte plauzibil că Elton şi-a creat un alt personaj, plin de costume şi teatralitate, ca să-şi abordeze problemele şi să se deschidă

totuşi în faţa publicului. Cred că şi «Farrokh» avea aceeaşi problemă. Ceea ce-mi rupea inima era că, pe cât de puternic şi charismatic arăta Freddie, pe atât părea de fragil cu aerul lui aproape inocent."

Elton şi Freddie avuseseră prietene şi ceea ce păreau a fi relaţii convenţionale în ochii lumii. Se pare că Renate Blauel, ingineră de sunet, a rămas cu inima frântă după ce mariajul ei cu Elton din 1984 a eşuat. Elton este gay declarat din 1988 şi a încheiat un parteneriat civil cu regizorul David Furnish în 2005. Au un fiu, Zachary Jackson Levon-Furnish John, născut de o mamă-surogat de Crăciun în 2010.

„Elton e un tip pe cinste, nu?" a comentat Freddie. „Îl iubesc la nebunie şi cred că e minunat. Pentru mine e ca una dintre ultimele actriţe de la Hollywood care mai are o urmă de valoare. A fost un deschizător de drumuri în rock-and-roll. A fost minunat când l-am întâlnit prima oară, e genul de om cu care te înţelegi imediat. Mi-a spus că i-a plăcut *Killer Queen* şi oricine îmi spune aşa ceva e pe lista albă. Pe lista neagră sunt deja prea mulţi!"

Însă o dimensiune mai tragică avea să-i unească în curând. Aşa cum a zis un psihanalist despre Elton în cadrul „Tantrums & Tiaras", documentarul TV produs de David Furnish, „s-a născut dependent. Este obsesiv-compulsiv. Dacă nu era alcoolul, erau drogurile. Dacă nu era mâncarea, erau relaţiile. Şi dacă nu erau relaţiile, erau cumpărăturile. Şi ştii ceva, cred că le are pe toate cinci." Un verdict cu care Elton a fost de acord. Dat fiind curajul de a permite difuzarea acestor mărturisiri, cântăreţul a primit un sprijin enorm din partea publicului. A fost o imagine în oglindă a ceea ce a devenit Freddie la mijlocul anilor '80, când celebritatea şi excesele şi-au lăsat amprenta asupra lui.

În 1975, cel mai însemnat lucru pe care cei doi îl aveau în comun era un scoţian arţăgos pe nume John Reid.

Impresarul de 26 de ani, născut în Paisley, un mogul avid de putere care controla o afacere de 40 de milioane de lire, ajunsese în vârf după un drum lung. Lucrase ca vânzător într-un magazin de îmbrăcăminte pentru bărbaţi, iar prima lui slujbă în industria muzicală a fost de promotor de discuri. Reid, care avea ambiţii sociale, avansase, cultivase prietenii cu oameni importanţi şi a fost iubitul cu care Elton a locuit cinci ani,

devenindu-i manager la doar 21 de ani. Reid era alt bărbat care avea ezitări în privinţa propriei sexualităţi. În 1976 a schimbat tabăra pentru scurtă vreme şi s-a logodit cu adolescenta Sarah Forbes, o publicistă de la Rocket Records, unde lucra şi el. Sarah este fiica regizorului de film Bryan Forbes şi a actriţei Nanette Newman. Aceasta a supravieţuit despărţirii de Reid şi s-a căsătorit cu actorul John Standing (sau sir John Ronald Leon Standing, al patrulea baronet din Bletchley Park). Relaţia de afaceri dintre Reid şi Elton a supravieţuit 28 de ani, dar s-a sfârşit urât. În 2000, Elton a intentat un proces în care cerea daune de mai multe milioane de lire, acuzându-l pe Reid că nu a gestionat corect relaţia lor de afaceri.

Tot în 1975 Elton s-a asociat cu un al doilea scoţian care îşi făcea un nume în industria muzicală: Rod Stewart. Amândoi lucraseră cu Long John Baldry şi fuseseră de acord să coproducă un album menit să reînvie cariera în declin a lui Baldry. În timpul înregistrărilor pentru respectivul LP au început să se strige folosind nume de femei, ceea ce era un vechi obicei în lumea teatrului. Elton era Sharon Cavendish, un nume pe care avea să-l folosească des în turneu. Rod era Phyllis după actriţa Phyllis Diller. Baldry a devenit Ada, iar John Reid era Beryl, ca un omagiu adus actriţei britanice Beryl Reid. Când Freddie a aflat, a vrut neapărat să ia şi el parte şi a devenit Melina după Melina Mercouri, actriţa grecoaică. Datorită numărului mare de discuri înrămate pe care le-a primit de-a lungul zecilor de ani, Cliff Richard era Silvia Disc. Din raţiuni similare, Neil Sedaka era Golda Disc. Freddie avea ulterior să angajeze un întreg anturaj cunoscut după numele feminine: asistentul personal era Phoebe (Peter Freestone), fostul lui iubit ajuns bucătar era Liza (Joe Fanelli), iar managerul personal Paul Prenter era Trixie. Nu au scăpat nici prietenii sau membrii trupei: Brian era Maggie ca în piesa celebră a lui Rod*, Maggie May*, Roger era Liz, de la Elizabeth Taylor, David Nutter, frate al faimosului croitor Tommy Nutter, era Dawn, iar Tony King, asistentul lui Mick Jagger şi bun prieten cu Freddie, era Joy. Şi invers: Mary Austin era Steve, după Steve Austin, personaj din serialul *The Six Million Dollar Man*. Oare a deranjat-o?

„Nimeni nu avea voie să fie deranjat!” a râs Phoebe. „Ştiai că cineva era acceptat dacă primea «un nume». E ciudat, dar John Deacon nu a avut niciodată unul. Poate pentru că era aşa de timid.”

Cum Elton îşi impusese să se retragă o perioadă, după o muncă istovitoare de şase ani, John Reid, care conducea acum casa de discuri a lui Elton, Rocket Records, şi era şi managerul vedetei, dorea să-şi extindă imperiul. Evident că a fost încântat să aibă şansa de a-i manageria pe cei de la Queen. Deşi trupa avea în vizor şi alţi potenţiali manageri – Peter Grant care se ocupa de Led Zeppelin, Peter Rudge, managerul de turneu al celor de la The Who, şi Harvey Lisberg al celor de la 10cc – Reid a primit slujba printr-un proces de eliminare. Nu era o situaţie ideală, deşi prima mişcare impresionantă a lui Reid a fost să strângă cele 100 000 de lire pentru ca trupa să-i plătească pe cei de la Trident. Pur şi simplu s-a dus la EMI şi a cerut un avans în baza viitoarele drepturi de autor.

Elton i-a spus managerului lor comun că va fi un eşec total. EMI şi industria muzicală în general s-au arătat sceptice. Posturile de radio s-au întrebat ce naiba să facă cu o piesă de şase minute. Chiar şi basistul John Deacon îşi mărturisea temerile, deşi numai în particular, că lansarea piesei *Bohemian Rhapsody*, avea să fie cea mai mare greşeală din cariera Queen. Pentru un cântec care va intra în analele istoriei muzicale ca un clasic al genului rock, a avut parte de un început problematic. Chiar şi cei care i-au recunoscut măiestria imediat au fost reticenţi să o declare în public, atât de diferită era *Bohemian Rhapsody* de orice altă convenţie acceptată a rockului.

Cine ştie ce i-a stimulat imaginaţia lui Freddie şi l-a inspirat să creeze acest cântec? Piesa a atins înălţimi nemaivăzute, avea un aer decadent, plin de agonii personale puţin mascate. Este un amestec imposibil de baroc şi baladă, de music-hall şi monster rock. Elementele inegale sunt ţinute laolaltă printr-o suită de acorduri stridente de chitară, secvenţe de pian clasic, aranjamente orchestrale şi corale poliedrice, multe dublate, şi redublate din nou şi din nou încât poate fi insuportabil de ascultat dacă nu ai dispoziţia necesară. Sunt puţini fani rock pe planetă care nu ştiu piesa pe de rost.

„Chiar dacă era cea mai uluitoare bucată muzicală, revoluţionară şi incredibilă, acum mă plictiseşte la culme”, recunoaşte Phil Swern, producător la Radio 2 şi colecţionar de discuri.

„Este difuzată cu o regularitate alarmantă de posturile radio şi este cântată de enorm de multe ori. Însă nimeni nu poate nega că este o piesă extraordinar de inteligentă. Are aproape şase minute şi a încălcat aproape fiecare regulă. Ce piesă se apropie de ea? Evident The Beatles: *A Day in the Life* (ultima piesă de pe albumul din 1967, *Sgt Pepper’s Lonely Hearts Club Band*, 5 minute şi 3 secunde*). Stairway to Heaven* de la Led Zeppelin are 8 minute şi 2 secunde şi e cea mai cerută piesă la posturile de radio din SUA, deşi nu a fost niciodată lansată pe single acolo. La fel şi *McArthur Park* (7 minute şi 21 de secunde) de Jimmy Webb şi înregistrată de Richard Harris.”

„Îndepărtează-te suficient de ea şi perspectiva schimbă totul”, subliniază Paul Gambaccini.

„Azi e greu să te entuziasmezi când apare o piesă rock de trei minute şi jumătate sau un album pop când au fost create deja capodopere lungi ca *Bohemian Rhapsody, McArthur Park, Hey Jude, Light My Fire şi American Pie*. Nimeni nu mai aspiră la o asemenea realizare muzicală. Acum putem să ne uităm în urmă la aceste piese ca la nişte reuşite artistice de cel mai înalt nivel. Don McLean nu a scris *American Pie* ca single, pentru că nu şi-a imaginat că e posibil să fie single. Avea opt minute şi jumătate. Casa de discuri a împărţit-o în două. Don era un artist pur care nu ar fi conceput *American Pie* ca pe o piesă de succes. Era evident o capodoperă, dar a înregistrat-o ca pe o piesă lungă de album. La fel şi *Bohemian Rhapsody*, ultima piesă de pe albumul *A Night at the Opera* al formaţiei Queen din 1975.”

„Da, Freddie a scris cântecul”, adaugă Paul, „dar Brian a creat acea bucată incredibilă la chitară în mijlocul piesei, Roger, notele înalte şi evident că şi John a avut aportul său. E fantastic că fiecare a contribuit, la fel cum vor face mai târziu cu toate compoziţii, ceea ce sunt sigur că i-a ajutat să continue ca trupă. A fost nevoie de geniul lui Kenny Everett ca să audă şi să-şi imagineze *Bohemian Rhapsody* ca un single clasic.”

Everett, cunoscut şi ca „Ev”, prieten apropiat al lui Freddie, era un fost prezentator al Radio Luxembourg născut la Merseyside, care şi-a făcut un nume ca DJ la Radio 1 şi ca prezentator şi comic al propriilor emisiuni – *Kenny Everett Video şi Kenny Everett Television*. A fost diagnosticat cu HIV în 1989 şi a murit 1995, la 50 de ani, din cauza unor complicaţii asociate cu SIDA. În 1966 Ev s-a însurat cu fosta vedetă pop „Lady Lee” Middleton, fosta iubită a cântăreţului Billy Fury, care avea să devină mediumul şi vindecătoara spirituală Lee Everett Alkin. Cuplul s-a separat în 1979 când Everett a recunoscut că e gay. Se crede că a fost infectat de Nikolai Grişanovici, iubitul său rus promiscuu, celebru în cercurile de gay („boul ăla de Nikolai fără nicio grijă pe lume”) pentru că a răspândit virusul HIV în Londra la începutul anilor ’80 mai mult decât oricine. Se presupune că Grişanovici, fost soldat în Armata Roşie, care a murit şi el din cauza bolii în 1990, a fost cel care l-a infectat pe Freddie – deşi unii oameni cu care am vorbit cred că a fost Ronnie Fisher, fost agent PR la CBS/Sony.

„Nu cred că se potrivesc datele în cazul teoriei «Nikolai l-a infectat pe Freddie»„, e de părere Paul Gambaccini.

„Nu cred că l-am întâlnit pe Nikolai înainte de anul când guvernul a făcut primele reclame pentru campania anti-SIDA [1987] – pentru că îmi amintesc că l-am văzut cu Freddie când reclamele aproape ieşiseră pe piaţă. Lui Freddie îi apăruseră deja primele simptome de un an sau doi. Dacă ţinem cont că în medie trec zece ani între momentul infectării şi debutul simptomelor, e un timp prea scurt. În plus, ştiam că Freddie fusese ceea ce părinţii noştri ar fi calificat drept «uşuratic» de la sfârşitul anilor ’70, fapt ce se potriveşte perfect cu media de zece ani. Nu e imposibil să fi fost Nikolai, dar e destul de improbabil.

„Nu ştiu unde s-au întâlnit Freddie şi Nikolai”, adaugă Paul, „dar nu aş fi fost surprins dacă s-ar fi cunoscut la Coleherne în Earl’s Court. Era unul dintre barurile preferate ale lui Freddie (celălalt era London Apprentice în Shoreditch) şi se remarca prin faptul că se găsea la câteva minute de mers pe jos de casa lui Freddie. Este barul în care se presupune că SIDA a fost

introdusă în Londra de către un vizitator american. Întregul său anturaj a fost măcinat de boală."

Cum „Ev" şi Freddie se învârteau în aceleaşi cercuri muzicale şi gay, era inevitabil să se întâlnească la un moment dat.

„Nu am crezut niciodată că Freddie şi Kenny au fost împreună", spune Paul. „Dacă ar fi fost, cred că toţi din cercul nostru ar fi ştiut. Energia lor sexuală era prea similară, motiv pentru care nu mi-a trecut niciodată prin minte că ar fi împreună. Desigur, asta nu exclude o aventură de o noapte între două persoane curioase, dar pur şi simplu nu rezonez cu ideea. Ca să fiu foarte sincer, doar se prosteau împreună."

Everett a jucat un rol crucial în lansarea ca single a piesei *Bohemian Rhapsody* şi a fost primul care a dat-o pe post. I-a fost trimis un demo cu instrucţiuni clare să nu o difuzeze, ci doar să îi spună lui Freddie ce părere are. Lui Everett i-a plăcut enorm piesa şi a difuzat-o de paisprezece ori într-un weekend, susţinând în faţa şefului său că „i-a alunecat degetul" de fiecare dată pe butonul play. Deşi aroganţa lui a adus piesa cea mai populară din toate timpurile în atenţia metropolei, nu e foarte clar dacă a făcut-o un hit naţional.

„În 1975 aveam propria emisiune zilnică la Radio 1", spune „Diddy" David Hamilton despre programul lui popular care atrăgea 16 milioane de ascultători zilnic.

„Ordinea era următoarea: Noel Edmonds cu *Breakfast Show,* Tony Blackburn în a doua parte a dimineţii, Johnnie Walker la prânz, eu după prânz. Cu toţii aveam rubrica Discul Săptămânii. Evident că ar fi fost foarte uşor să aleg Abba sau Bee Gees, căci piesele lor deveneau automat hituri. Dar uneori gândeşti neconvenţional. Atunci, în octombrie, a venit la mine cunoscutul promoter Eric Hall.

Locuiam într-un apartament de pe Hallam Street, în spatele BBC Broadcasting House, şi adeseori primeam discuri acasă.

Eric a venit în ziua aia cu *Bohemian Rhapsody* zicând «Uriaş! Uriaş! Ar putea fi un hit uriaş!» Când am ascultat piesa, îmi amintesc că mi se părea total diferită de orice disc pop pe care îl mai auzisem. Era inovatoare. Avea un registru de operă; se înălţa, cobora şi îţi intra sub piele. Nu puteai să nu fredonezi anumite bucăţi. În birou a primit şi cronici pozitive, şi negative.

Tony Blackburn a spus că nu înţelege. Nimănui nu-i părea să-i placă prea mult. Prin comparaţie cu *sound*-ul disco de atunci – *That's the Way I Like It* de la K.C. and the Sunshine Band şi altele – era unică. Queen era o formaţie diferită. The Rolling Stones era formaţia rock tradiţională. Trupa asta putea să facă rock, însă practic nu erau rockeri. Există o diferenţă.

I-am spus lui Paul Williams, producătorul meu, că voiam piesa în cadrul segmentului «Succesul lui Hamilton». A fost de acord. Desigur că discul a ajuns pe prima poziţie pentru nouă săptămâni, iar în ianuarie 1976 vânduse deja peste un milion de copii aici, în toată lumea mai multe milioane şi este limpede cel mai renumit cântec pop din toate timpurile. Vreau să cred că am jucat şi eu un rol în toată afacerea. Am fost mereu mândru de alegerile făcute, nu m-au dezamăgit. De-a lungul anilor s-a vorbit mult cum că Kenny Everett a furat o copie a single-ului înainte de lansare, l-a pus în buclă la Capital Radio şi apoi a susţinut că a prezentat piesa lumii. A susţinut-o enorm şi şi-a arogat meritele când a ajuns hit. Însă pe atunci Capital era un post de radio exclusiv în *Londra*. Nimeni altcineva din Anglia nu-l asculta. Postului Radio 1 nu i-a fost recunoscut niciodată meritul de a fi adus piesa în atenţia naţiunii!"

Cântecul va fi pe prima poziţie din nou timp de cinci săptămâni în 1991, când a fost relansat după moartea lui Freddie. E pe locul al treilea în clasamentul celor mai bine vândute single-uri din Anglia din toate timpurile şi a atins poziţii fruntaşe în topurile din toată lumea. În Statele Unite, discul a ajuns pe poziţia a noua în 1976, apoi s-a întors în top în 1992 datorită popularităţii uriaşe a filmului *Wayne's World*, care a adus un omagiu celebru piesei *Bohemian Rhapsody.*

Tommy Vance, unul dintre cele mai mari nume din lumea radioului rock, cu emisiuni la Capital din Londra, Radio 1, Virgin Radio şi VH-1 Rock TV pentru MTV, a descris *Bohemian Rhapsody* ca pe „echivalentul rock al asasinării lui JFK".

„Cu toţii ne aminteam ce făceam când am auzit-o prima oară", mi-a spus. „Eu pe atunci făceam emisiunea de rock din weekend de la Capital. Am auzit-o şi m-am gândit că e o piesă ca la azilul de nebuni. Era atât de mirific de obscură încât trebuia să dea lovitura. Din punct de vedere tehnic, cântecul e

un haos. Nu urmează nicio formulă convenţională sau comercială. Este doar un şir de vise, frânturi din trecut, frânturi din viitor, adaosuri şi idei complet dezlânate. Îşi schimbă secvenţa, culoarea, tonul, ritmul fără un motiv aparent – exact cum face opera. Dar intenţia a fost remarcabilă. Era optimismul cel mai înalt. Avea o calitate imposibil de definit, o magie remarcabilă. E strălucită. Şi încă are un statut legendar şi azi. Ce alte piese se mai bucură de un aşa statut privilegiat? Niciuna. Dar încearcă să diseci versurile *Bohemian Rhapsody* şi ai să vezi că nu au niciun sens.”

Sir Tim Rice, textier, câştigător al premiului Oscar, creator al unora din cele mai mari spectacole muzicale din istorie, printre care se numără *Joseph and the Amazing Technicolour Dreamcoat*, *Jesus Christ, Superstar* şi *Evita* şi compozitor alături de Freddie al unor piese de pe albumul *Barcelona* al lui Freddie şi Montserrat Caballé, este de cu totul altă părere.

„Mie mi se pare că e cântecul prin care Freddie declară că e gay”, mi-a spus el. „Chiar am vorbit cu Roger. Am ascultat discul la început şi mi se pare că are un mesaj foarte limpede articulat. Freddie spune: «Sunt gay. Recunosc că sunt gay.»

Da, îşi recunoştea homosexualitatea faţă de el iniţial... apoi şi faţă de restul lumii, pentru că a fost un hit uriaş peste tot. «Mama, I just killed a man...»[23] L-a omorât pe vechiul Freddie, cel din trecut. «Put a gun against his head, pulled my trigger, now he’s dead»[24] – *el* a murit, persoana «heterosexuală» care a fost cândva. «Mama, life had just begun, but now I’ve gone and thrown it all away...»[25] E doar teoria mea, dar se potriveşte. A împuşcat şi a distrus omul care încerca să fie şi acum ăsta e el, încercând să trăiască cu noul Freddie. E foarte obscur, desigur. Dar gândiţi-vă la bucata din mijloc: «I see a little silhouette of a

[23] Mamă, tocmai am omorât un om (n. tr.).

[24] I-am pus un pistol la tâmplă, am apăsat pe trăgaci şi acum e mort (n. tr.).

[25] Mamă, viaţa tocmai a început, dar am irosit-o... (n. tr.).

man...»[26]. E el, încă bântuit de ce a făcut şi cine e. Eu consider că se potriveşte. De câte ori ascult piesa la radio, mă gândesc la el cum încearcă să se descotorosească de un Freddie şi să-l accepte pe cel nou – chiar şi la atâţia ani după moarte. Oare a reuşit? Cred că era pe *drumul* cel bun spre reuşită. Freddie era un textier desăvârşit, iar *Bohemian Rhapsody* este fără umbră de îndoială una din cele mai însemnate piese ale secolului XX."

Atunci să fie un ecou al compozitorului piesei? Freddie a evitat cu îndârjire orice explicaţie.

„Înseamnă una, înseamnă alta, asta vor să ştie toţi", a oftat Freddie. „Dă-i dracu', darling! Nu-ţi spun mai mult decât ar face-o orice poet dacă ai îndrăzni să-i ceri să-şi analizeze opera: dacă o vezi, dragă, atunci e acolo."

În ceea ce-l priveşte pe Brian, este esenţial ca semnificaţia piesei să rămână obscură: „Nu cred că vom şti vreodată, iar eu chiar dacă aş şti, oricum nu v-aş spune. Cu siguranţă nu le dezvălui oamenilor despre ce sunt cântecele mele. Mi se pare că le distruge într-un fel, pentru că ceea ce face un cântec special este felul în care îl raportezi la experienţele din viaţa ta. Cred că Freddie ţinea piept unor probleme din viaţa personală, pe care poate s-a decis să le pună în piesă. Cu siguranţă voia să se recreeze. Dar nu cred că era cel mai potrivit lucru la momentul acela, aşa că a făcut-o mai târziu."

Cred că Brian voia să spună că Freddie rezista inevitabilului: trebuia să pună capăt relaţiei cu Mary pentru a începe o viaţă nouă de bărbat homosexual. Dar gândul de a o face îl îngrozea, aşa că tot amâna – pentru că era înspăimântat şi de efectul asupra părinţilor săi. Dacă declara că e gay, viaţa i-ar fi fost mai uşoară pe termen lung, cum a fost în cazul lui Kenny Everett, care nu şi-a îndepărtat nici fanii, nici soţia cu sinceritatea lui. Cum mi-a mărturisit Lee Everett: „Era ce era. Nu l-am iubit mai puţin. Am rămas devotaţi unul altuia până la sfârşit."

„Dacă Freddie ar fi declarat în faţa lumii că e gay, ar fi făcut-o ca nimeni altul", insistă Simon Napier-Bell.

„N-ar fi fost ca George Michael, care doar forţat de împrejurări a recunoscut că e gay – şi nu a fost oricum un star rock, ci unul

[26] Văd mica siluetă a unui om (n. tr.).

pop de înaltă clasă. Dacă Freddie ar fi recunoscut că e gay, le-ar fi pus homofobilor o oglindă în faţa lor ipocrită şi ar fi făcut un pas mai mic decât ar fi crezut, căci pentru prietenii lui el era deja gay şi excentric.

Când a afirmat că era diferit în viaţa privată de artistul de pe scenă, voia să spună că era obligat să se retragă în carapace de teamă că familia lui parsi s-ar fi îngrozit dacă declara că e gay. Dacă ar fi făcut-o de la început, moartea sa lungă şi agonizantă ar fi fost ceva pentru care comunitatea gay i-ar fi putut mulţumi. Ar fi folosit-o în avantajul lor, ar fi transformat-o într-un spectacol minunat şi tragic şi l-ar fi transformat într-o nouă Judy Garland. Poate chiar i-ar fi plăcut!”

Poate că *Bohemian Rhapsody* e alegoria unui Freddie eliberat, care şi-a ucis vechea identitate şi se bucură de noua „piele”, odinioară ascunsă, dar dezvăluită într-un final, potrivit lui Frank Allen, basistul de la The Searchers:

„Dar ar putea fi ceva cu totul diferit. Nu ştiu mai mult, nu l-am întrebat niciodată. Când Don McLean a fost întrebat de înţelesul piesei *American Pie*, a zis: «Înseamnă că nu mai trebuie să lucrez niciodată.» Poate că de fapt *Bohemian Rhapsody* conţine un adevăr la fel de inocent şi direct. Nu sunt suficient de inteligent pentru a judeca. Mă mulţumesc să mă bucur de o piesă superb construită a muzicii pop. Pusă cap la cap cu măiestrie, e o suită în trei acte compusă din influenţe diferite care se apropie de marii clasici. În sensul muzicii pop, funcţiona ca un lucru unic până atunci.”

Cum a subliniat şi Tommy Vance, valoarea piesei *Bohemian Rhapsody* nu consta nici în versurile inovatoare, nici în linia melodică care te năucea. Nu a devenit un hit datorită speculaţiilor referitoare la sens sau difuzării nemaiîntâlnite până atunci. Ci datorită televiziunii.

12

Celebritatea

„Bohemian Rhapsody a fost unul dintre primele videoclipuri care a primit atenţia pe care o au acum videoclipurile şi a costat cam cinci mii de lire. Am decis să punem *Rhapsody* pe peliculă şi oamenii să-l vadă. Nu ştiam cum va fi perceput şi primit. Pentru noi era o altă formă de teatru. Dar lucrurile au luat-o razna. Ne-am dat seama că un videoclip poate ajunge la mulţi oameni în multe ţări fără ca tu să fii acolo în carne şi oase şi astfel puteai să lansezi un album şi un videoclip în acelaşi timp. Ritmul s-a înteţit, ceea ce a crescut enorm vânzarea de discuri."

FREDDIE MERCURY

„Orice mare artist îşi are propriul moment în istorie, dar trebuie să fie pregătit. Trebuie să ştie că poate surveni oricând şi să fie gata pentru mingea aia, să o prindă şi să nu o scape. Dacă reuşeşte, obţine un cântec care impresionează pe orice bărbat, femeie sau copil. Geniul, magia este să creezi ceva asemănător şi apoi să-i dai un sens şi să-i entuziasmezi pe toţi. N-are rost să ai o sclipire de geniu şi să ţii totul pentru tine."

JONATHAN MORRISH

„A fost primul hit generat de vizual", spune Allan James, fostul promotor de discuri. „Înainte, clipurile The Beatles şi ale altora erau doar nişte filmuleţe amuzante, care rulau odată cu piesa. Nimeni nu ştia cum să-i ia pe cei de la Queen. De aceea a fost nevoie de videoclip ca să descifreze enigma. Iar acum nu mai aveai cum să-i consideri doar o trupă de rock excentrică şi neconvenţională. Întreaga industrie a fost bulversată."

„Succesul în topuri al piesei *Bohemian Rhapsody* i-a forţat pe cei de la *Top of the Pops* să-i dea o şansă", îşi aminteşte Tommy Vance, DJ. Pentru că trebuiau să o difuzeze, aşa se întâmpla dacă un disc intra în Top 30. Cu cât o difuzau, cu atât urca în topuri. Incredibil e că acest clip, regizat de Bruce Gowers şi produs de Lexi Godfrey pentru Jon Roseman Productions, a fost filmat pentru doar cinci mii de lire."

Clipul i-a lansat cariera lui Gowers, care a regizat ulterior emisiunea *American Idol*. Gowers a devenit un foarte căutat producător-regizor de muzică şi comedie, ajungând să lucreze pentru Michael Jackson, The Rolling Stones, Paul McCartney, Britney Spears, Robin Williams, Billy Crystal şi Eddie Murphy.

„Gowers făcea un video cu prestaţia live a trupei la Elstree şi a înregistrat clipul pentru *Bohemian Rhapsody* în aceeaşi zi în

doar patru ore”, îşi aminteşte Vance. „Era ceva de-a dreptul creativ. A folosit prisme pentru a crea anumite efecte vizuale, cu mult înaintea efectelor electronice şi a computerelor. Era o mulţime de concepte fascinante, iar ideile lui Bruce veneau una după alta. Dar conceptul fundamental era bazat pe coperta unui fost album pe care Bruce a trebuit să o aducă la viaţă.”

E vorba de coperta albumului *Queen II* (1974) pe care apare o poză de grup alb-negru. Fiecărui membru al trupei i se vede doar capul, cu excepţia lui Freddie, care e în mijloc cu mâinile pe piept dispuse ca nişte aripi. Ideea imaginii îi aparţinuse fotografului Mick Rock.

„Instrucţiunile pentru coperta albumului au fost succinte”, povesteşte Rock. „Trebuia să fie o imagine cu o tematică alb-negru. Membrii trupei aveau să apară în ea. Mai departe era problema mea. Trebuia să concep şi să fotografiez. Din întâmplare m-am împrietenit cu John Kobal, un colecţionar avid de portrete de la începutul Hollywoodului.”

Kobal, istoric canadian de film şi autor născut în Austria, decedat între timp, fusese o autoritate în Epoca de Aur a Hollywoodului.

„În schimbul unei sesiuni foto cu el, John mi-a dat câteva copii din colecţia lui”, explică Rock.

„Printre ele era una cu Marlene Dietrich din filmul *Shanghai Express*, pe care nu o mai văzusem niciodată. Avea braţele încrucişate, era îmbrăcată în negru pe un fundal negru şi era superb luminată. Avea capul dat pe spate şi mâinile păreau să îi plutească. Am văzut imediat legătura. Era unul dintre lucrurile viscerale şi intuitive, foarte puternic, limpede, fascinant, misterios, cu un aer clasic. Aveam să transpun imaginea într-un monstru cu patru capete. Trebuiau să accepte. Aşa că m-am dus la Freddie şi el a fost de acord. A înţeles. I-a plăcut imediat şi i-a convins şi pe ceilalţi. «Eu o să fiu Marlene»„ a râs. «Ce gând minunat!»

Orice îndoială din partea restului trupei a fost respinsă de Freddie.

„Îi plăcea la nebunie să-l citeze pe Oscar Wilde”, râde Rock. „«Adeseori ce e considerat azi pretenţios, mâine e o capodoperă. Important e să fie luat în considerare.»„

Coperta a fost sursă de inspiraţie pentru clipul piesei *Bohemian Rhapsody* făcut de Bowers, despre care trupa şi-a dat seama că era o prestaţie crucială, dar şi un mijloc de promovare, căci ar fi imposibil să cânte integral piesa live. Gowers a luat o imagine creată anterior, apoi a îmbogăţit-o, a dezvoltat-o şi a dus-o cât de departe a îndrăznit.

„A devenit primul disc împins în faţă de calitatea unui clip", susţine Vance. „Azi Queen e considerată prima trupă care a făcut un clip suprarealist de promovare, dar nu e chiar aşa. Cred că înaintea lor au fost cei de la Devo."

Devo a fost o trupă americană de post-punk formată în 1973, pionieră în domeniul muzicii video.

„Dar Queen a fost prima trupă care a creat un video «conceptual»„, afirmă Vance. „Clipul a surprins perfect metaforele muzicale. Şi trebuie să spun că asta i se datorează lui Freddie. Cântecul era cântec. Interpretarea vizuală a transformat piesa. Ori de câte ori cântecul avea un ecou, imaginile reverberau în mintea ascultătorului. Cele două au devenit de nedespărţit. Nu poţi asculta muzica fără să vezi imaginile cu ochii minţii. S-ar putea spune că *Bohemian Rhapsody* a fost primul single care să fie «văzut» peste tot. Pentru că era primul clip care să promoveze astfel o piesă."

Mike Appleton îşi aminteşte entuziasmul generat la studioul *OGWT* când clipul a ajuns: „Un concept minunat. Eram complet vrăjit. A trebuit doar să-l văd pe ecran. Îmi amintesc cum am rămas fără replică datorită lui Freddie, aveam sentimentul că nu mai existase niciodată cineva ca el. Şi nici nu a mai existat de atunci. S-a maturizat odată cu *Bohemian Rhapsody.* Brusc părea singurul adult într-o industrie dominată de o mulţime de copii teribil de irascibili şi răsfăţaţi. Cei de la Queen ştiau exact ce făceau şi au fost nişte domni. Nu-mi amintesc ca o trupă să fi lucrat aşa din greu.

Prima reacţie a lui Tony Brainsby la single a fost: „Bizar."

„Toţi erau de aceeaşi părere. Mi-a plăcut fără să ştiu de ce. Dar a reprezentat un punct de cotitură pentru mine. Îi scosesem din anonimat şi îi purtasem spre unul dintre cele mai mari hituri din toate timpuri. M-am simţit ca un tată care tocmai născuse."

Extazul lui Brainsby a fost de scurtă durată. Noile angajamente manageriale ale membrilor trupei Queen cu John Reid invalidau poziţia lui Brainsby.

„Din cauza lui John Reid, mi-a fost greu să mai lucrez cu Queen”, a afirmat el. „Reid a preferat să-şi folosească propriii oameni pentru PR. Am primit un refuz clar.”

Brainsby avea să revină. Însă acum, dacă nu chiar pentru totdeauna, Queen era cu tipul care l-a făcut pe Rocket Man[27] să zboare.

A Night at the Opera a fost lansat pe 21 noiembrie 1975 în cadrul unei petreceri cu fast. Paul Gambaccini îşi aminteşte: „Era felul lui John Reid de a spune: «Uite, Queen sunt acum la fel de celebri ca Elton.» Reid era foarte conştient de potenţialul Queen, dar nu ştia cât de norocos fusese. Dacă exista cel mai potrivit moment pentru a semna cu Queen, atunci acesta a fost lansarea celui de-al patrulea album.”

Pe lângă relaţia profesională pe care o va avea cu trupa, Gambaccini a legat prietenii care, în cazul lui Freddie cel puţin, aveau să dureze toată viaţa.

„Mereu au fost genul de muzicieni rock care înţelegeau rostul acestui joc nebunesc. Ştiau că e o afacere. Nu se aşteptau să fie toţi buni prieteni. Ştiau că trebuie să se înţeleagă şi să se respecte. Această atitudine relaxată şi echilibrată i-a ajutat să treacă peste nişte dificultăţi care în cazul altor trupe ar fi dus la destrămare.

Cu Freddie am avut o prietenie strânsă. Era genul de tip care, atunci când te întâlneai cu el, mergea mereu la miezul problemei. Era extrem de direct şi cinstit. Nu era genul care doar să flecărească. Cred că datorită faptului că s-a nimerit să fiu, ca şi el, una dintre persoanele gay din lumea rockului.”

Oare Freddie îl invidia pe Gambaccini că îşi declarase homosexualitatea, pentru că şi el tânjea să facă la fel?

„Poate că da. Mi-a zis la un moment dat: «Într-o zi o să dăm un interviu şi o să spunem tot.» Nu s-a întâmplat niciodată. Dar pot să afirm că m-a făcut să mă simt ca un turist”, spune Paul,

---

[27] E vorba de Elton John. Rocket Man e titlul unuia dintre cele mai cunoscute cântece ale sale (n. red.).

referindu-se la promiscuitatea lui Freddie, mult mai mare decât a lui. „Parcă el era homosexualul adevărat. Însă, în timp ce eu mi-am declarat deschis orientarea, el o ţinea ascunsă – însă era gay cu G mare. Eu doar mă prefăceam în comparaţie cu el.”

La cinci zile după lansarea albumului, *Bohemian Rhapsody* a fost prima piesă care a intrat pe locul întâi. Trupa a sărbătorit în stil propriu cu un turneu scurt înainte de Crăciun în 24 de locaţii, având o prestaţie electrizantă de Ajun la Hammersmith Odeon, transmisă atât de *OGWT,* cât şi de Radio 1.

Trei zile mai târziu, albumul a ajuns pe prima poziţie, atingând nivelul de vânzări pentru disc de platină: peste 250 000 de copii, număr ce se va dubla în câteva săptămâni. Va rămâne în topurile americane timp de 56 de săptămâni. Anul Nou a adus şi mai multe premii, inclusiv alt „Ivor” pentru *Bohemian Rhapsody.* În mod ciudat, zgârcitul de Reid a cumpărat spaţiu publicitar în revista *Sounds* ca să-şi felicite „băieţii” pentru succes.

Un al doilea turneu american trebuia pus la cale, de data aceasta ca staruri rock de anvergură. Avea să fie cel mai solicitant de până acum, Queen urmând să cânte în aproape fiecare stat, sub îndrumarea noului manager de turneu, Gerry Stickells. Era foarte cunoscut şi lucrase cu multe vedete. Stickells se ocupase de echipamentul muzical şi fusese manager de turneu pentru The Jimi Hendrix Experience şi, chipurile, fusese cu Hendrix în noaptea când murise – deşi tragedia e învăluită în mister şi nu se obişnuia să se vorbească despre asta. Stickells a rămas alături de Queen până la ultimul lor turneu.

Trupa şi-a perfecţionat arta petrecerilor de după concert în timpul acestui turneu colosal în SUA. Petrecerile posteveniment au dobândit un statut legendar pe atunci, fiind considerate cele mai reuşite din industrie. Oriunde cânta trupa, demnitarii locali, celebrităţile şi petrecăreţii erau invitaţi să participe la acele dezmăţuri celebre. Rick Sky, jurnalist, al cărui omagiu adus lui Freddie, *The Show Must Go On,* a fost publicat la scurtă vreme după moartea cântăreţului, îşi aminteşte „o petrecere liniştită şi discretă” dată în cinstea succesului unui concert susţinut la celebra Madison Square Garden din New York.

„Fusesem invitat la New York pentru un interviu exclusiv cu Freddie şi m-am trezit în culise”, povesteşte Sky.

„Erau douăsprezece chelneriţe la bustul gol, cu sticle mari de şampanie care îţi umpleau mereu paharul. Nimeni nu avea voie să stea cu paharul gol. Freddie purta o vestă albă şi ţinea în mână un pahar de plastic cu şampanie şi o ţigară. Părea destins şi relaxat. Mi-a spus că secretul fericirii era să trăieşti viaţa la maximum.

«Excesul este o parte din firea mea», mi-a zis. «Pentru mine, plictiseala e o boală. Am nevoie de pericol şi de senzaţii tari. N-am fost făcut să stau între patru pereţi şi să mă uit la televizor. Sunt o persoană cu o energie sexuală foarte puternică. Obişnuiam să spun că aş ieşi cu oricine, dar am devenit mai selectiv. Îmi place la nebunie să mă înconjor de oameni ciudaţi şi interesanţi pentru că mă fac să simt că trăiesc. Heterosexualii mă plictisesc la culme. Îmi plac ciudaţii. Prin natura mea sunt neliniştit şi stresat, aşa că nu aş fi un bun familist. În sinea mea sunt emotiv, trec uşor de la o extremă la alta şi e distructiv atât în ceea ce mă priveşte pe mine, cât şi pe ceilalţi.»

«Trăiesc viaţa la maximum», mi-a zis mai târziu ca o provocare. «Apetitul meu sexual e uriaş. Mă culc cu bărbaţi, femei, pisici – orice. Mă culc cu oricine! Patul meu e aşa de mare, încât pot dormi cu uşurinţă şase persoane. Prefer sexul fără nicio implicare.»„

Faima şi bogăţia îi permiteau acum lui Freddie să-şi facă toate poftele.

„Chiar se deda tuturor plăcerilor”, afirmă Sky. „Dar cu siguranţă i-a fost compromisă dorinţa de a avea o relaţie monogamă, ceea ce ne dorim cu toţii. După cum a zis chiar el: «Când sunt într-o relaţie, nu sunt lipsit de entuziasm. Nu cred în jumătăţi de măsură sau compromisuri. Dau tot ce am, pentru că aşa sunt eu.»„

America şi în special New York le luaseră minţile celor de la Queen, mai ales lui Freddie. Se îndrăgostise de oraşul uriaş şi intens şi, desigur, de lumea gay ascunsă privirilor. Ziua se ducea în magazinele, hotelurile şi saloanele luxoase din zonele selecte, iar noaptea dădea târcoale pe străzile cu piatră cubică ale vechiului Meat Packing District, astăzi o zonă renovată, unde

se găseau cele mai cunoscute cluburi şi baruri gay. Deşi multe se vor închide la jumătatea anilor ’80, în urma epidemiei de SIDA, pe atunci erau ca un magnet pentru gay şi lesbiene din Statele Unite. Revoltele de la Stonewall din iunie 1969, care au marcat emanciparea persoanelor gay, au început la cel mai cunoscut bar ilegal gay din New York. Mizerabilul bar Stonewall Inn de pe Christopher Street, în apropiere de Seventh Avenue, în inima Greenwich Village, a devenit cunoscut mai târziu ca leagăn al puterii persoanelor gay. Noua deschidere a legalizat o industrie lucrativă pentru comunitatea gay. Palatele sexului, cinematografele porno, băile publice, barurile sado-maso şi cu „cameră în spate”, cu nume ca The Mineshaft[28] şi The Anvil[29], au apărut precum ciupercile după ploaie, promovând raporturile sexuale anonime. Pe atunci, bolile cu transmitere sexuală nu erau considerate o ameninţare serioasă.

Într-o noapte, în barul The Anvil, potrivit lui Mick Rock, care îl însoţea atunci, Freddie a pus ochii pe unul dintre tipii de la Village People. Trupa de la sfârşitul anilor ’70 care a cântat YMCA şi care parodia stereotipurile culturale americane – cowboy-ul, poliţistul, muncitorul în construcţii, motociclistul, amerindianul, soldatul – era pe atunci foarte cunoscută pe scena disco. Rock a spus că Freddie a fost „absolut vrăjit” când l-a văzut pe Glenn Hughes, „motociclistul”, dansând pe bar.

Cum a remarcat Rock, „Freddie nu a mai fost niciodată la fel”.

Se presupune că experienţa de la The Anvil a fost sursa de inspiraţie pentru vestimentaţia de „piele” şi de „gay clone” pe care Freddie le va adopta. Deşi faza „pielii” a fost de scurtă durată, imaginea de „clonă”, atât de îndepărtată de cea boemă a anilor ’70, care se distinge prin părul tuns foarte scurt, mustaţa zburlită, un trunchi musculos şi blugi strâmţi, avea să reziste. Acest look îşi avea originile în San Francisco şi i se mai spunea şi stilul „Castro clone”, după districtul Castro, un cartier irlandez dărăpănat din San Francisco, unde se strângeau hipioţii din Haight-Ashbury. Datorită unui val de refugiaţi homosexuali,

---

[28] Puţ de mină (n. tr.).

[29] Nicovală (n. tr.).

a devenit Gay Main Street. La început, stilul era o deghizare, pentru că heterosexualilor nu li se părea o costumaţie gay. Însă de la acel aspect a pornit un întreg cod al comportamentului homosexual. Un bărbat gay îşi putea indica preferinţa sexuală după culoarea batistei din buzunarul de la spate.

„Codul batistei" sau „codul bandanei" a fost folosit la scară largă de către homosexuali spre sfârşitul anilor '70. Batistele se purtau în buzunarul de la spate al pantalonilor sau trecute prin găicile de curea: în stânga corpului pentru „activ" şi în dreapta dacă erai „pasiv". Deşi nu există o hartă universală a culorilor, unele dintre cele mai bine cunoscute sunt galben pentru „sporturile de apă", maro pentru „scato", negru pentru „sado-maso", violet pentru „piercinguri", roşu pentru... mai bine nu vă zic, albastru-deschis pentru „oral", gri pentru „legare", iar portocaliu pentru „merge orice".

Unul dintre aspectele cele mai fascinante ale New Yorkului pentru Freddie, cel proaspăt celebru în întreaga lume spre sfârşitul anilor '70, era că homosexualitatea reprezenta un triumf politic. Homosexualii erau declaraţi, uniţi, stăpâni pe stilul lor de viaţă şi pe destinul lor. Lucrurile puteau doar să se amelioreze. Aşa au crezut. Limitele experienţelor sexuale puteau fi împinse la maximum, ceea ce ar fi fost imposibil în orice alt oraş din lume pe atunci, poate cu excepţia Münchenului.

„Freddie se purta destul de bine în Londra, spre deosebire de cum era în New York sau mai târziu în München", spune Paul Gambaccini.

„Aceste două oraşe erau capitalele aventurilor anonime de o noapte – lucru care pe mine nu m-a interesat deloc. Cu siguranţă că lui Freddie i-au plăcut. E o lume la fel de bogată şi de importantă ca muzica pop. Mereu mi-a lăsat impresia că depăşea măsura în New York, însă lumea gay de acolo era mai rebelă decât oriunde."

Într-o discuţie cu John Blake, jurnalist specializat în muzica pop devenit scriitor, Freddie a mărturisit că „a curvăsărit" în New York.

„E un oraş al păcatelor", a murmurat Freddie. „Dar trebuie să te retragi la timp. Dacă stai o zi în plus, te-a prins în gheare. E

hipnotizant. Încă eşti sub influenţa aia la opt sau nouă în fiecare dimineaţă, aşa că mi se fac injecţii în gât ca să pot cânta. E un loc autentic. Îmi place la nebunie."

Deşi a recunoscut vag cât de promiscuu era, Freddie a ţinut sub tăcere pasiunea pentru cocaină. Pe lângă faptul că drogul era ilegal în majoritatea ţărilor, cu siguranţă în Anglia şi în Statele Unite, Freddie nu păruse niciodată genul de drogat şi nici nu voia să fie.

Ar fi detestat să fie considerat dependent. Nu că ar fi devenit: când a hotărât să nu mai ia, a renunţat la obicei peste noapte. Însă pentru moment trăia clişeul sex, droguri şi rock-and-roll. Freddie se dădea în vânt după efectul intens pe care alcoolul şi cocaina îl aveau asupra personalităţii şi a libidoului său. Cocaina îi creştea încrederea în sine. Îi dădea tupeul de a fi Freddie Mercury.

Freddie s-a putut metamorfoza în hedonistul desăvârşit din New York care „cumpără şi şi-o trage" pentru că îşi permite. Când s-a plictisit şi de hotelurile sale preferate – Waldorf Astoria Towers, Berkshire Palace şi Helmsley Palace – şi-a cumpărat un apartament luxos ultra-păzit cu o panoramă superbă a clădirii Chrysler (punctul de reper preferat al lui Freddie din Manhattan), dar şi a Turnurilor Gemene şi a Empire State Building. Aflat la etajul 43 al clădirii Sovereign numărul 425 pe East 58th Street, între First Avenue şi Sutton Place, la mică distanţă de Central Parl, de magazinul Bloomingdale's şi de Carnegie Hall, apartamentul avea un balcon de unde se vedeau şapte poduri, inclusiv cel de pe 59th Street, celebru datorită lui Simon şi Garfunkel care au cântat despre el în piesa cunoscută şi ca *Feelin' Groovy.*

„Era persoana rafinată cu un aer clasic căreia îi plăcea să o ardă în cartiere sărace", a remarcat Rick Sky. „Fantezia lui supremă era să ducă la operă o escortă masculină. Rudof Nureiev era foarte asemănător cu Freddie în sensul că avea capacitatea rară de a iubi deopotrivă cultura înaltă şi pe cea a vulgului."

Deşi lui Freddie îi plăceau balerinii şi s-a zvonit că avusese o aventură toridă cu Nureiev – rusul a scris despre „relaţia" lui cu Freddie şi vizitele la casa lui din Kensington în corespondenţa

personală publicată în 1995 – Peter Freestone, asistentul personal al lui Freddie, neagă vehement. Nureiev nu a venit niciodată la Garden Lodge, a insistat Freestone. Presupusa relaţie romantică nu a existat.

Puţini au înţeles apetitul lui Freddie pentru promiscuitate şi decadenţă. Ceilalţi din trupă doar dădeau din umeri şi îl lăsau să facă ce vrea. Lumea făcuse progrese în ceea ce priveşte acceptarea sexualităţii. Cine erau ei să-l judece? Ce făcea în viaţa privată era doar treaba lui Freddie. Orientarea sexuală era doar o părticică din întreg. Doar presa se entuziasma oricând apărea o sămânţă de scandal. Mai târziu era evident că Freddie se număra printre puţinele superstaruri rock suficient de inteligente ca să înţeleagă că oamenii obişnuiţi îl adorau pentru că îndrăznea. Îl iubeau pentru că încerca şi gusta excesiv din pericolele vieţii într-un fel în care nu ei ar fi visat niciodată s-o facă. Pe lângă faptul că distra mulţimile de admiratori cu muzica excepţională şi prestaţia de neuitat, le oferea şi senzaţii tari indirect.

„Ne-am dus la un concert Queen, i-am luat un interviu lui Freddie, am văzut ce excese făcea şi am mâncat puţin din firimituri”, a remarcat Rick Sky. „Eram la fel de privilegiaţi ca ei într-o anumită măsură. Cei de la Queen nu au fost niciodată egoişti. Erau mereu îngrijoraţi că ceilalţi se distrau mai puţin decât ei. Erau incredibil de sufletişti, dar şi generoşi, ceea ce a definit Queen drept cea mai bună dintre toate trupele rock cu care mi-am petrecut timpul”.

13

Campionii

„Albumul *A Day at the Races*... se termină cu o chestie japoneză, o piesă a lui Brian care se numeşte *Teo Torriatte*, care înseamnă să rămânem împreună. E o piesă emoţionantă, una dintre cele mai bune ale lui. Brian cântă splendid la armoniu şi la chitară. E un cântec minunat, care încheie albumul.”

FREDDIE MERCURY

Muzica celor de la Queen avea o putere şi o energie care îţi tăiau răsuflarea. Tehnologia a progresat acum, iar oamenii au devenit foarte leneşi. Îţi trebuie sânge, transpiraţie şi curaj. Totul ţinea de Freddie care interpreta piesele alea cu fiecare părticică din el. Acum vezi un artist cu optsprezece dansatori în spate, nu ştii dacă e o înregistrare sau dacă face play-back ori ce naiba e. În cazul lui Freddie, primeai totul şi era adevărat."

LEEE JOHN, IMAGINATION

În februarie 1976, cu toate albumele în Top 20 în Anglia, Queen erau pregătiţi să concerteze în Japonia şi Australia, unde discurile şi prestaţiile lor live erau la mare căutare. Când au revenit în Anglia, s-au întors în studio ca să înceapă lucrul la al cincilea album care urma să fie produs chiar de ei, întrucât se despărţiseră amiabil de Roy Thomas Baker. Următorul album se va numi *A Day at the Races* – un alt film al Fraţilor Marx. În martie a fost lansat filmul lor, *Live at the Rainbow*. În mai Brian a luat o mică pauză ca să se însoare cu prietena lui, Chrissy Mullen. Pe 18 iunie a fost lansat primul single Queen compus de John Deacon: *You're My Best Friend*, un cântec melodios scris pentru Veronica, soţia lui (cu care e încă însurat – singurul membru Queen care a rezistat cu partenera de la început), îl scotea în evidenţă pe Deacon cântând la un pian electric Wurlitzer, precum şi la chitară bas. Deşi era foarte diferit de alte single-uri Queen dinainte, a intrat rapid în Top 10. Clipul care însoţea piesa a fost filmat într-o sală de bal uriaşă în căldura degajată de o mie de lumânări.

În timpul Festivalului scoţian de muzică populară din acea vară, care a fost parţial sponsorizat de John Reid, Queen a avut două concerte la Edinburgh Playhouse. A urmat apoi un concert în aer liber în Cardiff. Pe 18 septembrie, când se împlineau şase ani de la moartea lui Jimi Hendrix, cei de la Queen au făcut un gest emoţionant, aşa cum le stătea în fire, şi au pus în scenă un concert gratuit uriaş în Hyde Park din Londra ca să le mulţumească fanilor pentru sprijinul lor. Aproape 200 000 de persoane au venit pentru a se bucura de spectacol. Unul dintre organizatori a fost Richard Branson, pe atunci directorul important de la Virgin Records. Când Branson le-a prezentat-o celor din trupă pe Dominique Beyrand, asistenta lui personală, i-

a dăruit, fără să ştie, lui Roger Taylor o nouă iubită. Cuplul s-a stabilit la scurtă vreme în Fulham şi într-un conac luxos în Surrey, înconjurat de mai mulţi acri de pădure, având propriul studio de înregistrări.

Vremea minunată a ţinut cu trupa în ziua concertului, care amintea de concertele susţinute în parc spre sfârşitul anilor ’60 de către Jethro Tull, Pink Floyd şi The Stones. Artistul din deschidere era Kiki Dee, şi ea reprezentată de John Reid, care trebuia să cânte noul single de succes aflat în topuri, un duet cu Elton John. În ciuda numeroaselor piese de succes lansate, *Don’t Go Breaking My Heart* era primul single al lui Elton John care a ajuns pe locul întâi. Dar el nu a reuşit să ajungă, iar Kiki a trebuit să cânte lângă un decupaj gigantic.

„Bine aţi venit la micul nostru picnic pe Serpentine”, a zis Freddie, într-un costum alb, mulat şi strălucitor.

„Tie Your Mother Down e unul dintre cele mai bune cântece ale lui Brian”, a remarcat el mai târziu. „Îmi amintesc că l-am cântat în Hyde Park înainte să-l înregistrăm. Am reuşit să perfecţionez cântecul în faţa publicului înainte să înregistrez vocea în studio. Fiind o piesă foarte gălăgioasă, m-a ajutat foarte mult.”

Denis O’Regan, fotograf la început de drum, s-a strecurat în culise şi s-a băgat sub scenă în timpul prestaţiei celor de la Queen. Era chitit să se împrietenească cu angajaţii de la Rocket Records ca să se apropie de Queen şi să-i poată fotografia oficial. Paul Prenter, unul dintre prietenii şi acoliţii lui John Reid, l-a plăcut pe Denis şi de atunci l-a lăsat să intre în timpul spectacolelor.

„Prima dată m-a lăsat la Paris”, îşi aminteşte Denis. „Eram în culise şi am văzut că în spate construiseră o altă scenă mică. M-am gândit imediat că trupa va susţine o reprezentaţie improvizată. Erau multe scaune dispuse în faţă. Apoi a venit o fată şi a început să se dezbrace. Apoi încă una şi încă una, până când erau douăsprezece femei pe scenă. Au început să se sărute toate în faţa noastră. Doar pentru amuzamentul celor care munceau şi pândeau din culise. Era un pic cam sordid pentru acele vremuri, însă a devenit tematica petrecerilor Queen. Mereu aveau să se dea în vânt după sâni, funduri şi

partide decadente de sex. Nimic mizerabil, o făceau doar ca să se amuze. Preocuparea pentru chestii sexy era înadins cultivată şi părea să arate o altă faţă a celor de la Queen. Îmi imaginez că astfel ar fi fost înăbuşite în faşă orice zvonuri potrivit cărora Freddie ar fi gay."

Deşi ar fi negat atunci, Freddie şi Roger erau cu siguranţă creierele din spatele acestor petreceri dezlănţuite.

„Îmi plac cluburile de striptease, stripteusele şi petrecerile nebune cu femei dezbrăcate", a afirmat Roger degajat, vrând parcă să adauge: de ce nu ar trebui?

Pe Dennis l-a surprins că membrii trupei zăboveau împreună după propriile spectacole, cum puţine trupe făceau.

„Ceea ce îmi displăcea, pentru că voiam să ies şi să mă simt bine după muncă. Dar mereu luau cina împreună după spectacol. Membrii altor trupe nu făceau aşa, o ştergeau imediat. Limuzinele îi aşteptau la uşa artiştilor când terminau, pregătite să demareze în trombă spre aeroport sau înapoi la hotel. Mult mai târziu, îmi amintesc că simţeam că exista un adevărat sentiment de camaraderie între ei. Cred că se simţeau cu adevărat bine unul în compania celuilalt. Mai târziu au apărut zvonuri cum că nu se înţelegeau şi că mergeau cu limuzine separate şi aşa mai departe. Dar aşa fac toţi când sunt celebri şi îşi pot permite. Freddie, într-un autobuz de turneu? Cred că glumiţi."

Pe deasupra, Roger a menţionat în revista Q în 2011 scenariul cu „limuzinele" separate: „Era cel mai uşor. Limuzinele sunt cele mai stupide maşini. E loc doar pentru doi pasageri şi de obicei e prietena, soţia sau, mă rog, însoţitoarea sau asistenta ta. Ne puteam permite patru, ştii? Nu avea legătură cu faptul că nu voiam să vorbim unul cu altul."

Pe 10 decembrie a fost lansat albumul, iar comenzile în avans erau de 500 000 de bucăţi. Pentru a-l promova cu mare pompă, EMI Records a închiriat un cort în parcul Kempton şi a sponsorizat o cursă specială cu obstacole numită *Day at the Races*. Mâncarea scumpă, băutura fină, muzica live asigurată de formaţiile Tremeloes şi Marmalade şi o telegramă de la însuşi Groucho Marx au făcut din acea zi încă una memorabilă. Albumul a fost oarecum o dezamăgire, dat fiind ce se

întâmplase înainte. Însă primul single, *Somebody to Love,* scris de Freddie, care din nou îşi punea sufletul pe tavă, a intrat direct pe poziţia a patra în topurile din Anglia şi pe locul întâi la Radio Luxembourg.

„Pe piesa aia o luam puţin razna”, a mărturisit Freddie. „Voiam să scriu ceva în stilul Arethei Franklin. Am fost inspirat de abordarea gospel pe care a avut-o în primele albume. Deşi pare aceeaşi abordare la armonii, în studio e diferită, pentru că e o gamă diferită.”

În 1976, de Crăciun, trupa se bucura de un album pe prima poziţie, fiind invitată de nenumărate ori să apară la televizor sau la radio. BBC a difuzat din nou concertul *Whistle Test* de la Hammersmith Odeon din anul anterior. Cadoul pe care şi l-a făcut Freddie a fost unul neobişnuit: în cele din urmă şi-a făcut curaj să fie sincer atât cu el însuşi, cât şi cu Mary Austin, iubirea vieţii lui, şi a pus capăt relaţiei lor romantice îndelungate.

„Eram mai apropiaţi decât oricine, deşi, după şapte ani de relaţie, nu mai locuiam împreună”, a recunoscut Freddie. „Povestea noastră de iubire a sfârşit în lacrimi, însă a dus la o legătură puternică şi nimeni nu ne-o poate lua. E ceva unic.”

Cu siguranţă că i-a fost greu. Deşi ajunseseră să-i placă aventurile de o noapte fără implicare emoţională, îi plăceau şi confortul şi siguranţa pe care le aducea o relaţie stabilă. Era extenuat de cât de mult jonglase cu aceste dorinţe care se băteau cap în cap. După ce s-a mutat din cuibul comod pe care îl împărţeau, Freddie s-a stabilit într-un apartament de pe Stafford Terrace nr. 12, în Kensington, Londra, iar lui Mary i-a cumpărat un apartament numai al ei. Avea să-i rămână asistentă şi „coordonatoare” , fiind aproape zilnic lângă el până la decesul lui survenit 15 ani mai târziu.

Anul 1977 a adus provocări neaşteptate şi anume stilul punk rock. Punkiştii erau urâţi şi furioşi, erau contra trupelor decadente precum Queen, care reprezentau tot ce credeau Sex Pistols şi cei din tagma lor că era în neregulă cu industria muzicală. Era o dispută pe care nu o putea câştiga nicio tabără. Un singur lucru rămânea de făcut: alt An Nou, alt turneu de trei luni în America de Nord, de data asta cu Phil Lynott de la Thin Lizzy în deschidere. Concertele care au urmat în America au

avut la fel de mult succes ca toate cele de dinainte, cu excepţia câtorva spectacole anulate pe Coasta de Vest din cauza problemelor lui Freddie cu gâtul.

„Am încă nodulii”, a declarat. „Sunt nişte excrescenţe urâte în gâtlej. Din când în când îmi afectează capacitatea vocală. Însă acum sunt învingător. Am lăsat-o mai moale cu vinul roşu, iar turneul se va desfăşura în funcţie de starea mea de sănătate.”

În timpul acestui turneu Freddie a început o relaţie cu Joe Fanelli, un bucătar de 27 de ani. După ce aventura lor a luat sfârşit, Joe tot venea şi pleca pentru că lucra în mai multe restaurante, printre care vestitul September’s de pe Fulham Road din Londra, înainte de a deveni membru cu normă întreagă al anturajului lui Freddie de la Garden Lodge. Ca şi Freddie, şi Fanelli va muri de SIDA.

Turneul european a început în Stockholm şi a continuat în Anglia, debutând în mai la hipodromul din Bristol. La spectacolele din iunie de la Earl’s Court din Londra, suma strânsă din a doua seară a fost donată fondului pentru jubileul reginei Elizabeta a II-a, iar trupa şi-a prezentat echipamentul de lumini „Crown”, o construcţie uriaşă care se înălţa din scena învăluită în fum şi gheaţă uscată. Imediat ce turneul s-a încheiat, au mers din nou în studio ca să înregistreze piese pentru noul album. Acum Freddie, Brian, Roger şi John aveau şi proiecte solo, ci apărând pe albumele şi în piesele altor artişti.

Deşi celebritatea şi bogăţia începuseră să apese pe umerii lor, tot muzica îi motiva în fiecare zi. În studio existau o tensiune sănătoasă, un spirit competitiv şi un individualism care îi împingeau înainte, iar prestaţia lor se îmbunătăţea după o ceartă.

„Cu toate că îi trebuia stabilitate emoţională ca să poată înregistra, se pare că Freddie avea nevoie de conflict şi de confruntare ca un catalizator vital al interpretării”, avea să declare mai târziu Peter Freestone, viitorul lui asistent personal.

Cu siguranţă era consecinţa perfecţionismului său.

„În mintea lui, Freddie ştia exact ce vrea şi era pregătit să facă o criză de isterie ca să se asigure că totul mergea după placul lui... Freddie ştia cât de importante sunt istericalele. Ca să aibă efectul scontat, trebuiau să aibă loc în faţa trupei sau a

partenerilor de afaceri... Era sigur că ceilalţi oameni implicaţi ştiau că el e indispensabil."

Următoarea lor piesă de succes, *We Are the Champions*, avea să fie unul dintre imnurile lor cele mai îndrăgite şi care vor dăinui vreme îndelungată. Deşi presa britanică a scris cronici proaste, fiind prinsă la acea vreme în vâltoarea punk rock, piesa a atins poziţia a doua în Anglia şi în topul Billboard, iar Queen a atins pentru întâia oară prima poziţie în SUA, în topul publicaţiei *Record World*. Lansată pe single în SUA împreună cu *We Will Rock You,* „Champions" a fost „împrumutată" de echipele New York Yankees şi Philadelphia 76ers, iar imnul „Rock You" a fost adoptat de mulţi suporteri de fotbal american. Răzbunarea era dulce. Cântecul rămâne la fel de popular în nenumărate regiuni şi după 35 de ani şi este difuzat regulat la competiţii sportive importante din întreaga lume.

Din iulie până în septembrie formaţia a înregistrat al şaselea album, *News of the World*, la Basing Street Studios din Notting Hill, fondat de Chris Blackwell, cunoscut de la Island Records (studiourile au devenit apoi Sarm West, faimoase în toată lumea pentru că acolo s-a înregistrat *Do They Know It's Christmas?* a Band Aid), şi la Wessex, care acum nu mai există, în Highbury New Park, unde Johnny Rotten a vomitat odată în pian. În chip ciudat, când Queen erau acolo, Sex Pistols înregistrau *Never Mind the Bollocks* într-un studio alăturat. Odată, Sid Vicious a intrat pe uşă şi l-a insultat pe Freddie în legătură cu „misiunea" de a aduce baletul maselor, referindu-se la un interviu acordat de Freddie lui Tony Stewart de la *NME* cu titlul „Is This Man a Prat?"[30]. Freddie i-a răspuns în stilul său inconfundabil: „O, domnule Feroce, dragă, ne străduim şi noi!"

În octombrie Queen a primit premiul Britannia de la industria fonografică engleză pentru *Bohemian Rhapsody*, votată cea mai bună piesă englezească înregistrată din ultimii 25 de ani. Tot în acea lună Queen a promovat şi *News of the World,* un album exuberant nu pe gustul oricărui fan (sau critic), pe coperta căruia era un robot uriaş creat de Frank Kelly Freas.

---

[30] Oare ăsta este un bou? (n. tr.).

Devenise evident că John Reid nu avea timp să-i impresarieze aşa cum trebuie. Queen, care acum se asemănau cu Elton ca statut şi celebritate, căutau cu disperare un manager care să se concentreze exclusiv pe nevoile lor. Avocatul Jim Beach a fost din nou convocat, de data asta ca să negocieze încheierea contractului cu John Reid Enterprises – o procedură nedureroasă, dar costisitoare. Cum contractul a fost rupt înainte să expire, Reid s-a ales cu o sumă frumuşică, plus 15% din drepturile de autor pe viaţă asupra albumelor anterioare ale trupei Queen. Pete Brown, care se ocupase de problemele de zi cu zi ale trupei, a rămas alături de ei şi a devenit managerul lor personal. Paul Prenter, alt amic al lui Reid, s-a alăturat şi el echipei. Beach se va ocupa de aici înainte cu normă întreagă de toate contractele şi problemele juridice, iar Gerry Stickells va fi managerul de turneu al formaţiei. A fost creată firma Queen Productions Ltd, urmată de Queen Music Ltd şi Queen Films Ltd. În cele din urmă, deţineau drepturile asupra operelor lor şi asupra lor ca artişti.

Pentru ei a reprezentat un moment crucial în mai multe privinţe. Deşi problemele administrative erau rezolvate, din punct de vedere creativ, cei de la Queen erau la o răscruce. Ştiau că trebuie să găsească noi provocări dacă voiau să-şi menţină inspiraţia şi entuziasmul. Şi-au cumpărat primul avion privat, aşa că în acel an s-au încumetat să susţină două turnee ambiţioase în Statele Unite. În cadrul primului, care a început în Portland, Oregon, pe 11 noiembrie, Freddie a cântat *Love of My Life* pentru prima oară, îndemnând şi publicul să participe, ceea ce avea să devină o tradiţie la fiecare show live al formaţiei. În decembrie erau înapoi în New York, unde Freddie a participat la piesa de teatru „The Act”, pusă în scenă de Liza Minnelli. După ce a declarat că Minnelli şi Hendrix sunt artiştii lui preferaţi care îl inspirau de atâta vreme, admiraţia dintre Liza şi Freddie a devenit reciprocă în cele din urmă. După mulţi ani, vedeta filmului *Cabaret* va fi prima care va accepta să cânte la concertul omagial Freddie Mercury, în 1992.

La Madison Square Garden, Freddie i-a lăsat pe toţi cu gura căscată când a reapărut pentru bis purtând şapca şi jacheta celor de la New York Yankees. Yankees tocmai câştigase

campionatul de baseball, iar fanii au fost încântaţi că jocul lor a fost recunoscut astfel. Freddie avea să se mai folosească astfel de gesturi personale, de-a lungul turneelor Queen: o propoziţie într-o altă limbă, un cântec popular, o mantie cu steagul Angliei alături de steagul ţării în care cântau... Uneori Freddie se gândea ore întregi ce gest să facă. Era felul lui de a-şi arăta recunoştinţa, iar fanii l-au iubit pentru asta.

La petrecerea MIDEM a industriei muzicale din ianuarie 1978 de la Cannes şi datorită faptului că *We Will Rock You* era numărul unu în topurile franţuzeşti de peste douăsprezece săptămâni, Queen a primit un premiu radio pentru trupa rock cu cel mai mare potenţial. Chiar şi Franţa – „vous appelez cela de la musique rock!" – se trezise şi îi accepta pe cei de la Queen. Însă şi interesul celor de la fisc crescuse. 1978 avea să fie anul în care vor face călătorii dese ca evazionişti fiscali, petrecându-şi mare parte din timp în străinătate, ca să evite să fie penalizaţi pentru câştiguri prea mari. Queen a avut un alt turneu în Europa şi încă cinci concerte în Anglia în mai, după care au început să lucreze la următorul album la Mountain Studios în Montreux. Aleseseră locaţia pentru că era cea mai bună din punct de vedere tehnic din Europa la acea vreme, iar cei de la Queen lucrau mereu cu cei mai buni. Faptul că era într-un colţ de rai care îţi tăia respiraţia reprezenta un avantaj. Superbul lac Geneva şi Alpii maiestuoşi cu crestele înzăpezite i-au fascinat. Brian şi Freddie au rămas la început în Anglia: Brian pentru naşterea primului copil, Jimmy, iar Freddie pentru a lucra la un album pentru nou înfiinţata Goose Productions, care va fi înregistrat de Peter Straker, prietenul lui apropiat.

Straker, un actor născut în Jamaica, l-a cunoscut pe Freddie în 1975 în restaurantul londonez Provan's. Straker era cu David Evans, managerul lui, iar Freddie lua cina cu John Reid. Şi ca să vezi, Evans lucra şi pentru Reid.

„Îmi amintesc blana uzată şi unghiile vopsite în negru, saboţii albi şi părul", i-a povestit Straker lui Evans, prietenul lor comun. „Era şi aplecat, puţin cocoşat. Însă am rămas cu impresia că e tare timid. Se uita în pământ, cum a făcut mereu de-a lungul vieţii în prezenţa unor oameni necunoscuţi."

După ce au tot dat nas în nas prin oraş, Straker l-a invitat pe Freddie la petrecerea de ziua lui în micul lui apartament de pe Hurlingham Road în noiembrie 1975. Tematica era „Îmbracă-te ca personajul tău preferat”. Freddie, care pe atunci avea o relaţie pe ascuns cu David Minns, un angajat din echipa tehnică a unui teatru, i-a spus gazdei că, dacă vine (a venit), nu se va îmbrăca diferit pentru că el însuşi era personaj său preferat.

„Freddie a ajuns acolo destul de devreme împreună cu David Minns cu o sticlă de şampanie Moet et Chandon, desigur! Cred că în acea noapte, fiind ameţit, l-am rugat pentru prima oară să-mi producă un album.”

Cei doi au stabilit să se întâlnească la prânz.

„Se pare că după aceea am devenit amici. Mi-e greu să-mi amintesc date şi evenimente, căci vieţile noastre de atunci s-au suprapus în mod complicat. Cu alte cuvinte, ne-am înţeles de minune din prima.”

Freddie şi Straker, a cărui mamă fusese cântăreaţă de operă, au început curând să meargă serile la balet şi la operă, dar băteau împreună şi puburile şi cluburile sordide. S-au apucat să joace şi tenis împreună la elegantul Club Hurlingham din Londra. Straker, care avea maniere alese, o voce minunată şi o amplitudine vocală izbitoare, ceea ce ar fi trebuit să îi aducă mai mult succes decât a avut parte, l-a rugat pe Freddie să-i producă albumul de rock post-glam şi vodevil. Nu numai că Freddie a fost de acord, dar a investit generoasa sumă de 20 000 de lire din banii săi în albumul numit *This One’s On Me*. De pe album au ieşit două piese: *Jackie* şi *Ragtime Piano Joe*. Prietenii comuni îşi amintesc de ei ca de „două şcolăriţe puse pe şotii” sau ca „fraţi”, niciodată iubiţi, iar conflictul fratern era temelia relaţiei lor.

„Straker l-a ajutat pe Freddie să mai reducă din tensiune”, afirmă Peter Freestone. „Era mereu gata să râdă.”

„Marea prietenie dintre Freddie şi Peter se întemeia pe dragostea pentru operă şi pentru clasici”, îşi aminteşte Leee John, prietenul amândurora, solistul trioului Imagination din anii ’80 care aborda un stil soul şi dance. „Rădăcinile mele sunt în soul, R&B şi jazz şi depuneam mult efort să înţeleg blues-ul şi muzica africană. Dar Freddie mi-a zis să îmi fac timp să învăţ

operă pentru că-mi va folosi în carieră. Ştiam doar *Şeherezada,* de Rimski-Korsakov, bazată pe *O mie şi una de nopţi*. «Darling, e un început bun», mi-a zis. Aşa că, într-o vară, la sfatul lui Freddie, m-am dus în fiecare săptămână la o altă operă. La orice, de la *Don Giovanni* la *Inelul nibelungilor*. Am adormit! M-am emoţionat, am râs, am învăţat atât de mult. Eu mă dădeam în vânt după Motown, dar fiţi atenţi! Mare parte din muzica clasică are origini africane, iar Freddie ştia. Asta are un ritm unic. Mi-a vorbit îndelung şi despre tehnica vocală. Totul capătă sens când te gândeşti la asta peste ani. Însă am avut mereu impresia că Freddie şi Straker se învăţau unul pe altul. Ca prieteni, fiecare găsise pe cineva pe potriva lui."

Brian şi Freddie li s-au alăturat lui Roger şi lui John în Montreux, unde se muncea în ritm alert. În acea vară, EMI Records a primit „Queen's Award to Industry for Export Achievement", una din cele mai râvnite distincţii pentru producători. Pentru a marca evenimentul, EMI a scos o ediţie aniversară a *Bohemian Rhapsody*: 200 de copii în ediţie limitată, numerotate, imprimate pe vinil albastru de 17,5 cm. Se dorise ca ediţia să fie prezentată în purpuriu şi auriu pentru a reflecta culorile iniţiale ale trupei de pe albumul *Queen I*. Dar, potrivit lui Paul Watts, directorul general al diviziei internaţionale de la EMI, lucrurile nu au mers conform planului.

„Ne-am decis la o copertă maro cu auriu şi un single pe vinil purpuriu", îşi aminteşte Watts. „Dar când discul a venit de la fabrică, nu era deloc purpuriu, ci albastru!... Vinilul albastru era o greşeală. Dar, cum aveam doar 200 de exemplare (tirajul minim era de 1 000 sau 1 500), am decis că nu era cazul să-l schimbăm."

Premiul a fost înmânat directorilor şi echipei de management ale EMI în iulie 1978, în apartamentul Cotswold al Hotelului Selfridge din Londra. Nu au participat nici Queen, nici Majestatea Sa. Trupa, aflată în exil, în mod ironic din pricina taxelor, tocmai dădea în Montreux una din petrecerile ei exuberante pentru Roger, care împlinea 29 de ani.

Primele patru viniluri albastre în ediţie limitată şi înrămate au fost trimise membrilor trupei în Elveţia. Câţiva directori EMI le-au primit pe următoarele. Copiile pentru presă au venit la

pachet cu cele două invitaţii la prânzul festiv. Celelalte au fost date cadou unor invitaţi la prânz, iar alţii au primit două pahare de şampanie gravate în cinstea aniversării sau o eşarfă de mătase cu sigla EMI. Doar puţini norocoşi au plecat cu toate cele trei obiecte.

Acest disc rămâne una dintre piesele de colecţie Queen şi unul dintre cele mai râvnite obiecte din patrimoniul rock din lume.

Înregistrările au continuat la studioul SuperBear din Nisa – tot din motive legate de taxe, căci maşinăria Queen trebuia să se descurce acum. Nu puteau risca să înregistreze un întreg album într-o singură ţară, de teamă să nu acumuleze taxe în alt teritoriu.

Freddie şi-a aniversat cei 32 de ani în splendida localitate Saint-Paul-de-Vence din sudul Franţei, unde Bill Wyman de la Rolling Stone avea o casă. Petrecerea dezlănţuită a culminat cu Freddie şi Straker cântând beţi la pian fragmente din arii de Gilbert şi Sullivan. Două zile mai târziu, trupa ridica un pahar în amintirea bateristului Keith Moon de la The Who, care luase o supradoză de clometiazol în apartamentul lui Harry Nilsson din Curzon Place, Mayfair – acelaşi apartament în care Cass Elliot, vedetă a trupei The Mamas and the Papas, suferise un atac de cord şi murise cu patru ani în urmă.

Următorul single Queen a fost *Fat-Bottomed Girls,* lansat pe single cu dublă faţă A împreună cu *Bicycle Race*, piesă inspirată din Turul Franţei, care a trecut prin Nisa când membrii trupei înregistrau acolo. Pentru a promova piesa, au închiriat stadionul Wimbledon din Londra şi au plătit şaizeci şi cinci de fete goale care să ia parte la o întrecere de ciclism. A urmat o înregistrare amuzantă. Bicicletele erau împrumutate de la Halfords, care a insistat ca formaţia să plătească înlocuirea celor 65 de şei de piele folosite. Piesa a atins poziţia 11 în topuri, dar nu fără controverse: fundul gol câştigător de pe copertă a fost considerat jignitor. Pe copiile ulterioare au fost desenaţi chiloţi negri cu talie joasă.

În octombrie erau din nou în turneu în Statele Unite. În noaptea de Halloween, în New Orleans, Queen a organizat ceva ce nu se poate descrie decât ca o orgie cu care să anunţe

lansarea următorului album, *Jazz*. Pe lista cu cei 400 de invitaţi figurau jurnalişti din toată America de Nord, America de Sud, Anglia şi Japonia. Sala de dans a unui hotel a fost transformată într-o mlaştină umedă, împânzită de vegetaţie luxuriantă, ticsită cu pitici şi travestiţi, înghiţitori de flăcări şi luptătoare în noroi, stripteuse şi şerpi, formaţii, dansatori voodoo, dansatori zulu, târfe, fani şi oameni care executau numere groteşti inimaginabile şi posibil ilegale, în faţa petrecăreţilor. Un fotomodel a sosit la petrecere pe o tavă cu ficat crud. Alţii se zvârcoleau în cuşti suspendate de tavan. Nebunia a ţinut prima pagină a ziarelor din jurul lumii şi a confirmat faptul că formaţia Queen dădea cele mai destrăbălate petreceri din lumea rockului.

Între timp, Tony Brainsby s-a întors. Fostul PR se ocupa din nou de publicitate pentru Queen şi era în elementul lui. Brainsby nu a irosit timpul şi a adunat laolaltă o gaşcă de scribi însetaţi de sânge, pe care i-a însoţit din Londra în Louisiana în acea noapte.

„Sălbatic”, a caracterizat el totul. „Ne-am dus de la aeroport la petrecere şi de la petrecere la aeroport fără să fi dormit. Am mai văzut petreceri la vremea mea, dar niciodată aşa ceva. Când a venit vremea să plece, unor jurnalişti le ieşiseră deja ochii din orbite. Freddie dădea autograf pe fesa unei stripteuse şi asta a fost una din cele mai cuminţi chestii la care am fost martor. Mi-a luat cam o lună să depăşesc momentul.”

Însă în presa americană au început să apară reacţiile negative. A fost dezaprobată includerea unui poster cu o cursă nud de ciclism în interiorul albumului. Posterul a fost aspru criticat şi interzis în anumite state, fiind considerat „pornografic”. De atunci, odată cu copiile albumului venea şi un formular care le permitea fanilor să trimită înapoi imaginea ofensatoare. Cei de la Queen s-au gândit că e amuzant şi au fost chiar şocaţi de numeroasele critici primite. Însă nu s-au lăsat descurajaţi şi au adus câteva fete pe bicicletă, claxonând pe scena Madison Square Garden în timpul piesei *Bicycle Race.*

În Anglia, albumul *Jazz* a intrat pe poziţia a doua şi a rămas în topuri douăzeci şi şapte de săptămâni. Acum trebuiau să rupă din nou gura târgului. Cu ce găselniţă puteau veni pentru

următorul album? Şi pentru următorul? Şi după aia? Se pare că trupa uitase cum să se relaxeze.

14

München

„Îmi place în München. Am stat acolo aşa de mult că, după o vreme, oamenii nici nu şi-au mai dat seamă că sunt prin preajmă. Am mulţi prieteni acolo şi ei ştiu cine sunt, dar mă tratează ca pe o fiinţă umană şi m-au acceptat aşa. Şi pentru mine e un bun mod de a mă relaxa. Nu vreau să fiu nevoit să mă izolez şi să mă ascund. Nu asta vreau. M-aş înfuria, aş lua-o razna... chiar mai repede.”

FREDDIE MERCURY

„Emana sexualitate şi nu-i era ruşine, ceea ce în sine era ca o gură de aer proaspăt. Puţini erau aşa pe atunci.”

CAROLYN COWAN, MACHIEUZA LUI FREDDIE

Roger, Brian şi John se aşezaseră la casele lor şi acum se străduiau să fie familişti şi taţi – cel puţin când nu erau pe drumuri. În New Orleans, Brian reuşise să se îndrăgostească de o tipă pe nume Peaches. John, care în general nu uita de jurămintele făcute, începuse să tragă la măsea. Roger era mereu sufletul oricărei petreceri, rareori fiind singur între miezul nopţii şi micul dejun. Însă Freddie îi eclipsa pe toţi, lăsând deoparte, ca niciodată, orice urmă de prudenţă. Pe când turneul lor străbătea Europa ca un uragan pentru un număr uriaş de 28 de concerte la începutul lui 1979, incluzând două prestaţii în premieră în fosta Iugoslavie, solistul lor se deda tuturor plăcerilor, de parcă venea sfârşitul lumii. Al doisprezecelea single Queen, *Don’t Stop Me Now,* a apărut în ianuarie, având parte de cronici entuziaste din partea presei de specialitate. Apoi s-au întors la Montreux ca să muncească la ce înregistraseră în timpul turneului pentru albumul dublu *Live Killers*. Simţindu-se mereu ca acasă pe malul lacului Geneva şi încântaţi să lucreze la Mountain Studios, trupa a profitat imediat de ocazie când contabilii lor le-au sugerat să cumpere studioul, ceea ce le-ar fi uşurat problema spinoasă cu taxele. David

Richards, inginer la Mountain, care avea să devină producător al formaţiei Queen, s-a alăturat echipei. Producătorul Dino De Laurentiis (*Barbarella, Death Wish, King Kong, Hannibal, Dragonul roşu*) le-a propus să compună şi să înregistreze o coloană sonoră pentru filmul SF *Flash Gordon*, bazat pe personajul omonim din benzile desenate, iar cei de la Queen erau încântaţi că au reuşit să îşi îndeplinească un vis comun.

Apoi s-au întors în Japonia pentru mai multe concerte urmate de haos şi venerare din partea fanilor, iar vara lui 1979 au petrecut-o la Musicland Studios din München, care acum nu mai există şi care erau cunoscute ca locul unde producătorul Giorgio Moroder a compus piese disco de succes. Queen înregistra tot în străinătate din cauza problemelor cu taxele şi avea să lucreze cu un producător nou, celebrul maestru german Reinhold Mack, care pusese bazele Musicland împreună cu Moroder. Marc Bolan, Deep Purple şi The Rolling Stones înregistraseră acolo. Pentru Mack, cei de la Queen nu erau nişte muzicieni cu care putea lucra uşor.

„Aveau regulile lor rigide, ca pensionarii”, îşi aminteşte Mack. „Sloganul lor era «aşa facem noi lucrurile»... Avantajul meu era că luam decizii rapide, spre deosebire de trupă. Încercam mereu lucruri noi pe când ceilalţi despicau firul în patru.”

Relaţia lui Mack cu Queen a fost „destul de relaxată” în opinia lui.

„Trupa venise dintr-un turneu în Japonia şi avea ceva timp la dispoziţie înainte să se întoarcă în Anglia... Erau locul şi momentul potrivite. Proiectul nu a demarat ca un album, deşi ulterior avea să devină *The Game*. Era o colecţie de sesiuni de una sau două săptămâni. Prima piesă la care am muncit a fost *Crazy Little Thing Called Love*. Freddie a luat o chitară acustică şi a zis: «Repede! Să o facem înainte să vină Brian.» Peste şase ore, piesa era gata. Soloul de chitară a fost înregistrat mai târziu. Brian încă mă urăşte că l-am obligat să folosească o chitară Telecaster. A fost lansat ca un single înainte de album şi a ajuns pe prima poziţie, ceea ce a sporit încrederea tuturor, iar relaţia lor profesională s-a ameliorat considerabil.”

În ceea ce priveşte partea de compoziţie, Mack îşi aminteşte că a fost un proces anevoios.

„Erau două tabere: Freddie şi Brian. Cu Fred era uşor. Gândeam la fel şi îi lua între cincisprezece şi douăzeci de minute să scoată ceva absolut sclipitor. Lui Brian îi venea o idee grozavă, însă se pierdea în detalii nesemnificative după primul val creator."

Mottoul Münchenului când Queen a poposit acolo încă era *Weltstadt mit Herz* – „un oraş cosmopolit cu suflet". (Din 2006 este *München mag Dich* – „München te place" – dar asta e altă poveste.) Sejurul lor va avea un efect profund şi distructiv asupra celor patru membri ai trupei, mai ales asupra lui Freddie, care a devenit rapid dependent de plăceri mai îndoielnice. Oricine altcineva care ar fi stat mai mult într-un centru cultural european important s-ar fi interesat de istoria bogată şi de arhitectura variată, bucurându-se de multele atracţii turistice. Oraşul înflorise cultural din secolul al XVIII-lea şi fusese un loc plin de culoare în timpul perioadei interbelice Weimar. Mozart, Wagner, Mahler şi Strauss, scriitorul Thomas Mann şi pictorul expresionist Kandinsky fuseseră cu toţii atraşi de acest oraş captivant, dar ploios.

Însă principala atracţie din München pentru Freddie era lumea gay efervescentă, concentrată într-o mică zonă centrală, cunoscută ca „Triunghiul Bermudelor". Enclava devenise un refugiu pentru homosexualii din orice ţară europeană, la fel cum Village în New York şi districtul Castro din San Francisco atrăseseră refugiaţi gay din toată America. În München atmosfera era relaxată şi lipsită de griji. Freddie se simţea liber să experimenteze fără să-i calce pragul tot felul de jurnalişti imbecili şi avizi care să scrie mereu despre el prin tabloide. Toată trupa era încântată că în München cluburile disco erau în mare vogă. Barurile gay erau peste tot şi erau ticsite cu trupuri şapte zile pe săptămână. Viaţa de noapte putea fi o experienţă sordidă, trăită într-un ritm infernal în cluburi întunecate şi zgomotoase ca Grădinile Ochsen, Sugar Shack, New York şi Frisco. Puţini luau în seamă comportamentul homosexual scandalos de la The Triangle, pentru că oamenii se distrau pe cinste – bărbaţi şi femei, heterosexuali şi gay. Cum avea să-şi amintească Mack mai târziu: „Lui Freddie îi plăcea la nebunie să fie înconjurat de oameni diferiţi. Nu-i plăcea doar lumea gay.

Era o persoană rezervată şi nu se comporta niciodată reprobabil în afara unui context. Nu făcea paradă de homosexualitate. Nu făcea niciodată scandal şi mereu se comporta ireproşabil când era înconjurat de oameni diferiţi. Atitudinea lui era de genul «toate la locul lor».”

Cum a explicat Brian mai târziu în *As It Began*, biografia oficială Queen: „München a avut un efect uriaş asupra vieţilor noastre. Pentru că am petrecut aşa mult timp acolo, a devenit aproape ca o altă casă şi un loc în care am trăit vieţi diferite. Era ceva diferit de viaţa în turneu, când aveam un contact intens cu un oraş câteva zile şi apoi plecam. În München am experimentat aceleaşi lucruri ca localnicii. Ne-am trezit că mergem în aceleaşi cluburi noapte de noapte. The Sugar Shack ne-a fascinat în mod special pe toţi. Era o discotecă rock cu o sonorizare excelentă şi faptul că unele discuri ale noastre nu sunau foarte bine acolo ne-a schimbat complet perspectiva asupra mixajelor şi a muzicii noastre. Privind în urmă, e probabil adevărat că nu am fost foarte eficienţi în München. Din cauza vieţii sociale începeam munca târziu, ne simţeam obosiţi şi, mai ales asupra mea şi poate a lui Freddie, distragerile emoţionale au exercitat o forţă distructivă.”

În ciuda promiscuităţii făţişe a lui Freddie în capitala Bavariei, Mack era de părere că atracţia sa pentru stilul de viaţă gay începea să pălească.

„Freddie mi-a zis de mai multe ori: «Poate că zilele astea renunţ la toată treaba asta gay.» La 24 sau 25 de ani se hotărâse că era gay, dar până atunci fusese considerat heterosexual. Cu el nimic nu era imposibil. Chiar sunt de părere că putea să nu mai fie gay pentru că iubea femeile. Am văzut cum se comporta în prezenţa lor, nu era genul de bărbat gay care nu le voia în viaţa sa. Era fix opusul.”

Freddie a început să treacă des pe acasă pe la Mack şi s-a apropiat de Ingrid, soţia lui. Cei doi l-au ales naş pentru unul dintre copiii lor. Mack a afirmat că Freddie nu era imun la confortul vieţii de familie şi chiar a insinuat că Freddie spusese printre rânduri că voia să-şi schimbe radical stilul de viaţă. Ar fi vrut să se însoare şi să aibă copii, în ciuda faptului că nu era nimeni atunci în viaţa lui.

„Pentru Freddie cel mai important era să aibă o familie şi o viaţă normală”, a insistat Mack. „Odată eram vai de capul meu, trebuia să plătesc o groază de taxe din urmă. Eram foarte deprimat şi am vorbit cu Freddie. Mi-a zis: «La dracu’, sunt doar bani! De ce să-ţi faci griji? Ai reuşit, ai tot ce ai nevoie – o familie minunată şi copii. Ai tot ce eu nu pot avea niciodată.» Mi-am dat seama că, atunci când era acasă la noi, observa tot, dar ţinea în el. Se uita la cum e viaţa de familie şi cum ar fi putut fi fericit.”

Dar anul următor, în New York, Freddie avea să-i spună lui Rick Sky: „Sunt foarte agitat din fire şi anxios, aşa că nu aş fi un bun familist. Sunt foarte emotiv şi trec uşor dintr-o extremă în alta. Şi deseori e distructiv atât pentru mine, cât şi pentru ceilalţi.”

Kashmira, sora lui, e de acord că Freddie n-ar fi fost un tată bun: „Nu, chiar deloc. Ştia să te răsfeţe, însă nu să fie strict.”

Mack a mai aflat în timpul petrecut în München că Freddie fusese teribil de singur când era copil.

„Într-o zi am auzit o discuţie între Freddie şi Felix, al doilea fiu al meu. Freddie îi spunea: «N-am avut nimic din toate astea. Când eram mic, am petrecut multă vreme departe de părinţi pentru că eram la o şcoală cu internat. Uneori îi vedeam foarte rar.» A vorbit destul de mult cu copiii mei despre copilăria lui. Freddie adora copiii. Imediat ce puteau să meargă, să vorbească şi să răspundă, se înţelegea de minune cu ei.”

Cât despre muzica făcută de Queen în München, Brian a fost primul care a recunoscut că Freddie a iniţiat schimbarea direcţiei.

„Am abordat-o dintr-un unghi diferit, în ideea că mai bine tăiam fără milă până ajungeam la un album coerent decât să ne lăsăm imaginaţia să ne ducă în zone diferite. Imboldul a venit în mare de la Freddie, care a zis că avea impresia că ne diversificaserăm aşa de mult că lumea nu mai ştia ce reprezentăm. Dacă albumul are o temă, atunci să primeze ritmul şi economia de mijloace – nu două note, dacă una e suficientă – ceea ce a fost greu pentru noi, fiindcă tindem să exagerăm când muncim… Intram pe un teren nou întrucât ne-am dus pentru prima oară într-un studio de înregistrări fără un

termen-limită, având doar intenţia de a imprima nişte piese pe măsură ce ieşeau... Asta avea să ne pună într-o situaţie total diferită", a explicat Brian. „E o cale de a ieşi din rutina de a compune un album, din rutina unui turneu în Anglia, în America etc. Am zis că ne prinde bine o schimbare şi vedem ce iese. După o vreme îţi inventezi tu distracţia."

Mack a continuat să laude tehnica din studio a lui Freddie, creativitatea sa spontană, angajamentul, entuziasmul, viteza şi dexteritatea cu care lucra. Doar atenţia limitată a lui Freddie îl încetinea, la fel ca şi în viaţa personală. Dacă ceva părea prea greu şi întortocheat, Freddie îşi pierdea brusc interesul. Cum îşi aminteşte Mack, nu se putea concentra pe un lucru mai mult de 90 de minute.

„Când asculţi *Killer Queen*, îţi dai seama că s-a aşezat la pian şi i-a ieşit. Sfârşitul e un pic nefinisat. Cred că era ceva tipic pentru Freddie. Îi plăcea să se ocupe de ceva nou şi diferit. M-am înţeles excepţional cu el. Mi-a plăcut că era un geniu. Chiar era în ceea ce priveşte percepţia muzicii şi faptul că vedea punctul focal al cântecului."

Împreună au adăugat o nouă dimensiune *sound*-ului Queen, care se potrivea cu vremurile de atunci şi a inspirat trupa să atingă noi culmi creative.

După ce a cântat la festivaluri nemţeşti în aer liber în august, Freddie s-a întors la Londra ca să participe la repetiţiile în vederea unui spectacol ce urma să fie susţină de Baletul Regal în folosul Societăţii Westminster pentru Copiii cu Deficienţe Mintale. Freddie fusese convins să participe de către un prieten apropiat, Wayne Eagling, pe atunci director la Baletul Regal. *Bohemian Rhapsody* şi *Crazy Little Thing Called Love* au fost coregrafiate, iar Freddie a contribuit cu vocea. În seara reprezentaţiei, la London Coliseum, a dansat aşa de bine, că a primit aplauze la scenă deschisă.

„Ştiam despre balet doar ce văzusem la televizor", i-a mărturisit Freddie lui John Blake, care pe atunci scria ştiri din lumea muzicii pop pentru *London Evening News. „*Dar mereu îmi plăcea ce vedeam. Apoi m-am împrietenit cu sir Joseph Lockwood de la EMI, şi el preşedinte al comitetului de guvernatori al Baletului Regal şi am început să-i întâlnesc pe

toţi aceşti oameni implicaţi în balet. Am devenit din ce în ce mai fascinat de ei. În cele din urmă l-am văzut pe Mihail Barîşnikov dansând şi am fost fermecat. Mai mult decât Nureiev, mai mult decât oricine. Chiar putea să zboare. Când l-am văzut pe scenă, eram atât de mişcat că mă simţeam ca un fan isteric."

Referindu-se la propria interpretare cu Baletul regal, a zis:

„M-au pus să exersez la bară, să întind picioarele... să fac într-o săptămână ce făceau ei în ani. A fost sinistru. După două zile eram în agonie. Dragă, mă dureau părţi ale corpului pe care nu ştiam că le am. Apoi, când a venit seara galei, m-au uimit momentele din culise. Când aveam intrările, trebuia să-mi croiesc drum printre Merle Parke şi Anthony Dowell şi să le spun: «Mă scuzaţi, acum intru eu!» A fost scandalos."

Freddie a dansat în timp ce cânta *Bohemian Rhapsody.*

„Da, dragă, am făcut un salt. Un salt minunat care i-a lăsat pe toţi mască şi apoi toţi m-au prins şi eu am continuat să cânt!"

Întrebat dacă ar fi vrut să se facă dansator profesionist, Freddie a răspuns: „Da, dar sunt mulţumit cu ce fac acum. Nu poţi să spui deodată la 32 de ani că vrei să te faci balerin."

Dansul a dus la zvonuri că ar fi un „mascul feroce", la care Freddie a râs în hohote.

„O, Doamne, dragă! Să creadă ce vor. Vezi tu, dacă aş zice că da sau că nu, ar fi plictisitor. Nimeni nu m-ar mai întreba. Prefer să-i las să mă întrebe. O, totul e atât de plictisitor! Dragă, viaţa privată e la latitudinea individului. De exemplu, dacă mă gândesc la cineva ca Elton, ce pot să spun? E mai axat pe presă, nu? Eu nu mă dau în vânt."

Freddie a glumit mai târziu despre reprezentaţia sa de la Baletul Regal cu David Wigg, prietenul său jurnalist: „E minunat să cânţi cu capul în jos. Tremuram de emoţii în culise. E mult mai greu când ieşi din zona de confort, dar îmi plac mereu provocările. Aş vrea să-i văd pe Mick Jagger sau pe Rod Stewart încercând una ca asta."

În stilul său ştrengăresc a mai adăugat că amintirea lui cea mai vie din toată seara e că l-a ciupit de fund celebra balerină Merle Park, născută în Rhodesia: „Femeia aia e scandaloasă!"

Incursiunea lui Freddie în lumea poantelor şi a plieurilor avea să-i aducă un prieten pe viaţă.

15

Phoebe

„Sunt o persoană schimbătoare, aşa că nu e uşor să fii într-o relaţie cu mine. Dragilor, sunt cea mai drăguţă persoană pe care ai putea s-o întâlneşti, dar e greu de trăit cu mine. Nu cred că ar putea să mă suporte cineva şi cred că uneori depun prea mult efort. Într-un fel sunt lacom, vreau ca totul să fie cum hotărăsc eu, dar nu aşa suntem toţi? Să ştiţi că sunt o persoană foarte iubitoare şi dau foarte mult. Cer mult, dar şi ofer mult în schimb.”

FREDDIE MERCURY

„Am fost bucătarul principal al lui Freddie şi omul bun la toate, chelnerul, majordomul, secretara, omul de serviciu... şi sfătuitor. Am călătorit în toată lumea cu el, am fost cu el când totul era roz, dar l-am ajutat să treacă şi peste perioadele întunecate din viaţă. Am fost garda lui de corp la nevoie şi, spre sfârşit, i-am fost şi infirmier.”

PETER *PHOEBE* FREESTONE

În culise la Royal Opera House, în timpul pregătirilor pentru debutul său în balet, Freddie l-a cunoscut pe Peter Freestone, garderobier şi costumier. La prima vedere era indispensabil: rebotezat rapid „Phoebe”, Peter va deveni asistentul personal al lui Freddie. A rămas prietenul său devotat până la moartea lui Freddie.

„Freddie a venit la Operă ca să probeze costumele pe care avea să le poarte la Gala Baletului Regal de la Coliseum”, mi-a povestit Peter. Peter are o fire prietenoasă, un caracter ieşit din comun, nimic nu e un deranj prea mare pentru el, aşa că nu e greu să ne dăm seama de ce Freddie l-a plăcut imediat.

„Freddie era extrem de drăguţ şi de politicos în prima zi când l-am întâlnit”, îşi aminteşte Peter. „Mai târziu urma să aflu că era mereu manierat dacă nu îl supărau oamenii, caz în care se dezlănţuia. Era copleşit de Operă. Nu se afla într-o zonă pe care s-o cunoască bine. Era un bastion al establishmentului, iar Freddie era total opusul. Gala a fost strălucitoare. A fost minunat felul în care Freddie a fost purtat pe scenă de dansatori.

A cântat *Crazy Little Thing Called Love* şi *Bohemian Rhapsody*. A intrat pe scenă îmbrăcat în piele pentru prima piesă, apoi s-a

dus în spatele dansatorilor şi a reapărut îmbrăcat în întregime în paiete. A fost prima oară când am văzut cum e Freddie ca artist. Până atunci auzisem vag de Queen şi îi văzusem o dată pe Freddie şi pe Mary bând ceai în Rainbow Room la Biba în 1973. Avea părul lung şi o haină din blană de vulpe. Era el negreşit."

„Îmi amintesc că simpla lui prezenţă era un spectacol", a adăugat Peter mai târziu.

La petrecerea de la Legends de după eveniment, Peter a dat nas în nas cu Freddie şi cu Paul Prenter, managerul lui, şi a stat la discuţii cu ei.

„Trei săptămâni mai târziu, Paul l-a sunat pe şeful meu şi l-a întrebat dacă ştie pe cineva interesat de un contract pe şase săptămâni ca să se ocupe de garderoba Queen pentru turneu. După ce văzusem reprezentaţia pe scenă, voiam să iau parte la entuziasmul ăla. *Frumoasa din pădurea adormită* şi *Lacul lebedelor* le văzusem de o mie de ori... Acum voiam să văd mai mult din acea persoană fascinantă. Să văd mai mult rock. Nu aveam cum să ştiu în ce mă băgam. Mă gândeam doar că nu putea fi mai solicitant să mă ocup de garderobă pentru patru persoane decât ce făcusem la Baletul Regal."

Peter, care îşi dăduse demisia din postul permanent „cu potenţial" ca să accepte contractul pe termen scurt cu Queen, s-a trezit fără slujbă. A fost constrâns să accepte un loc de muncă temporar de operator telefonic la British Telecom „până când Queen pleca din nou în turneu şi eram invitat din nou. Apoi primeam un avans când formaţia nu era în turneu. Când erau acasă, mai făceam câte una alta pe la birou. După turneul american, Paul şi Freddie au decis să mă ocup doar de Freddie. Urma să mă îngrijesc de garderoba tuturor pentru turneu, însă în rest singura mea grijă era el".

Cei doi şi-au dat seama în curând că amândoi fuseseră la şcoli cu internat în India, la mii de kilometri de casă şi despărţiţi de părinţi. S-a creat o legătură, iar Freddie a început să lase garda jos. Unul dintre primele lucruri care l-au frapat pe Freestone a fost cât de mult ura Freddie confruntările.

„Nu a fost niciodată grosolan", susţine Peter. „Dacă izbucnea o ceartă, părea că se retrage şi îi lasă pe alţii să se implice, în timp ce el stătea deoparte şi observa. Mai arunca o vorbă. E

adevărat că s-a ciondănit foarte mult cu Mary, însă pentru că avea aşteptări foarte mari de la oameni şi, dacă ei nu se ridicau la nivelul cerut, se supăra. Aşa că îţi învăţai lecţia. Dacă se întâmpla ceva o dată, îţi spunea şi te asigurai că n-o să mai faci chestia aia. Dar Mary a perseverat. Odată ce-i intra ceva în cap, pur şi simplu făcea cum credea ea că e mai bine. Însă, dacă nu corespundea planurilor lui Freddie, ieşea un scandal monstru."

Peter ştia instinctiv cum să nu iasă în evidenţă şi să-şi ţină părerile pentru el. Simţea şi când era cazul să depăşească anumite limite profesionale cu Freddie şi când nu. Lumea nebunească a trupei Queen era un tărâm străin, iar Peter păşea cu atenţie. De câteva ori s-a simţit copleşit de privilegiul şi excesele pe care trupa le lua de bune.

„Cu fiecare nou turneu, trebuiau să aibă mai multe lumini, sunet mai puternic, o scenă mai elaborată", explică Peter. „Tot ce făceau trebuia să fie nemaivăzut, nemaiîntâlnit. Era cel mai tare spectacol. Şi doar datorită acestui lucru era captivant. Cu câţiva ani în urmă l-am văzut pe Michael Jackson în concert pe Wembley două zile la rând. Totul era la fel a doua zi ca în prima. Queen erau complet diferiţi. Nu ştiai ce vei primi exact. Cu siguranţă aveau şi cele mai scumpe şedinţe în studioul de înregistrări, unde li se cerea o avere pe oră. Nimeni n-ar face asta acum."

Atât de armonioasă era relaţia lor, atât de discret şi uşor era să ai un asistent în jur, încât Peter a primit rapid responsabilităţi legate de toate nevoile personale ale lui Freddie.

„Îi făceam şi bagajele", mărturiseşte Peter. „Mă asiguram că o maşină îl lua de oriunde. Mă asiguram că are bani, carduri, paşapoarte, bilete – de fapt banii, cardurile şi biletele erau la mine. Eu eram cel care îl urca în avion. De multe ori mă simţeam de parcă aveam grijă de un copil. Eram mereu cu el, lângă el, în scaunul de alături, ori de câte ori zburam. Când eram în Los Angeles, unde am stat cât timp a înregistrat, erau şi alţii în jur, ceea ce a mai luat un pic din greutatea de pe umerii mei. Dar în New York eram doar eu cu Freddie. Cel mai uşor mod prin care pot descrie relaţia este că exista o limită: angajator şi prieten. Linia de demarcaţie nu rămânea mereu aceeaşi. La scurtă vreme mi-am dat seama exact unde era, în

funcţie de ce se întâmpla. Dacă avea nevoie de un angajat care să facă una sau alta pentru el sau dacă avea nevoie de un prieten pe care să se sprijine. Aşa trebuia să fie. Ştia că putea ţipa la mine, lucru pe care-l făcea des ca să scape de frustrări. Amândoi ştiam de ce şi era în regulă. Motivul nu avea să mai fie pomenit niciodată, iar Freddie nu purta pică nimănui. Se descărca şi asta era."

Cu siguranţă că era extenuant să se afle mereu la cheremul unui stăpân exigent. Oare Freestone se simţea ca un servitor? El neagă.

„Nu cred – şi mi se pare groaznic să recunosc – pentru că Freddie nu-mi poruncea «fă una, fă alta» cum o făceam eu cu servitorii pe care i-am avut în India. A fost incredibil de drăguţ cu mine în majoritatea timpului. Deşi îmi plătea salariul, niciunul din cei care lucram pentru el nu a plătit vreodată pentru ceva. Nu se aştepta să plătească cineva o masă sau să-i ia de băut. Dacă îi luam o băutură, era foarte fericit, dar nu se aştepta. Dacă se ducea la un bar însoţit de zece oameni, el plătea nota. Dar nu avea niciodată banii la el, ci noi îi ţineam. Era ca un rege. Dar nu, nu m-am simţit niciodată penibil."

Privind în urmă, Peter e de părere că a fost „una dintre cele mai norocoase etape ale vieţii" cât a lucrat pentru Freddie şi Queen.

„Practic am trăit viaţa lui Freddie fără responsabilitatea de a depune eforturi ca să o am. Nu a trebuit să compun muzica sau să dau ochii cu presa. Dar am avut şansa să zbor cu un avion Concorde de nenumărate ori, am stat în cele mai luxoase apartamente din cele mai bune hoteluri din lume, am făcut cumpărături pentru el la cele mai prestigioase case de licitaţii cu cecurile lui semnate în alb. Am trăit şi am cheltuit la nivelul lui. Cum să mă simt ca un sclav?"

Prietenia intensă de care s-au bucurat cei doi până la moartea lui Freddie s-a bazat pe respect şi încredere reciprocă.

„Freddie nu se încredea uşor în oameni", spune Peter. „Ori avea încredere în cineva la scurt timp după ce-l cunoştea, ori nu avea deloc. Faptul că m-a acceptat în cercul lui a cimentat prietenia noastră şi totul s-a întâmplat în primul an. Am avut doar un singur scandal monstru prin 1989" – când Peter şi-a dat

seama că Freddie îl bănuia că vorbise despre boala lui în afara Garden Lodge, ceea ce Peter nu făcuse.

„Dar nu a durat mult. I-am spus că m-am săturat şi că voiam să plec. «Te rog, nu o face», mi-a zis. «Te vreau aici. Am nevoie de tine.» Doar atât aveam nevoie să aud. Am uitat totul imediat şi am rămas până la sfârşit.

Noi cei din grupul restrâns eram practic familia lui. Făceam totul pentru el. Aş fi făcut orice pentru el – şi nu doar pentru că mă plătea. Am făcut totul pentru că îl respectam enorm. Freddie era acolo sus pe un piedestal, pentru mine. Dar nu am făcut-o pentru că îl idolatrizam, ci pentru că eram suficient de norocos să-i fiu prieten. N-aş fi putut să o fac pentru altcineva."

Freddie se bucura deja de o viaţă atât de plină de excese dinainte să vină Peter, încât mulţi s-au întrebat cum a reuşit să o facă fără să atragă atenţia presei. „Destul de uşor", e de părere Peter. Era pur şi simplu o chestiune de discreţie. Există câţiva membri din frăţia rock care s-ar duce şi la o deschidere de plic", susţine el. „Dacă nu se întâmplă nimic, pun ei ceva la cale doar ca să rămână în atenţia publicului. Freddie depunea eforturi să *nu* apară în presă. Făcea ceea ce i se cerea, dar nu se ducea la petrecerile din showbiz sau la premiere. Mergea rar la spectacolele altor artişti. Era o persoană retrasă. Muzica era munca lui. Studioul era biroul. Când nu era la birou, nu voia să muncească."

În ciuda nesăbuinţei, Peter a insistat că nu s-a temut niciodată pentru Freddie, în ciuda stilului de viaţă pe care îl alesese.

„Făcea parte din vremurile alea", explică el dând din umeri. „Era începutul anilor '80. Orice era permis."

În octombrie 1979 Freddie era binedispus din alt motiv. Al paisprezecelea single Queen, *Crazy Little Thing Called Love* alături de *We Will Rock You* al lui Brian a rezonat excelent în rândul presei muzicale şi a ajuns pe poziţia a doua în topurile din Anglia. Imaginea boemă a lui Freddie părea să se fi evaporat, căci acum îi luase locul „pielea". Pe scenă purta pantaloni negri sau roşii cu o pălărie macho, parte a unei imagini mai dure şi agresive, deşi de scurtă durată. Apoi imaginea se va îmblânzi şi va evolua în ultimul look de pe scenă: maiou simplu şi blugi. Freddie controla situaţia şi aborda

o atitudine sfidătoare. Imaginea era potrivită pentru un nou deceniu.

„De acum înainte, nu mai merge să mă îmbrac fistichiu pe scenă”, a declarat Freddie. „O să promovez muzica îmbrăcându-mă mai normal. Lumea s-a schimbat. Oamenii vor ceva mai direct.”

Cariera lungă a celor de la Queen începea să îşi pună amprenta asupra lor. Trupa se simţea agitată şi epuizată. Relaţiile dintre membri s-au mai răcit pe măsură ce le-a mai scăzut entuziasmul şi energia. Am observat acest lucru de-a lungul anilor cu formaţii de acelaşi nivel cu Queen; vine o vreme când trupa nu mai e totul, când pur şi simplu nu mai sunt atât de implicaţi. Brian, Freddie, Roger şi John se maturizau. Erau adulţi acum, cu iubite, copii, case, personal, un profil public la nivel mondial, angajamente solo, muncă de caritate, fiecare dintre ei fiind o mică industrie, cu nenumărate responsabilităţi obositoare. Queen nu mai putea fi exact ca la început: o trupă cu tipi tineri extraordinar de talentaţi şi ambiţioşi, însă fără nicio grijă pe lume, având o suită de femei după ei şi dând petreceri cu fast prin lume, făcând numai ce le poftea inima. Personalităţile şi înclinaţiile lor îi făceau să aibă şi alte priorităţi. Roger se simţea în largul lui să facă pe starul rock, despre el curgând la fel de multă cerneală ca şi despre solist – mai ales datorită vieţii private foarte active. Brian a fost întâi reticent cu faima, însă s-a mai împăcat cu succesul după ce s-a îndrăgostit de Anita Dobson, a doua soţie, o actriţă care înţelegea lumea spectacolului. John era profund implicat într-o lume casnică şi banală căreia Freddie îi întorsese spatele şi de care se simţea probabil străin.

Cred că atitudinea lui a avut la bază un sentiment de vină. John părea mulţumit ca stâlp al familiei, lucru pentru care părinţii lui Freddie ar fi dat orice. Le amintea tuturor ce nu avea Freddie.

Era surprinzător, dar, dintre cei patru membri, Freddie era cel care căuta cel mai puţin faima. El se vedea întâi muzician şi interpret, abia pe urmă star rock. Pentru el conta să finiseze discurile până când erau perfecte, să reuşească o interpretare

strălucită noapte de noapte şi să fie mereu cel mai bun – atât pentru fani, cât şi pentru el.

„Era perfecţionist”, admite Peter Freestone. „Petrecea ore întregi asigurându-se că nu exista un mod mai bun de a construi cântecul, că nu exista altă melodie care să exprime mai bine sentimentul pe care voia să-l transmită. Întâi de toate, muzica era pentru *el*... El îşi căuta propria perfecţiune, nu pe a celorlalţi.”

Freddie nu era interesat de petrecerile „potrivite” sau de premierele „importante”. Nu se străduia să fie băgat în seamă. Nu curta alte vedete să-i fie prietene, le lăsa pe ele să vină la el. Dacă aveau ceva în comun de care să se bucure, le lăsa să intre. Nu îl interesa să fie „văzut”. Vedetele de doi bani de azi sunt obsedate de păstrarea unui „profil public” şi doresc să-şi asigure un titlu de primă pagină care să-ţi ia ochii, ceea ce pentru Freddie era în cel mai bun caz plictisitor, iar în cel mai rău o îndeletnicire de prost-gust şi fără sens.

„Trebuie să ai nervi de oţel ca să trăieşti în ritmul ăla”, a remarcat el. „Când ai succes, devine greu, pentru că atunci înveţi lucrurile din spatele industriei. Vezi cine sunt răii. Înainte nu ştii nimic. Trebuie să fii foarte puternic şi să-i cerni. E ca şi cum te-ai afla într-o maşinuţă electrică în parcul de distracţii: trebuie să te asiguri că nu eşti lovit prea des. Oricine are succes se va arde o dată sau de două ori. Nu există o ascensiune uşoară până în vârf”, a adăugat el ambiguu.

Succesul global al unei trupe rock produce invariabil o separare de fanii care i-au urcat pe culmi. Conştienţi de asta şi speriaţi de un efect advers inevitabil, Queen a ales să evite stadioanele uriaşe în turneul următor în favoarea unor săli de concerte mai intime, care nu se ridicau deloc la standardele unei superformaţii şi a echipamentului cu care venea. În cadrul „Turneului Nebun”, numit aşa din cauza caracterului impropriu al unor săli de concerte şi promovat de Harvey Goldsmith, trupa a cântat în Dublin – primul lor concert în Irlanda – Birmingham, Manchester, Glasgow şi Liverpool, unde Freddie a purtat o genunchieră roşie şi una albastră, pentru a-i bucura pe fanii echipelor de fotbal Everton şi Liverpool. Au cântat şi în Brighton, precum şi în spaţii mici ca Lyceum Balroom şi The Rainbow. Cei

de la Queen, care au abordat acest turneu cu entuziasm, au putut spune prima dată după multă vreme că s-au simţit bine. Îşi aduceau aminte cât de fantastice erau concertele în zilele bune de dinainte, când banii şi faima erau doar un vis.

După concertul de la Brighton, Freddie i-a mărturisit unui prieten că îi plăcea „câte o orgie din când în când”.

„Cu o noapte înainte eram în Brighton, iar echipa de turneu a dat o petrecere”, a povestit el. „Unul dintre lucrurile la care se pricepe Queen e să dea nişte petreceri de pomină. Era plin de femei perverse şi toată lumea s-a alăturat distracţiei. Nu dau nume, dar distribuţia era bine aleasă, iar în jur zburau tot felul de obiecte de recuzită. A fost minunat!”

Însă Freddie nu a mărturisit că a petrecut o noapte pasională în braţele lui Tony Bastin, un curier tânăr de la DHL, care avea să devină prima relaţie gay pe termen lung a lui Freddie, dar nu şi un antidot pentru promiscuitatea lui. Aventura lor tumultuoasă a durat doi ani, deşi niciunul nu-şi făcea iluzii că îşi găsise sufletul pereche.

„Freddie nu era deloc genul lui Tony”, s-a plâns mai târziu Peter, referindu-se la faptul că Bastin cel blond, zâmbitor şi cu o înfăţişare comună nu era nici el ceea ce căuta Freddie.

„Lui Freddie îi plăceau bărbaţii rotofei şi chipeşi, care să fie ca o coală albă de hârtie pe care să-şi lase el amprenta”, explică Peter. „Lui Freddie îi plăcea stabilitatea unui partener permanent care să constituie o bază sigură de unde el putea continua să zburde.”

Iubiţii lui Freddie nu erau sofisticaţi.

„Deşi era şi el un băiat de la ţară, ceea ce ura să recunoască, avea un aer sofisticat care se răsfrângea mereu asupra iubiţilor, crescându-le aşteptările.”

Bastin s-a mutat parţial în apartamentul din Stafford Terrace, şi-a adus şi pisica, pe Oscar, şi l-a însoţit pe Freddie în mai multe locuri când trupa era plecată în turneu. A prins rapid gustul vieţii în lux, lucru pentru care nu putea fi învinovăţit, căci Freddie îl răsfăţa cu bilete la casa întâi şi cu cadouri scumpe. Nu că Bastin părea să aprecieze ceva. În cele din urmă, Freddie şi-a dat seama că Tony îl foloseşte. Ba mai rău, aflase că Tony

umbla prin oraş cu un tânăr blond şi slab. A fost prima dintr-un lung şir de infidelităţi.

„Adeseori a fost dezamăgit cumplit în relaţii şi a devenit extrem de prudent când se implica emoţional”, dezvăluie David Wigg. „Odată ce primeau brăţara Cartier sau maşina... înţelegi tu. «Prietenii» ăştia ai lui nu erau prea isteţi. Se întâmplă des cu genul ăsta de oameni. Anturajul e foarte arogant, uneori chiar mai mult decât starul în jurul căruia orbitează. Încep să creadă că şi ei pot reuşi, uitând că nu au niciun strop de talent şi au ajuns acolo doar datorită celui care îi plăteşte.”

Astfel e logic de ce Freddie a dezvoltat o pasiune pentru sexul fără obligaţii cu parteneri multiplii, preferând să se implice emoţional în privinţa prietenilor în care avea încredere.

Într-un târziu, Freddie l-a chemat pe Bastin tocmai în Statele Unite, a rupt relaţia şi l-a urcat din nou în avion, instruindu-l să îşi ia toate lucrurile din apartament, dar să lase pisica.

Queen a întâmpinat Anul Nou şi un nou deceniu cu al cincisprezecelea lor single, *Save Me*, care a intrat pe poziţia 11 în topurile din Anglia. *Crazy Little Thing Called Love*, care suna în stilul lui Elvis, a sedus restul lumii, aducându-le prima poziţie în Statele Unite şi Australia, Noua Zeelandă, Mexic, Canada şi Olanda. Trupa s-a retras în München să lucreze la noul album şi la coloana sonoră pentru *Flash Gordon*.

În Londra, la începutul anilor 1980, Mary Austin îi găsise în cele din urmă lui Freddie casa visurilor sale. Când i-a trimis detaliile despre Garden Lodge în Logan Palace, W8, o stradă mică şi liniştită într-o zonă rezidenţială din districtul regal Kensington şi Chelsea, aproape de îndrăgita Kensington High Street, Freddie s-a îndrăgostit pe loc de ea.

Zidurile înalte din cărămidă roşie cu grilaje deasupra asigurau o intimitate aproape totală, căci din stradă se vedea doar acoperişul înalt al clădirii cu frontoane în stil edwardian, cu două etaje şi opt dormitoare. În mod ciudat pentru acest cartier, casa era aşezată în mijlocul unei grădini şi îngrijite. Intrarea se făcea pe o uşă verde-închis din lemn care ulterior va fi decorată cu graffiti de fani din toată lumea.

Casa îi aparţinuse unui membru al familie de bancheri Hoare, o glumiţă care nu i-a scăpat lui Freddie, care a rebotezat-o

„Whore House”[31]. Preţul cerut era de peste 500 000 de lire. Freddie a oferit netulburat bani gheaţă. Cum pe atunci era împărţită în două reşedinţe separate, a fost renovată şi transformată ulterior pentru a redeveni o singură reşedinţă impunătoare. Vor trece ani buni înainte ca Freddie să poată spune că are un „cămin”. Însă nimic nu-l oprea să se laude cu ea.

„Am văzut casa, m-am îndrăgostit de ea şi în jumătate de oră era a mea”, i-a zis fostei jurnaliste pop Nina Miskow. „E într-o stare groaznică acum, cu toate schimbările pe care le fac. De abia după un an o să mă pot muta. O numesc casa mea de la ţară din oraş. E foarte retrasă, are un teren uriaş, fix în inima Londrei. O dată pe lună mă simt inspirat şi mă duc acolo cu arhitectul. «De ce nu dărâmăm zidul ăsta?» întreb. Toţi mormăie, iar arhitectul e la pământ. M-am adus ieri acolo beat după un prânz bun. Sus e un loc minunat pentru dormitor – o să fac un apartament regal. Printre aburii beţiei am zis inspirat: «Ar fi drăguţ un acoperiş de sticlă deasupra dormitorului.» Arhitectul a tresărit, dar s-a întors într-un suflet la creionul şi planşa lui. N-am văzut încă schiţele, dar vor fi gata curând.”

Rick Sky a aflat de casă dintr-un interviu acordat *Daily Star*.

„Îmi place să cheltuiesc, să cheltuiesc, să cheltuiesc”, se lăuda Freddie. „Am cumpărat o casă nouă recent. Îmi place să cumpăr antichităţi de la Sotheby’s şi Christie’s. Uneori mă duc la bijutierul Cartier şi cumpăr tot magazinul. Fac la fel ca o femeie care îşi cumpără o pălărie pentru a-şi ridica moralul. Uneori mă satur şi vreau doar să mă pierd în bani. Dau iama şi cheltui şi iar cheltui. Apoi mă întorc acasă şi mă gândesc: «Doamne, ce am cumpărat?» Dar nu e niciodată o risipă. Mă bucură enorm să fac cadouri altora.”

Freddie i-a mărturisit lui Ray Coleman de la *Daily Mirror*: „Nu-mi place viaţa prea uşoară. Dacă cheltui foarte mult, trebuie să şi câştig. Aşa mă forţez. Beau mult, fumez mult, mă bucur de vinurile mele şi de mâncarea bună. Şi n-o să mai mănânc niciodată hamburgeri.”

---

[31] Bordelul (n. tr.).

Obsesia cu casa, ca majoritatea preocupărilor sale, era un alt fel de a alunga plictiseala.

„E cea mai mare boală din toată lumea”, a recunoscut Freddie.

„Uneori mă gândesc că viaţa trebuie să însemne mai mult decât să faci rapid înconjurul lumii ca un nebun şi să te plictiseşti. Dar nu pot sta locului prea mult. Am energia asta care mă agită.

Te obişnuieşti cu anumite lucruri. Îţi cresc standardele şi aşteptările. Dacă ştii că ai nevoie mereu de distracţii, trebuie să te asiguri că le ai. Când le spun oamenilor ce mai fac, sunt uimiţi. Dar atâta ştiu. Aşa mă distrez eu. De aia nu pot să stau şi să citesc o carte. Pot citi toate cărţile din lume când totul s-a terminat şi am picioarele bandajate. Poate sunt doar lacom, dar sunt artist. E în mine... sunt doar muncitor, dragă. Daţi-mi o scenă. Dar într-un fel aţi creat un monstru, nu-i aşa? Şi voi trebuie să trăiţi cu asta pe conştiinţă.”

Play the Game, al şaisprezecelea single Queen, a apărut pe 30 mai 1980. Admiratoarele au fost indignate de imaginea de dur afişată în videoclip de Freddie, care avea acum o mustaţă scurtă. Multe au trimis la birourile Queen sticluţe cu ojă. În ciuda protestelor, piesa a atins poziţia 14.

Vara lui 1980 a mai adus un turneu american care includea de data aceasta 46 de concerte la care se vânduseră toate biletele. Al nouălea album Queen, *The Game*, a fost lansat în Anglia. Criticat aspru de presa de specialitate, a atins prima poziţie în clasamente. În Vancouver, fanii care de obicei aruncau cu chiloţi şi flori în idolul lor, acum azvârleau aparate de ras şi lame. Mustaţa a rămas. Piesa *Another One Bites the Dust,* compusă de John Deacon, pentru care basistul a cântat la majoritatea instrumentelor – bass, pian, chitară solo şi ritmică, fără sintetizator, cu Roger adăugând ulterior tobe, iar Brian chitară şi armonii – a fost lansată în august. A urcat pe prima poziţiei în US Billboard Hot 100, unde a rămas încă cinci săptămâni. A fost pe locul 1 şi în Argentina, Guatemala, Mexic şi Spania şi a atins poziţia 7 în Anglia. Se pare că piesa e cel mai bine vândut single Queen, cu vânzări de peste şapte milioane de copii. John a zis

că a fost inspirat pentru linia de bas de cântecul *Good Times* al formaţiei disco Chic.

„Freddie cânta până îi sângera gâtul”, a declarat Brian pentru revista *Mojo*. „Era atât de implicat. Voia să facă din cântecul ăla ceva special.”

The Game a fost primul album care a devenit Numărul 1 în America, întrecând toate aşteptările. Au pus punct celui mai lung turneu din carieră cu patru nopţi *sold out* la Madison Square Garden din New York, întristaţi de moartea bateristului John Bonham de la Led Zeppelin. La doar 32 de ani, Bonham s-a înecat cu propria vomă după ce băuse patruzeci de pahare cu vodcă într-o zi. Moartea lui din septembrie a mai spulberat o trupă preferată a celor de la Queen.

În turneul din 1980 Freddie şi-a întâlnit vikingul personal. Thor Arnold, infirmier zdravăn pe timp de zi şi client frecvent al localurile gay din Manhattan pe timp de noapte, locuia lângă Greewich Village şi l-a agăţat pe Freddie într-unul dintre cluburile locale. Deşi aventura a fost scurtă, aveau să rămână prieteni apropiaţi până la sfârşit. Motivul principal pentru care prietenia lor a rezistat era că Thor nu voia nimic de la prietenul lui celebru. Dacă decidea brusc să zboare în alt oraş şi să-l surprindă pe Freddie la muncă, Thor îşi cumpăra bilet singur şi se suia în avion. Freddie găsea gestul adorabil şi l-a iubit pe Thor pentru asta. Prin el, Freddie a întâlnit alţi trei prieteni apropiaţi din Manhattan: Joe Scardilli, John Murphy şi Lee Nolan. Cei patru au devenit curând cunoscuţi ca „Fiicele din New York” ale lui Freddie şi se distrau pe cinste ori de câte ori Freddie era în oraş.

Membrii Queen nu au avut timp să se relaxeze în scurta vacanţă din octombrie. Asta dacă îşi mai aminteau *cum* să se relaxeze. Cu al zecelea album, coloana sonoră pentru *Flash Gordon* neterminată încă, al optsprezecelea single, *Flash*, era gata de lansare. Mai trebuiau să se pregătească pentru un alt turneu european, în care trei nopţi urmau să concerteze pe Wembley Arena.

Moartea lui John Lennon i-a distras de la toate astea. Când Lennon a fost împuşcat în faţa casei sale din New York în decembrie, vedetele au fost nevoite să-şi accepte

vulnerabilitatea. Mai erau şi alţii de teapa lui Mark Chapman în libertate; de pildă, John Hinckley Jnr, care era obsedat de actriţa Jodie Foster şi care va încerca să-l asasineze pe preşedintele american Ronald Reagan în 1981. Queen nu acordase niciodată prea multă atenţie pazei. Lucrurile trebuiau să se schimbe.

Ca omagiu adus lui Lennon la concertul de pe Wembley Arena, Queen a cântat *Imagine*, hitul lui din 1971. Nu contează că Freddie a uitat versurile şi că Brian a greşit acordurile. Refrenul a fost înghiţit de mulţimea de fani care plângeau şocaţi şi distruşi.

Premiile au venit în val. Două nominalizări la Grammy pentru „Cel mai bine produs album” (*The Game*) şi „Cea mai bună interpretare rock a unui duet sau trupă cu solist” pentru *Another One Bites the Dust* (au pierdut în faţa lui Bob Seger). *Crazy Little Thing Called Love* şi *Another One Bites the Dust* au figurat pe lista celor mai bine vândute cinci piese din 1980, ultima vânzând peste trei milioane şi jumătate de copii. Pe când anul se sfârşea şi Queen îşi plănuia concertele de Anul Nou în Japonia, au făcut „inventarul”. Vânduseră peste 45 de milioane de albume şi 25 de milioane de single-uri în toată lumea. Intraseră în *Cartea recordurilor* în calitate de cei mai bine plătiţi directori de companie. Mai mare, mai bine, ceva ce nu s-a mai făcut niciodată până acum. Încotro puteau să se mai îndrepte nişte staruri rock?

16

America de Sud

„Iniţial ne-am dus în America de Sud pentru că am fost invitaţi. Voiau patru tipi echilibraţi care să cânte o muzică plăcută. La sfârşitul călătoriei voiam să cumpăr întregul continent şi să devin preşedintele lui. Ne gândiserăm de multă vreme să facem un mare turneu sud-american. Dar la drum nu porneşte doar trupa, ci şi un număr uriaş de oameni şi ne costă o avere să mergem în turneu. Dar în cele din urmă

am zis: «La naiba cu banii, dragilor, să ne şi bucurăm de viaţă un pic!»„

FREDDIE MERCURY

„Oamenii din industria noastră vor cu disperare să fie iubiţi. Cu toţii suntem nişte lăudăroşi nesiguri pe noi. Facem ca totul să arate fabulos, distrăm oamenii cum putem noi mai bine. Ne prefacem că ştim ce facem. Dar de fapt în sufletul nostru înotăm ca nişte raţe drogate.”

FRANCIS ROSSI

Cucerind cinci din şase continente posibile (în Antarctica fiind un număr neglijabil de fani rock), doar America de Sud rămânea un teritoriu neexplorat. Ani buni circulaseră zvonuri false potrivit cărora cel mai bine vândută şi mai idolatrizată trupă în Argentina şi în Brazilia avea de gând să întreprindă un turneu. O mână de artişti se aventuraseră înainte în sud, printre care Earth, Wind & Fire şi Peter Frampton, dar niciodată la nivelul la care se gândea Queen. Dacă se putea face potrivit standardelor lor riguroase, pe cele mai bune stadioane de fotbal din aceste ţări, atunci spectacolul era pregătit. Mulţumită faptului că fotbalul era văzut ca o religie în America de Sud, existau locaţii potrivite cu duiumul. Cupa Mondială era cel mai vizionat eveniment sportiv din lume, iar Queen era cea mai bună trupă rock de pe planetă. Era anul 1981, iar Freddie avea 35 de ani.

Mulţi argentinieni în poziţii-cheie aveau şansa de a face averi de pe urma turneului Queen. José Rota a fost numit organizator principal. Alfredo Capalbo, om de afaceri influent, a fost de acord ca anumite concerte să se ţină la Vélez Sarsfield, Buenos Aires, stadionul municipal din Mar del Plata şi la stadionul de atletism din Rosario. Trupa a fost încântată de aceste stadioane demne de Cupa Mondială şi a considerat locaţiile potrivite.

Până la urmă, cum mi-a spus Brian: „La Queen vine mulţimea ca la un meci, însă nu ţine cu o echipă anume.”

Înainte de a pleca în aşa-numitul lor turneu „South America Bites the Dust”, Freddie a zburat la New York cu Peter Freestone pentru a finaliza achiziţia apartamentului. A fost o uşurare pentru portofelul lui: apartamentele de hotel care costau 1 000 de dolari pe noapte erau o extravaganţă chiar şi pentru Freddie, care stătea câte trei luni. Apartamentul

maiestuos de la etajul 43 oferea vederi panoramice la nord şi sud.

„Îmi amintesc cât de mult s-a entuziasmat Freddie când s-au sărbătorit 100 de ani de la inaugurarea Brooklyn Bridge”, îşi aminteşte Peter Freestone.

„Ne uitam simultan de la balconul lui şi la televizor. Apartamentul îi aparţinuse unui senator sau congresmen pe nume Gray. Freddie îl cumpărase de la văduva lui. Întregul apartament era decorat în tonuri de gri: patru dormitoare, cinci băi şi un birou, toate acoperite cu un material gri de genul celui folosit la costumele bărbăteşti. Pereţii din sufragerie erau tapisaţi cu satin argintiu. Deşi una dintre marile pasiuni ale lui Freddie era să modifice sau să redecoreze proprietăţile pe care le cumpăra, a lăsat apartamentul exact aşa cum era.”

Pe când Freddie se ocupa de reşedinţa de pe Coasta de Est, patruzeci de tone de echipamente, lumini şi instalaţii de sunet erau transportate pe vapor din Statele Unite până la Rio de Janeiro pentru a fi instalate înainte de concertele istorice ale trupei Queen. Alte douăzeci de tone au fost transportate cu o aeronavă DC8 pe cel mai lung traseu de zbor, de la Tokio la Buenos Aires.

Când trupa a aterizat în Buenos Aires pe o căldură sufocantă de 26 ˚C pe 24 februarie 1981, a înţeles pentru prima dată ce înseamnă să fii întâmpinat ca un „erou”. Nu erau străini de adularea fanilor – mai ales în Tokio. Dar nici măcar japonezii nu se puteau ridica la acest nivel. De când a fost anunţat turneul lor susţinut de guvern, presa scrisese încontinuu despre Queen. Cu câteva zile înainte să sosească, fanii au început să vină în capitală cu zecile de mii. În ziua respectivă, parcă veniseră toţi odată la aeroport. Acolo mai erau şi delegaţia prezidenţială şi o escortă a poliţiei. Festivităţile din acea zi au fost transmise non-stop la televiziunea naţională. Chiar şi Freddie a rămas fără cuvinte.

„Când am intrat în aeroport, nu ne venea să credem ce auzim. Opriseră toate anunţurile legate de zboruri şi puseseră muzica noastră”, a declarat el.

Jurnalista argentiniană Marcela Delorenzi, pe atunci un fan în vârstă de 15 ani, l-a descris drept „cel mai mare eveniment rock din ţara noastră”.

„A dus la o revoluţie incredibilă pe întregul teritoriu”, afirmă ea. „În presa scrisă, la radio şi la televizor, 24 de ore pe zi cu o lună înainte să vină ei, oamenii nu vorbeau decât despre Queen. Înainte de turneu, propriii noştri artişti rock au fost forţaţi să-şi schimbe imaginea şi să aibă o cu totul altă abordare. Toate echipamentele, sunetul, luminile, fiecare aspect al concertelor trebuia îmbunătăţit şi dus la alt nivel. Dintr-odată, tot ce fusese considerat acceptabil părea penibil în comparaţie cu Queen. Pentru Argentina a fost versiunea rock a perioadei dinainte de Hristos. De atunci, totul a fost „Înainte de Queen” şi „După Queen”. Efectul lor asupra Americii de Sud e a fost profund. Un număr impresionant de oameni din Chile, Uruguay, Paraguay şi Bolivia au trecut graniţa ca să vadă concertele din Argentina. Datele din Buenos Aires mi-au rămas întipărite în memorie: 28 februarie, 1 martie şi 9 martie.”

Marcela a mărturisit cu lacrimi în ochi că întâlnirea cu idolul ei, Freddie Mercury, i-a schimbat viaţa.

„Stătea la hotelul Sheraton în Buenos Aires”, îşi aminteşte ea. „Eram acolo cu o mulţime de fani Queen, aşteptând trupa. Trebuiau să meargă la o conferinţă de presă pe stadion. O mulţime de oameni aştepta afară să-l vadă pe Freddie, ţipând şi scandând de parcă era sfârşitul lumii.

Eu eram îmbrăcată din cap până în picioare în albastru-pal.

Şi, când s-au deschis uşile liftului în holul hotelului, am fost tare mirată să văd că Freddie era şi el îmbrăcat din cap până în picioare cu aceeaşi culoare. Era înconjurat de gărzi de corp, dar am simţit o dorinţă incredibilă de a străpunge cordonul de oameni ca să-l iau în braţe. M-am strecurat până la el şi chiar l-am luat în braţe. I-am dat o scrisoare în care îi spuneam că vreau să-l întâlnesc pe «Frederick Bulsara» – nu Mercury – şi îi dădeam adresa şi numărul meu de telefon, deşi nu mă aşteptam să mă sune vreodată, desigur. Am folosit numele lui iniţial pentru că mereu mi s-a părut că Freddie avea două părţi: cea bună şi cea rea, alb şi negru. Freddie Bulsara era cel bun,

partea albă. Abia peste ani buni aveam să aflu că nu mă înşelasem prea mult.

Apoi una dintre gărzile de corp m-a lovit şi m-a împins. Nu pot să-i condamn că erau îngrijoraţi să nu-l rănească cineva pe Freddie, dar evident că eu nu voiam să-i fac rău. Voiam doar să-l ating. Cred că milioane de oameni din întreaga lume simţeau la fel ca mine. Apoi trupa a ieşit din hotel şi s-a urcat în maşină. Doar Brian a rămas în urmă să dea autografe. În final au trebuit să-l urce şi pe el pe bancheta din spate a maşinii (un vehicul blindat, păzit cu mitraliere). Pe când se îndepărtau, l-am văzut pe Freddie cum deschide şi începe să citească scrisoarea mea şi am fost foarte fericită."

Era aceeaşi argentiniană care la cinci ani după moartea lui Freddie mi-a adus la Londra o copie după certificatul lui de naştere.

Pe stadionul Vélez Sarsfield din Buenos Aires, fanii stăteau la coadă de la opt dimineaţa pentru cele trei concerte la care se vânduseră toate biletele – deşi, din cauza căldurii insuportabile, concertele nu aveau să înceapă decât după zece seara. Marcela s-a dus la două concerte în Buenos Aires şi şi-a privit idolii urcând pe scenă flancaţi de gărzi de corp.

„Argentina nu mai văzuse aşa ceva. La început ceva ce semăna cu un OZN a aterizat pe scenă, cu lumini uimitoare, cu fum – era ca un număr de magie. Tuturor li se făcuse pielea de găină. Oamenii plângeau. Terenul era acoperit cu iarbă artificială, iar paza era extrem de strictă, poliţiştii mişunând peste tot pentru că aveam pe atunci un guvern militar şi sever de extremă dreaptă, condus de generalul Viola. Generalul a zis că vrea să-i întâlnească pe cei de la Queen şi le-a trimis o invitaţie ca să-i facă o vizită. S-au dus toţi în afară de Roger, care a obiectat că se află în Argentina să cânte pentru oameni, nu pentru guvern.

Declaraţia a încins spiritele. Pe atunci ţara se afla sub dictatura militară a lui Roberto Eduardo Viola Redondo. Acesta avea să fie îndepărtat de la putere în decembrie, printr-o lovitură de stat organizată de comandatul suprem al armatei, generalul Leopoldo Galtieri, şi încarcerat mai târziu pentru presupuse încălcări ale dreptului omului. Galtieri va conduce

ostilităţile în timpul conflictului dintre Anglia şi Argentina legat de insulele Falkland, în 1982. Când au apărut probleme, toată muzica Queen a fost interzisă la posturile de radio.

„În doi ani de la prima vizită a trupei Queen, am avut democraţie pentru prima dată după aproape 15 ani”, a remarcat Marcela. „Ceva asemănător a avut loc şi în Brazilia. Queen s-a dus şi în Sun City, în Africa de Sud, în 1984, într-o vizită foarte controversată. În câţiva ani, apartheidul a căzut şi oamenii s-au bucurat de democraţie. Şi la scurtă vreme după ce au avut concerte în Ungaria în 1986, vechiul regim a fost înlocuit, ungurii bucurându-se de un nou viitor democratic. Cu siguranţă au fost coincidenţe, însă e uimitor că, oriunde mergea, Queen parcă aducea libertate şi pace pentru popoare. Parcă era trupa libertăţii.”

Freddie era la apogeu, arăta puternic, bronzat, în formă. Avea un nou look pentru concerte: blugi strâmţi, maiou alb şi o eşarfă trecută prin găicile de la curea. Mustaţa tunsă frumos era groasă ca să-i ascundă dinţii proeminenţi. A fost identitatea pe care o va păstra tot restul carierei sale de interpret care, deşi nu ştia atunci, avea să mai dureze doar cinci ani.

Freddie urca pe scenă în fiecare noapte plin de energie. Strigătele mulţimii erau asurzitoare, dar Freddie le înfrunta direct.

„Nu numai că vrăjea publicul, dar avea efect şi asupra lui”, îşi aminteşte David Wigg.

Freddie îşi dirija fanii şi le spunea entuziast „Da!”, „Super” şi „OK!” Îi lăuda: *Cantan muy bien* – „Cântaţi foarte bine!” Un anumit cântec i-a lăsat pe toţi cu gura căscată: *Love of My Life*, pe care Freddie îl scrisese pentru Mary Austin. O înregistrare live a acelei balade minunate, lansată ca single în America de Sud în 1979, rămăsese pe prima poziţie în Argentina şi Brazilia timp de un an. Fanii ştiau cântecul pe de rost. Engleza lor era perfectă până la ultimul cuvânt. Mulţimea de oameni s-a transformat brusc într-o mare de flăcări mişcătoare când mii de persoane şi-au scos brichetele. Freddie a mai stârnit mulţimea când s-a aşezat la pian pentru a prezenta altă piesă familiară: „E cunoscută uneori ca «Bo Rap».”

Trupa a cântat în stil propriu, părăsind scena pe negativul secvenţelor de cor. Nici măcar pentru fanii din America de Sud, acea parte a melodiei nu putea fi cântată live.

Unul dintre multele interviuri pe care Freddie le-a acordat în Buenos Aires a fost pentru *Pelo* (Păr), echivalentul argentinian de foarte mare succes al revistei *Rolling Stone*. Întrebat de ce părea distant faţă de restul trupei, Freddie a zis: „Când Queen cântă şi înregistrează împreună, oamenii ne văd ca pe un grup bine sudat. Dar Queen este o trupă, nu o familie. Fiecare dintre noi face ce vrea."

De fapt, turneul s-a remarcat, ca şi evenimentele viitoare, printr-o prăpastie între Freddie, tovarăşii săi şi managementul trupei – Peter Freestone, Joe Fanelli, Jim Beach, Paul Prenter şi Peter Morgan, iubitul lui de atunci aflat în vizită (toţi „pederaşti", cu excepţia lui Beach) – de o parte, şi restul trupei şi echipei („hetero"), de cealaltă parte. În afara scenei, cele două grupuri duceau vieţi separate, fiind ţinute laolaltă în cadrul turneului de Gerry Stickells, care se ocupa de echipa din turneu şi de pe scenă.

Freddie avea ca de obicei probleme în viaţa personală. Morgan, fost culturist celebru cu un titlu de Mister Anglia, cunoscut pentru că jucase într-unul dintre primele clipuri homoerotice, avea de ceva vreme o relaţie intermitentă cu Freddie şi a venit la Buenos Aires să fie alături de iubitul său. Dar, pe parcursul şejurului, Morgan l-a înşelat pe Freddie cu un bărbat mult mai tânăr, lucru pe care Freddie l-a descoperit întâmplător când i-a văzut pe cei doi plimbându-se pe stradă. Înşelat din nou, Freddie nu putea să fie învinovăţit că şi-a pierdut încrederea în dragoste. S-a despărţit de Morgan şi s-a concentrat momentan pe ce avea de făcut.

Nu că experienţa l-ar fi învăţat ceva. Următorul iubit dezastruos avea să fie un american, Bill Reid, un homosexual îndesat din New Jersey pe care l-a întâlnit într-o noapte într-un bar din Manhattan. Relaţia se va dovedi a fi una din cele mai tumultuoase. Anturajul lui Freddie îşi aminteşte bătăile, sticlele sparte şi comportamentul ruşinos din timpul „epocii Bill Reid". Potrivit lui Peter Freestone, Reid era motivul pentru care Freddie se săturase de New York, retrăgându-se de acolo şi

mulţumindu-se probabil cu „opţiunea mai sigură” a unui „tip diferit după fiecare spectacol”.

„Au fost multe momente intense din punct de vedere emoţional”, îşi aminteşte Freestone. „Parcă Freddie avea nevoie de aceste pasiuni dezlănţuite ca să îşi elibereze elanul creativ. Fie punea punct relaţiilor din cauza presiunii mari la muncă, fie, dimpotrivă, provoca certuri dramatice când avea nevoie de un stimulent.”

Se părea că doza de creativitate îi creştea în urma unui conflict emoţional.

În Buenos Aires, plin de furia şi suferinţa pricinuite de Peter Morgan, Freddie a început să se dedice interpretării aşa cum rar o făcuse până atunci.

Ce aşteptări avea de la turneu?

„Ştiam multe despre Argentina, dar nu mi-am închipuit niciodată că suntem aşa de cunoscuţi aici”, a mărturisit el. Sunt uimit de reacţia oamenilor... am vrut de multă vreme să facem un turneu de proporţii în America de Sud. Ne tot gândeam de ceva timp. Dar în ultimele şase luni am muncit din greu, chiar fără oprire. Queen nu e doar trupa, ci presupune un număr uriaş de oameni. Şi costă foarte mult ca să plecăm în turneu.”

Cât despre preţul celebrităţii şi al problemelor cu presa, lui Freddie nu-i mai păsa: „M-au deranjat multă vreme”, a zis el dând din umeri. „Dar, din câte vedeţi, nu mai e cazul.”

Într-un alt interviu pentru revista *Radiolanda 2000,* care nu mai există, şi-a declarat dragostea pentru poporul argentinian: „M-am obişnuit cu un alt gen de reacţie şi comportament din partea publicului. Dar argentinienii sunt incredibili şi vreau să mă întorc acolo. Trebuie să recunosc că-mi place la nebunie când oamenii mă consideră un idol. Chiar vreau să fiu o legendă, dar trebuie să înţelegi că munca noastră e un efort comun. Queen nu e doar Freddie Mercury, e trupa. Trebuie doar să-ţi aminteşti *Seven Seas of Rhye, Killer Queen, You’re My Best Friend, Somebody to Love* (preferata lui Freddie şi a mamei lui), *Bohemian Rhapsody* – care a fost de altfel cea mai reuşită din toată cariera mea. Totul s-a întâmplat datorită trupei Queen, nu lui Freddie. Cred că cea mai bună dovadă a respectului nostru pentru public e munca noastră.”

Pentru a evita răpirile sau orice act terorist, paza în timpul turneului a fost cea mai strictă de până atunci. Fiecare membru al trupei avea o gardă de corp şi un traducător, pe lângă echipa de securitate engleză care călătorea cu formaţia. Freddie se amuza punându-şi garda de corp să scrie autografe în numele lui când fanii îi lăsau mormane de lucruri pe care să le semneze. Îşi înfuria paznicii apăsând pe toate butoanele liftului în acelaşi timp, iar uşile se deschideau la fiecare etaj. Freddie, despre care se spunea că e „ca un copil mic pus pe şotii", făcea flotări pe covorul din hol sau se lua la întrecere cu gărzile de corp pe coridoarele hotelului dacă avea de aşteptat, ceea ce se întâmpla des.

A început să-i bată pe toţi la cap că ţigările îţi distrug sănătatea. Astfel că le-a interzis tuturor şoferilor să mai fumeze. Evident că ei presupuneau că Freddie se referă la sănătatea *lui*. Închipuiţi-vă ce miraţi erau când intra în limuzină şi îşi aprindea o ţigară mentolată. „E bine pentru sănătatea *lor*, nu a mea!", spunea el, amuzat de propria glumă.

Într-o noapte sufocantă, Freddie a cerut să ia cina la un restaurant argentinian exclusivist, Los Años Locos („Anii nebuni"). Cu aşa o vedetă cunoscută într-un loc atât de vizibil, gărzile lui de corp erau în alertă – mai ales când le-a rugat să îl lase să se ducă singur la toaletă (în loc de obişnuitul „pi-pi") şi să aştepte să fie condus. Cum masa lui era la etajul al doilea, iar toaleta bărbaţilor, în apropiere, bodyguarzii s-au relaxat. Nu li se părea nefiresc să se ducă singur la toaletă. Cu siguranţă aveau să observe dacă cineva se furişa în toaletă cât timp Freddie era înăuntru. Dar, după aproape 20 de minute, Freddie tot nu ieşise. Gărzile de corp s-au gândit că s-a întâmplat ceva şi au intrat repede în toaletă.

„Am găsit doi bărbaţi şi două femei care băteau la una dintre uşile despărţitoare, care părea închisă de dinăuntru", a raportat una dintre gărzi. „Singurul lucru pe care îl puteam deduce era că Freddie se află acolo. Oamenii ăştia îl terorizau şi ţipau la el să deschidă uşa, *trebuiau* să-l vadă, *trebuiau* să aibă un autograf. Freddie nu răspundea şi mi-am dat seama că se încuiase înăuntru. Mă temeam că a păţit ceva. Am urlat la oameni să iasă. Când lucrurile s-au mai calmat şi Freddie şi-a

dat seama că eram noi, a deschis uşa. Părea îngrozit. «Ai avut dreptate», mi-a zis el alb la faţă. «Nici la baie nu mai pot să merg singur, nu-i aşa?»

Cu o noapte înainte de ultimul concert Queen pe Vélez Sarsfield, trupa a fost invitată la o petrecere *asado* (grătar) la *quinta* (reşedinţa de weekend) a lui Señor Petraca, preşedintele stadionului. Conacul imens era superb, iar trupei i-a plăcut foarte mult. Totul a decurs bine până a apărut presa. Dispoziţia lui Freddie s-a schimbat. Nu pentru că ar fi avut o problemă cu prezenţa jurnaliştilor. Şi eu eram jurnalistă când l-am întâlnit şi era mereu o gazdă binevoitoare şi relaxată. Însă îl exasperau pur şi simplu întrebările lipsite de imaginaţie ale reporterilor străini.

„Îmi pun mereu aceleaşi întrebări stupide de zece ani”, se plângea el.

Freddie era într-o dispoziţie răutăcioasă când l-au abordat doi jurnalişti locali, unul lucra la revista *Pelo,* şi niciunul nu vorbea engleza. Fără ştirea acestora, Freddie şi traducătorul lui puseseră la cale un plan. Cel din urmă traducea întrebările pentru Freddie, Freddie debita prostii, iar interpretul îi spunea jurnalistului orice îi trecea prin cap. Când interpretul a obţinut o copie a revistei, s-au amuzat să vadă că toate răspunsurile erau pure invenţii – toate cu excepţia unuia referitor la Diego Maradona.

Argentina era campioană la fotbal de când câştigase trofeul la ea acasă în 1978. Fotbalul era sfânt. Maradona era un zeu, iar Queen îl admira de mult. Într-o scrisoare adresată mie, Brian l-a descris astfel: „Omul e mânat de dorinţa de a atinge excelenţa.”

Freddie l-a cunoscut pe Maradona la o petrecere în Castelar, pe lângă Buenos Aires, şi l-a invitat pe scenă în timpul ultimului concert Queen în Buenos Aires. Maradona a acceptat cu dragă inimă.

„Freddie nu ştiuse cine e, căci nu se dădea în vânt după fotbal”, a râs Peter Freestone. „Poate îi plăceau coapsele fotbaliştilor. Ale rugbiştilor erau şi mai bune!”

Însă Freddie era amuzat de tânăra vedetă a fotbalului. Într-un fel, se recunoştea pe sine în el: aveau aceeaşi statură modestă şi sete nepotolită de succes. Maradona a apărut în aplauzele

entuziaste ale publicului, şi-a scos tricoul cu numărul 10 şi l-a îmbrăcat pe al lui Freddie cu „Flash”. Apoi a prezentat *Another One Bites the Dust* şi s-a retras, pe când Queen interpreta una din cele mai iubite piese rock din Argentina din toate timpurile.

Poate că jurnalistul de la *Pelo* nu era atât de prost când l-a intervievat pe Freddie la *asado*. A clasificat drept „pură demagogie” schimbul de tricouri făcut de Freddie cu cel mai mare idol sportiv al ţării. Freddie, enervat de insinuare, a spus că sugestia era „ridicolă”. Fusese un gest prietenesc, nimic mai mult.

„Dacă publicului i se pare OK să fac un asemenea gest şi îl apreciază pentru ceea ce e, nu-mi pasă nici cât negru sub unghie ce crede presa”, a replicat el. „O să fac ce-mi place, indiferent dacă presa cataloghează acest lucru «demagogic» sau greşit.”

Experienţa din America de Sud nu a fost plină numai de surprize plăcute. Urmărit şi hărţuit de presă şi de fani, care îl înconjurau imediat, Freddie petrecea mai mult timp fugind de mulţimile scăpate de sub control decât ar fi vrut. Recunoscut oriunde mergea, găsea linişte doar în spatele uşilor închise ale camerei de hotel. Dormea mai mult decât de obicei şi rareori părăsea camera înainte de ora 14. Uneori cerea să fie dus cu maşina prin oraş, însă cel mai mult îi plăcea să mănânce şi să facă cumpărături în timpul liber. Anturajul său depunea eforturi imense să facă o rezervare la alt restaurant în fiecare seară, deşi Freddie nu mânca mare lucru când ajungea acolo. Măcar cumpărăturile erau fructuoase. Odată a cumpărat 25 de perechi de şosete, 10 tricouri identice şi 20 perechi de pantaloni care să se asorteze. Gărzile lui de corp se întrebau de ce cumpăra atât de multe. Erau mirate când le spunea că, atunci când era adolescent, nu a avut niciodată şansa să poarte exact ce vrea. Aşa se revanşa faţă de propria persoană.

„Uneori avea o purtare copilăroasă, ca atunci când a vizitat Grădina Japoneză din Buenos Aires”, a povestit unul dintre bodyguarzi. „Grădina avea un bazin cu peşti, poteci şi podeţe. Lui Freddie i s-a părut încântătoare. Spunea că voia să facă o grădină similară în Londra. La un moment dat, s-a căţărat în vârful unei cascade ca să facă o poză. Paznicul japonez l-a văzut

şi i-a cerut să coboare. A trebuit să-i explic cine e Freddie şi să-l conving să-l lase să facă poze. Freddie s-a dat jos numai după ce a terminat, a hrănit peştii Koi şi a lăsat două autografe în cartea de oaspeţi.”

Bucuria celor de la Queen că făceau un turneu istoric în Argentina s-a risipit la aflarea veştilor că ambiţia de a cânta pe cel mai cunoscut stadion din Rio le fusese distrusă de birocraţie. Celebrul Maracana˜ avea o capacitate de 180 000 de locuri, fiind cel mai mare la acea vreme. Problemele de ordin tehnic, juridic şi politic întâmpinate de promoterii Queen în Brazilia nu puteau fi deloc subestimate. Guvernatorul din Rio de Janeiro a refuzat să îi lase să cânte pe stadion, susţinând că acesta poate fi folosit doar pentru evenimente importante sportive, religioase şi culturale. Papa fusese pe stadion cu un an înainte. Şi Frank Sinatra. Însă trupa Queen a fost refuzată categoric, ceea ce i-a nedumerit.

Însă spectacolul trebuia să continue. S-au mulţumit cu stadionul Morumbi din São Paulo aflat mai la sud, unde au cântat pentru 131 000 de oameni. A fost cel mai mare număr de plătitori de bilet pentru o singură trupă din lume. În a doua noapte, au venit 120 000 ca să asiste la magie, struniţi de poliţia călare şi cu ofiţeri în civil înarmaţi care se plimbau prin mulţime. Într-un oraş în care puţini vorbeau engleza, să vezi peste 100 000 de fani cum cântă „Love of My Life”, imnul Queen pentru America de Sud, era deosebit de emoţionant. În două nopţi, 251 000 de oameni i-au văzut live pe cei de la Queen. Era un public mai numeros decât visează unii artişti în întreaga lor carieră.

Succesul fără egal al trupei Queen în America de Sud a fost cea mai măreaţă realizare a lui Jim Beach, fostul avocat devenit impresar muzical, acum cunoscut trupei sub numele de „Miami”. Îşi petrecuse cinci luni convingând autorităţile din ambele ţări că vor beneficia de pe urma aventurii inovatoare a trupei Queen şi s-a simţit răzbunat.

„În şapte concerte, Queen a fost văzută de peste jumătate de milion de oameni care nu erau deloc la curent cu concertele rock”, a zis Beach în Brazilia. „Costurile apariţiei lor acolo sunt atât de mari încât profitul trupei este chiar mic. Dar promovarea

e minunată. În ultima săptămână petrecută în Argentina, fiecare dintre cele zece albume Queen a intrat în topuri pe primele zece poziţii. Înainte să venim, toţi spuneau că nicio formaţie nu poate să aibă succes în America de Sud, dar noi am dovedit că se poate.”

„Nu aveam idee cum vor reacţiona”, a adăugat Brian. „În Europa şi America ştim la ce să ne aşteptăm. Dar pentru fanii de aici a fost un fenomen complet nou. În Argentina, unde sunt mai sofisticaţi, ştiau cam la ce să se aştepte, dar pentru fanii brazilieni totul a fost complet nou. Unul din cele mai emoţionante momente din viaţa mea a fost când m-am uitat şi am văzut că ne aşteaptă 130 000 de oameni.”

Criticii au început să le pună beţe în roate. Nu cumva Queen avea obligaţia morală de a nu concerta în ţări oprimate, cu un climat politic instabil, ca Argentina? Nu cumva susţineau în principiu acele regimuri pe care lumea le dezaproba? Jim Beach a fost de neînduplecat: „Dacă am adopta această atitudine, atunci ar fi foarte puţine ţări în lume, cu excepţia Europei de Vest şi a Americii de Nord, în care am mai putea concerta.”

Freddie a tăcut mâlc, căci învăţase pe pielea lui că era preferabilă o tăcere demnă în faţa criticilor.

„Nu mai vorbeşte pentru că s-a cam săturat ca el şi Queen să fie prezentaţi într-o lumină falsă”, a comentat Brian. „Cred că oricine îl cunoaşte pe Freddie ar fi mirat. Nu e chiar primadona la care te aştepţi. Desigur, e optimist ca noi toţi. În cele din urmă, munceşte enorm şi pune în scenă un spectacol memorabil.”

Oare unde avea să-i ducă pe cei din Queen spiritul lor neobosit?

17

Barbara

„Barbara Valentin m-a fascinat mereu pentru că are nişte ţâţe pe cinste! Barbara şi cu mine avem o legătură mai puternică decât am

avut cu un iubit în ultimii şase ani. Pot să vorbesc cu ea şi să fiu eu însumi, ceea ce se întâmplă foarte rar.”

FREDDIE MERCURY

„A fost o perioadă nebună, mai bună şi mai rea decât îşi poate imagina cineva.”

BARBARA VALENTIN

Cum albumul *Greatest Hits* al celor de la Queen a fost amânat până la sfârşitul anului, aprilie 1981 a fost luna lui Roger. *Fun in Space*, primul lui album solo, fusese înregistrat la Montreux cu un an înainte şi era gata. Roger a recunoscut că procesul i se păruse obositor, fiind obişnuit cu prezenţa şi susţinerea celor trei muzicieni cu care lucrase non-stop timp de zece ani. Dar acum o separare era inevitabilă după un deceniu intens şi extenuant.

„Erau anumite lucruri pe care voiam să le fac şi care nu intrau în formatul Queen. Parcă îţi purifici organismul. Până nu o faci, nu te simţi împlinit”, a declarat el.

Ceilalţi membri Queen aveau să procedeze la fel la timpul lor.

După naşterea fiicei sale Louisa în mai, Brian s-a întâlnit cu Freddie, Roger, John şi Mack în Montreux pentru a lucra la *Hot Space.* În iulie, liniştitul Montreux se pregătea pentru furnicarul de oameni care venea la festivalul anual de jazz organizat de Claude Nobs.

„Locuiam mai sus de Montreux când Queen a cumpărat studiourile Mountain”, povesteşte Rick Wakeman, care se dusese acolo în 1976 să înregistreze *Going for the One,* albumul celor de la Yes, alăturându-se din nou trupei. Acolo a întâlnit-o pe Danielle Corminboeuf, asistentă la Mountain, pentru care a părăsit-o pe soţia lui, Ros.

„Elveţia e o ţară foarte austeră, dar lumea te acceptă. Localnicii erau încântaţi că cei de la Queen deţineau studiourile. Nimeni nu dădea o ceapă degerată pe ce făceai în spatele uşilor închise. Nici presa din Elveţia. Aşadar, era un loc minunat în care muzicienii rock să trăiască şi să muncească.

Pe strada principală era un bar, White Horse, căruia îi spuneam Blanc Gigi (încă e pe Grand Rue nr. 28). Acolo se strângeau toţi cei care lucrau la Mountain. Dacă se suprapuneau nişte trupe sau dacă veneau cei de la Queen,

ajungeam până la urmă la Blanc Gigi. Îmi petreceam timpul acolo cu Roger şi cu Brian, Freddie apărea des cu câte un tânăr francez, dar nu-mi păsa. Nu era homosexual declarat, desigur, dar nimeni nu spunea nimic. Erau vremuri diferite. Celor de la Queen le plăcea Montreux tare mult. Era avantajos financiar să aibă propriul studio de înregistrări. În plus, puteau să plece şi să rămână după bunul plac.

Pe atunci trupele erau tare leneşe. Costa mii de dolari o zi la studio. Însă unul era la schi, altul în pat beat din seara precedentă. Jon (Anderson) şi cu mine ne duceam, compuneam un pic, plecam la bar şi apoi terminam pe la şapte seara. Rar stătea cineva o zi întreagă la muncă. Ceea ce ar fi trebuit să dureze cinci sau şase săptămâni se întindea pe cinci sau şase luni. Studiourile făceau o avere. Acum nu ai putea înregistra aşa. Cu tehnologia din zilele noastre, poţi să faci un album în dormitorul tău.

David Bowie a fost vecinul meu timp de mulţi ani. Într-o noapte, David a intrat în bar, a luat cina cu băieţii de la Queen şi s-a întors cu ei la studio. Apoi lucrurile au devenit istorie."

David Richards, inginer la Mountain Studios, care lucra la albumul celor de la Yes, fusese asistentul producătorului Tony Visconti pentru albumul *Heroes* din 1977 al lui David Bowie din Berlin. La Mountain, Bowie se ocupa împreună cu Richards de înregistrarea piesei *Cat People (Putting Out the Fire)*. S-a întors la studiouri când a plecat din bar şi i-a găsit pe cei de la Queen în toiul înregistrărilor.

„O noapte foarte lungă", a comentat Brian.

„Cântam piesele altora doar de amuzament", a spus Roger. „Într-un târziu David a zis: «Ce prostie! De ce nu scriem una nouă?»„

Rezultatul a fost coproducţia *Under Pressure*, intitulată iniţial *People On Streets*.

„Dragilor, totul a avut loc din pură întâmplare", a explicat Freddie mai târziu. „Am început să lucrăm la ceva şi s-a întâmplat spontan şi rapid. Cu toţii am fost foarte încântaţi de rezultat. Poate a fost un lucru cu totul neaşteptat, dar ca grup suntem cu toţii de părere că trebuie să facem lucruri neobişnuite la care oamenii nu se aşteaptă. Nu vrem să intrăm

într-o monotonie sau să ne plafonăm ca trupă şi există astfel de riscuri când oamenii cântă împreună de multă vreme, cum e cazul nostru. Există pericolul de a te culca pe lauri şi de a te relaxa."

Cu David a fost „o reală plăcere să lucrez", a zis Freddie. „E un talent remarcabil. Când l-am văzut în versiunea pentru scenă a *Omului Elefant* pe Broadway, interpretarea lui m-a făcut să mă gândesc serios la actorie. E ceva ce poate voi face în viitor, dar acum mă interesează alte proiecte de realizat cu Queen. Nu vrem să rămânem pe loc niciodată. Mai sunt multe perspective de explorat."

Brian îşi aminteşte diferit înregistrarea: „A fost foarte greu pentru că erau deja patru tipi precoce şi David, suficient de precoce cât pentru noi toţi. Emoţiile atinseseră cote foarte înalte... Nu am prea reuşit să fac ce voiam. Dar David avea o viziune adevărată şi a preluat controlul asupra cântecului din punctul de vedere al versurilor."

Două săptămâni mai târziu, Freddie, Roger, Bowie şi Mack s-au reîntâlnit la celebrul studio Power Station din New York pentru a remixa piesa, dar Brian se retrăsese din proiect.

Power Station, un studio folosit de artişti ca Tony Bennett, Aerosmith şi Duran Duran mai târziu, fusese iniţial o centrală electrică pe West 53rd Street transformată în studio de înregistrări de către Tony Bongiovi. Locul avea o acustică impresionantă. Când Bongiovi l-a ajutat pe vărul său de gradul doi să intre în industria muzicală oferindu-i un loc de muncă la studio şi acoperindu-i costurile cu casetele demo şi lecţiile de canto, le-a oferit lui Freddie şi lui Bowie un băiat bun la toate care într-o zi va fi la fel de celebru ca ei. Jon, tânărul văr al lui Bongiovi, şi-a schimbat mai târziu numele de familie în Bon Jovi şi a format o trupă cu acelaşi nume. Verii se vor certa, iar Power Station va deveni Avatar, dar legenda a rezistat.

Under Pressure s-a dovedit una din cele mai dificile înregistrări la care au lucrat. Consola de mixare s-a prăbuşit, Bowie a vrut să refacă piesa de la zero şi s-a ajuns într-un punct mort. La un moment dat Bowie a refuzat difuzarea piesei, dar s-a răzgândit mai târziu.

„Under Pressure e un cântec important pentru noi datorită lui David şi conţinutului versurilor”, spunea Brian aproape treizeci de ani mai târziu. Pe atunci mi-ar fi fost greu să recunosc, dar o fac acum. Într-o zi mi-ar plăcea să stau liniştit în voia mea şi să-l remixez.”

Single-ul din octombrie 1981 a fost prima înregistrare a lui Bowie cu alt artist.

A atins poziţia 29 în SUA şi avea să fie al doilea single Queen pe locul întâi în topurile din Anglia. Avea să fie şi ultimul până la *Innuendo*, aproape zece ani mai târziu, cu câteva luni înainte să moară Freddie. *Under Pressure* a apărut şi pe al zecelea album Queen, *Hot Space*, lansat în mai 1982. Mai târziu avea să fie mixat pentru piesa *Ice Ice Baby* a rapperului Vanilla Ice – fără permisiunea Queen – şi avea să devină single-ul de debut al duetului Jedward, format din gemeni identici, care a apărut la emisiunea X Factor difuzată de ITV. Versiunea lor a ajuns pe locul doi în Anglia şi pe primul loc în Irlanda.

În septembrie Freddie era gata de petrecere. Şi-a sărbătorit cei 35 de ani în stil mare, cheltuind 200 000 de lire ca să îi aducă la New York cu aeronava Concorde pe cei din anturajul lui, printre care se numărau Peter Straker şi Peter Freestone. Freddie a închiriat un apartament luxos la hotelul Berkshire Place de pe East 52nd Street pe colţul diagonal opus magazinului Cartier. În cinci zile de risipă, se băuse şampanie de colecţie de 30 000 de lire.

„Îmi amintesc perfect că apartamentul era varză”, a oftat Peter Freestone. „Şi mi-l amintesc pe Freddie întins pe un morman imens de gladiole. Acestea erau aşa-numitele «petreceri».”

Aniversarea a marcat un punct de cotitură pentru Freddie. A dat un interviu, lucru rar, şi a explicat că se schimbase şi că acum vedea altfel celebritatea şi banii decât atunci când era mai tânăr.

„Nu-mi place să mă amestec cu tot felul de personalităţi din showbiz”, a mărturisit. „Aş putea să fac ca Rod Stewart şi să mă alătur celorlalţi, dar vreau să stau departe de toate acestea. Când nu sunt cu formaţia, vreau să fiu tipul obişnuit de pe stradă.

M-am schimbat. La început îmi plăcea să fiu recunoscut. Nu şi acum. Petrec o mulţime de timp în New York, unde nu mă ştiu foarte mulţi oameni. Oi fi foarte bogat, dar zilele în care făceam paradă şi pretindeam că am bani au apus de mult. Sunt genul care poartă blugi şi un tricou prin casă şi oriunde. Nu mă mai dau în spectacol când părăsesc scena pentru că ştiu sigur cine sunt şi ce am. Nu mai vreau să intru într-o cameră şi toţi să se oprească din discuţii. Nu pot să vă prezic dacă vom continua, însă, atâta timp cât inovăm, trupa Queen va fi motivată. Dacă mâine aş pierde totul, cumva m-aş căţăra din nou în vârf."

Să fi fost aceasta cea mai sinceră declaraţie pe care o făcuse până atunci? Oare Freddie confirma că urma o schimbare sau depunea eforturi să se convingă pe el însuşi? Unora li s-a părut că e o încercare deloc subtilă de a le arăta celorlalţi că se simţea în sfârşit bine în pielea lui. Însă aşa să fi fost? Putem doar să facem speculaţii dacă chiar a rezonat cu adevărata lui personalitate sau dacă doar îşi dorea.

Freddie s-a întâlnit cu ceilalţi membri ai trupei în New Orleans după petrecerea sa aniversară ca să înceapă repetiţiile pentru alt turneu latino-american. A doua incursiune, turneul „Gluttons for Punishment", era antiteza primului din raţiuni evidente. În primul rând, s-au dus în Venezuela pentru trei concerte la Poliedro de Caracas. Dar programul lor a suferit modificări din cauza morţii fostului preşedinte şi eroului naţional Rómulo Betancourt, ceea ce a dus la anularea câtorva concerte în Venezuela. Având zece zile la dispoziţie înainte de noua serie de concerte în Mexic, cei de la Queen s-au dus în Miami.

A urmat un val de incidente nefaste: îmbolnăvirea unor membri ai echipei, corupţie, ameninţări la adresa siguranţei lor personale, arestarea promotorului şi, nu în ultimul rând, prăbuşirea unui pod în faţa uriaşului Estadio Olímpico Universitario – „Volcano" din Monterrey după un concert şi rănirea mai multor fani. Al doilea concert a fost anulat şi cei de la Queen s-au dus în Pueblo, unde trebuiau să concerteze două seri pe Estadio Ignacio Zaragoza. Experienţa a fost un eşec răsunător.

„Am crezut că putem repeta ce făcuserăm în America de Sud, dar am scăpat ca prin urechile acului" a declarat Brian.

Mai devreme în acel an, *New York Times* scrisese despre o formă rară de cancer de piele care afectase 41 de homosexuali până atunci sănătoşi. Cel puţin nouă dintre ei sufereau de o slăbire inexplicabilă a imunităţii. Sarcomul Kaposi apăruse până atunci aproape numai la bărbaţii în vârstă cu origini mediteraneene. S-au mai raportat cazuri în San Francisco şi în Los Angeles. Până la sfârşitul lui august numărul de bolnavi crescuse la 120, majoritatea în New York. La scurtă vreme Atlanta Center for Disease Control a confirmat creşterea inexplicabilă în America a sarcomului Kaposi şi a unei forme parazitare de pneumonie numite *Pneumocystis carinii pneumonia* (PCP). Peste 90% dintre bolnavi erau bărbaţi gay. Aşa au început speculaţiile potrivit cărora o nouă „ciumă gay" ar fi legată de un stil de viaţă homosexual promiscuu şi/sau de consumul de droguri. Dovezile evidente au arătat că boala numită iniţial GRID (Gay-Related Immune Deficiency)[32] afecta milioane de heterosexuali, bărbaţi, femei şi copii şi se manifesta în special în rândul hemofililor şi al utilizatorilor de droguri injectabile. S-a stabilit în cele din urmă că boala, redenumită SIDA (sindromul imunodeficienţei umane dobândite) se transmite prin sânge, ace hipodermice refolosite şi sex neprotejat.

Freddie nu i-a dat mare atenţie. Celor de la Queen le stătea mintea la alte lucruri. Printre produsele pentru cea de-a zecea lor aniversare se numărau albumul *Greatest Hits*, colecţia *Greatest Flix* cu toate clipurile de promovare şi un set de portrete făcute de lordul Snowdon, fostul soţ al prinţesei Margareta. Au apărut şi în primul lor film-concert care prezintă spectacolul live din Montreal. În ultimele săptămâni ale lui 1981 s-au dus într-un suflet la München. Încă forţaţi să stea în afara ţării din cauza problemelor cu fiscul, trebuiau să înceapă alt album acolo, iar apartamentul din hotelul Arabella-Haus îl aştepta pe Freddie.

„Doar pentru o noapte sau două pentru că îi displăcea tare mult", îşi aminteşte Peter Freestone. „Se afla deasupra studio-urilor Musicland şi era un alt bloc sinistru de ciment cu holurile

[32] Deficienţă imunitară a persoanelor gay (n. tr.).

pline de un miros pătrunzător de mâncare arăbească. La început, Freddie a locuit cu Winnie Kirchberger (un prieten din partea locului). Mai târziu s-a mutat în apartamentul de la hotelul Stollbergplaza într-o parte mai elegantă din centrul oraşului München, unde a întâlnit-o pe Barbara Valentin, o actriţă foarte cunoscută care locuia vizavi."

Cu Peter care avea grijă să-i îndeplinească toate cerinţele şi să-l însoţească în mici escapade, stilul de viaţă al lui Freddie la München părea a fi sub influenţa unei vrăji. Însă pe ceilalţi membri ai trupei îi îngrijora faptul că îşi cam pierduse apetitul pentru muncă.

„Ajunsese în punctul în care abia mai suporta să stea în studio. Voia să facă o bucată anume şi apoi să plece", îşi aminteşte Brian.

Întoarcerea trupei în capitala Bavariei a marcat începutul unui perioade agitate şi confuze din viaţa personală a lui Freddie, care se va implica în tot felul de aventuri încurcate care îl vor tulbura.

Prima a fost cu Winfried Kirchberger, rebotezat „Winnie", desigur, un proprietar de restaurant agresiv şi fără maniere născut în Tirol, cu părul negru şi mustaţă zburlită. Era atât de grosolan şi de direct, încât anturajul lui Freddie nu putea să înţeleagă atracţia. Nu voiau să accepte că acum „camionagiul nespălat" era tipul de bărbat preferat de Freddie.

A doua a fost cu un frizer irlandez pe nume Jim Hutton pe care Freddie l-a agăţat într-un club din Londra. Îi cumpăra lui Jim bilet de avion spre München ca să defileze cu el şi să-l facă gelos pe Winnie. În mod ciudat, va exista o legătură puternică între Freddie şi Jim, care va rămâne lângă Freddie pentru tot restul vieţii acestuia.

A treia persoană din ecuaţie a fost poate cea mai neaşteptată. Noua parteneră de băut a lui Freddie, Barbara Valentin, era o fostă actriţă de filme erotice şi fotomodel născută în Austria, considerată „Jayne Mansfield a nemţilor" sau „Brigitte Bardot". Îşi făcuse un nume jucând în filme îndrăzneţe şi stilizate despre iubire, ură şi prejudecăţi, în regia regizorului cult Rainer Werner Fassbinder care făcea parte din mişcarea Noului Cinema German. Fassbinder, care avea să moară anul următor, la doar

37 de ani, din cauza unei supradoze de somnifere şi cocaină, era un bărbat complicat cu un stil de viaţă scandalos. Una dintre soţii l-a descris drept „un homosexual care avea nevoie şi de o femeie”, părând astfel să aibă multe în comun cu Freddie. Însă nu Fassbinder, ci Barbara avea să devină iubita lui Freddie şi să-l însoţească aproape peste tot, împărţindu-l în mod bizar cu Winnie Kirchberger şi cu Jim Hutton, de asemenea iubiţii lui. După cum a remarcat şi Barbara, au fost nişte „vremuri nebune”.

În 1996 am vizitat-o pe Barbara Valentin în München şi am fost în apartamentul demodat pe care îl cumpărase cu Freddie pe HansSachs Strasse în districtul sordid Triunghiul Bermudelor, rău famat pe atunci. Apartamentul era comod: plin de covoare, perdele şi canapele de catifea. Erau tablouri valoroase, mobilă bavareză rustică şi un candelabru superb de colecţie. Pe servantă se înghesuiau fotografii înrămate cu copiii şi nepoţii ei, cu Freddie şi o stivă de clipuri şi CD-uri Queen şi Freddie Mercury pe care mi-a spus că nu mai putea să le vadă sau să le asculte. Tarzan, „copilul” de 16 ani (pisica) pe care îl avusese cu Freddie, dormita pe un fotoliu impunător.

Barbara trecuse printr-o luptă lungă şi înverşunată în tribunale cu managementul trupei Queen pentru a rămâne în apartament după moartea lui Freddie. În consecinţă îi era teamă să nu dezvăluie prea multe şi a durat luni întregi ca să o conving să discute cu mine.

„Ceilalţi trebuie să trăiască mai departe”, mi-a zis Barbara, căsătorită de trei ori şi care avea să moară în urma unui atac cerebral în 2002, la 61 de ani. „Nu vreau să fac rău nimănui dacă vorbesc despre Freddie. Să fie Mary Austin văduva, aşa am zis mereu. Am refuzat să vorbesc despre Freddie până acum.”

Deşi avea peste 50 de ani când ne-am întâlnit, totuşi îşi păstrase acea alură de care Freddie s-a şi îndrăgostit. Fostă baroneasă prin căsătorie, solidă, cu sâni mari, avea o prezenţă care umplea încăperea. Diamantul de un carat de pe lobul urechii drepte a fost primul cadou de la Freddie, mi-a zis. Pe stradă, bine-cunoscuta actriţă încă întorcea capetele.

Freddie a văzut în Barbara o femeie care era antiteza totală a lui Mary Austin: o femeie puternică şi hotărâtă care ştia ce vrea de la viaţă. Ca şi el, Barbara era o sumă de contradicţii. Imaginea ei impunătoare ascundea o mare sensibilitate şi fragilitate. Poate că pentru prima oară în viaţă Freddie a avut o legătură cu o altă fiinţă cu care putea fi în largul lui, la bine şi la rău. Nu aveau secrete. Nu simţea nevoia să o protejeze de anumite aspecte ale personalităţii şi comportamentului său cum o făcuse cu Mary.

Barbara a înţeles. Şi ea era la fel, nu-i păsa de ce credeau ceilalţi. Atitudinea ei faţă de oameni, viaţă şi lume în general era ca o gură de aer proaspăt pentru Freddie. Arăta ca o femeie în toată puterea cuvântului, dar se comporta ca un bărbat, negândindu-se de două ori când împingea oamenii în lături din calea ei, făcând până şi gărzile de corp să se dea deoparte. Freddie era vrăjit de ferocitatea şi de aerul maiestuos al Barbarei. Răspundeau chemării lăuntrice a sufletelor lor.

Faptul că Barbara era dispusă să renunţe la o carieră potenţial fructuoasă în teatru ca să fie cu Freddie şi faptul că el o lăsa era, dacă o întrebai, dovada supremă de iubire nemuritoare. Îl însoţea pe Freddie atât cu Queen, cât şi în viaţa personală la Rio, Montreux, Ibiza, în Spania. A stat cu el în Londra „de 40 sau de 50 de ori” şi a primit propriul dormitor la Garden Lodge.

„Îl însoţeam cu acoliţii săi la cluburile din München, în principal la discoteca «New York» noapte de noapte”, îşi aminteşte Barbara. „Ştiam vag cine e Freddie Mercury, însă nu era mare brânză să fii un star rock celebru în München. Eram poate mai celebră decât el aici. Avea mereu un anturaj, era o industrie de sine stătătoare. Freddie avea şi colţul lui în club: «Colţul familiei». Pe atunci era cu Winnie. Locuiau împreună acasă la Winnie. Aveau o relaţie lungă, punctată de câteva despărţiri. Nu puteau sta departe unul de altul. Erau un cuplu neobişnuit şi se certau monstru. Fiecare din ei agăţa tipi nepotriviţi ca să-l facă pe celălalt gelos.”

Pe atunci Winnie deţinea un restaurant modest şi rustic, Sebastian Stub’n, unde clienţii se plângeau mereu de mâncare. După ce localul a ars, Freddie a plătit parţial pentru renovare pentru că mereu părea să investească în visurile prietenilor.

„Winnie a fost o tragedie pentru Freddie”, mi-a explicat Barbara. „Erau fără îndoială îndrăgostiţi, dar mereu se certau, se răneau. M-am întrebat de ce trebuie să se rănească iubiţii? Pentru mine e una dintre cele mai mari tragedii. Winnie era un bărbat foarte simplu. Nu avea cine ştie ce educaţie, nu fusese la o şcoală decentă, mă rog, şi cred că pe el îl deranja. Erau momente când chiar voia să-i demonstreze lui Freddie: «Cui îi pasă că eşti un idiot de star rock-and-roll? Eu sunt Winnie Kirchbeger, un mare rahat de macho.» Îl făcea de râs îngrozitor în public, îl trata urât, făcea lucruri idioate, groaznice doar ca să-l rănească pe Freddie şi să-i dea peste nas. Mi-am dat seama că Freddie îl adora pe Winnie tocmai pentru că se purta mai mereu aşa de sinistru cu el. Freddie nu putea obţine aprobarea şi adoraţia lui Winnie atât de uşor cum o primea de la restul lumii şi de aceea Freddie se străduia şi mai mult să-i facă pe plac. Poate că Winnie înţelesese în felul lui simplu că singura cale prin care să-l ţină pe Freddie Mercury lângă el era să-l trateze ca pe un rahat şi să pretindă că nu-l voia deloc. Orice ar fi fost, funcţiona. Freddie se întorcea la el din nou şi nou pentru acelaşi tratament.”

Relaţia avea şi părţi bune.

„A fost singura dată din viaţa sa de adult când Freddie a ştiut cum e să duci o existenţă relativ normală cu un alt bărbat”, a comentat Peter Freestone.

Mult mai târziu, după ce relaţia lor s-a încheiat definitiv, Freddie a murit, iar Winnie a început să se cufunde în nebunie întrucât virusul HIV îi afectase atât trupul, cât şi mintea.

„La sfârşit l-am găsit mort de foame în apartamentul lui”, a oftat Barbara, „iar pisica îşi mânca blana ca să supravieţuiască. L-am internat în spital şi i-am plătit facturile medicale, dar era prea târziu ca să-l mai pot ajuta.”

Însă, în zilele lor de glorie, Winnie, Freddie şi Barbara fuseseră un trio de neoprit în oraş.

„Într-o noapte Freddie şi cu mine am băut ceva într-un club zgomotos, lângă toaleta femeilor, unde era suficient de linişte ca să putem vorbi, şi de acolo a început totul. Mi-a povestit despre Zanzibar, internat, tată, mamă, despre cum nu credea că îl vor accepta vreodată ca gay – deşi mai târziu am avut

impresia că s-au împăcat cu gândul ăsta. Cu siguranţă au fost aproape la sfârşitul vieţii lui. Dar o plăceau pe Mary. Freddie mi-a zis că au sperat mereu că ea îi va oferi un copil. Mi-a zis de Kash, sora lui, de Natalie şi de Sam, pe care ea şi soţul ei îi adoptaseră. Mi-a spus că de obicei nu vorbea despre lucrurile astea, nici măcar cu prietenii lui, dar cu mine îi era uşor."

De fapt, Freddie avusese mereu o relaţie „strânsă la distanţă" cu sora lui, cu Roger, soţul ei, şi cu copiii lor, la fel cum o făcuse şi cu părinţii lui. Nu le-a negat niciodată existenţa, nu le-a întors niciodată spatele. Îi vedea rar, dar era mereu iubitor. Pentru el era o datorie să-i apere de propriul stil de viaţă dezlănţuit şi de public.

„Niciodată nu ne-am dus la «petrecerile alea»!", a declarat cumnatul lui Freddie publicaţiei *Mail on Sunday* în noiembrie 2000, la nouă ani după moartea lui Freddie. „Doar la reuniuni familiale. Freddie reuşea să îşi împartă foarte bine viaţa, diferitele părţi se suprapuneau foarte rar. Sărbătoream zilele de naştere ale copiilor la Freddie. Mereu avea un tort uriaş sau un ou de Paşte pentru ei. Nu a avut niciodată copii, dar cred că i-ar fi plăcut să ne vadă copiii crescând."

În acea noapte în München, Freddie şi Barbara nu se puteau dezlipi unul de altul.

„Râdea aşa de mult cu mine şi în general îşi punea mâna în dreptul gurii ca să-şi ascundă dinţii. Dar, când se îmbăta, râdea cu gura deschisă şi tare."

Deşi erau suficient de curajoşi să admită că se aflau pe o pantă periculoasă, Barbara a insistat că ea şi Freddie s-au bucurat de stilul de viaţă nebun din München, dedându-se la excese fără ruşine şi intenţionat.

„Era cea mai bună apărare. De ce anume? Nu pot spune. De mai multe. În fiecare zi de ceva nou. Freddie şi cu mine îi ţineam mereu piept dintr-un motiv sau altul, dar măcar ne aveam unul pe altul. Nu lăsam pe nimeni să vadă că suntem răniţi, dar ne destăinuiam unul altuia. Amândoi aveam lucruri de ascuns familiilor, de pildă. Freddie îşi proteja părinţii şi sora, iar eu cu siguranţă nu voiam să ştie copiii mei cum îmi petreceam viaţa. Când şi când mă mai întâlneam cu fiul meu pe la o discotecă şi spuneam: «O, Doamne, e discoteca greşită!»

Freddie şi cu mine am devenit o a doua familiei unul pentru celălalt. Niciodată nu lăsam familiile să ne afle secretele.”

Pe 26 noiembrie, de ziua lui Winnie, Barbara, Freddie şi Winnie s-au trezit cu toţii în pat.

„Eram cu toţii goi puşcă şi se aude soneria la şapte dimineaţa: poliţia fiscală! «Reveniţi mai târziu!», le strigă Freddie. «Dacă nu ne lăsaţi să intrăm, dărâmăm uşa!», strigă şi ei. Freddie era înnebunit. A venit în dormitor zbierând: «Sculaţi-vă! Sculaţi-vă!» În următorul minut poliţia era înăuntru şi ocupase poziţii în fiecare cameră. Freddie era gol, cu excepţia unui prosopel în jurul taliei. Ni s-a spus tuturor să stăm exact unde eram. Au întors apartamentul cu susul în jos. În cele din urmă Freddie le spune: «Chiar trebuie să mă piş, băieţi.» Aşa că l-au lăsat. Şi deodată poliţistul de lângă baie îl recunoaşte: «E Freddie Mercury!» atunci Freddie s-a obrăznicit. Freddie nu se putea abţine. I-a zis poliţistului: «Dacă te porţi frumos cu prietena mea, îţi cânt o piesă. Hai, prietene, să bem un pahar cu şampanie!» Încă nu se făcuse ora opt şi poliţistul i-a răspuns timid: «Scuze, suntem de serviciu.» «Bine, atunci du-te dracu’!» i-a întors-o Freddie. «Oricum sunteţi prea urâţi ca să vă cânte cineva!»„

Barbara a susţinut că era clar că ea şi Freddie se iubeau cu pasiune.

„Da, posibil”, admite Peter Freestone. „Erau foarte apropiaţi. Mi-a plăcut foarte mult Barbara. Aveau multe în comun: statut, celebritate. Barbarei nu-i păsa. Avea o atitudine minunată de genul «dacă vrei, bine, dacă nu, nu» care lui Freddie i se părea cuceritoare. Aveau gusturi similare şi amândoi erau foarte manieraţi. Barbara a fost foarte, foarte importantă pentru Freddie.”

Freddie vorbea mereu cu Barbara despre Mary Austin.

„Se pare că i-a promis odată că se însoară cu ea. Din cauza asta se simţea vinovat. Era conştiincios şi avea un simţ profund al datoriei. Ea se aştepta, iar el îşi încălcase cuvântul. Vina nu a dispărut niciodată... deşi mă întreb cât de mult l-a făcut ea să se simtă vinovat. Nu era vina lui Freddie că s-a dovedit a fi gay. Aşa e viaţa. Însă el nu putea trece peste faptul că o dezamăgise. Nu fusese gay la început, dar apoi s-a schimbat

complet şi a început să trăiască o viaţă gay. Era o alegere, nu ceva biologic în cazul lui."

„Absolut adevărat", e de acord Peter Freestone. „Freddie era foarte emotiv pe atunci."

Deşi Mary venea adesea să stea în München, cele două femei nu s-au apropiat niciodată prea mult.

„Era rece şi o intimidam", a zis Barbara. „Nu că nu era drăguţă. Era chiar exagerat de drăguţă. Dar rezervată şi politicoasă, nu caldă. Ne-am făcut cadouri de Crăciun. Un singur lucru pot spune despre ea şi anume că se gândea numai la binele lui Freddie.

Odată m-a sunat din Londra să-mi spună că a murit una din pisicile lui Freddie. «Barbara, spune-i tu», mi-a zis, «dar fii prudentă, găseşte momentul potrivit.» Am stat ca pe ace şi i-am zis în cele din urmă. A izbucnit într-un plâns necontrolat, apoi a hotărât: «Plecăm la Londra chiar acum.» «Freddie, pisica a murit», am replicat. Dar nici nu voia să audă. Aşa că ne-am întors la Londra."

Barbara era de părere că homosexualitatea reprezenta un rol pe care a ales să-l joace.

„Era Marele Prefăcut. Îl atrăgea pentru că era fructul oprit. Pe când se întâmplau toate astea, noi doi eram iubiţi în cel mai adevărat sens al cuvântului. Făceam sex regulat. Da. Da. A durat o vreme. Când s-a întâmplat, a fost frumos şi nevinovat. Eram complet îndrăgostită de el până atunci şi el mi-a zis că mă iubeşte. Chiar am vorbit să ne şi căsătorim. Desigur că el agăţa tipi gay şi îi aducea acasă noapte de noapte, dar nu-mi păsa. Sună a nebunie, nu-i aşa, dar asta e viaţa pe care o duceam şi nu-l puteam opri nici dacă voiam. Şi eu am continuat să am iubiţi. Mi se permitea până la un punct. Apoi Freddie a început să facă pe cocoşul şi îi dădea afară."

„În cele din urmă", a zis Barbara, „lui Freddie nu-i păsa de sex."

„Se combina cu cineva doar pentru tandreţe, afecţiune. Dorinţele lui nu mai aveau de-a face cu trupul. Era ca un copilaş. Plângea ca un copil. Îmi spunea: «Barbara, singurul pe care ei mi-l pot lua eşti tu.»„

Barbara nu a aflat niciodată dacă prin „ei” Freddie se referea la maşinăria Queen, la industria muzicală în general, la fani sau la omniprezentul Jim Beach.

„Totul sună aşa de deplasat când îţi povestesc acum. Trebuia să fi fost acolo ca să înţelegi.

Uneori îi ziceam: «Dragă, eşti mai mult decât scula, să ştii.» Îmi spunea des că nu-i plăcea să se culce cu toţi tipii ăia. Dar lui Freddie nu-i spunea nimeni ce să facă şi ce nu.”

Ameninţarea mortală pentru sănătatea lui Freddie a fost dependenţa de ceilalţi, credea Barbara.

„Nu ştia diferenţa dintre o marcă germană şi o mie de dolari. Banii nu însemnau nimic pentru el. Îl îngrozeau avioanele, să rămână blocat în lift, dar cel mai mult îl îngrozea să rămână singur. Nu putea merge nicăieri singur – nici măcar la toaletă. Mereu trebuia să merg cu el. Oriunde era Freddie, era mizerie. Dar se pricepea de minune să pună oamenii să o cureţe.”

„Amândoi încercam prea mult să fim fericiţi”, a recunoscut ea. „Pentru că *nu* eram. Te îmbeţi, prizezi cocaină, te maimuţăreşti, te culci cu cât mai mulţi, de parcă îţi provoci corpul să rămână în viaţă. Poate e o dorinţă de moarte. În final eşti şi *mai* singur, *mai* gol pe dinăuntru. Freddie şi cu mine eram la fel de stricaţi. Ne identificam. În cele din urmă, eram singurii la care puteam apela. Dacă el nu m-ar fi avut pe mine şi eu pe el, cred că amândoi am fi murit mult mai devreme.”

18

Jim

„Sunt foarte fericit cu relaţia pe care o am acum şi, ca să fiu sincer, n-aş putea cere ceva mai bun. E ca un fel de… consolare. Da, e un cuvânt nimerit. N-o să-i spunem menopauză! Nu trebuie să mă străduiesc aşa de mult. Nu trebuie să dovedesc nimic acum. Am un om foarte înţelegător lângă mine. Sună aşa de plictisitor, dar e minunat.”

FREDDIE MERCURY

„Freddie a fost iubirea vieţii mele. Nu a mai fost nimeni ca el. Mereu mi-a zis că trebuie să-mi continui viaţa. Ştiu că, atunci când o să mor, Freddie va fi în partea cealaltă şi mă va aştepta.”

JIM HUTTON

A fost meritul lui John Travolta că a făcut un erou improbabil din muncitorul Tony Manero în *Saturday Night Fever*. Filmul din 1977, bazat pe un articol dintr-o revistă newyorkeză scris de jurnalistul britanic de rock Nick Cohn, spune povestea unui adolescent italo-american care se refugiază din realitatea apăsătoare ducându-se într-o discotecă din cartier. Albumul celor de la Bee Gees a devenit coloana sonoră cel mai bine vândută din toate timpurile. Aşa s-a născut febra disco, iar New York City era în prima linie. Studio 54, Le Jardin şi Regine’s erau cele mai *fierbinţi* localuri unde în fiecare noapte veneau toţi ciudaţii pe care ţi-i puteai imagina. Erau zilele de glorie ale donjuanilor, top-modelelor, limuzinelor, şampaniei, cocainei, ale lui Halston, Gucci şi Fiorucci. Cluburile din oraş au devenit o supapă pentru emanciparea sexuală şi au reflectat lumea gay decadentă mai bine decât o oglindă.

Le Jardin din Midtown, pe West 43rd Street, a atras cele mai cool celebrităţi: Andy Warhol, Bianca Jagger, Liza Minnelli, Lou Red. Barurile aveau plăci de gresie ca o oglindă de pe care să prizezi, luminile negre reliefau canapelele albe, înconjurate de palmieri, iar pe terasa de pe acoperiş erau paturi cu apă, unde clienţii se lăsau pe spate şi inhalau substanţe interzise în timp ce se uitau la Times Square.

Prin comparaţie, scena gay din Londra era încă la început. Nu oferea mai mult de „câteva baruri jegoase şi nişte cafenele micuţe la subsol” când Jeremy Norman a venit din Cambridge la sfârşitul anilor ’70 ca să lucreze la *Burke’s Peerage,* ghidul definitoriu al regalităţii şi al aristocraţiei britanice. Norman auzise de noile discoteci care împânzeau scena gay şi de cluburi a New Yorkului şi le-a făcut o vizită. La Le Jardin l-a întâlnit pe Stephen Hayter, promotorul clubului, cu care s-a întors la Londra şi împreună au lansat Embassy Club pe Old Bond Street. Acolo Hayter era „Regina Nopţii”, se lăuda că îşi păstra articolele decupate din ziare într-un seif în Elveţia şi îi dezaproba în gura mare pe „gay-i isterici” care aveau „o

tendinţă regretabilă de a se adresa unii altora folosind nume de femei". Avea să devină primul proprietar celebru de club care murea de SIDA.

The Embassy era o revelaţie: un tărâm sexual ambiguu care îi atrăgea pe toţi şi care servea atât drept antidot, cât şi distragere de la inflaţia galopantă şi de la corupţia guvernului de atunci. Brusc oamenii se îmbrăcau din nou frumos ca să meargă să danseze. Dar nu oricine. Transexuali, staruri rock, dive, travestiţi, prinţi europeni, conţi milionari şi tot felul de vedete mărunte. Chelnerii purtau pantaloni scurţi eleganţi din satin, roşu cu alb, după modelul băieţilor de la Studio 54. Fandosiţii simulau sex pe tejghele pe când cei hotărâţi o făceau pe bune în toalete. Se consumau cocaină şi nitril de amil în cantităţi ameţitoare. Lumina stroboscopurilor, gheaţa uscată şi un glob disco argintiu potenţau efectul. Clubul putea atrage vedete ca niciun alt local. Pete Townshend, Mick Jagger, Marie Helvin şi David Bowie erau clienţi obişnuiţi. Chiar şi cei cool din mişcarea New Romantics mai renunţau uneori la Clubul Blitz şi se duceau să danseze pe ringul de la Embassy.

„Când Hayter dădea o petrecere, făceai tot posibilul să intri", îşi aminteşte Dave Hogan. „Erau acolo Freddie, Kenny Everett şi crema «mafiei» gay din Londra. Asistai la scene minunate şi acceptai totul, dar erai acolo doar ca să te bucuri. Ştiai că nu poţi să faci o pază şi să ieşi viu de acolo."

The Embassy a fost prototipul proiectului şi mai ambiţios al lui Jeremy Norman: un club de noapte dedicat aproape în exclusivitate nevoilor bărbaţilor gay. Situat în Trafalgar Square în josul gării Charing Cross, Heaven avea 2 000 de metri pătraţi sub arcade. Când s-a lansat, în 1979, a fost unul dintre primele cluburi gay declarate din lume, a reţinut atenţia presei şi a făcut scena de club gay acceptabilă.

Lui Freddie îi plăcea la nebunie localul, trecând des pe acolo cu anturajul lui.

„Pentru bărbaţii gay, ringul de dans era cu adevărat un loc al eliberării", îşi aminteşte Jeremy Norman, care mai târziu a dezvăluit totul în cartea sa de memorii *No Make-Up: Straight Tales from a Queer Life.* [Era] un loc unde ne simţeam liberi să

ne exprimăm sexualitatea şi apartenenţa la tribul nostru. Clubul era într-un fel catedrala noastră."

A fost şi Waterloo-ul lor în multe privinţe. Deşi Norman, care avea să pună pe picioare două organizaţii caritabile pentru bolnavii de SIDA, nu poate fi acuzat că a adus virusul în Anglia, nu încape îndoială că Embassy, clubul său, a exercitat o atracţie fatală.

Paul Gambaccini îşi aminteşte foarte bine o noapte din 1984, când şi-a dat seama că Freddie avea să moară.

„Eram cu el într-un loc special în Heaven şi l-am întrebat dacă şi-a schimbat comportamentul în lumina evenimentelor recente. Şi mi-a răspuns dând din braţe în stilul său caracteristic: «Dragă, mie mi se rupe. Fac orice cu oricine.»„

Am simţit efectiv că mă prăbuşesc. Văzusem destule lucruri în New York şi ştiam că Freddie avea să moară. Sunt prea multe fantome ca să mă pot preface că Heaven era un mediu lipsit de griji."

Paul nu a vrut să-şi dea cu părerea dacă Freddie se proteja sau nu, acum, că era conştient de pericolul SIDA ca să se asigure că nu mor şi alţii, deşi el era pregătit pentru asta.

„Trec cam zece ani între momentul infectării şi debutul bolii, deci Freddie ar fi fost deja infectat înainte să se ştie de existenţa virusului", explică Paul. „Ceea ce înseamnă că a fost expus pe nedrept. A fost o scurtă perioadă în istorie, între sifilis şi SIDA, când oamenii nu puteau muri ca urmare a unui raport sexual. Se încerca orice formă de sex, chiar dacă era doar un experiment sau producea plăcere. Nu era nicio ruşine pe atunci. Totul era permis, în special în industria muzicală. Nimeni nu judeca. Apoi, dintr-odată, puteai ucide pe cineva dacă făceai sex. Aşa că toată lumea a devenit responsabilă din punct de vedere moral. Şi au fost consecinţe.

Îmi închipui că Freddie ştia şi se împăcase cu gândul... Dar cred că spera că va învinge boala. Încă era suficient de sănătos în 1983 (iar atunci în New York boala avea proporţiile unei epidemii) ca să meargă mai departe. Însă, când a sosit vremea pentru Live Aid [iulie 1985], doctorul l-a sfătuit să nu cânte pentru că avea o infecţie gravă în gât. M-am gândit atunci: ăsta este începutul?"

Faptul că pe atunci Freddie agăţa şi întreţinea relaţii sexuale cu zeci de bărbaţi în fiecare săptămână în timp ce făcea paradă de relaţia cu Barbara Valentin ne dă de gândit că se considera bisexual, şi nu gay. Dar, potrivit lui Paul, „să nu uităm că abia în anii 1860 a apărut conceptul de homosexualitate, atunci când un psiholog german a inventat cuvântul «homosexual». Spectrul sexual este vast. Între cele două extreme sunt mulţi oameni cu înclinaţie către ambele sexe. Pentru cei care se rup de activitatea principală, cum se pare că a făcut-o şi Freddie cu Barbara, există o legătură emoţională foarte puternică. Nu văd nicio contradicţie în faptul că, deşi ar fi făcut sex cu mai mulţi bărbaţi decât femei – ceea ce probabil e adevărat – Freddie avea să-şi amintească mereu dragostea pentru Mary. Nu există nicio contradicţie, ea a reprezentat una dintre excepţiile de la regulă. Înseamnă că exista atât emoţie, cât şi poftă carnală. Nu spun că Freddie nu i-a iubit pe unii dintre bărbaţii din viaţa lui, dar ea ar fi putut avea un loc special în inima lui.”

Freddie i-a înşelat atât pe Barbara, cât şi pe Winnie, dacă era posibil, când l-a agăţat pe Jim Hutton în Heaven într-o noapte din 1985. Nu putea rezista. Cei doi se întâlniseră cu doi ani în urmă la Copacabana, un bar gay de lângă casa lui Freddie. Jim avea pe atunci o relaţie, aşa că întâlnirea nu a mers mai departe. De data asta, frizerul modest era singur şi disponibil. Freddie a fost imediat atras de părul strălucitor şi negru al lui Jim şi de mustaţa groasă. Asemănarea dintre el şi Winnie Kirchberger, iubitul său neamţ, era izbitoare. Luat prin surprindere de primele cuvinte ale lui Freddie – „cât de mare o ai?” – Jim a fost convins să se alăture grupului lui Freddie din care făceau parte Peter Straker şi Joe Fanelli. Şi-a petrecut restul nopţii dansând cu Freddie înainte de a-l însoţi în zori în apartamentul din Kensington. După aceea, Jim n-a mai auzit nimic de Freddie timp de trei luni – Freddie trăia din nou în exil în München din cauza problemelor cu fiscul şi fusese în turneu cu Queen în Australia, Noua Zeelandă şi Japonia.

Când întâlnirea fusese dată uitării, Freddie l-a sunat pe Jim din senin ca să-l invite la el la cină. Acasă la Freddie, Jim a fost uimit să dea de Peter Freestone. Cei doi lucraseră cândva împreună la magazinul Selfridge de pe Oxford Street din Londra.

Jim, care a murit de cancer la plămâni pe 31 decembrie 2010, cu trei zile înainte să împlinească 61 de ani, nu se prea potrivea în peisajul iubiţilor lui Freddie. Înainte să se cunoască, Jim, unul dintre cei zece copii ai unui brutar irlandez catolic, care a crescut într-o locuinţă socială cu trei camere, lucra pentru 70 de lire pe săptămână ca frizer la hotelul Savoy. Potrivit lui Jim, Freddie era „sensibil, timid, avea toane şi voia mereu ca totul să fie ca el. Eu sunt tăcut şi nu am o personalitate expansivă decât dacă îmi torni câţiva litri de bere pe gât."

Pentru Jim a fost dragoste la prima vedere.

„M-am îndrăgostit şi-mi plăceau multe la el, indiferent de cum îşi câştiga traiul. Avea ochi căprui, mari şi o personalitate ca a unui copil. Nu era ca bărbaţii care îmi picau de obicei cu tronc. În general îmi plăceau tipii masivi cu picioare groase. Freddie avea o talie ca de viespe şi cele mai subţiri picioare pe care le-am văzut vreodată la un bărbat. Părea şi complet sincer. Era minunat! M-am îndrăgostit lulea! În ciuda a tot ce realizase, mi se părea ciudat de nesigur pe el", a mărturisit Jim, contrazicând impresia Barbarei despre Freddie şi dovedind astfel ceea ce prietenii lui apropiaţi bănuiau de mult: Freddie dezvăluia fiecăruia o altă latură a personalităţii sale, niciodată pe toate. Comportamentul său în relaţiile cu ceilalţi vădea o lipsă de încredere în capacitatea unui individ de a-i satisface toate nevoile. Şi, desigur, Freddie nu-i putea da totul unui singur partener. Aşa se explică faptul că cele mai apropiate şi mai lungi relaţii au fost cu persoane care nu erau egale cu el în ceea ce priveşte educaţia, statutul social sau averea. Cu cei care aveau „mai puţin" decât el, Freddie se afla mereu la comandă. Avea să fie întotdeauna pe primul plan.

Cei doi au început o relaţie amoroasă care, din cauza absenţelor lui Freddie, necesita o rutină. Freddie zbura la Londra într-un weekend, iar Jim, spre München în următorul. Când Jim a venit pentru prima oară, la aeroport îl aşteptau Freddie, Joe Fanelli şi Barbara Valentin. Nici nu prea ştia ce să înţeleagă. Când şi-a dat seama că Freddie se folosea de el ca să-l facă gelos pe Winnie Kirchberger, ceea ce era evident la început, s-a supărat.

„Jim era o marionetă”, a declarat Barbara. „Freddie îl trata destul de urât pe atunci. Îl aducea din Londra, apoi îl trimitea din nou acasă, uneori chiar în aceeaşi zi. Am auzit multe poveşti triste în perioada aia. Jim plângea foarte des. Îi spuneam: «Rezistă! Spune şi tu „nu” o dată. Nu te lăsa folosit!» «Da, dar îl iubesc», îmi replica. Ca atare, era împins de colo până colo ca o păpuşă de cârpe. Făcea orice îi spunea Freddie. Era mereu cum hotăra Freddie, Jim venea într-un suflet de fiecare dată. Era destul de trist, iar Freddie era adeseori răutăcios.”

Relaţia era mai profundă şi mai importantă decât li se părea celorlalţi – deşi Mary, şi nu Jim îl însoţea pe Freddie la evenimente şi întruniri publice şi avea să fie considerată „văduva” lui. Peter Freestone, care a observat toate relaţiile lui Freddie, consideră că aventura lor era autentică.

„Cred că Jim şi Freddie s-au iubit cu adevărat în felul lor”, mi-a spus. „Cartea scrisă de Jim despre relaţia lor are o perspectivă idealizată în anumite privinţe. Jim voia o relaţie fericită cu cineva. Dar nu cred că şi-a dat seama cât de bogată era viaţa lui Freddie în afara relaţiei, ca să nu mai vorbim de Garden Lodge. Freddie avea viaţa lui – bogată, extravagantă, cu multe faţete. Toată lumea ştia că trebuie să te adaptezi la viaţa lui Freddie, căci el nu se va adapta niciodată la a ta. Din păcate, Jim era prea încăpăţânat să accepte. În consecinţă, relaţia lor a avut multe urcuşuri şi coborâşuri. Jim voia ca Freddie să coboare, dar Freddie voia ca Jim să urce. Fără Jim, Freddie nu ar fi avut parte cu siguranţă de ani aşa de buni spre sfârşitul vieţii. Una peste alta, Jim era potrivit pentru Freddie în acel moment al vieţii lui. Însemna mai mult pentru Freddie decât au crezut unii.”

Cum Garden Lodge era aproape gata şi se putea muta, iar perioada de „exil fiscal” se încheia, Freddie a ales să-l ia acasă cu el pe Jim, şi nu pe Barbara. Deşi Jim a vorbit de „relaţia lor de opt ani”, au fost un cuplu timp de şase ani. Chiar şi aşa, e evident că Jim a însemnat mai mult pentru Freddie decât a vrut să creadă Barbara cea îndurerată.

„Jim nu avea nimic de zis”, a pufnit ea. „Când s-au întors la Garden Lodge, era bun doar să aibă grijă de pisicile şi peştii lui Freddie şi de grădină, atâta tot. Freddie îşi pierdea uneori

cumpătul din cauza frustărilor. Odată, când eram în casă, Freddie şi-a ieşit din minţi şi s-a dus valvârtej în grădină. A smuls toate lalelele plantate de Jim şi le-a aruncat cât colo. I-am zis: «Ce faci? Bietele plante!» Freddie a replicat: „Îl urăsc pe dobitocul ăla.” A repetat de câteva ori că Jim nu era bun de nimic.

Însă era clar că între Freddie şi Jim exista ceva ce alţi iubiţi nu-i puteau oferi – nici măcar Mary. Până şi Barbara a fost nevoită să recunoască.

„Ca să fiu sinceră, Jim ni se părea mereu că nu e mai mult decât un servitor. Dar, într-un fel, ştiu că Freddie l-a iubit. Îl ţinea în şuturi, dar unii oameni mai au nevoie de câte un şut în fund. Chiar îţi mulţumesc pentru asta. În cele din urmă, e bine că a fost acolo. Şase ani împreună e ceva. Freddie s-a mutat înapoi în Londra, iar Jim a stat cu el până la sfârşit. Într-un fel, slavă Domnului!”

Între timp America era în toiul unei epidemii de SIDA de proporţii catastrofale; curând avea să fie un flagel mondial. Majoritatea victimelor erau bărbaţi gay tineri, activi sexual, care prezentau afecţiuni legate de infectarea cu virusul HIV: scădere în greutate, leziuni, ganglioni limfatici umflaţi, herpes, meningită criptococică şi toxoplasmoză, care se caracteriza prin icter, ficat şi splină mărite şi convulsii. Imunodeficienţele celulare erau în creştere. Apăreau noi simptome ale bolilor autoimune: epuizarea, zona zoster şi transpiraţii nocturne. Candidoza în gât devenea tot mai frecventă, uneori infecţia fiind atât de avansată, că pacientul abia putea să respire. Paranoia, episoadele amnezice şi dezorientarea erau alte probleme cu care se confruntau pacienţii. Dintre toate cazurile de SIDA raportate în SUA, jumătate erau în New York. Un sfert de secol mai târziu, boala a atins proporţiile unei pandemii. Nu există un vaccin sau un tratament în acel moment.

Barbara a fost prima persoană care a observat la München că sănătatea lui Freddie se deteriora.

„A început cu lucruri minore”, mi-a povestit. „Nu se putea spune că îi scădea pofta de mâncare, căci nu prea avusese niciodată. «Ciugulesc ca o pasăre şi mă cac ca o pasăre», zicea el. Mâncărurile lui preferate erau caviarul cu piure şi biscuiţii cu

brânză pe care îi trimitea mama lui. Îi plăcea mâncarea italienească, indiană şi chinezească, dar nu mânca prea mult. Ca să alunece mai uşor pe gât, turna vodcă Stolichnaya.

Freddie a început să dea semne de boală fără un motiv clar. Odată, când a căzut la pat în apartamentul meu şi nu am ştiut ce să fac, mi-am sunat ginecologul în care aveam încredere fiincă mi-era prieten. Omul a venit imediat şi l-a găsit pe Freddie delirând. Brusc Freddie s-a trezit, dar nu era bine deloc. I-am zis: «E-n regulă, e ginecologul meu.» «O, Doamne, nu pot să cred!», a replicat Freddie. «Sunt gravid?»„

Cam pe atunci, îşi aminteşte Barbara, Freddie a început să se plângă de ceilalţi membri ai formaţiei, ceea ce nu se mai întâmplase. Mai târziu a tras o ceartă de pomină cu bunul lui prieten Peter Straker. Relaţia lor care durase atâţia ani s-a terminat cât ai zice peşte şi nu s-a mai refăcut niciodată.

„Straker era amuzant, era un clovn, era nimerit pentru Freddie pentru că îi ridica moralul şi îl făcea să râdă”, mi-a explicat Barbara. „Dar Straker nu era stabil. Mereu devia. «Locuia cu prieteni» mereu. Într-un târziu, a cumpărat un apartament într-una dintre clădirile lui Jim Beach din Londra. Dar baia avea nevoie urgentă de reparaţii: gresie nouă, chiuvetă, totul. Freddie i-a dat de cinci ori bani să renoveze baia, însă Peter nu s-a ocupat de asta. Până la urmă, lui Freddie i-a sărit muştarul şi l-a scos pe Straker complet din viaţa lui. Straker n-a înţeles niciodată ce făcuse. Freddie a devenit cunoscut pentru comportamentul ăsta. Îţi dădea şi iar îţi dădea, nu stătea să calculeze, dar în final tot se umplea paharul.”

Poate era stresat pentru că se ştia bolnav – în ciuda faptului că nu a mărturisit. Barbara credea că era deja conştient, confirmând suspiciunile lui Paul Gambaccini că Freddie ştia din 1983 ce va urma – motiv pentru care avea un comportament plin de excese. Potrivit Barbarei, până la urmă a venit ziua când nu a mai putut ignora „excrescenţa din esofagul lui Freddie”.

„Se umfla brusc în gât. Îi spuneam «ciuperca». Apărea şi dispărea, dar după o vreme nu a mai dispărut. A zis că se simte de parcă putrezeşte din interior. Într-o noapte stăteam în pat cu Freddie şi cu unul dintre iubiţii lui, iar pe Freddie l-a apucat un acces îngrozitor de tuse, căci aşa se manifesta chestia aia. S-a

ridicat în capul oaselor să tuşească în nişte şerveţele, apoi s-a aplecat peste tipul ăla să pună şerveţelele la gunoi. Tipul s-a trezit şi a zis: «O, Doamne, n-aş fi crezut niciodată că un star rock o să moară în pielea goală peste mine în pat!»„

Conştientă de informaţiile din New York, Barbara bănuia că Freddie era deja seropozitiv când au devenit iubiţi.

„Când ne-am întâlnit prima oară, ori era în faza de negare, ori nu ştia", a afirmat ea. „După ce a făcut primul test [Barbara crede că în 1985, contrar altor estimări, deşi nu poate confirma ce l-a determinat să se ducă la doctor], viaţa i s-a schimbat."

Barbara se temea să nu se îmbolnăvească şi ea? Era furioasă că el îi pusese viaţa în pericol? „Nu, îl iubeam. Pur şi simplu. Am făcut şi eu un test – negativ – şi atât. Din moment ce nu aveam să mai facem sex şi nu mai exista niciun risc, nu am mai făcut alte teste. Am aflat din întâmplare că are SIDA după ce am ieşit în oraş într-o noapte. Freddie s-a dus la toaletă şi s-a tăiat din greşeală la deget. A curs mult sânge. Încercam să-l ajut şi m-am umplut de sânge pe mâini şi el a strigat: «NU! Nu mă atinge! Nu mă atinge!» Atunci mi-am dat seama. Nu mi-a spus niciodată, dar după asta am ştiut. Bănuiam de ceva vreme, desigur. Avea semne pe faţă, ca nişte vânătăi de un albastru-închis. I le acopeream eu cu machiaj când trebuia să apară într-o emisiune sau avea filmări pentru un clip înainte să vină machieuza."

Barbara şi Freddie nu au discutat niciodată despre faptul că el avea SIDA.

„Ştia că ştiu, iar eu ştiam că ştie. Făcea remarci nonşalante că poate n-o să mă trăiască mult, dar atât. Din ce zicea, eram conştientă că nu a aflat niciodată care dintre iubiţii lui i-a dat virusul. Dar, când unul dintre primii lui iubiţi americani gay a murit de SIDA, a zis: «O, Doamne, asta e!» şi s-a îngrijorat. A ştiut de atunci că zilele îi sunt numărate."

Barbara şi Freddie au încetat să mai aibă relaţii sexuale. Cum Winnie nu mai era, Jim va fi singura persoană cu care Freddie va mai face sex.

Plecarea lui Freddie din München la sfârşitul lui 1985 a fost bruscă, inexplicabilă şi insuportabilă pentru femeia pe care a lăsat-o în urmă.

„Eram de nedespărţit, făceam totul împreună. Apoi a dispărut”, mi-a mărturisit ea plângând. „A ieşit din viaţa mea. Nu puteam să înţeleg. I-am trimis felicitare de Crăciun, i-am scris, l-am sunat. Nu era niciodată acolo. Nu avea sens. Mă minţea. Dar e în regulă, mi-am zis, dacă vrea să se termine, atunci s-a terminat. Chiar a fost o despărţire fără motiv.”

La câteva luni după ce Freddie a părăsit Münchenul „pentru totdeauna”, Barbara Valentin era acasă într-o după-amiază târzie, pregătindu-se să se ducă la inaugurarea magazinului de lux al unei prietene, când a auzit soneria.

„Înjuram, cine naiba mai era, m-am întrebat, apoi mi-am dat seama că trebuie să fie taxiul. Am ţipat la interfon: «Cobor imediat! Cobor imediat!», dar nu a răspuns nimeni. Am crezut că e deschisă uşa care dă în stradă şi am coborât repede. Un bărbat stătea în faţa mea şi eu am zis: «O, Doamne, e o copie palidă a lui Freddie Mercury.»„

Barbara nu-şi putea crede ochilor.

„Mormăiam pentru mine: o, nu, o, da... Credeam că am halucinaţii. Bărbatul avea nişte flori mici, albe... şi mi-a zis: «Nu, sunt eu!» «Ştiu! Ştiu!», am răspuns, dar nu voiam să fie adevărat. Am vrut să-l dau la o parte, trebuia să ajung la deschiderea magazinului, credeam că mintea îmi joacă feste şi apoi l-am atins... Nu puteam să suport. M-am dus într-un suflet la magazin, am făcut poze cu proprietara şi cu câţiva actori pentru presă... şi m-am întors pe jos acasă. Freddie încă era acolo, stătea liniştit pe canapea jucându-se cu telecomanda televizorului. Atunci m-a izbit realitatea. M-am aruncat în braţele lui şi am plâns. Şi el la fel. Am tot plâns şi am plâns şi am plâns.”

Lui Freddie i-a luat săptămâni bune să-şi găsească cuvintele ca să-i explice. Voia să se rupă complet când a plecat din Germania. Îşi dorise să înceapă o nouă viaţă. Nimeni nu avea voie să aducă vorba de München. Sau de Barbara.

„Aproape o sută dintre prietenii noştri muriseră de SIDA până atunci şi nu puteam discuta acest subiect”, mi-a mărturisit Barbara. „Mi-a spus că încercarea de a uita viaţa din München şi de a renunţa la mine a fost ca încercarea de a te lăsa de droguri. Dacă eşti dependent de ceva şi într-o zi te decizi că nu

se mai poate, spui nu, tragi o linie şi renunţi complet. «Barbara, aproape am murit», mi-a zis. «De multe ori ţineam telefonul în mână, formam numărul tău, apoi închideam.»

Phoebe mi-a spus mai târziu că tot ce ţinea de mine dispăruse. Pozele mele nu mai erau în casă, numele nu mi-era pronunţat. Orice i-ar fi reamintit lui Freddie de mine şi de München fusese aruncat. Îşi dorise să se rupă de acele vremuri nebune, să ducă o viaţă mai liniştită, diferită şi să moară în cele din urmă înconjurat de frumos. Dar nu a putut sta departe de mine. Mi-a zis că unul dintre lucrurile care-l speriau era că nu putea să fie singur. Îşi dorise şi încercase, dar, când se întâmpla asta, nu putea suporta."

Barbara şi Freddie şi-au reluat relaţia de prietenie, deşi nu şi pe cea amoroasă. A început să viziteze des Garden Lodge şi să călătorească din nou alături de Freddie.

„Jim îl înlocuise pe Winnie [după o relaţie care durase aproximativ patru ani], dar cu Barbara era complicat", îşi aminteşte Peter Freestone.

„Cred că Freddie se săturase până peste cap atunci. În presa germană apăreau, cu o regularitate alarmantă, tot felul de articole despre Freddie şi Barbara, iar Freddie avea convingerea că Barbara era cea care furniza informaţiile. Nu cred că ea ar fi făcut aşa ceva, dar Freddie era de neclintit. Oare cei care voiau să scape de Barbara pentru totdeauna îi băgaseră zvonurile astea în cap?"

„Cine ştie?", a oftat Peter. „Tot ce ştiu este că, de atunci, singurul lui partener a fost Jim. La scurtă vreme după ce Freddie s-a mutat la Garden Lodge, Jim a fost dat afară din apartamentul lui, iar Freddie l-a invitat să stea la el."

„Freddie şi cu mine n-am vorbit niciodată despre cât vom rămâne împreună", a povestit Jim. „Am acceptat că suntem şi vom fi împreună. Uneori mă întreba ce vreau de la viaţă. «Fericire şi iubire», îi răspundeam. Am avut parte de ambele alături de Freddie."

Freddie avea să fie diagnosticat oficial de abia în 1987, un lucru pe care nici el, nici trupa şi nici anturajul nu l-au făcut public până în ziua premergătoare morţii sale, în noiembrie 1991. Îi spusese diagnosticul lui Jim, oferindu-i şansa de a pleca.

Jim a refuzat să-l părăsească. Au hotărât să stea împreună ca „soţ şi soţie”, iar cuvântul SIDA nu a mai fost pomenit în casă de atunci. Jim a fost depistat cu SIDA în 1990, dar nu i-a dezvăluit lui Freddie decât un an mai târziu, înainte ca partenerul lui să moară. Contrar informaţiilor ce aveau să circule la momentul respectiv, Jim nu a murit de pe urma complicaţiilor legate de SIDA. Brian May a confirmat-o pe site-ul personal, scriind că Jim a decedat în urma unei boli cauzate de fumat.

Cât despre restul trupei, Freddie nu le-a spus nimic oficial. În mai 1989 Jim credea că în sfârşit o va face: Freddie a organizat personal o masă festivă pentru trupă şi partenerii ei la restaurantul Girardet în Crissier, lângă Lausanne, Elveţia, care pe atunci era descris drept „cel mai bun restaurant din lume”. Au fost servite cele mai fine vinuri şi mâncăruri, iar Freddie a achitat o notă de plată de mii de franci. Nu a adus vorba de boala lui, poate şi-a pierdut curajul văzând decorul şi panorama superbă. Însă câteva zile mai târziu aceleaşi persoane s-au reîntâlnit pentru o cină târzie mai puţin protocolară la restaurantul Bavaria de lângă studiourile Mountain, iar Freddie şi-a luat inima în dinţi.

„Cineva de la masă era răcit şi am început să vorbim despre neplăcerile bolii”, îşi aminteşte Jim. „Freddie, care arăta încă destul de bine atunci, şi-a suflecat brusc cracul drept al pantalonului şi a ridicat piciorul pe scaun. Toţi vedeau rana deschisă şi supurândă de pe gambă. Era şocant. «Şi voi credeţi că aveţi probleme!» le-a aruncat-o Freddie cu aerul său blazat. Nimeni nu a scos o vorbă, cred că toţi erau înmărmuriţi. Dar el n-a mai zis nimic şi am vorbit despre altceva.”

Brian a confirmat recent aceeaşi întâmplare într-un documentar TV.

„Dacă mă gândesc bine, sunt sigur că cei din trupă îşi dădeau seama că Freddie era foarte bolnav, dar nu voiau să ştie, căci ce ar fi putut spune?” a declarat Jim.

„Când ne-am întors la Londra, Freddie a dat un interviu pentru Radio One cu DJ Mike Read. A susţinut că nu mai vrea să plece în turneu, că fusese suficient şi că oricum era prea bătrân ca să se mai dea în spectacol pe scenă. De fapt, era prea slăbit ca să

mai plece vreodată în turneu. Desigur că presa nu a înţeles şi a inventat tot felul de poveşti cum că Freddie refuza să meargă în turneu, că îi supărase pe membrii formaţiei şi aşa mai departe. Prostiile obişnuite."

Nimic nu i-ar fi schimbat câtuşi de puţin sentimentele lui Jim pentru Freddie. Ba chiar tandreţea dintre ei a crescut.

„Freddie a fost iubirea vieţii mele", mi-a mărturisit Jim, cuvintele lui amintind de cele ale Barbarei. „Nu a mai fost nimeni ca el."

Deşi au trăit împreună ca un cuplu până la moartea lui Freddie, Peter Freestone este sigur că Freddie nu vedea relaţia lor ca pe una „standard între soţ şi soţie".

„*Cu toţii* eram foarte importanţi pentru el", susţine Freestone. „Dar o parte din sufletul lui Freddie îi aparţinea lui Jim. Mi se pare ciudat când mă gândesc: Freddie avusese relaţii cu Mary şi cu Joe, dar niciodată cu mine. Se simţea extrem de vinovat şi de aceea Joe şi Mary încă erau în peisaj. Se simţea responsabil pentru ei. Simţea că le tulburase vieţile prin relaţiile pe care le avusese cu ei şi că era de datoria lui să aibă grijă de ei ca şi cum ar fi vrut să compenseze ceva. Ştiu că sună ridicol, dar aşa era Freddie."

Acum din anturajul permanent care locuia în casă făceau parte Peter, „Phoebe", valet şi asistentul lui personal; Jim, care renunţase la slujba de frizer la Savoy ca să devină grădinarul lui Freddie, şi Joe Fanelli, adică „Liza", fostul iubit al lui Freddie care s-a întors în viaţa lui pentru a găti. Se întâlniseră mai demult în Statele Unite, iar relaţia lor instabilă fusese de scurtă durată. Joe locuise o vreme cu Freddie în apartamentul din Stafford Terrace, ca bucătar şi om bun la toate şi îl mai ajutase pe Peter Freestone din când în când în München. Relaţia lui cu Freddie era când mai apropiată, când mai rece, iar cei doi nu-şi vorbeau lungi perioade de timp. Joe lucrase în mai multe restaurante înainte de a se întoarce ca bucătar la Garden Lodge. Pe statul de plată mai figurau şi doi membri ai personalului care nu locuiau acolo: Terry Giddings, şoferul, şi Mary Austin, care se ocupa de comisioane şi care locuia într-un apartament din apropiere.

Dintre toţi prietenii şi angajaţii lui Freddie, Jim a avut o problemă doar cu Mary.

„Mary părea să nu-i fi dat drumul niciodată lui Freddie”, a zis Jim.

Şi Peter e de aceeaşi părere.

„Cred că n-a acceptat niciodată că relaţia lor se terminase. În multe feluri a fost o forţă care l-a făcut pe Freddie să meargă înainte. Nu-l lăsa să scape uşor. Era foarte puternică, exact ce-i trebuia lui Freddie. Era cumva ca o mamă pentru el. Avea încredere în ea şi se baza pe ea. Îi conducea viaţa. Aşa a rezistat relaţia lor. Freddie obişnuia să spună că, şi atunci când formau un cuplu, erau mai degrabă frate şi soră. Cu mult înainte să mă cunoască spusese în public că avea să-i lase cea mare parte din avere lui Mary. Iar Freddie era genul care, dacă făcea o promisiune, o respecta. Nu îşi încălca niciodată cuvântul.”

19

Break Free

„Va trece muzica mea testul timpului? Mi se rupe! Oricum n-o să mai fiu pe aici ca să-mi fac griji. În 20 de ani... O să fiu mort, dragilor. Aţi înebunit?”

FREDDIE MERCURY

„Mulţi dintre cei care au succes în lumea rock-and-rollului nu sunt deloc pregătiţi pentru consecinţe. De obicei te îmbogăţeşti, te separi de oamenii obişnuiţi şi apoi începi să te foloseşti de bani ca să cumperi oameni. Te separi de realitate sau începi să bei, să iei droguri sau ambele. Cei de la Queen au fost foarte deştepţi în privinţa asta. Dar chiar şi aşa, au făcut mari greşeli.”

DR. COSMO HALLSTROM

Oare viaţa personală era mai importantă pentru Freddie? Nu mai era interesat de trupă? Deşi obsesia lui faţă de muncă scădea, nu acelaşi lucru se putea spune despre Brian, Roger şi John. Cei trei au continuat să lucreze, aducându-l pe Freddie când era necesar şi râzând de zvonurile că erau pe punctul de a se despărţi. Însă presa profita la maximum şi au circulat destule

articole cu titlul „Queen se destramă” în 1983. Realitatea era că, obosiţi de viaţa pe drumuri, căzuseră de acord să ia o pauză de la turnee şi unul faţă de ceilalţi şi se concentrau pe proiecte solo.

„Cred că fiecare dintre noi se gândeşte să plece”, a recunoscut Brian. „Dar cu toţii ştim că, chiar dacă ne-am găsi fiecare drumul, tot am pierde ceva. Am pierde mai mult decât am câştiga. Avem un mediu care ne stimulează şi, cum nu suntem mereu de acord, e propice pentru noi. În cazul destrămării, îţi pierzi rampa de lansare. Trupa presupune un anumit echilibru între talente, e un nume cu care oamenii se identifică. Să-ţi urmezi propriul drum nu te face întotdeauna fericit până la urmă.”

„Credeam că o să rezistăm cinci ani, dar am ajuns în punctul în care suntem cu toţii prea bătrâni ca să ne despărţim”, a comentat Freddie. „Îţi închipui cum ar fi să pui pe picioare o formaţie la 40 de ani? Cam prostesc, nu-i aşa?”

„Va veni vremea când vom fi toţi de acord sau cam aşa ceva, când vom simţi că trupa Queen a urcat cât se poate de mult şi nu a mai rămas nimic de făcut din punct de vedere constructiv sau creativ.

Şi ultimul lucru pe care vreau să-l fac e să forţez nota cu Queen. Aş prefera ca lucrurile să rămână la un nivel bun şi apoi să fac ceva complet diferit. Cred că toţi gândim la fel.

Motivul pentru care am avut nevoie de odihnă a fost că m-am săturat de întreaga industrie. Devenise copleşitor. Am decis că am nevoie de o pauză lungă. Nu cred că ne vom despărţi niciodată. Ar fi un gest de laşitate. Cred că am pune punct dacă oamenii nu ne-ar mai cumpăra discurile. Şi eu m-aş face stripper sau ceva de genul ăsta”, a adăugat el.

Decizia a fost luată după un an foarte solicitant. În aprilie trupa semnase un contract cu EMI pentru încă şase albume înainte să pornească într-un alt turneu european, concertând de câteva ori în Anglia, în mai şi iunie. S-a terminat previzibil, cu o petrecere erotică: un chef cu tematica „pantaloni scurţi şi bretele” în Embassy, cel mai tare club din Londra. *Hot Space*, al zecelea lor album de studio, a fost lansat în mai.

Brian a sugerat mai târziu că era dezamăgit de albumul cu influenţe disco, desfiinţat de criticii americani: „Cred că *Hot Space* a fost o greşeală, chiar dacă doar una de sincronizare. Aveam influenţe funk notabile şi era similar cu ce făcuse Michael Jackson cu *Thriller.* Sincronizarea a fost proastă. Disco era un cuvânt murdar."

Ignorând pentru moment reputaţia lor în declin din America, Queen a continuat cu turneul din vară, concertând două nopţi la Madison Square Garden, una dintre sălile lor preferate. În Boston, primarul i-a înmânat trupei cheile oraşului pe 23 iulie, dată oficial declarată „Ziua Queen". Au fost invitaţi şi în cadrul emisiunilor TV *Saturday Night Live* şi *Entertainment Tonight* în septembrie. În Japonia s-au pregătit să înfrunte „Queenmania", pe urmă Freddie s-a retras la New York. Până în noiembrie, Elektra Records din Statele Unite şi-a revenit după fiascoul piesei *Staying Power*, ultimul single Queen din contractul lor. Ar fi fost foarte complicat şi scump să renegocieze contractul. Freddie era cel mai nemulţumit de Elektra, mai ales că promovase prost *Hot Space,* şi le-a spus celorlalţi că nu era pregătit să mai facă alt album pentru casa de discuri. Contractul cu Elektra acoperea şi Australia şi Noua Zeelandă, unde cei de la Queen erau de părere că puteau să obţină rezultate mai bune decât până atunci. După discuţii aprinse, au refuzat să semneze şi acolo. Cum cei de la Queen reziliaseră şi contractul cu Elektra Japonia, se aflau la răscruce. Deşi trupa reuşise să renunţe la contractul american, libertatea i-a costat un milion de dolari. Jim Beach a negociat un contract solo pentru Freddie cu CBS Records în Anglia şi cu Columbia în Statele Unite. În octombrie 1983 trupa semnase cu Capitol, filiala americană a EMI.

Pe când lucra la albumul solo în München, Freddie se ducea frecvent la New York. Într-una dintre călătorii a făcut un ocol şi a ajuns la Los Angeles, unde împreună cu trupa a început lucrul la un nou album Queen şi şi-a făcut timp să-l viziteze pe Michael Jackson la conacul lui bizar de dinainte de Neverland, care imita stilul Tudor şi care se afla pe Hayvenhurst Avenue în Encino. Casa avea un turn păzit la intrare, iar fiecare fereastră era luminată festiv.

„E prieten cu noi de multă vreme”, a explicat Freddie. „Venea mereu la spectacolele noastre şi aşa s-a născut prietenia dintre noi... Gândiţi-vă, aş fi putut apărea în *Thriller*! Gândiţi-vă ce drepturi de autor am ratat!”

Michael şi Freddie se gândiseră de mult să colaboreze la câteva piese. Acum, pentru prima oară, se aflau în acelaşi oraş şi puteau să petreacă puţin timp împreună.

„Mereu sunt interesat să lucrez cu alţi muzicieni, ca Michael Jackson”, a declarat Freddie mai târziu.

„Deşi e un motiv de îngrijorare: atâţia bani şi nici urmă de bun-gust, dragii mei! Ce risipă! Aveam trei piese pregătite [*There Must Be More To Life Than This*, care a apărut ulterior pe primul album solo al lui Freddie; *Victory* şi *State of Shock* care vor apărea pe albumul Victory din 1984 cu care Jackson 5 s-au relansat, ultima piesă fiind un duet cu Mick Jagger]. Dar, din nefericire, n-au fost niciodate terminate. Nişte cântece grozave, dar problema era timpul – amândoi fiind foarte ocupaţi în acea perioadă. Nu stăteam niciodată în aceeaşi ţară suficient de mult încât să terminăm ceva.

Michael m-a şi sunat să mă întrebe dacă pot termina *State of Shock*, dar nu am putut pentru că aveam angajamente cu Queen. Însă Mick Jagger a venit în locul meu. A fost păcat, dar până la urmă un cântec e un cântec. Atâta vreme cât există prietenie, asta e tot ce contează.”

„Freddie a făcut câteva piese demo cu Michael în studio acasă la el în Encino”, a confirmat Peter Freestone. „Eram acolo. Am jucat şi jocuri video cu Michael. Pe una dintre piese se aude cum bat în uşa de la baie, căci imita bine sunetul tobei mari. Programul pe care îl aveau nu le-a permis să-şi dezvolte prietenia. Dar se simpatizau şi se considerau reciproc genii în domeniu.”

Deşi e posibil ca Freddie să fi fost surprins de obsesia clanului Jackson de a deţine controlul, căruia mulţi din afară nu-i puteau face faţă, în cazul lui Michael mai exista un motiv ceva mai sinistru, care avea să ţină prima pagină a ziarelor în curând.

La Londra, în mai 1983, Freddie şi-a satisfăcut pasiunea pentru operă şi s-a dus la Covent Garden să vadă *Un Ballo in Maschera* (Bal mascat) de Giuseppe Verdi. Cântau tenorul

italian Luciano Pavarotti şi strălucita soprană spaniolă Montserrat Caballé, care pe atunci avea 50 de ani.

„Lui Freddie îi plăcuse mereu vocea de tenor”, a dezvăluit Peter Freestone.

„Preferaţii lui erau Placido Domingo şi Luciano Pavarotti. Aveam o colecţie uriaşă de discuri de operă, iar Freddie era foarte dornic să înveţe cât mai multe despre operă. Într-o zi i-am zis: «Tot spui că-ţi place mult Pavarotti. O să cânte în curând la Covent Garden. Hai să mergem!»„ I s-a părut o idee splendidă şi m-a pus să rezerv bilete imediat.

Pavarotti a urcat pe scenă şi a cântat o arie în primul act, iar lui Freddie i s-a părut strălucitor. În al doilea act a apărut primadona, care era Montserrat. Fericiţi la ideea de a-l vedea pe Pavarotti, nu ne interesase cine mai cânta. Când a început ea să cânte, lui Freddie i-a picat faţa. Aproape a uitat că Pavarotti era pe scenă. Dorea să o asculte doar pe ea.”

Freddie era vrăjit în special de celebrul duet dintre înflăcăratul Riccardo şi superba Amelia, o femeie chinuită de vinovăţie, dar incapabilă să reziste. Freddie putea să se identifice cu acel sentiment. Avea ochi şi urechi doar pentru Caballé cea puternică şi delicată. După spectacol, fascinat, Freddie nu a încetat să vorbească despre „vocea limpede”, „complexitatea vocală” şi „tehnica impecabilă”. „E o cântăreaţă *adevărată*”, a tot repetat.

„Dacă mi s-ar cere zece imagini cu oameni fericiţi din viaţa mea, una dintre ele ar fi Freddie pregătindu-se să o vadă pe Montserrat cântând la Covent Garden”, spune Paul Gambaccini.

„Stăteam în zona orchestrei. În stânga, în primul rând, era Freddie. În ochii lui se citea uimirea şi încântarea. Cu mâna stângă a făcut un gest spre scenă, iar chipul îi radia de fericire de parcă era un copil. Un moment extraordinar… şi o dovadă că, indiferent cât succes a avut, nu şi-a pierdut respectul şi admiraţia pentru preferaţii lui. Chiar şi vedetele au vedetele lor.”

Freddie nu avea să ştie în seara aceea că el şi Montserrat vor cânta şi vor înregistra împreună o piesă, formând unul dintre cele mai inedite duete din industria muzicală.

Odihna şi relaxarea li se păreau o corvoadă membrilor formaţiei. Cu toţii erau nerăbdători să lucreze din nou. Au abandonat planul de a compune coloana sonoră pentru adaptarea romanului *The Hotel New Hampshire*, al lui John Irving (în regia lui Tony Richardson, cu Rob Lowe şi Jodie Foster), când şi-au dat seama că bugetul filmului nu permitea o coloană sonoră rock celebră. Au fost totuşi inspiraţi să se întoarcă în studio. S-au strâns în Los Angeles la Record Plant pentru a pune la cale viitorul album, *The Works*.

Studiourile Record Plant, cunoscute pentru că acolo înregistraseră Jimi Hendrix şi Velvet Underground, au fost înfiinţate în New York, în 1968. După ce a deschis o filială în Los Angeles, studioul din LA a avut un succes enorm în anii 1970, când popul şi rockul au migrat spre vest. În 1985 studioul din LA se va muta de pe Third Street într-un nou sediu hollywoodian, în fosta „Annex” a Radio Recorders, cunoscută pentru înregistrările pe care le-au făcut acolo Louis Armstrong şi Elvis Presley; studioul va aparţine în final companiei Chrysalis Records, deţinută de producătorul celor de la Beatles, sir George Martin.

Eddie DeLena era inginerul secund pentru albumul *The Works* de la Record Plant, alături de Mack, inginer şi coproducător.

„Mack era un tip blând care nu prea vorbea”, îşi aminteşte Eddie. „Am aflat mai târziu că era unul din lucrurile care îl avantajau. Nu lua niciodată partea nimănui şi se ţinea departe de multe conflicte potenţiale între membrii formaţiei, manageri şi directori ai caselor de discuri. Mack era ca Elveţia şi de aia nimeni nu a avut nimic de împărţit cu el.”

În ciuda caracterului neconflictual al lui Mack, lui Eddie i s-a părut ca munca la *The Works* cu Queen era „ca şi cum lucram la patru albume solo”.

„În loc să colaboreze de la început, cum făceau de obicei, fiecare membru al trupei venea cu propriile idei de piese, lucra la ele şi ceilalţi membri înregistrau mai târziu părţile lor.” Dar asta n-a fost o problemă pentru Eddie.

„Membrii Queen erau printre cei mai amabili şi mai talentaţi oamenii cu care ai fi putut lucra. Cu toţii bine educaţi şi fiecare cu personalitatea lui. Roger Taylor era fermecător, în pas cu

moda şi mai monden decât Brian sau John. Brian era inteligent, extrem de politicos şi complet dedicat meseriei în care excela. Ştia extrem de bine compoziţie şi teorie muzicală şi îşi petrecea multe ore lucrând la bucăţile lui muzicale în studio. John era introvertit şi se ţinea departe de studio. Petrecea şi mai puţin timp în studio decât toţi ceilalţi. Însă, când era nevoie de prezenţa lui, te puteai baza pe el.

Freddie Mercury era desigur ieşit din comun. Avea o prezenţă impresionantă – efectiv umplea camera când intra. Vorbea foarte afectat şi colorat cu intonaţia unui actor de teatru. Stilul de operă rock al Queen era o prelungire a personalităţii lui Freddie. Era un interpret extrem de talentat şi un mare compozitor. Erau momente când înregistram vocea lui şi cânta partea următoare într-un aranjament armonios la fel de repede ca atunci când schimbi pistele unui magnetofon. Avea întregul aranjament în minte şi cânta perfect fiecare parte chiar de prima dată. Era o sarcină dificilă să ţii pasul cu el."

Eddie nu era surprins că Freddie călătorea cu propriul anturaj din comunitatea gay.

„În cazul de faţă, prietenii şi cunoştinţele din zona «Boystown» din West Hollywood. Adesea se lăuda cu escapadele sale din noaptea precedentă..." – putem deduce că se referea la numărul de bărbaţi cu care Freddie se putea culca pe durata unei sesiuni de înregistrări, deşi Eddie e prea discret pentru a divulga detalii – „...dar ceilalţi membri nu aveau deloc chef să audă aşa ceva."

Cluburile preferate ale lui Freddie din zona Boystown erau The Motherlode, The Spike şi The Eagle de pe Santa Monica Boulevard. Unul dintre aceste peripluri l-a purtat pe Freddie în braţele lui „Vince, barmanul" de la The Eagle: un bărbat înalt, creol, rotofei şi bărbos, căruia nu-i prea păsa că Freddie era un star rock cunoscut în toată lumea. Vince avea o motocicletă puternică, iar Freddie nu putea rezista unui bărbat cu un motor. Cei doi au devenit curând de nedespărţit. Dar când Freddie l-a rugat pe iubitul lui să-l însoţească în turneu, Vince l-a refuzat. Refuzul l-a şocat pe Freddie.

„Toţi, cu excepţia lui Freddie, aveau o listă foarte scurtă de prieteni pe care îi lăsau să îi viziteze la studio", afirmă Eddie.

„Erau acolo să facă un album fără să le fie distrasă atenţia. Putem presupune că avuseseră loc multe petreceri la studio în trecut (Eddie nu a vrut să dezvolte subiectul, aşa că trebuie să ne folosim imaginaţia), ...şi «depăşiseră această fază».”

Însă într-o noapte, în studioul C al Queen, a avut loc o reuniune extravagantă la care au participat multe staruri rock.

„Rod Stewart era în capătul holului, înregistrând în studioul A”, îşi aminteşte Eddie. „Jeff Beck era şi el acolo în studioul B. Cu toţii au ajuns în Studioul C cântând împreună. A fost un moment nepreţuit când Rod Stewart şi Freddie erau împreună la pianul Bosendorfer inventând versuri pe loc şi făcând mişto fiecare de aspectul fizic al celuilalt cu un umor tipic britanic. Freddie se lua de nasul şi de părul lui Rod, iar Rod, de dinţii proeminenţi ai lui Freddie. Era hilar. Eu îmi ieşisem din minţi încercând din răsputeri să le dau tuturor amplificatoare şi microfoane potrivite pentru că nimeni nu avea de gând să lase neînregistrat un asemenea moment. Jeff Beck şi Brian May făceau schimb de lickuri de chitară, Rod şi Freddie schimb de partituri, iar Carmine Appice şi Roger Taylor băteau cu rândul la tobe. Era un haos – benzile cu înregistrările trebuie să fie pe undeva. Managementul Queen s-a asigurat că nimeni nu va avea şansa să asculte benzile de teamă să nu le copieze pe casete care să ajungă în mâinile cui nu trebuie. Au luat benzile din studio în aceeaşi noapte. Nu le-am ascultat niciodată.”

Un alt moment memorabil din timpul înregistrărilor pentru *The Works* a fost petrecerea dată în cinstea celor 37 de ani împliniţi de Freddie, care s-a ţinut la casa închiriată din Stone Canyon Road, un conac superb în Hollywood Hills care îi aparţinuse la un moment dat lui Elizabeth Taylor. Pentru ocazia specială Freddie a cerut ca tot acel palat să fie plin de crini imperiali cu un parfum ameţitor. A hotărât şi ca fostul lui iubit, Joe Fanelli, să gătească şi i-a plătit biletul de avion să vină de la Londra. Când Joe a ajuns, cei doi s-au împăcat, dar nu ca iubiţi, şi au alcătuit împreună un meniu cu felurile preferate ale lui Freddie, printre care se numărau „pui Coronation” şi creveţi.

O directoare de la Elektra Records a cărei iubită făcea curăţenie la casa din Stone Canyon a adus la petrecere nişte

chelneriţe lesbiene îmbrăcate în cămăşi albe şi cu pantaloni negri.

„A fost o petrecere spectaculoasă în grădina luxuriantă a domeniului”, îşi aminteşte Eddie, care a participat la petrecere alături de Elton John, Rod Stewart, Jeff Beck şi John Reid.

Existau puţine persoane cunoscute printre cei o sută de invitaţi, majoritatea fiind prieteni anonimi ai lui Freddie la care el ţinea mult. Partenerul lui Freddie în acea noapte a fost Vince, barmanul.

„Vedeai chelneri, barmani, magicieni şi muzicieni clasici”, îşi aminteşte Eddie. „Ne-am simţit excelent. Noaptea a trecut pe nesimţite până când a devenit evident că nu mai aveam ce căuta printre cei care rămăseseră la petrecerea de după” – Eddie fiind pe atât de heterosexual, pe cât de gay erau Freddie şi prietenii lui.

În ianuarie 1984 a fost lansat primul extras pe single de pe album, *Radio Ga Ga*, o piesă scrisă de Roger. Iniţial s-a numit „Radio Caca”, chipurile după o remarcă scatologică făcută de Felix, fiul cel mic al lui Roger, a cărui mamă, Dominique, era franţuzoaică, şi a ajuns pe locul doi în Anglia, pe prima poziţie în alte 19 ţări şi a fost una dintre cele mai inteligente compoziţii Queen. Printre versurile obişnuite de imn pop se ascundea o critică destul de aspră la adresa radioului pop care îşi trădase valorile. Imaginea şi rolul acestuia erau acum considerate în antiteză cu ceea ce reprezentase odată. Discul de succes avea nevoie de un clip la fel de mare pentru a fi promovat. În clipul produs de Scott Millaney şi regizat de David Mallet – căruia Freddie îi spunea Mallet B. DeMille – apăreau secvenţe din filmul SF *Metropolis* al lui Fritz Lang din 1927 precum şi o selectie de imagini din clipuri anterioare ca *Bohemian Rhapsody* şi *Flash*. Cu ajutorul fan-clubului Queen, 500 de fani au venit la studiourile Shepperton din Londra, purtat costume argintii, au stat în linie dreaptă, au bătut din palme şi au ridicat mâinile în ritmul refrenului. Secvenţa avea să fie reprodusă de fanii Queen la concertele din lumea întreagă şi să devină o imagine de neuitat din concertul Live Aid din anul următor. A fost cel mai scump clip de promovare de până atunci şi unul dintre cele mai impresionante făcute vreodată de Queen.

„David (Mallet) şi Freddie petreceau ore întregi dezbătând tot felul de lucruri”, îşi aminteşte producătorul Scott Millaney.

„«Dragă, fă-l mai bun decât al lui Elton», spunea Freddie. «Vreau ce e mai bun.»

Calculam bugetul, i-l trimiteam lui John Beach, el spunea: «Nu, e prea mult.» Iar eu spuneam: «Nu, nu pricepi, e bugetul *lui Freddie*.»„

Millaney şi Mallet au fost responsabili şi de clipul pentru *I Want to Break Free*, o piesă mai controversată, în care cei patru membri ai formaţiei apar în travesti. Clipul includea şi o secvenţă de balet de 45 de secunde inspirată de *Preludiu la după-amiaza unui faun,* în care Freddie a dansat cu Baletul Regal.

„Freddie era entuziasmat de clip”, îşi aminteşte Millaney. „Zicea: «Ei bine, darling, *trebuie* să ne îmbrăcăm în femei şi eu să-mi rad mustaţa.» David i-a replicat: «NU! Trebuie să o laşi aşa pentru că *asta* e ideea!» Freddie a fost în culmea entuziasmului când a reuşit să obţină colaboarea Baletului Regal şi a putut dansa cu balerinii toată ziua... a putut şi să se zvârcolească peste ei!”

Carolyn Cowan, machieuză şi *body painter*, care i-a machiat pe toţi în clip, a avut o relaţie aşa de apropiată cu Freddie pe platourile de filmare ale clipului *Break Free,* că a fost cooptată şi la alte clipuri.

„Nu eram o machieuză obişnuită, iar Freddie nu era un star rock normal, dacă există aşa ceva, aşa că ne-am întâlnit la mijloc”, mi-a spus Carolyn.

„Eram amândoi foarte puternici şi puteam să-l calmez într-o clipă. În schimb, Freddie avea mereu grijă de mine. Era o relaţie simbiotică. Ne plăceam foarte mult, mai pe scurt.

Cabina de machiaj e un loc sacru. Oamenii se dezbracă şi te lasă să-i vezi aşa cum sunt, ceea ce necesită o doză foarte mare de încredere, iar Freddie a înţeles asta. Pictez repede un corp. Sunt rapidă. Aşa şi trebuie. Oamenilor li se face frig, se plictisesc, se agită. Devin conştienţi de propriul corp. Trebuie să surprinzi momentul şi să continui.

Îmi amintesc că am ajuns la studiourile Limehouse pentru *Break Free* şi imediat m-am înţeles cu ei de minune.

Beam, prizam cocaină şi fumam enorm de multă marijuana pe atunci, ceea ce poate a ajutat [a fost salvată de David Bowie în 1991].

Ca şi Freddie, aveam o personalitate de care se lipea dependenţa. Cred că a recunoscut asta în mine. Aveam părul lung şi negru şi arătam precum Carol al II-lea al Angliei. Fustă scurtă, cizme lungi şi o atitudine dezinhibată. Cred că mă potriveam cu excentricitatea generală a formaţiei.

I-am machiat pe toţi în stilul *Coronation Street* şi rezultatele au fost incredibile. Freddie avea oricum o faţă nemaipomenită. Totul s-a legat în ziua aia, totul a funcţionat. Balerinilor a trebuit să le fac urechi ascuţite de ceară. Erau atât de neastâmpăraţi că machiajul se strica şi trebuia să o iau de la capăt. Iar Freddie îmi spunea: «Dragă, mai dă-mi o linie de cocaină, te rog!» Totul era scandalos. Îmi amintesc că am consumat o cantitate incredibilă de droguri.

Trebuie să ştii că inventam o formă de artă. Şi din cauza asta lucram sub presiune. Chiar şi aşa, m-am înţeles foarte bine cu trupa, dar şi cu fiecare membru în parte. Încă nu obosiseră, nu se plictisiseră şi nu se enervaseră. Încă le plăcea nebunia, libertatea şi hedonismul. Şi *era* distractiv*.* Energia lui Freddie era extraordinar de creativă şi avea un simţ al umorului cum nu am mai întâlnit la nimeni.”

Dar clipul s-a dovedit a fi ultima picătură pentru reputaţia celor de la Queen în Statele Unite. Faptul că erau în travesti s-a dovedit a fi prea mult pentru MTV.

Canalul exercita un asemenea control asupra industriei muzicale şi a culturii pop în anii 1980, încât deciziile de a nu da pe post clipurile unor artişti aveau efecte devastatoare. Fanii americani ai Queen nu au priceput ironia şi trimiterile la serialul britanic *Coronation Street* şi totul li s-a părut jignitor şi obscur. Clipul a fost interzis în mai multe state. Cei din trupă au rămas mască.

„Am făcut nişte clipuri extraordinare şi serioase în trecut şi am crezut că sosise vremea să ne distrăm şi noi. Voiam ca oamenii să ştie că nu ne luăm prea în serios. Încă puteam să râdem de noi înşine. Cred că am dovedit acest lucru”, a comentat Roger.

„Americanii simpli intuiau că Freddie e gay şi americanii simpli reprezentau un nucleu important al publicului”, spune Brian Southall, fost jurnalist şi director de PR la EMI. „Poţi să faci ceva foarte artistic în New York sau în Los Angeles, dar nu încerca aşa ceva în Kansas.”

Trupa a fost de neclintit şi a refuzat să facă un clip alternativ pentru promovarea pe piaţa americană. Mândria excesivă şi-a spus cuvântul din nou, iar în America i-a distrus de-a dreptul.

„Când Queen a făcut *Break Free,* a fost o problemă”, a recunoscut Peter Paterno, avocat american specializat în industria divertismentului, devenit preşedintele unei case de discuri care le va oferi un contract celor de la Queen cu Hollywood Records, o casă de discuri deţinută de Disney.

„Fustele alea mini şi machiajul au jignit sensibilităţile multora. Şi *Radio Ga Ga*... Posturile radio din SUA au fost teribil de ofensate. «Nu o să le dăm muzica pe post dacă fac mişto de noi, de ce să o facem?» Peste noapte Queen nu a mai reprezentat niciun interes pentru piaţa americană.”

The Works va ajunge abia pe poziţia 23 în Statele Unite şi *Radio Ga Ga* pe poziţia 16.

„Şi ajunseseră în punctul în care erau în dezacord cu imaginea rock, a adăugat Paterno. Fanul hard-rock obişnuit pe atunci era un tip macho care nu arăta ca ei. După mine, încă făceau muzică extraordinară. Eram fan. *Hammer to Fall*, piesa lui Brian May împotriva înarmării nucleare, a fost pe coloana sonoră a filmului *Nemuritorul*. E un cântec impresionant, dar nu a avut deloc succes în SUA. Nu a existat acolo. Atunci a fost începutul sfârşitului pentru Queen în America.”

Disputa dintre Capitol Records şi promotorii radio independenţi nu a ajutat. Nici atitudinea ciudată a lui Paul Prenter, managerul personal al Queen, care părea să fie singurul responsabil pentru apetitul din ce în ce mai mare al lui Freddie pentru activităţi sordide, printre care sexul cu escorte masculine şi drogurile. Unii considerau că îl împingea pe Freddie spre situaţii periculoase şi depravare ca să-şi satisfacă propria pofta pentru decadenţă extremă.

„A avut o influenţă nefastă asupra lui Freddie şi evident că totul s-a răsfrânt şi asupra trupei”, a comentat Roger.

Freddie şi prietenii lui nu aveau habar cât de distructivă avea să se dovedească relaţia cu Prenter.

În februarie, pe când EMI se pregătea să lanseze *The Works,* care avea să devină cel mai de succes album al lor de până atunci, şi în ciuda faptului că se instalase răceala în relaţiile cu Statele Unite, Queen a participat alături de Boy George şi Culture Club, Paul Young şi Bonnie Tyler la Festivalul de la San Remo. A fost un fiasco răsunător pentru nişte interpreţi experimentaţi, însă au petrecut câteva zile distractive în oraşul italian asemănător cu Bournemouth... şi a funcţionat ca mijloc de promovare, în ciuda faptului că Brian şi Roger erau la cuţite în acea perioadă, certându-se în legătură cu orice, de la piesele pe care urmau să le cânte până la cum avea să fie aranjată scena.

Intervievat în timpul festivalului, Freddie a vorbit pe larg despre prietenia lui cu Michael Jackson.

„Michael şi cu mine ne-am cam îndepărtat după succesul lui uriaş cu *Thriller”*, a mărturisit el. „S-a retras în lumea lui. Cu doi ani în urmă, ne distram pe cinste mergând împreună la cluburi, dar acum nu mai vrea să iasă din fortăreaţă. E foarte trist. E atât de obsedat că cineva îl va ucide, încât e paranoic în legătură cu absolut orice.”

John şi Roger au pornit într-un turneu uriaş de promovare în Australia şi Orientul Îndepărtat înainte să plece în vacanţă. Brian a cântat o piesă pentru noul album al rockerului american Billy Squier, iar Freddie s-a întors la München să se distreze, ducându-se din când în când la studio pentru a continua cariera solo.

În mai 1984 s-au întors la Montreux pentru a face play-back în faţa a 400 de milioane de telespectatori la Festivalul Rose d’Or. Apoi Queen şi-a anunţat următorul turneu european care avea să înceapă în august. Roger a început să înregistreze ca artist solo şi a lansat în luna următoare o piesă şi un album ridiculizate de toţi. Freddie s-a întors într-un suflet la München. În iunie trupa s-a reunit în Londra pentru a primi premiul special Silver Clef Outstanding Contribution to British Music de la asociaţia de caritate Nordoff Robbins Music Therapy.

În iulie a fost lansată piesa *It's a Hard Life* care a ajuns pe poziţia 6 în Anglia, iar trupa a avut al treilea single în Top 10 de pe albumul *The Works*.

It's A Hard Life a demonstrat capacitatea lui Freddie de a te emoţiona, reluând motivele deopotrivă exuberante şi tragice din piesele *Killer Queen* şi *Play the Game*. Primul vers şi primele acorduri amintesc de *Vesti la giubba*, cea mai celebră arie a operei *Pagliacci* de Ruggero Leoncavallo: *Ridi, Pagliaccio, sul tuo amore infranto*! (Râzi, paiaţă, de iubirea ta frântă!). E posibil ca Freddie să se fi gândit la Smokey Robinson când a scris *Hard Life*. În piesa *Tears of a Clown* de pe *Make It Happen*, albumul din 1967 al formaţiei The Miracles, Smokey se compară cu paiaţele din opera lui Leoncavallo care îşi ascund durerea şi furia în spatele unui zâmbet gol. Robinson folosise înainte comparaţia cu clovnul trist în piese compuse pentru Carolyn Crawford de la Motown, *My Smile Is Just a Frown (Turned Upside Down)*. Făcând trimitere la *Play the Game* şi la încercarea zadarnică de a căuta dragostea adevărată, *Hard Life* a lui Freddie era o abordare pasională a dilemei lui din viaţa reală. Era binecuvântat cu o avere mai mare decât puteau spera vreodată muritorii de rând. „Nu pot cumpăra iubirea cu bani" era exact laitmotivul folosit şi de Beatles cu 20 de ani în urmă. Cum a zis şi Paul McCartney, „ideea din spatele cântecului era că aceste bunuri materiale sunt utile, dar nu-mi vor cumpăra ceea ce îmi doresc cu adevărat". Freddie a trebuit să afle pe pielea lui cât de adevărat era.

Freddie se simţea blestemat să-i lipsească iubirea şi o legătură emoţională, ceea ce nu constituia un secret pentru prietenii apropiaţi. Aceştia fuseseră lângă el şi îl consolaseră după o serie de relaţii dezastruoase. Era un lucru evident şi pentru fani, din cauza multor cântece sfâşietoare pe care le-a scris pe acest subiect.

„Versurile îi oglindeau viaţa", spune Frank Allen de la The Searchers. „*I Want It All, Somebody to Love, Dont Stop Me Now, Who Wants to Live Forever* – toate ilustrează un anumit aspect al speranţelor şi al dorinţelor sale. În mod obişnuit, un cantautor îşi exprimă concepţiile şi personalitatea prin versuri şi, când a început să privească cu mai multă seninătate sexualitatea,

Freddie a simţit o libertate mai mare de a se deschide în faţa lumii. Aş spune că legăturile amoroase cu femeile i-au crescut încrederea în sine. În mulţi oameni există bisexualitate. Foarte puţini reuşesc să se împace cu situaţia. Vina şi consecinţele sunt prea mari, chiar şi în perioada asta aşa-zis emancipată."

Milioane de oameni îl iubeau pe Freddie, dar de la distanţă. Puţini s-au apropiat. Cred că cei care au făcut-o şi care au fost primiţi în cercul lui aveau prea multă nevoie *de el*. Faptul că îl adorau pe Freddie spunea mai multe despre propriile dorinţe şi visuri decât despre ale lui. Exuberanţa şi „excesele gay" ale lui Freddie erau menite să-i inducă în eroare pe cei din afara acestei lumi, ascunzând o descurajare spirituală din ce în ce mai puternică. Se temea în adâncul sufletului că nu va găsi niciodată acea persoană specială pe care s-o iubească – un alt motiv pentru care a ţinut cu atâta tenacitate la Mary.

Referindu-se la *It's a Hard Life* la care a lucrat neobosit cu Freddie, Brian a zis: „Este unul dintre cele mai minunate cântece compuse vreodată de Freddie. Vine exact din inimă."

Clipul excentric pentru single a fost filmat de regizorul Tim Pope în München. În el apar mulţi dintre cei cu care Freddie se ducea în cluburi, inclusiv Barbara Valentin. Cei din trupă purtau gulere voluminoase şi arătau confuzi, cu toţii păreau stânjeniţi în costumele medievale de trubaduri. Costumul mulat şi strălucitor al lui Freddie, un omagiu adus excentricei cântăreţe franceze Mistinguett, celebră în perioada *fin de siècle,* a ridicat şi mai multe semne de întrebare în SUA. La fel şi o rană inexplicabilă la picior, suficient de gravă pentru ca piciorul să fie pus în ghips, despre care a spus că a căpătat-o în urma unei altercaţii într-un bar din Triunghiul Bermudelor.

Queen erau încă hotărâţi să cânte în locuri noi. Nu au putut concerta la Vatican, ruşii au zis că sunt „decadenţi", iar chinezii şi coreenii nu prea erau interesaţi. Acceptând să susţină 12 concerte în cadrul Super Bowl în controversatul Sun City din Africa de Sud în octombrie 1984, trupa a trecut prin cea mai compromiţătoare perioadă din punct de vedere politic a carierei. Complexul din Bophuthatswana, care se afla în deşert şi care costase milioane de dolari, era o enclavă asemănătoare cu Las Vegas, finanţată parţial de guvernul sud-african de

apartheid. Pentru cei din afară, însemna o declaraţie de putere a minorităţii albe privilegiate sud-africane faţă de majoritatea negrilor săraci din oraşele murdare. Uniunea Muzicienilor Britanici le impusese membrilor să nu concerteze acolo. Artişti Împotriva Apartheidului, o organizaţie înfiinţată de Steven Van Zandt, care făcuse parte din trupa E Street Band a lui Bruce Springsteen, avea să surprindă sentimentul antiapartheid în piesa *I Ain't Gonna Play Sun City.* Printre cei care au interpretat-o s-au numărat Miles Davis, Bob Dylan, Ringo Starr şi Zak Starkey, fiul său baterist, Lou Reed, Jackson Browne, Pat Benatar, Peter Gabriel, plus Keith Richards şi Ronnie Wood de la Rolling Stones. Piesa politică nu a fost un hit în America atunci când a fost lansată în decembrie 1985, însă a avut un succes imens în Australia, Canada şi Anglia.

Queen erau de neclintit.

„*I Want to Break Free* este imnul neoficial al Congresului Panafrican, iar *Another One Bites the Dust* este una dintre cele mai bine vândute piese din istoria neagră a Africii de Sud", a explicat Roger.

Dar controversele au luat amploare pe când trupa se pregătea să plece în turneul *The Works* în care au luat şi un al cincilea membru, pe clăparul Spike Edney, care să cânte pe scenă ca parte din formaţie.

Nu cântaseră live împreună de aproape doi ani. Deşi nu le plăcea să repete, era o necesitate. S-au dus într-un hangar din München cu echipamente de producţie, de sunet şi de lumini de ultimă generaţie.

„Prima piesă cântată împreună cu ei la repetiţii a fost *Tie Your Mother Down"*, îşi aminteşte Spike. „Ceea ce era OK, pentru că o cântau de o groază de timp. A urmat *Under Pressure*. După care au vrut să încerce o piesă din cele noi: *I Want to Break Free*. Ai crede că nu e un cântec foarte dificil. Am început cu prima strofă, dar ne-am împotmolit şi ne-am oprit. Mi-am dat seama că nu-l cântaseră live împreună. Aveam totul scris şi am zis: «De fapt, e aşa...»„ John a venit la pian, apoi Brian. Stăteau acolo în picioare. Deodată l-am auzit pe Freddie: «Ai cumva şi *cuvintele*, bătrâne?» m-a întrebat. Stăteau toţi în jurul pianului şi eu mi-am zis: «O să fie OK. Pot să fac asta.»„

Concertele din Anglia au inclus trei seri la Birmingham National Exhibition Centre, unde solistul Spandau Ballet, Tony Hadley, l-a întâlnit pentru prima oară pe Freddie, idolul său. Vocea lui Hadley era şi ea atât de puternică şi de expresivă, încât începea deja să fie comparat cu Frank Sinatra tânăr. Fără ca el să ştie, Freddie era unul dintre cei mai înfocaţi fani ai lui.

„Societate admiraţiei reciproce", râde Tony.

„Crescusem ascultând discurile Queen, iar Freddie era cel mai mare solist din lume. Îmi dorisem nespus să cunosc trupa. Pe atunci eram suficient de cunoscut ca să pot primi acces în culise cam la orice spectacol. Ne-am dus să ne întâlnim cu băieţii care au fost foarte prietenoşi şi politicoşi. Ne-au invitat la petrecerea de după spectacol la hotelul de lângă sala de concert. Am intrat cu Leonie [prima soţie], era un loc liber lângă Freddie, iar el mi-a zis: «Hai, darling, vino să stai lângă mine.» Leonie s-a aşezat câteva scaune mai departe. Flecăream şi deodată au apărut câteva stripteuze ca să întreţină «trupele».

Mi s-a părut mereu că cei de la Queen se distrau mai bine decât oricine. Petrecerile erau imense, discurile erau mari, personalităţile din trupă erau mai mari decât ale oricărei alte formaţii. Până şi John Deacon, care era cel tăcut.

Am stat acolo de vorbă cu Freddie în noaptea aia despre persoana de pe scenă şi mi-a dat sfaturi gratis. «Să nu-ţi cauţi scuze că eşti pe scenă», mi-a zis. «Nu te eschiva. Publicul a venit să te vadă *pe tine*, aşa că nu contează dacă nu eşti de nota zece într-o seară. Trebuie doar să fii mereu în faţă.» Aveam 23-24 de ani şi cântam într-o trupă care se descurca binişor. El era un rege al rockului. Nu ar fi trebuit să se deranjeze cu cineva ca mine. Dar era aşa de entuziasmat, atât de dornic să-şi împărtăşească cunoştinţele şi experienţa. A fost singurul care a făcut-o şi l-am respectat pentru asta.

«Fiecare artist se îndoieşte de sine», mi-a zis.

«Chiar şi tu?», l-am întrebat. «Mai ales eu», mi-a răspuns."

Concertul Queen de pe 5 septembrie de pe Wembley a culminat cu o petrecere pentru 500 de prieteni la clubul Xenon pentru a sărbători cea de-a 38-a aniversare a lui Freddie. Tortul a fost poate cel mai spectaculos de până atunci: un Rolls-Royce de aproape doi metri. În săptămâna aceea, *Hammer to Fall*, al

douăzeci şi şaselea lor single, a fost lansat în aceeaşi zi cu piesa de debut solo a lui Freddie, *Love Kills*, înregistrată pentru filmul *Metropolis*. Pe când trupa zbura spre Dortmund, nouă albume Queen figurau în top 200 în Anglia. În octombrie, Queen şi anturajul, care i-a inclus şi pe Mary Austin cu noul ei iubit Joe Burt, basistul din trupa lui Tom Robinson, au plecat spre Africa de Sud pentru concertele de la Sun City. La primul concert, vocea lui Freddie a cedat după doar câteva piese pentru că problema pe care o avea la gât se agravase din cauza căldurii şi a prafului. Acel concert şi următoarele cinci au fost anulate, iar trupa le-a onorat pe ultimele şase.

Când s-au întors în Londra, Brian şi Roger s-au dus la Uniunea Muzicienilor să-şi susţină cauza.

„Nu e ca şi cum se duseseră acolo să petreacă”, e de părere Spike. „Queen făcuse suficiente acte caritabile acolo, strânsese fonduri destinate şcolii pentru copii surzi şi orbi din Kutlawamong. Mai târziu au lansat un album special live şi au donat toate drepturile de autor şcolii. Reacţia publicului a fost fantastică, nu cred că au greşit mergând în Africa de Sud. În câţiva ani s-a schimbat climatul politic şi toată lumea a început să meargă acolo.”

Trupa a fost aspru amendată şi pusă pe lista neagră. Dar a insistat ca banii să fie donaţi unei asociaţii caritabile în loc să umple conturile bancare ale sindicatului. Mulţi ani au rămas şocaţi de acest fiasco.

„Suntem total împotriva apartheidului şi a tot ce reprezintă”, a zis Brian. „Dar simt că am construit punţi de comunicare. Am întâlnit muzicieni albi şi negri. Cu toţii ne-au primit cu braţele deschise. Singurele critici primite au venit din afara Africii de Sud.”

Spike e de acord că membrii Queen aveau o reputaţie de aroganţi.

„E adevărat. *Erau* aroganţi. Însă doar pentru că aveau dreptate în majoritatea situaţiilor. Considerau, după cum mi s-a părut mie, că au fost trataţi incorect la început, ceea ce i-a învăţat să fie independenţi şi să se bazeze pe propria judecată. Singurul dezavantaj al acestei aroganţe este că a pătruns în rândurile celor care lucrau pentru ei şi care au început şi ei să

fie aroganţi când nu aveau dreptul. Uneori putea fi greu de suportat.”

Freddie s-a întors în München, iar în decembrie trupa a produs primul lor single de Crăciun, *Thank God It’s Christmas*. Al douăzeci şi şaptelea lor single, care dorea să parodieze acest gen desuet, a fost produs în Londra, iar vocea lui Freddie a fost adăugată în Germania. Nu a intrat în Top 20 în Anglia şi nu a apărut niciodată pe vreun album Queen. Dar i-a bântuit în fiecare an de atunci, pe fiecare compilaţie de Crăciun. Însă piesa de pe locul întâi era *Do They Know It’s Christmas?* Istoria era pe punctul de a fi scrisă.

20

Live

„Să fim sinceri, noi, starurile rock, vrem să fim în lumina reflectoarelor, iar aici vom ieşi în evidenţă. Să nu ne îmbătăm cu apă rece. OK, vă ajutăm, dar, pe de altă parte, va fi un public mondial, o transmisiune simultană. Asta vrem şi noi şi nu ar trebui să uităm. Mă îndoiesc că vreunul dintre artiştii care vor păşi pe scenă nu şi-a dat seama de asta.”

FREDDIE MERCURY

„Muzica nu înseamnă mereu ce vrei să cânţi, ci şi ce nu cânţi. Freddie Mercury a reprezentat cel puţin trei oameni. Pe scenă, în afara scenei şi într-o zonă crepusculară intermediară. Şi-a întruchipat propria muzică. Interpretarea lui a reflectat perfect fiecare cântec.”

LOUIS SOUYAVE, CHITARIST, DAYTONA LIGHTS

Rock in Rio, „cel mai mare festival de rock din lumea întreagă”. Spectacolul din 1985 de după Anul Nou, care a durat zece zile şi în cadrul căruia au mai concertat Rod Stewart, Yes, Iron Maiden, Def Leppard, Ozzy Osbourne, George Benson, James Taylor şi unii dintre cel mai bine cotaţi cântăreţi din Brazilia, a fost organizat la o scară ce promitea să se ridice la cele mai înalte exigenţe ale celor de la Queen. Membrii Queen au acceptat să participe fiindcă Gerry „Uncle Grumpy” Stickless, managerul lor de turneu în care aveau încredere, se ocupa de

eveniment şi, pe deasupra, ei fuseseră invitaţi cap de afiş. Au pornit spre America de Sud duminică, pe 6 ianuarie.

Anturajul personal al lui Freddie era compus din Mary Austin, Barbara Valentin, Peter Freestone, Paul Prenter şi un bodyguard. Între 250 000 şi 300 000 de fani au călătorit două zile sau mai mult pe o căldură ucigătoare ca să participe la concertul cu cel mai norocos public din toate timpurile.

Spike Edney fusese implicat în mai multe evenimente importante la vremea sa, dar nimic nu avea să se compare cu cel de la Rio.

„Ştiam că turneele anterioare ale Queen în America de Sud fuseseră o aventură deschizătoare de drumuri, dar acesta era cel mai mare spectacol din toate timpurile."

Însă cel mai bine îşi aminteşte cât de rău îi părea pentru Freddie.

„Pe atunci era o vedetă uriaşă în America de Sud. Era un zeu. *Love of My Life* fusese pe locul întâi în Argentina o veşnicie. Era ca *Stairway to Heaven.* În consecinţă, Fred a fost ca un prizonier din momentul în care a ajuns acolo. Nu se putea duce nicăieri, nici măcar cu gărzi înarmate. Era îngrozitor pentru el. A reuşit să se furişeze o dată sau de două ori, dar nu merita osteneala.

Spike e de părere că şi felul în care arăta Freddie a contribuit la popularitatea lui copleşitoare.

„Am înţeles că, atunci când Fred s-a tuns scurt şi şi-a lăsat mustaţă, a devenit întruchiparea sud-americanului arătos – un fel de Clark Gable latin. Poate că de aia îl adorau."

Barra da Tijuca Rockodromo a fost construit pe parcursul a câteva luni şi avea o scenă semicirculară uriaşă cu o fântână imensă pe fiecare parte. În timpul evenimentului fântânile s-au dovedit utile pentru ca fanii să se spele, întrucât ploile torenţiale lăsaseră numai noroaie în urma lor. Fuseseră instalate gradene imense pentru presă cu linii telefonice internaţionale şi cu un sistem de trimitere a pozelor pentru miile de jurnalişti şi fotografi prezenţi. Noaptea, proiectoarele uriaşe despicau cerul, de parcă anunţau o premieră hollywoodiană. Heliportul construit special s-a dovedit o necesitate logistică şi nu un lux. Lăsând la o parte teama lui Freddie de a zbura cu

elicopterul, nu exista o altă cale de a ajunge la scenă. Toate drumurile spre Barra erau blocate de zile întregi.

În prima noapte, Queen trebuia să concerteze după Iron Maiden, rockerii din Leyton, dar membrii Queen au urcat cu două ore mai târziu pe scenă.

„Nu-mi amintesc exact de ce, poate chiar ajunseseră târziu", spune Spike Edney.

Queen au intrat în cele din urmă pe scenă pe la 2 noaptea, când publicul era deja pe cale să se revolte.

„Jim Beach a aranjat să fiu în culise când Queen urma să cânte", îşi aminteşte Peter Hillmore care scria despre eveniment pentru ziarul *Observer*.

„Am tras cu ochiul şi am văzut o mare de oameni. «Cum e să fii pe scenă?» l-am întrebat pe Brian. «Du-te şi uită-te», mi-a răspuns.

M-am dus. Mii şi mii de persoane mă fixau cu privirea, toate scandând «Queen!». Am simţit puterea pură a lui Freddie Mercury şi am simţit cum e ca un sfert de milion de oameni să nu vrea altceva decât să deschizi gura şi să cânţi. M-am speriat pentru că nu puteam *face* nimic. Apoi a apărut Queen şi totul s-a dezlănţuit. Cei care se ocupau de aparatură fugeau de colo până colo, nimeni nu mă băga în seamă. M-am dat într-o parte.

Am ştiut atunci că voiam să fac parte din Queen mai mult decât orice pe lume. Voiam să fiu Freddie Mercury. Ridica braţul şi ei cântau la unison, cobora braţul şi ei tăceau, pentru că aşa le cerea el. Efectul era uimitor. Parcă vedeai un reactor nuclear cum despică un atom."

Freddie avea puteri supranaturale, gândea Hillmore.

„Erau oameni care săreau din maşini la semafor, bulucindu-se pe limuzina lui şi strigând: «Freddie, te iubim, eşti Dumnezeu!» El şi Queen dispuneau de o întreagă echipă costisitoare care pompa bani ca să fie siguri că se bucurau de confort oriunde mergeau, chiar şi înaintea unei zile de muncă. Nu despachetau niciodată. Nu trebuia să le pese de bagajele în exces, să stea la cozi la aeroport sau la magazinele duty-free. Stăteau numai în saloane VIP şi zburau peste ocean la clasa întâi, având mereu la dispoziţie pe cineva gata să le satisfacă orice plăcere. Şi de aceea cred că e imposibil ca o vedetă precum Freddie să aibă o

viaţă personală. În cele din urmă, totul are efect şi asupra sănătăţii mintale a unei persoane obişnuite.”

„Gafa braziliană” a lui Freddie a fost o exagerare a presei. Defilând ţanţoş pe scenă în hainele de fetişcană pe care le purtase în clipul piesei *Break Free*, Freddie a fost uimit de reacţia publicului. Când au început să arunce pe scenă cu conserve, pietre şi alte gunoaie, Freddie a crezut că publicul o făcea în semn de protest. Când o bucată imensă de carton l-a lovit pe Freddie, Brian s-a dat în spate până a ajuns în dreptul tobelor lui Roger. Însă Freddie a rămas cu un aer sfidător în partea din faţă a scenei şi a făcut greşeala de a-şi pierde cumpătul. Interpretând greşit ce s-a întâmplat, a şicanat şi el publicul. Mulţi jurnalişti au scris că localnicii foloseau *Break Free* ca pe un imn împotriva dictaturii, şi că nu erau de acord să fie parodiat de un rocker în travesti, însă nu din acest motiv fanii erau furioşi.

Dave Hogan, care a fotografiat evenimentul pentru revista *You*, parte a *Mail on Sunday*, a descris cele întâmplate drept o „neînţelegere totală”.

„De obicei, la concertele de genul acesta, fanii se îmbulzesc să fie cât mai aproape de scenă”, a explicat Hogie. „Dar atunci organizatorii construiseră o scenă aşa de înaltă încât cei care stăteau în primul rând nu aveau vizibilitate. Nu vedeau absolut nimic, totul se întâmpla deasupra lor. Unii încercau să se caţăre pentru a vedea trupa, dar agenţii de pază interveneau şi îi călcau pe degete. Freddie a apărut în travesti, cu perucă şi sâni când mai mulţi fani stăteau pe umerii altora încercând să vadă ceva. Agenţii de pază s-au năpustit asupra lor şi fanii furioşi au luat pietriş de pe jos ca să arunce în ei în semn de protest. Nimeni nu arunca în Freddie cu pietre. Dimpotrivă, îl iubeau. Dar s-a scris că fanii l-au huiduit şi au aruncat cu pietre în el din cauza felului în care era îmbrăcat. Să spunem că anumiţi jurnalişti care voiau să le apară articolele pe prima pagină au dat dovadă de o imaginaţie debordantă. În regulă. Dar trebuie să adaug că Freddie a cântat ca de obicei şi a făcut vâlvă. Nu a fost lovit cu pietre, v-o pot garanta personal. Eram chiar acolo, în faţa lui. Însă nici nu se împiedică de adevăr când au o poveste bună.”

Freddie se afla în centrul atenţiei fiindcă fusese cazat în apartamentul prezidenţial al hotelului Capacabana Palace din Rio.

„Toţi preşedinţii americani stătuseră în camera respectivă”, îşi aminteşte David Wigg. „M-a invitat să bem ceva. Ploua torenţial şi era noroi peste tot, dar Freddie avea mereu o atitudine de genul «spectacolul trebuie să continue». În seara aia m-a invitat la cină. Era şi Mary Austin acolo – mereu stătea în stânga lui, în timp ce prietenul lui din momentul respectiv era mereu în dreapta. Pe urmă ne-am dus la o discotecă (Alaska, cea mai cunoscută discotecă gay din Rio pe atunci). Ne-am distrat până pe la 4 dimineaţa. Trebuia să scriu un articol pentru Express şi m-am gândit să apuc să şi dorm. M-am dus la Freddie să-l felicit şi să-i mulţumesc înainte să plec. «Unde te duci?» m-a întrebat. «Mă duc pe jos la hotel», i-am răspuns. «Ba pe naiba!», mi-a replicat. A pocnit din degete. «Steve, du-l acasă pe David cu maşina mea şi nu-l lăsa afară, intră cu el în hotel.» Freddie era atât de manierat, sensibil şi afectuos! Toată familia lui era aşa – părinţii, sora, cu toţii. Era britanic de modă veche, lucru foarte neobişnuit pentru un star rock.”

Lui Paul Prenter i-a revenit sarcina dubioasă de a alege bărbaţi care i-ar plăcea lui Freddie. Puţini au rezistat invitaţiei „de a participa la petrecerea privată din camera de hotel a lui Freddie Mercury”. Majoritatea curioşilor erau de acord că îndatoririle lui Penter deveniseră sordide. Nu numai că se ocupa cu strângerea de „talente” – de obicei tineri care se prostituau, cunoscuţi ca „băieţi-taxi” – ci şi de procurarea unor cantităţi industriale de alcool şi de cocaină.

Patricio, un fost „băiat-taxi”, evreu, blond cu ochi albaştri, s-a întâlnit de mai multe ori cu Freddie la petrecerile private. Patricio, care venise din Buenos Aires în Rio încercând să devină actor, ajunsese să recurgă la prostituţie din cauza sărăciei şi a disperării. Avea să mai întreprindă o călătorie impresionantă în viaţă: în Israel, unde va muri de SIDA. Patricio a întreţinut mai multe raporturi sexuale cu Freddie, după cum el însuşi a recunoscut.

„Băieţii aleşi se întâlneau cu Freddie în intimitatea apartamentului său de la hotel, care era foarte luxos şi din care se vedea piscina hotelului”, îşi amintea el.

„Întâi beam, apoi prizam nişte cocaină – era o masă joasă de lemn cu linii de cocaină deja pregătite. Apoi ne dezbrăcam şi intram în camera lui Freddie unde ne întâmpina el, îmbrăcat doar în halat. Paul (Prenter) rămânea îmbrăcat. Freddie făcea sex cu fiecare pe rând în faţa celorlalţi. După ce obosea, Prenter îi plătea pe băieţi şi ne cerea să plecăm. Freddie era mereu pasiv. Când începi să fii gay, tinzi să fii activ. Dar, dacă eşti cunoscut şi toţi vor să meargă cu tine, devii pasiv, e cel mai uşor mod să te distrezi. E foarte obositor să te porţi ca «un bărbat». Majoritatea bărbaţilor gay preferă rolul «feminin».”

Freddie devenise dependent de sexul ocazional. Potrivit lui Patricio, vedeta nici nu era excitată mare parte din timp. Cu cât devenea noaptea mai dezlănţuită, cu atât mai impasibil părea Freddie.

„Nici nu părea să se simtă bine. Pur şi simplu făcea totul fără entuziasm.”

Multe petreceri se ţineau în Rio şi toate se terminau la fel. Dorinţa de senzaţii tari a lui Freddie îi depăşise puterile. Continuau să-i placă lucrurile scandaloase doar de amorul artei. Dorinţa nestăvilită de excese dovedea un singur lucru: era obosit. Putea cumpăra orice îşi dorea, însă trebuia să muncească din ce în ce mai din greu pentru plăcere. Sexul fără iubire era OK, dar entuziasmul dispăruse. E greu de imaginat că nu s-a urât pentru o asemenea slăbiciune, dar părea împins de o forţă necunoscută. Nu se putea opri. Ceva trebuia să se schimbe curând.

„Când Paul şi Barbara erau prin preajmă”, recunoaşte Peter Freestone, „amândoi se întreceau în a-i oferi cea mai scandaloasă petrecere până când s-a ajuns la saturaţie. Freddie îşi pierduse de mult interesul, dar era prea politicos pentru a spune ceva. Se distra de minune făcând lucrurile astea şi desigur că oamenii nu se aşteptau să se fi schimbat.”

Pe 12 ianuarie, la Hotelul Copacabana Beach s-a dat o petrecere în cinstea lor. A fost un eveniment spectaculos transmis de televiziune pentru milioane de oameni în America

de Sud, în timpul căruia până şi Brian, cel mereu serios, a ajuns în piscină. Queen a mai concertat din nou pe 19 ianuarie pentru a închide festivalul. Queen scrisese din nou istorie şi nu avea să fie pentru ultima oară.

Trupa a ajuns în Auckland pe 5 aprilie pentru a începe turneul în Noua Zeelandă. Protestatari antiapartheid, încă supăraţi pe fiascoul de la Sun City, i-au întâmpinat demonstrând la aeroport şi în faţa hotelului lor. Freddie abia i-a observat, preocupat de lansarea în Anglia a celui de-al doilea single ca artist solo, extras de pe albumul solo de debut despre care mulţi credeau că nu va mai vedea lumina zilei. Deşi albumul a ajuns pe poziţia 11 în Anglia, în America nu a avut niciun impact. Toţi cei patru membri ai formaţiei au început să-şi înfrunte cele mai negre temeri şi anume că supremaţia lor în Statele Unite era pe cale să ia sfârşit.

Au mai existat probleme în turneul din Noua Zeelandă din cauza lui Tony Hadley, prietenul lui Freddie. Spandau Ballet tocmai terminase un turneu de două luni în Europa şi se pregătea de o rundă în Australia. Problemele cu promotorii au dus la anularea concertelor în Noua Zeelandă, iar cei implicaţi au pierdut mulţi bani. În Auckland, Tony avea instrucţiuni de la Steve Dagger, managerul său, să nu iasă în evidenţă, ceea ce nu-i prea reuşea lui Tony – mai ales când în oraş era şi Freddie, prietenul lui de pahar.

„Freddie urca foarte rar beat pe scenă”, a confirmat Spike Edney. „Însă primul concert Queen de pe stadionul Mount Smart din Auckland, după o după-amiază nebună în compania lui Hadley, a fost unul dintre acele puţine momente.”

Tony a venit să le facă o surpriză celor din trupă.

„M-am cazat unde stăteau ei, am asistat la repetiţia pentru sunet, am stat de vorbă, apoi m-am întors cu Freddie la hotel şi am băut ceva la bar. Freddie mi-a propus: «Hai să comandăm nişte Stoli.» Am stat acolo trăncănind, am înşirat poveşti din lumea zbuciumată a rock-and-rollului până am terminat sticla de vodcă. Simplă. Apoi mi-a zis: «Hai la mine în cameră, darling! Am o sticlă veche de porto.» Deja eram praf şi pulbere”, îşi aminteşte Tony cu o strâmbătură. „La un moment dat Freddie mi-a zis: «Trebuie neapărat să cânţi cu noi în seara asta.» «Nu

vreau să vă încurc», am răspuns, deşi eram dornic. «Nu, nu, nu! O să fie super», a insistat Freddie şi i-a sunat pe Roger şi pe John. «Tony o să urce pe scenă diseară, în regulă, dragilor? Minunat.» Nu păreau deranjaţi. «Singurul care ar putea avea o problemă ar fi Brian», mi-a mărturisit Freddie. «Are un comportament ciudat când e vorba de chestii de-astea.» Aşa că l-a sunat pe Brian şi a adoptat un ton diplomat: «Brian, darling, Tony o să urce pe scenă cu noi diseară şi o să cântăm *Jailhouse Rock* – OK? Tony, scumpule, Brian e de acord.» «Nu ştiu nenorocitele alea de versuri, frate!», mi-am amintit eu. «Nu contează, nici eu nu le ştiu, la naiba!», mi-a replicat vesel Freddie.”

Cei doi au încercat să înveţe cântecul, beţi fiind. Au inventat jumătate dintre cuvinte şi pe restul le-au ghicit. Apoi Tony, împleticindu-se, s-a dus să doarmă.

„Am ajuns la stadion în seara aia şi toată lumea se lua de mine: «Ce naiba i-ai făcut lui Freddie? S-a ţăcănit!» Păi, am cam tras la măsea. Cu toţii s-au încruntat. «Dar Freddie nu bea niciodată înainte să urce pe scenă!», a spus cineva.”

Niciodată nu fusese atât de greu să-l pregătească pe Freddie să urce pe scenă.

„Pe atunci toată lumea purta ghetele alea Adidas cu multe şireturi pentru că erau comode şi potrivite pentru a fugi şi a sări pe scenă”, povesteşte Spike.

„În noaptea aia, Freddie era întins pe canapea în culise. Tony Williams, unul din asistenţii de la garderobă, şi Joe Fanelli îl îmbrăcau pentru că era prea beat ca să se descurce singur. Îi puseseră costumul şi apoi ghetele. Dar când s-a ridicat în picioare şi a vrut să meargă, nu a putut să facă nici măcar un pas. S-a auzit anunţul «Începe înregistrarea!», iar noi ar fi trebuit să ne aflăm la marginea scenei. L-am auzit pe Freddie zicând: «Tâmpiţilor, mi-aţi pus pantalonii invers!» În secunda următoare zăcea întins pe spate ca un gândac cu picioarele în aer, Tony şi Joe încercau din răsputeri să-i dezlege şireturile ca să-i dea jos ghetele şi pantalonii. În cele din urmă au reuşit să i le pună cum trebuie şi am coborât scările într-un suflet, căci introducerea înregistrată se terminase şi scena era învăluită în fum. Am reuşit cumva să ajungem în ultimul moment.”

„Fred, dragul de el, era atât de matol că aproape zbura”, a adăugat Spike. A improvizat şi a cântat prostii în prima jumătate de oră a concertului. Roger ţinea capul în jos, nu se putea uita la nimeni. Brian privea nervos de parcă ar fi vrut să zică: «Ce dracu’ se întâmplă aici?» După prima jumătate a concertului, Freddie se mai trezise. A mers super pe urmă, minunat. Până când a apărut Hadley.”

Supărat după o conversaţie telefonică cu managerul său, care era furios să audă că Tony ieşea în evidenţă, Tony murea de nerăbdare să ajungă în faţa publicului.

„Eu stăteam într-o parte a scenei pe când cei de la Queen cântau, tot încercând să-mi amintesc nenorocitele alea de cuvinte de la *Jailhouse Rock*”, râde Tony.

„Freddie a venit şi s-a întins pe pianul lui Spike şuierând: «Hadley, ticălosule, sunt mangă!», în faţa a 45 000 de oameni. Iar eu mormăiam ca un bou cu câteva cuvinte mâzgălite pe mână: gardieni... puşcărie... petrecere... *jailhouse... rock.* Nu-mi intrau versurile în cap. În cele din urmă, Freddie a zis: «Doamnelor şi domnilor, domnul Tony Hadley!» Mulţimea era în extaz, eu am intrat grăbit şi am atacat partea de bop-bop a piesei *Tutti Frutti*. Nu ăsta era cântecul! Şi Freddie făcea: «Da. Foarte bine!», iar Brian: «Ce rahat e asta?» Restul leşinaseră de râs. Lui Freddie şi mie nu ne păsa, cântam din toţi rărunchii. Simulam sex cu chitara lui Brian în timp ce el cânta, chestii de genul ăsta.”

Concertele din Melbourne au fost cuminţi în comparaţie cu ăla. Cele patru nopţi la Sydney Entertainment Centre spre sfârşitul lui aprilie şi pe urmă cele şase concerte din Japonia au fost mai plăcute pentru că aflaseră că Elton John era în oraş. Freddie, Elton şi Roger s-au destrăbălat sărbătorind în avans albumul solo al lui Freddie.

„Freddie Mercury putea să petreacă mai mult decât mine, ceea ce nu-i puţin lucru”, a povestit Elton. „Stăteam treji nopţi întregi şi la 11 dimineaţa încă eram plini de energie. Cei de la Queen trebuiau să prindă un avion, iar Freddie spunea: «Băga-mi-aş, altă linie, dragă?» Avea un apetit nestăvilit.”

Ultimul concert al trupei în Sydney s-a suprapus şi cu lansarea celor de la Columbia Records a albumului *Mr Bad Guy*. Freddie

îşi exprima din nou sentimentele făţiş în piese. Era un *sound* diferit de Queen, mai funky, iar piesele reprezentative erau *Living On My Own, There Must Be More To Life Than This* şi balada tristă *Love Me Like There's No Tomorrow*, pe care o scrisese pentru Barbara Valentin.

Deşi albumul a intrat pe poziţia a şasea în Anglia, în America a fost un dezastru absolut. Deşi *I Was Born To Love You* a avut un parcurs rezonabil, *Made in Heaven* a stagnat – în ciuda clipului captivant de promovare, în regia lui David Mallet. Era un spectacol de balet pe o scenă cu cortina trasă, iar Freddie avea o vestimentaţie *bondage* în tonuri de roşu cu negru şi o mantie roşie şi stătea pe o stâncă uriaşă. Balerini îmbrăcaţi neglijent se suiau pe stâncă şi unii peste alţii pentru a ajunge la el până când stânca s-a despicat dezvăluind planeta albastră care se învârtea.

Turneul *The Works* a avut mare succes, Brian a rămas în Australia cu familia de sărbători, John şi Roger au plecat la noua casă a lui Roger din Ibiza, iar Freddie s-a dus glonţ în München pentru a se distra şi a încălca regulile împreună cu iubiţii lui.

Slavă Cerului că a urmat Live Aid!

„Eram varză", a zis dând din umeri Francis Rossi, amintindu-şi prestaţia curajoasă a Status Quo din deschiderea concertelor din Londra de pe 13 iulie.

„Foarte prost. Nu am repetat suficient. Chiar deloc, ca să fiu sincer. Dacă am fi înţeles mai bine despre ce era vorba şi că aveam un public mondial, am fi repetat. Desigur, Queen tocmai fuseseră în turneu şi erau rodaţi. *Şi* au repetat.

Poate că Bowie a fost bun, dar nimeni altcineva nu mi-a rămas întipărit în memorie. Bono sare de pe scenă, aşa şi? Era ziua Queen fără îndoială. Trebuie să reţineţi că atunci nimeni nu şi-a dat seama că toată chestia era atât de mare cum s-a dovedit a fi până la urmă. Bob era un irlandez nou-venit tare în gură care se tot lăuda cu ce-o să facă. Şi i-a ieşit. E greu să nu faci paradă, desigur. Pentru că suntem vedete, darling. Dar în ziua aia nu era vorba de aşa ceva.

Când am ajuns pe Wembley pentru spectacol, Freddie m-a pus la punct în legătură cu multe lucruri, ca să zic aşa", continuă Francis.

„Îmi amintesc că am fost mutaţi în zona de aşteptare pentru artişti şi ne prosteam cu toţii. Dar s-a întâmplat ceva. N-am nicio problemă cu tipii gay, cum aş putea, când am doi veri gay şi un fiu gay. Dar mereu m-am numărat printre tipii ăia care credeau că homosexualii nu sunt la fel de bărbaţi ca restul. Cât m-am înşelat! Freddie şi cu mine ne luptam, râdeam, şi deodată m-a prins şi a început să mă apese cu braţul pe gât, nu mă mai puteam mişca, la dracu'! Era aşa de puternic! Foarte multe lucruri mi-au trecut prin cap atunci. A fost cea mai bună lecţie. Parcă îmi şi văd expresia – şi pe a lui. Am îngheţat. M-am uitat la fix la el. Era cea mai puternică persoană pe care am întâlnit-o în viaţa mea. «Nu-ţi face griji, darling», mi-a zis râzând diabolic, «dacă te voiam, te puteam avea», şi chiar ar fi putut.

Ştiu că mulţi oameni sunt de părere că homosexualii – eu prefer de fapt «poponari», ce să ne mai ascundem – nu se pot bate, cum sunt boii ăia care se duc la televizor şi spun de ce nu ar trebui să fie gay în armată. Dar ei ce cred că am avut mereu? Industria noastră e plină de gay. Persoanele efeminate mi se pare delicios de amuzante şi uneori te poţi înţelege cu ele mai uşor decât cu restul. Rick (Parfitt) obişnuia să aibă un comportament foarte afectat în vremurile bune. Mulţi dintre noi o făceau. Mereu am crezut că homosexualii sunt mai descurcăreţi decât ceilalţi. Trebuie să fie, în primul rând ţinând cont de câte obstacole au de înfruntat. Nimeni nu era mai bun decât Freddie. Ştia cine e; cel puţin ştia până atunci. Live Aid a fost cu siguranţă ziua lui, a nimănui altcuiva. L-am iubit mult pentru asta."

„Toţi trebuie felicitaţi pentru interpretarea aia fenomenală", spune Paul Gambaccini. „Când Queen a început să cânte, eram în culise şi luam interviuri artiştilor pentru transmisiunea TV. Simţeai un fior. Toţi artiştii au încetat să vorbească, s-au oprit din ce făceau şi s-au întors spre scenă. Toţi ştiau, pe măsură ce Queen cânta, că trupa dăduse lovitura. Freddie dansa în faţa cameramanului într-o interpretare cu profunde conotaţii sexuale. Repetaseră, erau pregătiţi, erau profesionişti desăvârşiţi. Ne-am gândit: «O, Doamne, e cea mai bună interpretare rock din câte există!» Queen erau cei mai buni. Când te gândeşti la cine se mai găsea pe afiş, e incredibil.

Queen erau terminaţi. Zilele lor de glorie apuseseră. Însă iată-i reinventându-se şi făcând un spectacol de pomină sub ochii noştri. Încă mi se taie respiraţia când mă gândesc. Freddie Mercury avusese cea mai bună prestaţie a unui solist din toate timpurile."

Exaltaţi de experienţa Live Aid, cei de la Queen trebuiau să-şi cerceteze sufletele. Poate că se pregătiseră pentru încheierea normală a carierei lor fenomenale. Nu puteau cânta la nesfârşit, nu? Trupele care o fac riscă să devină o caricatură. Statutul de legende se dobândeşte dacă renunţi la timp. Fiecare membru Queen se apucase de proiecte solo cu rezultate diferite, iar Freddie fusese singurul cu ceva succes. Acum, forţaţi să accepte că le era mai bine împreună decât pe drumuri separate, mai ales în acest moment al vieţii lor, s-au hotărât să amâne căderea în uitare şi să încerce din nou. Live Aid le dăduse o a doua şansă. Nicio formaţie de rock celebră nu ar fi dat cu piciorul la aşa ceva. Queen de abia aştepta să înceapă un turneu. Cel mai ambiţios turneu al carierei lor va fi cel din Europa, din 1986.

Dar mai întâi Freddie şi-a sărbătorit împlinirea a 39 de ani organizând la Henderson, unul dintre cluburile sale preferate din München, un bal în alb şi negru care a costat 50 000 de lire. Petrecerea avea să fie combinată cu o filmare pentru clipul *Living On My Own*. Au participat 300 de prieteni, printre care Barbara Valentin şi Ingrid Mack, soţia lui Reinhold. Mulţi figuranţi au fost aduşi din Londra şi majoritatea erau în travesti – cu excepţia lui Freddie, care purta colanţi arlechin, o jachetă militară cu epoleţi şi mănuşi albe, iar Mary Austin se îmbrăcase ca o şcolăriţă de la St Trinian. Brian a fost o vrăjitoare, Peter Freestone, un ţigan. Clipul care a rezultat a fost ca o halucinaţie – hedonist, confuz, îndrăzneţ, vibrant – şi nu a fost niciodată difuzat în Statele Unite. În Anglia piesa a atins doar poziţia 50.

Barbara s-a ocupat de mâncare pentru petrecerea în alb-negru.

„Caviar şi piure – preferatele lui Freddie – un tort în formă de pian şi sticle mari de şampanie Cristal cu care oamenii au plecat la subraţ. Toată lumea fura de la Freddie", a spus ea oftând. „Au dispărut chiar şi două cutii cu cadouri de ziua lui."

Apoi s-au angajat să creeze coloana sonoră pentru noul film *Nemuritorul* regizat de Russell Mulcahy, asociat al lui David Mallett şi Scott Millaney la MGMM, cu Christopher Lambert în rolul principal. Queen a reuşit din nou să-şi atragă mânia presei odată cu lansarea noului single *One Vision*. Criticaţi pentru că ar fi „profitat de succesul cu Live Aid" şi au ieşit cu acest hit de Top 10 cu temă ostentativă, cei de la Queen au luat foc. „De fapt, cântecul era inspirat de celebrul discurs din 1963 al lui Martin Luther King, activistul politic pentru drepturile omului, rostit pe treptele de la Lincoln Memorial, şi nu de Live Aid", a reacţionat Roger, compozitorul cântecului. Piesa se distinge prin vocile inversate de la început care devin inteligibile dacă se foloseşte altă viteză de redare: „God works in mysterious ways... mysterious ways..."[33]

Ca un gest de sfidare, au fost de acord să facă un minidocumentar Queen ca să-l folosească pe post de clip de promovare pentru album. A fost prima lor colaborare cu Rudi Dolezal şi Hannes Rossacher de la Torpedo Twins, dar nu şi ultima. În 1987 Twins a terminat o antologie vizuală a carierei trupei intitulată *Magic Years*.

În cadrul Fashion Aid for Ethiopia desfăşurat la Royal Albert Hall pe 5 noiembrie 1985, la care au participat 18 dintre cei mai renumiţi creatori de modă din lume – Yves St Laurent, Giorgio Armani, Calvin Klein şi Zandra Rhodes – Freddie a fost mirele elegant, iar actriţa Jane Seymour, mireasa îmbujorată. Amândoi au purtat creaţii semnate David şi Elizabeth Emanuel, cei care creaseră rochia de mireasă a lui Lady Diana Spencer pentru căsătoria cu prinţul de Wales. Freddie i-a stat apoi la dispoziţie prietenului său Dave Clark, fostul baterist de la The Dave Clark Five, o formaţie din anii '60. Dave scria şi producea un musical ce urma să fie pus în scenă la Teatrul Dominion pe Tottenham Court Road. Musicalul se numea *Time* şi urma să-i aibă în distribuţie pe Cliff Richard şi sir Laurence Olivier, cel din urmă apărând ca hologramă. Freddie a colaborat la câteva piese pentru un album care i-a inclus şi pe Stevie Wonder, Dionne Warwick şi Julian Lennon şi a cântat o dată pe scenă. Între timp

[33] Misterioase sunt căile Domnului (n. red.).

EMI culegea roadele cu o colecţie de lux a albumelor Queen (cu câteva scăpări evidente). Însă Freddie nu se bucura de succesul carierei solo la care tânjise. *Love Me Like There's No Tomorrow*, al cincilea single de pe *Mr Bad Guy* şi totodată balada scrisă pentru Barbara, nu intrase în topuri.

Coloana sonoră compusă de Queen pentru *Nemuritorul* avea să intre în compoziţia următorului album. După ce au apărut la Festivalul Rock din Montreux, s-au apucat să repete pentru turneul european. Au început în Stockholm dar apogeul avea să fie pe stadionul Wembley şi în Knebworth Park, câştigând peste 11 milioane de lire din 26 de concerte. Queen a doborât recordul pentru cel mai vizionat concert din Anglia, cântând pentru peste 400 000 de fani. Oare bănuiau cumva că va fi ultima lor şansă de a se bucura de magia lui Freddie?

21

Budapesta

„Vreau să merg în locuri în care n-am mai fost. Pentru mine totul are legătură cu oamenii. Muzica ar trebui să străbată lumea. Vreau să merg în Rusia, în China şi în locuri pe care nu le-am mai văzut, înainte să fie prea târziu – înainte să ajung într-un scaun cu rotile şi să nu pot face nimic. O să port aceiaşi colanţi. Mă şi imaginez împins pe scenă în cărucior până la pian şi cântând *Bohemian Rhapsody*."

FREDDIE MERCURY

„Mi-a plăcut chestia suprarealistă de a merge la Ambasada Ungariei pentru o petrecere rock-and-roll, ştiind că diplomaţii erau mai obişnuiţi să primească o cu totul altă *Regină*."

PETER HILLMORE

A Kind of Magic, al paisprezecelea album Queen şi coloană sonoră pentru *Nemuritorul*, a fost lansat la sfârşitul lui mai 1986 pentru a marca începutul turneului european. Cum era de aşteptat, a ajuns pe locul întâi. În zorii zilei de miercuri, 4 iunie, 13 camioane uriaşe şi zgomotoase cu echipament au plecat din Londra pentru a începe o odisee în 11 ţări. Queen va susţine 26 de concerte pentru un milion de fani în 20 de oraşe, printre care

Stockholm, Paris, München, Barcelona şi Budapesta. Fiecare oraş a fost ales de trupă din motive personale.

Denis O'Regan, foarte solicitat pe atunci, a fost angajat de Jim Beach prin cel mai recent PR al Queen, Phil Symes, ca să fie fotograful oficial al trupei. Spune că avea emoţii, dar nu se referă la poze: „Auzisem ce nebunii făceau. Tony Brainsby, primul lor PR, mi-a povestit că odată l-a găsit pe Freddie într-o pubelă din spatele clubului Embassy.

Roger, John şi Brian erau destul de relaxaţi. Freddie era cel mai misterios. Adesea nu putea să vorbească la fel de repede cum gândea. Creierul lui funcţiona cu viteză, iar mintea o lua înaintea gurii. Spunea chestii de genul: «Vreau să surprind fluxul... ăăă... o, băga-mi-aş!» Erau multe conversaţii cu «băga-mi-aş, băga-mi-aş» pentru că nu reuşea să exprime ce voia".

Deşi nu era prima oară într-un turneu rock, Denis a fost şocat de cât de mult se distra trupa – de parcă erau chitiţi să parodieze o super formaţie de rock.

„Erau petreceri în bordeluri, băi romane, băi turceşti. Stripteuze lesbiene în culise la Wembley şi femei goale pictate să arate ca şi cum ar fi purtat uniformă la petrecerile Roof Garden, după spectacolul de pe Wembley. Ca să nu mai pomenim de chestiile scandaloase care se întâmplau la toaletă."

Nu era totul amuzant. De multe ori echipa părea să guste succesul mai mult decât trupa. Din ce a observat, Denis nu putea decât să empatizeze cu Freddie, care ura viaţa în turneu. Dar obligaţiile contractuale impuneau ritmul. Fă un album, fă un turneu să-l promovezi! – pe atunci regulile erau foarte stricte.

„Freddie nu era cel mai fericit în turneu", recunoaşte Denis. „Odată mi-a zis că îi plăcea să cânte, dar ura să călătorească. Părea aşa de vulnerabil. Nu mă aşteptasem deloc. Putea fi delicat şi drăguţ ca un copil. Stătea în capătul mesei bătând din palme şi entuziasmându-se în legătură cu cina sau altceva. Totul trebuia să fie aşa. Era adorabil! Era tăcut, rezervat şi introvertit în mare parte din timp. Dar cădea dintr-o extremă în alta cât ai zice peşte. Când te gândeşti ce mare şi puternic părea pe scenă, în viaţa adevărată părea micuţ şi uneori efeminat."

Deşi lui Denis nu i s-a părut dificil să-l fotografieze, l-a uimit cât de timid era Freddie.

„Nu prea poza. Se prostea sau mă ignora şi era el «însuşi». Apărea în pragul uşii cu o coroană pe cap şi stătea în nişte poziţii, ştiind că eram acolo, dar nu mă încuraja să fac poze. Evident că ştia mereu ce face."

Denis nu se aşteptase ca Freddie să fie aşa de exploziv.

„Îşi ieşea des din pepeni şi putea fi foarte dispreţuitor. Zicea mereu: „Spune-le tuturor să se ducă dracului!" Dar era şi spăsit. Magia lui Freddie se vedea în interpretarea live. Cred că trebuie să te naşti cu o aşa aură de vedetă. Nefiind hetero, nu trebuia să dovedească atât de multe ca toţi ceilalţi. Se ducea pe scenă şi lua la mişto publicul, pe când ceilalţi poate nu ar fi vrut să rişte. Era clar că fusese sufletul petrecerilor la vremea lui. Însă acestea se răriseră în 1986."

Spike Edney, clăpar în timpul turneului „Magic", confirmă.

„Vremea petrecerilor nebune se cam dusese. Trupa nu se mai caza la hoteluri separate", explică el, referindu-se la obiceiul trupei de a se împărţi uneori în teritoriul „homo" şi „hetero". De pildă, când trupa a ajuns prima oară în München şi s-a cazat la Hilton, au existat „CPH" („Casa Prezidenţială Homo") şi „LH" („Locul Hetero").

„La turneul «Magic», cu toţii stăteam laolaltă", povesteşte Spike. „Fred era mult mai calm. Nu avea chef să meargă în club şi să stea toată noaptea, aşa cum obişnuia. Şi avea grijă de vocea lui. Adeseori ajungeam în apartamentul său, beam şampanie şi jucam Scrabble sau Trivial Pursuit. Îmi amintesc că de multe ori am rămas treji până la 9 dimineaţa, doar eu şi Fred, ca să terminăm jocul. Sau jucam Reverse Scrabble unde trebuie să scoţi litere, dar să-ţi rămână cuvinte întregi. Turneele Queen din trecut fuseseră despre sex, droguri şi rock-and-roll. La jumătatea anilor '80 se juca Scrabble."

În ciuda ritmului de viaţă mai cumpătat, de oameni de vârstă mijlocie, cei de la Queen au mai dat o ultimă petrecere care să pună capac celorlalte. Invitaţia sezonului a fost după concertul de pe Wembley la clubul Roof Gardens, în iulie. Cea mai veche şi mai frumoasă grădină pe acoperiş din Londra există şi azi, la 30 de metri de Kensington High Street, deasupra fostului centru

comercial Derry & Toms. Deşi nu a rezistat multă vreme, magazinul universal Biba al Barbarei Hulanicki atrăgea un milion de clienţi pe săptămână cu ambianţa sa specifică şi cu restaurantul Rainbow, unde oamenii stăteau lângă staruri rock şi celebrităţi. Era un loc special pentru Freddie din motive personale, căci acolo o văzuse prima oară pe Mary Austin.

O, ce noapte de pomină! Excese pe toată linia: pitici, travestiţi, fese descoperite, sâni goi – apropo, Samantha Fox, care în anii 1980 era la fel de celebră ca Jordan/Katie Price, a urcat pe scenă cu Freddie pentru un număr improvizat şi au interpretat *All Right Now*, piesa celebră a celor de la Free din anii 1970. Sam nu cânta rău deloc.

„Cu siguranţă petrecerea care a pus capăt tuturor petrecerilor a fost scandaloasă", mărturiseşte şi fotograful Hogie. „Dacă intrai cu inocenţă, ieşeai cu ochii cât cepele. Erau acolo oameni despuiaţi, pictaţi pe corp, un acvariu uriaş cu trupuri goale date cu vopsea ca să arate ca nişte pietre sau ca nişte reptile, toate zăcând de-a valma. Chiar şi dacă urcai în liftul mic, unde să te uiţi? Sfârcuri şi burice peste tot. Queen dădea petreceri rock-and-roll aşa cum trebuia.

Freddie o adora pe Samantha Fox. Avea o personalitate fantastică. Orice făcea apărea în ziare şi tocmai începuse să cânte pop. În noapte aceea, Freddie a fost fermecat de sânii ei. Tot voia să o ridice şi să o scuture ca să dea la iveală «balcoanele». Era aşa de entuziasmat. «Ooo, uite, carne proaspătă! Ce jucărie!» Sam era de treabă şi a fost de acord. A strâns-o în braţe şi a aruncat-o de colo până colo ca pe o păpuşă de cârpe. Pozele alea fantastice au ajuns în ziare a doua zi şi nu i-au făcut rău niciunuia."

„Nu va mai exista niciodată o trupă precum Queen", a comentat James „Trip" Khalaf, inginerul de sunet american care a crescut volumul sunetului pentru Queen în ziua concertului Live Aid. „Erau mereu pregătiţi pentru excese debordante. Petrecerile erau mai impresionante, femeile aveau sânii mai mari, totul era la un nivel atât de impresinant, încât de cele mai multe ori abia puteam face faţă."

Freddie i s-a părut întotdeauna lui Trip „o persoană ciudată".

„Era minunat, dar nu era de-al nostru... Fred era o vedetă. Ce altceva ar fi putut să fie dacă nu o vedetă rock, uriaşă, exagerată? Ticălosul a făcut o treabă fantastică!”

Pe 9 august Queen a cântat în aer liber pentru peste 120 000 de fani în Knebworth Park, Stevenage. Vila maiestuoasă le-a oferit cel mai numeros public din Anglia şi au sărbătorit până târziu în noapte. Doar Freddie lipsea: se retrăsese discret la sfârşitul spectacolului, braţ la braţ cu Jim Hutton şi cu Peter Freestone. Aşa cum a explicat Peter, Freddie nu se bucurase niciodată de „acest gen” de petreceri: „Detesta în mod special petrecerile date de casele de discuri. Fără supărare, dar nu voia să stea şi să discute vrute şi nevrute cu angajaţii.”

Poate Freddie simţea că Knebworth avea să fie ultimul său concert. Cu toţii ne dorim să fi ştiut.

În elicopterul care l-a dus înapoi pe heliportul din Battersea în acea noapte, Freddie a aflat că un fan fusese înjunghiat în timpul concertului. Autorităţile au încercat, însă nu au reuşit să aducă o ambulanţă la locul incidentului şi le fusese imposibil să pătrundă prin marea de oameni

„Freddie a fost tare supărat”, a zis Jim. „Era încă tăcut a doua zi dimineaţă, când au venit prietenii pentru prânzul de duminică. S-a scris mult în ziare despre concert, ceea ce l-a mai binedispus. Dar nu putea să uite de moartea acelui fan. Voia ca muzica lui să aducă doar fericire.”

Chiar dacă vremurile bune au luat sfârşit, amintirile continuă să dăinuie. Iar dintre toate concertele din ultimul turneu Queen cu Freddie, unul rămâne întipărit în memoria celor care au avut norocul să fie acolo.

Spectacolul trupei Queen de pe Népstadion (Stadionul Poporului), din Budapesta, într-o zi de duminică, 27 iulie 1986, a fost mai mult decât un concert. În timp ce Elton John, Jethro Tull şi Dire Straits avuseseră concerte modeste în Ungaria, cel susţinut de Queen avea să fie primul concert în aer liber pe stadion al unei formaţii occidentale de rock în spatele Cortinei de Fier, care încă exista la vremea aceea. A atras 80 000 de fani, atât unguri, cât şi din statele învecinate. Pentru mulţi, costul biletului era echivalent cu salariul pe o lună. Chiar şi aşa,

promotorii se confruntau cu o cerere enormă, căci exista peste un sfert de milion de doritori.

Presa ungară o luase razna pe măsură ce se apropia ziua cea mare. Jurnaliştii chiar au şi sugerat „toleranţă şi înţelegere faţă de comportamentul publicului”, de unde putem deduce că aveau să fie lăsaţi să aplaude. Cu siguranţă spectatorii nu aveau să fie beţi sau drogaţi ori să aibă un comportament haotic sau agresiv, căci pe stadion erau poliţişti înarmaţi cu pistoale-mitralieră care patrulau. Singura băutură disponibilă era oranjada. Până şi fumatul era interzis. Se aşteptau la un public liniştit şi ordonat. Slavă Cerului că existau permise de intrare în culise!

Ofiţerii de presă principali ai Queen – Roxy Meade şi Phil Symes – ne-au bombardat pe noi, jurnaliştii, cu amănunte şi cifre. 17 camere urmau să filmeze filma pe Népstadion, una dintre ele fiind mânuită de Gyorgy Illes, de 71 de ani, un cameraman veteran şi profesor respectat la Academia de Film din Ungaria. Illes era cunoscut pentru că un student de-al său, Vilmos Zsigmond, câştigase un Oscar pentru *Întâlnire de gradul trei*, filmul lui Spielberg din 1977. Queen şi echipa aveau să coboare pe Dunăre de la Viena la Budapesta la bordul hidropterului preşedintelui sovietic Mihail Gorbaciov. Potrivit altor informaţii din turneul „Magic”, scena măsura până la 557 de metri pătraţi. Pe întreaga suprafaţă avea să fie un covor Axminster gri, 13 kilometri de cablu urmau să fie folosiţi pentru a conecta instrumentele, sunetul, luminile şi alte echipamente de scenă la cinci generatoare puternice, furnizând 5 000 de amperi, iar sistemul de sunet urma să aibă 500 000 de waţi, având şi turnuri revoluţionare de iluminat. Când concertau Michael Jackson sau Elton John, nu aveai parte de genul ăsta de comunicat de presă.

Concertul Queen era acum considerat un pas uriaş pentru îmbunătăţirea relaţiilor dintre Est şi Vest. Însărcinatul cu afaceri David Colvin, ambasadorul britanic interimar în Ungaria, s-a ridicat la înălţime, organizând o recepţie înainte de concert la un alt club Embassy decât cel cu care eram obişnuiţi, pentru trupă şi câţiva invitaţi aleşi cu grijă.

Seara, la Ambasada Ungariei, era un grup pestriţ de expaţi englezi, muzicieni din Blocul de Est, staruri rock din Occident, corpul de presă al Majestăţii Sale şi câţiva fripturişti. Deşi părea uluit de toate, Freddie a mărturisit că „ar fi preferat să se fi dus la cumpărături” decât să stea acolo să asculte cum unii îi plictiseau pe alţii la culme cu dedesubturile istoriei Europei de Est. Deşi avea anumite păreri politice, era suficient de deştept să nu se lase atras în astfel de discuţii în public. O vedetă internaţională, zicea el, ar face mai bine „să lase politica pe mâna celor plătiţi să se ocupe de treaba asta, dragă”.

„Aşa era Freddie”, a comentat Peter Freestone. „Cei de la U2 i se păreau prea gălăgioşi în chesiuni politice. Ştia că el se afla acolo pentru că era showman, nu ca să fie de acord cu părerile politice ale unora.”

Câteva zile mai târziu, Freddie a dat o petrecere elegantă pentru presa britanică în apartamentul prezidenţial de la hotelul Duna Intercontinental. „Prezidenţial” era un eufemism, deşi el a susţinut blazat că „toate apartamentele arătau la fel”.

„Ăsta-i aproape ca al meu, ce rahat”, a pufnit Roger când s-a oprit să-l vadă.

Gazdă îndatoritoare, Freddie a dat mâna şi a făcut schimb de platitudini cu noi când ne-a întâmpinat. Mai mic decât părea pe scenă, mai musculos şi mai în formă decât mulţi bărbaţi de 20 de ani – peste două luni urma să împlinească 40 de ani – era dichisit, parfumat, purta o cămaşă floral viu colorată şi blugi strâmţi, deschişi la culoare. Părul impecabil îngrijit dezvăluia o porţiune în creştet care începea să lucească.

„Mulţumesc că aţi venit! Vă simţiţi bine?”

Vorbea încet şi zâmbea politicos în timp ce făcea semn să se aducă pahare de cristal cu şampanie.

Freddie a dat aprobator din cap şi a chicotit când i-am povestit experienţele noastre din Budapesta: cum ne-am scufundat în apele vindecătoare de la Băile Gellert, unde am lăsat nişte „femei-sumo” gelatinoase să ne facă masaj – deşi mai târziu am fost de acord că Freddie trebuie să fi avut mai multă experienţă decât noi la aşa ceva. A vrut să ştie dacă am „cumpărat” ceva. Am exagerat când ne-am descris achiziţiile ciudate.

„Foarte bine, foarte bine”, a zâmbit şi ne-a făcut semn să intrăm într-o altă cameră, unde se afla un bufet bogat care gemea de homari, creveţi, caviar, fructe confiate şi îngheţate exotice. Un muzician în frac cânta la un pian strălucitor.

Ferestrele glisante ale apartamentului erau trase, lăsând oaspeţii să iasă pe balconul mare cât o cameră. În depărtare se vedeau siluetele unor obiective turistice: Bastionul Pescarilor, cetatea de pe dealul Gellert, turla înaltă şi luminată a Bisericii Matthias. Mary Austin vorbea liniştit cu Jim Beach, poate glumeau, împărtăşind ideea inteligentă de a adăuga mai multe fibre în dietă. Jim Hutton stătea într-un colţ, la fel şi Brian, Roger, John şi alţi câţiva din echipă.

Duminică, având permise care ne dădeau acces peste tot, am mers cu un autocar prin cartierele de beton până la Népstadion. Dansatori unguri de muzică populară îmbrăcaţi în costume negre şi roşii învârteau batistele pe ritmul muzicii pentru a ne pregăti de marele eveniment. A fost ca un val imens. Fast, ceremonie, fum, lumini orbitoare, experienţa asurzitoare şi molipsitoare a celor de la Queen.

Ce mi-a rămas în minte? Brian, mai energic decât un novice la o probă, mânuind cu degete frenetice o monedă de şase penny pe coardele chitarei sale făcute din poliţa unui şemineu; el şi Freddie interpretând cântecul popular maghiar „Tavasi Szél Vizet Áraszt” – „Vântul de primăvară face apele să se umfle”; mulţimea strigând din rărunchi, apreciind faptul că trupa îşi dăduse osteneala să înveţe balada lor populară, fără a observa că, o dată la câteva secunde, Freddie verifica versurile pe care le mâzgălise cu pixul în palma mâinii stângi. Fanii au ştiut toate cuvintele de la *Radio Ga Ga*, iar bătăile sincronizate din palme erau ceva impresionant de văzut. Aproape de final, mi-l amintesc pe Freddie la bustul gol, cu transpiraţia prelingându-se pe steagul Angliei, apoi, întorcându-se cu spatele peste câteva clipe şi dezvăluind dungile steagului naţional al Ungariei: roşie, albă şi verde.

Şi asta nu a fost totul! Pentru ultima apariţie teatrală, Freddie a apărut pe scenă purtând piesa de rezistenţă a creatoarei Diana Moseley, o mantie cu trenă, tivită cu hermină, şi o coroană. Versiunea lui Brian a piesei *God Save the Queen* a

stârnit ropote de aplauze pe tot stadionul. Această secvenţă instrumentală, înregistrată prima oară în 1974 pentru al patrulea album al trupei, *A Night at the Opera,* şi care fusese interpretată în încheiere la aproape fiecare concert Queen de atunci, nu era chiar o surpriză. Însă a sunat mai maiestuos decât oricând în acel colţ de lume.

„A fost cel mai solicitant şi mai antrenant concert al nostru din toate timpurile”, ne-a zis Brian în culise, mai târziu.

Cât despre noi, scriitoraşii... Mai văzuserăm totul înainte. Eram prea blazaţi, Dumnezeu ştie. Nici măcar nu plătiserăm bilet. A doua zi dimineaţă, odată trecut efectul şampaniei, ne-am gândit că asistaserăm doar un alt concert extraordinar Queen. Luam ca pe un lucru de la sine înţeles faptul că erau geniali. De ce să ne minunăm acum? Doar publicul maghiar trăise uimirea, atmosfera, magia ca în dimineaţa de Crăciun. Pentru unii fani, care plătiseră salariul pe o lună pentru acel privilegiu, avea să rămână cel mai grozav spectacol din viaţa lor.

Cel mai mare solist al rockului triumfase din nou! Fusese o victorie falsă – dacă am fi ştiut! Începea să se contureze ironia amară a titlului turneului. Pentru Freddie gravitatea situaţiei era evidentă. Magia din acea noapte i-a încântat pe toţi, cu excepţia lui.

22

Garden Lodge

„Ori de câte ori mă uitam la filme hollywoodiene a căror acţiune se petrecea în case somptuoase cu decor extravagant, îmi doream şi eu, iar acum am parte de aşa ceva. Dar pentru mine a fost mai important să obţin chestia aia nenorocită decât să locuiesc în ea. Aşa sunt eu – odată ce obţin ceva, nu îmi mai place aşa de mult. Încă ador casa, dar bucuria cea mai mare e că am cumpărat-o. Uneori când sunt singur noaptea, îmi imaginez că, atunci când o să am 50 de ani, o să mă strecor în Garden Lodge, refugiul meu, şi apoi o s-o transform în

cămin. Când voi fi bătrân, cu părul alb şi când totul se va termina şi n-o să mai pot purta aceleaşi costume şi n-o să mai pot să mă zbânţui pe scenă – încă nu e cazul – am ceva pe care să mă bazez, şi anume casa asta minunată."

FREDDIE MERCURY

De la cântece de top şi premii la relansări şi videoclipuri, maşinăria Queen era într-o continuă mişcare. Minunea nu avea să înceteze niciodată. Un venit imposibil de cheltuit era garantat pe viaţă. Freddie nu avea nevoie de mai mulţi bani decât avea deja. Putea cumpăra orice voia, putea să meargă oriunde îşi dorea. Însă s-a retras în lumea lui privată şi în confortul de acasă. Avea bucătar, valet, şofer, femeie de serviciu şi o mână de prieteni de încredere. Mary Austin se ocupa de gospodărie şi de contabilitate, inclusiv de salariile personalului şi de banii lichizi, şi venea să-l vadă în fiecare zi. Jim Hutton era şi el alături de Freddie. Pentru oricine întreba – inclusiv pentru Bomi şi Jer, părinţii lui Freddie, dacă veneau duminica la prânz – Jim era un simplu grădinar şi se prefăceau că stătea în alt dormitor. Oare Jim se simţea jignit de o asemenea prefăcătorie?

„Deloc", a insistat el. „Erau nişte oameni extraordinari. Am înţeles motivul secretului. Erau religioşi. Zoroastrismul nu tolera homosexualitatea. Freddie nu spusese familiei că e gay."

Oare părinţii lui Freddie şi-au dat seama că fiul lor era gay?

„Nu", a răspuns Jer, mama lui, într-un interviu pentru *The Times* în 2006, la 15 ani de la moartea lui Freddie.

„E un subiect foarte delicat", a adăugat Roger Cooke, ginerele ei, confirmând că Freddie nu mărturisise familiei că e gay.

Oare se temea să spună adevărul în faţa lumii?

„Pe atunci societatea era diferită", a explicat Jer. „Acum e foarte deschisă, nu?"

Şi-a exprimat convingerea că, dacă Freddie ar mai fi trăit, cu timpul ar fi putut să devină mai deschis.

„N-a vrut să ne supere", a adăugat ea. „Când venea acasă, era doar «Freddie»."

Jer a dezvăluit că piesa preferată dintre cele cântate de fiul ei era *Somebody to Love,* care îi plăcea enorm şi lui Freddie.

Peter Freestone şi-a amintit de o petrecere pe care Freddie a dat-o în cinstea aniversării nunţii părinţilor înainte să se instaleze oficial în noua sa casa. Nicio persoană din viitorul anturaj de la Garden Lodge nu a fost invitat.

„Doar familia şi Mary, desigur, care arăta foarte bine într-o rochie stacojie Bruce Oldfied, pe care am ajutat-o să o aleagă dintr-o gamă largă şi pe care Freddie o cumpărase pentru ea."

Jim Hutton i-a întâlnit de „multe ori" pe părinţii lui Freddie şi s-a înţeles bine cu ei.

„Veneau foarte rar la Garden Lodge – de obicei, duminica, la prânz sau pentru aniversarea unuia dintre copiii lui Kash", a povestit Jim. „Dar, când era în Londra, Freddie se vedea cu ei în fiecare săptămână. Îl duceam cu maşina în fiecare joi după-amiază să-i viziteze în căsuţa lor cu terasă din Feltham, în care locuiau dintotdeauna. Stăteam toţi în bucătărie şi beam ceai. Doamna Bulsara aducea ceaiul în ritmul ei, nu se grăbea. Era foarte independentă. Încă se ducea peste tot cu maşinuţa ei. Casa lor era foarte simplă. Mi s-a părut ciudat că nu aveau nicăieri poze înrămate cu Freddie, deşi ai crede contrariul. Mi s-a părut de mirare şi că locuiau în aceeaşi căsuţă, cu toate că Freddie îşi putea permite să le ia ceva mai mare. El încercase, însă ei au spus că nu vor să se mute. Erau mulţumiţi cu casa pe care o aveau. Un lucru înduioşător, din moment ce mulţi părinţi de vedete rock se bucură să primească tot felul de lucruri după ce copiii lor au dat lovitura."

Jim avea puţine în comun cu mama lui Freddie, dar atât lui, cât şi lui Bomi, tatăl lui Freddie, le plăceau natura şi grădinăritul.

„Era mândru de grădină", a explicat Jim. „Ieşeam cu el. Îi plăceau soiurile vechi de trandafiri şi eucaliptul."

Pe Jim l-a impresionat că Jer pregătea mereu biscuiţii cu brânză preferaţi ai lui Freddie, pe care îi punea într-o cutie ca să-i ia acasă.

„Am cunoscut-o pe Kashmira, sora lui Freddie, când a venit să stea cu familia la Mews. Îţi dădeai seama imediat că Freddie şi ea erau frate şi soră – aveau aceiaşi ochi mari, căprui-închis. Natalie, fetiţa ei, era drăgălaşă şi energică; Kashmira mai avea un băieţel, Sam."

Pentru Freddie familia era foarte importantă, a afirmat Jim.

„Întotdeauna când era plecat, nu conta unde, le trimitea ilustrate părinţilor şi surorii lui.”

Bomi, tatăl lui Freddie, a murit în 2003. Jer, mama lui, s-a mutat în Nottingham pentru a fi mai aproape de Kashmira, fiica ei, de ginere şi de nepoţi. Casa lui Jer a fost „botezată” „Fredmira” – o combinaţie a numelor celor doi copii ai ei.

„Nu mai pot să cânt rock aşa ca în trecut”, a declarat Freddie după ceea ce s-a dovedit a fi ultimul concert Queen, în august 1986. „E prea mult. Un bărbat în toată firea nu trebuie să se comporte aşa. Nu mai petrec nopţi întregi făcându-mi de cap. Nu pentru că sunt bolnav, ci din cauza vârstei. Nu mai sunt un tinerel. Prefer să-mi petrec timpul acasă. Face parte din procesul de maturizare.”

A continuat să se distreze, dar în mare parte sub acoperişul casei sale. Când a împlinit 40 de ani, a dat o petrecere modestă, după standardele lui, pe 7 septembrie 1986: o petrecere în grădină – „Pălăria nebună” – pentru 200 de invitaţi.

Creatoarea de modă Diana Moseley a pregătit o gamă de pălării excentrice din care Freddie să poată alege. El a optat pentru una cu blană albă şi cu antene ca de marţian.

„A fost o petrecere liniştită pentru el, dar totuşi încântătoare”, îşi aminteşte Tony Hadley, care a fost acolo alături de Tim Rice, Elaine Paige, Dave Clark, actorul de comedie Mel Smith, Anita Dobson din *EastEnders*, Brian, Roger şi John.

„Freddie a insistat să mă ducă sus ca să-mi arate covorul pe care-l făcuse pentru dormitor”, îşi aminteşte Tony. „Nu existau îmbinări; cred că fusese ţesut la o maşinărie enormă. Avea şi o stea imensă pe el ca steaua lui David. Era mândru nevoie mare de covor.”

„Freddie era foarte manierat şi fidel stilului «britanic» când venea vorba de obiectele din casă”, a dezvăluit Jim. „Îmi amintesc că odată au venit părinţii lui duminica la prânz, iar Freddie aproape a făcut o cădere nervoasă. Parcă era o cloşcă. Intrase şi ieşise din bucătărie toată dimineaţa făcându-şi griji în privinţa mâncării. Trebuia să se implice în toate. El trebuia să pună masa. Era important pentru el. Cuţitele şi furculiţele

trebuiau aranjate perfect, la fel şi şervetele. Era un perfecţionist absolut.”

Deşi toţi erau acolo ca să-şi servească stăpânul, nu exista politică sau ierarhie la Garden Lodge. Cei care locuiau acolo erau trataţi egal şi li se cerea să respecte o singură regulă: „Nu aduci pe nimeni acasă”, a explicat Jim. „Fără prieteni, fără iubiţi peste noapte. Era domeniul lui Freddie. Siguranţa era cea mai importantă. De altfel, eram ca o familie, nu doar personalul lui Freddie. În mare parte a fost echilibru. Joe bucătarul a scăpat basma curată din multe belele. Putea fi foarte maleabil, dar avea şi anumite răbufniri. Freddie se enerva destul de des, dar nu era despotic, nu se purta ca un dictator. Nu făcea paradă de autoritate şi nu ne dădea ordine. Pe atunci era o atmosferă destinsă. Adesea mâncam împreună, *en famille*, dar în general eram doar eu şi Freddie. Nu cred că le-am dat celorlalţi motive să mă dispreţuiască. Fiecare avea camera sa, inclusiv Barbara. De fapt, camera ei fusese dormitorul meu. Mai târziu, când Fredie şi cu mine n-am mai dormit împreună, m-am mutat înapoi. Nu au existat niciodată favoritisme. Ori de câte ori prietenii lui Freddie veneau să bea un păhărel, toată lumea era invitată la petrecere. Garden Lodge era casa tuturor.”

În ciuda petrecerilor dezlănţuite, a şotiilor şi a distracţiei pe care le împărtăşiseră Freddie şi Jim – o vacanţă de lux în Japonia, nebunia cu Live Aid, liniştea Elveţiei – şi a relaţiei tandre, care a reprezentat un sprijin pentru Freddie până la sfârşit, Jim a susţinut că cea mai mare satisfacţie i-a oferit-o creativitatea partenerului său.

„Nu se oprea niciodată”, a povestit Jim. „Mereu era pasionat de ceva. Mereu punea ceva la cale. Mintea sa lucra neobosit. Mai întâi a terminat Garden Lodge. Apoi a cumpărat nişte foste grajduri din spatele Garden Lodge, Logan Mews. Apoi s-a dus că cumpere o casă în Elveţia. Nu se odihnea niciodată, nimic nu era complet încheiat. Trebuia să *facă* mereu ceva.”

Freddie nu prea vorbea cu Jim despre muzica lui.

„Dar când venea vorba de versuri, vorbea cu oricine era acolo. Zicea «am ideea asta» sau «am cuvintele astea» sau «ajută-mă cu rândul ăsta». Mereu nota ceva pe orice avea la îndemâna. Nu cânta niciodată prin casă – doar uneori în baie.

Dar nu cântece Queen. Am un video cu el în jacuzzi (care a apărut pe net după moartea lui Jim), cânta cât îl ţineau plămânii.”

Freddie îi promisese iubitului o vacanţă de pomină în Japonia la sfârşitul lui septembrie 1986, iar Freddie îşi ţinea promisiunile. Se bucura că pentru prima dată putea fi turist într-o ţară pe care o adora. Freddie şi Jim au văzut obiectivele turistice, au băut, au mâncat, au făcut cumpărături extravagante – au cumpărat şi un suport special pentru chimonouri pe care Freddie şi-l dorea de mult. A fost o experienţă de neuitat pentru amândoi. Când s-au întors în Londra, au intrat într-o rutină casnică, petrecându-şi timpul cu pisicile, peştii Koi şi prietenii apropiaţi.

Lumea lor confortabilă s-a năruit duminică, 13 octombrie 1986, în urma ştirilor din cotidianul *News of the World*, după care un nor a coborât peste Garden Lodge. Nu avea să se mai ridice niciodată.

Dezvăluirile senzaţionale erau greţoase. Potrivit ziarului, Freddie şi-ar fi făcut în secret un test de depistare a SIDA cu un an în urmă, acelaşi an în care trupa a făcut senzaţie la Live Aid. Se pomenea şi despre decesele a doi dintre iubiţii săi: însoţitorul de zbor John Murphy, una dintre îndrăgitele „Fiice din New York”, şi tânărul Tony Bastin, curierul blond şi zâmbitor pe care îl agăţase Freddie cu ani în urmă, în Brighton. Jim Hutton era considerat acum iubitul cu care locuia Freddie. Au fost expuse în detaliu nopţile de pomină când prizase cocaină cu David Bowie şi Rod Stewart, precum şi motivul răcirii relaţiei dintre Michael Jackson şi Freddie. Potrivit sursei, Michael se supărase că Freddie consuma cocaină în exces, îl găsise prizând chiar în sufrageria lui. Erau şi fotografii personale cu Winnie Kirchberger şi alţi iubiţi, iar deasupra titlul: „Toţi bărbaţii din Queen”.

Dezvăluirile sordide au distrus relaţia de prietenie a lui Freddie cu Kenny Everett, căci în ziar s-a scris că se certaseră îngrozitor din cauza cocainei.

„Everett a crezut că Freddie profita de pe urma generozităţii lui, deşi era mai credibil ca lucrurile să se fi petrecut invers – nu că Freddie i-ar fi reproşat-o vreodată”, a explicat Jim. „Nu s-au

mai împăcat, iar Kenny nu a mai venit niciodată la Garden Lodge după ce m-am mutat eu. Dacă se vedeau pe la cluburile gay, nu îşi vorbeau. Iar poveştile apărute în ziare despre Kenny la căpătâiul lui Freddie erau complet false."

Freddie a rămas mut când a aflat că „exclusivitatea" explozivă a fost opera lui Paul Prenter, fostul manager personal de încredere şi presupus prieten apropiat. Prenter fusese alături de Freddie în turnee în toţi acei ani. Vânduse ce-i mai rămăsese din demnitate şi intimitate pentru doar 32 000 de lire.

„Freddie nu a putut suporta trădarea", a comentat Jim. „Nu putea crede că cineva care îi fusese aşa de apropiat se putea comporta atât de oribil. Au apărut articole zi de zi, urmate de dezvăluiri în *The Sun*, ziar înrudit cu *News of the World*: Freddie şi droguri, Freddie şi bărbaţi; era din ce în ce mai rău. Freddie se enerva cu fiecare dezvăluire. Nu a mai vorbit cu Prenter niciodată."

Elton John, John Reid şi alţii l-au îndepărtat pe Prenter din cercul lor, făcând scut ca să-l apere pe Freddie.

De ce făcut Prenter aşa ceva?

Unii observatori susţin că lui Prenter îi displăcea relaţia lui Freddie cu Jim. Faptul că avea un iubit pe termen lung cu care locuia împreună însemna că Freddie se dispensa efectiv de serviciile lui Prenter. Dându-şi seama că nu mai avea putere asupra lui Freddie, a căutat să se răzbune. Deşi Prenter l-a sunat pe Freddie şi a încercat să-i explice, Freddie a refuzat să discute cu el.

„Paul a încercat să se scuze sub pretextul că fusese agasat şi chinuit de presă atâta timp, că în cele din urmă cedase", a explicat Jim. A încercat să spună că a dezvăluit tot din greşeală. A susţinut că i-au fost atribuite eronat citate. Mira-m-aş! Doar Paul ar fi putut să ştie unele dintre lucrurile despre care s-a scris. Freddie nu a mai putut să aibă încredere în ceilalţi, cu excepţia câtorva", s-a plâns Jim. „După asta nu şi-a mai făcut prieteni noi."

„Freddie îl luase pe Paul sub aripa lui după ce trupa se descotorosise de el", a povestit Peter Freestone. „Freddie ştia că Paul profita financiar de pe urma lui, ceea ce a făcut totul cu atât mai greu de suportat."

„Prenter a profitat mereu de faptul că Freddie ierta totul”, a precizat Spike Edney. „Oamenii spuneau mereu «Cum de iese basma curată din rahatul ăsta?» Însă Fred a rămas prieten cu el. De-a lungul anilor, a fost înşelat de mai multe persoane decât oricine altcineva şi, având în vedere că era capabil să-şi dea seama de caracterul cuiva, e uimitor cât de multe lipitori au intrat în viaţa lui. Fred nu a avut, de fapt, niciodată vreun fel de intimitate. Au avut grijă de asta cei de teapa lui Prenter.”

În Statele Unite, falsificarea certificatelor de deces creştea spectaculos. Multe personalităţi importante care trăgeau să moară din cauza unor complicaţii legate de SIDA îşi convinseseră doctorii să le protejeze imaginea şi să înregistreze informaţii false. Pe când pianistul celebru Liberace era pe patul de moarte, purtătorul lui de cuvânt încă insista că vedeta „suferea consecinţele nefaste ale unei diete cu pepene roşu”. Marele sex-simbol Rock Hudson, unul dintre ultimii eroi romantici virili, care jucase cu simpatica Doris Day, a fost prima vedetă de film care nu a ascuns că suferă de SIDA; a murit în 1985. În Anglia se raportaseră deja 264 de cazuri. Boala a fost declarată cea mai gravă ameninţare la adresa sănătăţii naţiunii de la Al Doilea Război Mondial încoace. Au fost date legi care le permiteau magistraţilor să îi interneze pe bolnavii de SIDA pentru a-i împiedica să mai aibă raporturi sexuale iresponsabile. Atacurile la adresa homosexualilor erau la ordinea zilei, iar dezinformarea era foarte răspândită. *Burke’s Peerage*, în mod ironic fostul angajator al lui Jeremy Normal, fondatorul cluburilor Embassy şi Heaven, a anunţa că, pentru a păstra „puritatea rasei umane”, nu avea să dea publicităţii numele familiilor ai căror membri fuseseră infectaţi cu SIDA.

În ceea ce-l priveşte pe Freddie, existau motive întemeiate pentru a nu ieşi în evidenţă, printre care, nu în ultimul rând, ruşinea de a recunoaşte în faţa părinţilor că este gay. Durerea şi stânjeneala pe care ei ar fi resimţit-o printre membrii comunităţii parsi ar fi fost de nedescris. Pentru Queen şi Jim Beach ar fi fost şi problema deloc de neglijat a contractului de înregistrări. Cum mai aveau albume de făcut, ultimul lucru de care aveau nevoie era zvonul că Freddie nu ar mai trăi suficient cât să-şi îndeplinească obligaţiile faţă de EMI.

De Crăciun, în 1986, a fost lansat albumul *Live Magic* care conţinea înregistrări live ale multor piese celebre. Trupa avea să-şi ia liber în următorul an pentru a se odihni, a evalua situaţia şi a se concentra pe proiecte solo.

În ciuda zbuciumului interior, Freddie părea senin. Reuşise până la urmă să obţină echilibrul perfect între viaţă şi muncă. Deşi ştia că nu-i mai rămânea mult timp, voia să facă totul după bunul plac. Se trezea târziu, invita câţiva prieteni la brunch sau mânca în oraş, stătea de vorbă cu orele, se odihnea puţin, apoi dădea o petrecere la cină, acasă, sau mergea seara cu anturajul la un restaurant. La întoarcere lucra în studio până în zori. Când şi când făcea o călătorie scurtă până la birourile de producţie ale Queen de pe Pembridge Road din Notting Hill, participa la câteva întâlniri de afaceri şi se ducea pe la Christie's sau Sotheby's să vadă ce antichităţi sau piese de artă orientală mai era de vânzare. Era „mereu ocupat, rareori grăbit. Era un stil de viaţă plăcut, prietenos". Însă la orizont începeau să se strângă nori negri.

23

Barcelona

„Cu albumul *Barcelona* am avut un pic mai multă libertate şi un orizont larg care să-mi permită să pun în practică nişte idei nebuneşti. Montserrat tot îmi spunea că a găsit un nou avânt şi o nouă libertate. Sunt cuvintele ei şi am fost foarte emoţionat.

Mi-a zis la telefon că-i place cum se îmbină vocile noastre... şi eu zâmbeam cu gura până la urechi, dragii mei! Stăteam acasă mulţumit şi mă gândeam: *Ah, atâţia oameni ar vrea să fie acum în pielea mea!*"

FREDDIE MERCURY

„Oamenii spun că *Barcelona* este un cântec pop destul de comun, că este un fel de operetă. Nu e deloc. În alte circumstanţe, ar fi putut face parte dintr-o mare operă, nu ar fi fost luat în derizoriu."

SIR TIM RICE

Dat fiind că prima încercare de a face un album solo nu i-a entuziasmat pe fani, Freddie voia neapărat să îşi dovedească măiestria.

A ales studiourile Townhouse de pe Goldhawk Road din West London pentru al doilea album, în primul rând pentru că putea ajunge uşor de la Garden Lodge. Townhouse, unul dintre cele mai cunoscute studiouri de înregistrări britanice, în prezent închis, a fost înfiinţat de Richard Branson în 1978 şi mai târziu preluat de grupul EMI/Virgin. Frank Zappa, Bryan Ferry şi Tina Turner înregistraseră acolo, ca să amintim doar câţiva. Studio Two poate fi văzut în *Hearts of Fire*, filmul ciudat cu Bob Dylan. Elton John va înregistra acolo omagiul pentru Diana, prinţesa de Wales, în după-amiaza funeraliilor din 1997.

La Townhouse, Freddie a experimentat cu o piesă clasică a lui Buck Ram, *The Great Pretender*. Un hit uriaş pentru The Platters, protejaţii lui Ram, în 1956, cântecul a fost înregistrat de-a lungul anilor de Pat Boone, Roy Orbison, Sam Cooke, Dolly Parton, The Band, a inspirat numele trupei The Pretenders a lui Chrissie Hynde, iar Gene Pitney a înregistrat o versiune a piesei în 1969. Este evident că Freddie s-a bazat pe versiunea lui Pitney, deşi demourile dinainte ne-ar duce cu gândul la versiunea celor de la The Platters.

Atât de încântat a fost Freddie de rezultatele sale, că abia aştepta să filmeze videoclipul de promovare. Realizarea teatrală de 100 000 de lire a fost filmată în trei zile de MGMM, fiind produsă de Scott Millaney şi regizată de David Mallet. Freddie şi-a ras până şi mustaţa pentru filmări ca să se suprapună cu imaginea ingenioasă pe care o crease cu Mallet.

Cu o trecere în revistă simpatică şi sentimentală a istoriei Queen – filmul conţinea scene legendare din clipuri timpurii ca *Bohemian Rhapsody, Crazy Little Thing Called love, It's a Hard Life* şi *I Want to Break Free – The Great Pretender* avea să devină unul dintre cele mai îndrăgite clipuri din toate timpurile. Deşi nu este ultimul clip al lui Freddie, a fost văzut, după moartea sa, ca „un adio din partea lui Freddie". I-a pus din nou pe Roger Taylor şi pe Peter Straker în travesti ca „acompaniament vocal" – deşi Taylor şi Straker se vedeau, dar nu se auzeau. Deşi apar ca „backing vocalist" pe single, cei doi

au făcut doar play-back. Freddie a înregistrat toate vocile singur. În câteva secvenţe Freddie poartă aceleaşi costume ca la filmările iniţiale, costume pe care Diana Moseley le păstrase. Îi veneau perfect. Un videoclip mai scandalos a fost lansat mai târziu, arătând explicit cum s-a filmat *The Great Pretender*.

Piesa *The Great Pretender* a fost lansată în februarie 1987 şi a ajuns pe poziţia a patra în Anglia. De atunci a apărut pe nenumărate compilaţii. Astăzi este, alături de *Bohemian Rhapsody*, o dovadă a sufletului chinuit din spatele imaginii de star rock, un moment rar când se poate întrezări spiritul torturat al lui Freddie. În ultimul său interviu filmat în primăvara lui 1987, Freddie a recunoscut că piesa îi rezuma cel mai bine cariera. Motivul „lacrimile unui clovn” se strecoară din nou în piesă – „Râzând şi vesel ca un clovn” – iar cele mai grăitoare versuri îţi sfâşie inima: „Oh yes, I’m the Great Pretender/ Pretending that I’m doing well/My need is such/I pretend too much/I’m lonely but no one can tell”[34].

Freddie a declarat că ele reflectă perfect cum se simţea atunci când cânta pe scenă în faţa miilor de fani. Mă întreb dacă a meritat osteneala. Nu vom şti niciodată. Dar ne putem da seama, având în vedere talentul lui Freddie de compozitor, că versiunea realizată de el după piesa *The Great Pretender* reprezintă o ironie tragică. Cântecul despre care el spune că-l descrie cel mai bine e un cântec pe care Freddie nu l-a scris pentru el.

În timpul turneului „Magic” din august 1986, Freddie dăduse un interviu la radio unde a fost întrebat: „Cine are cea mai bună voce din lume?” „Nu o spun pentru că sunt în Spania, dar Montserrat Caballé are cea mai bună voce din lume”, a răspuns el.

„Montserrat a auzit ce declarase Freddie”, mi-a mărturisit Peter Freestone. „Fusese deja abordată pentru Jocurile Olimpice din 1992, căci Barcelona era oraşul ei natal.”

---

[34] O, da, sunt marele prefăcut/ Mă prefac că mi-e bine/ Am o mare nevoie/ Mă prefac prea mult/ Sunt singur, dar nimeni nu-şi dă seama (n. tr.).

Deşi nimeni nu îşi mai aminteşte a cui a fost ideea, a început să se contureze un plan: Freddie şi Montserrat să cânte în duet un imn olimpic.

„Jim Beach a purtat nişte discuţii cu Carlos, fratele şi managerul lui Montserrat”, a explicat Peter. „Apoi i-a spus lui Freddie, care a fost de acord imediat – avea şansa la care spera de mult, aceea de a lucra cu Montserrat. A fost complet sedus de ideea unui alt public global strâns în faţa televizoarelor căci prinsese gustul de la Live Aid. S-a organizat o întâlnire în Barcelona, în martie 1987. Montserrat i-a trimis lui Freddie nişte casete video cu concertele ei. În schimb, a cerut discografia completă Queen.”

Freddie era neobişnuit de emoţionat când a zburat în Spania cu Peter, Jim Beach şi producătorul Mike Moran, pe care Freddie l-a cunoscut şi cu care s-a împrietenit datorită musicalului *Time* al lui Dave Clark. Când au ajuns la hotelul Ritz în acea marţi, au fost lăsaţi să aştepte ore întregi. „Montsy” avea obiceiul de a întârzia.

„Am luat prânzul într-o sală de mese aflată într-o grădină privată, cu un pian amplasat special într-un colţ”, povesteşte Peter. „Freddie avea o casetă cu un cântec şi câteva idei pe ea, iar eu trebuia să o păzesc cu preţul vieţii. Era *Exercises in Free Love*, plus ce avea să devină *Ensueño* şi idei pentru alte piese. Am observat că Freddie şi Montserrat erau impresionaţi unul de altul şi entuziasmaţi de ideea că vor lucra împreună. S-au înţeles de minune şi prânzul a fost un mare succes.”

Montserrat trebuia să cânte la Royal Opera House în Londra câteva zile mai târziu, apoi l-a vizitat pe Freddie acasă pentru prima oară.

„Vedetelor de operă le place să se culce devreme. Pentru voce”, spune David Wigg. „Dar Montserrat a venit într-o noapte la Garden Lodge să ia cina şi a rămas cu Freddie până la 5 dimineaţa, el şi Mike au cântat la pian, iar ea a interpretat mai ales piese Queen. Nu ştiu cum de le cunoştea. Freddie avea cea mai mare amplitudine vocală dintre starurile rock, dar a fost complet uimit de a ei. Montserrat şi Freddie s-au regăsit unul în celălalt.”

„Mike Moran era şi el acolo şi nu a trecut mult până s-au apucat să cânte la pian”, îşi aminteşte Peter. „A fost o noapte de neuitat. Freddie şi Montserrat se simţeau extraordinar împreună. Au băut şampanie şi s-au prostit, doar improvizând – dacă acest termen se poate aplica unei cântăreţe de operă. Munca formală din studio nu a fost aşa de relaxantă ca noaptea aceea la Garden Lodge.”

Luna următoare Queen a primit alt premiu Ivor Novello pentru contribuţii deosebite aduse muzicii britanice, apoi Freddie s-a concentrat pe ceea ce va fi ultimul lui album solo. *Barcelona* va fi produs de David Richards de la Mountain Studios, care avea mult de muncă: „La Superba”[35] era invitată să cânte în săli de operă şi de concerte din toată lumea, iar agenda îi era plină pe următorii cinci ani. Nu prea avea timp să stea în studio, aşa cum îi plăcea lui Freddie. Mare parte a producţiei a fost făcută de la distanţă în următoarele nouă luni, Freddie trimiţând casete cu piese aproape complete cu falsetul lui pentru ca ea să adauge vocea de soprană în loc. Deşi nu era ideal, rezultatul a fost uimitor şi una dintre cele mai mari realizări din viaţa lui Freddie.

Iubita lui Tim Rice de atunci era Elaine Paige, vedeta musicalurilor *Evita, Cats* şi *Chess*, care lucra la un album de coveruri Queen aprobat de Freddie. Freddie şi Tim se cunoscuseră prin Elaine şi se împrieteniseră. Tim a scris versuri pentru *The Golden Boy* şi *The Fallen Priest* de pe albumul *Barcelona*. Prima piesă era un cor gospel ce reunea nume cunoscute: Madeline Bell de la Blue Mink, Peter Straker (din nou) şi cântăreaţa sud-africană Miriam Stockley. A doua piesă era o capodoperă demnă de Moran, iar Tim Rice a dirijat orchestra, a scris toate aranjamentele şi a cântat la pian şi la clape.

„Montserrat şi Freddie au cântat aceste două piese în duete”, mi-a explicat Tim. „Ambele erau interesante. Niciunul nu era un cântec mare, însă aveau fragmente muzicale foarte bune. Freddie era un bărbat foarte cultivat, cu bun-gust şi înzestrat muzical, obsedat de operă, care a fost una dintre marile lui iubiri în ultimii ani de viaţă. Când ne-am dus la el acasă, ne-a

[35] Supranumele lui Montserrat Caballé (n. red.).

pus casete video cu toate divele operei, entuziasmându-se la vederea lor. Maria Callas, Montserrat Caballé, Joan Sutherland cântau arii superbe. Într-o anumită măsură m-a educat, căci nu prea ştiam mare lucru despre operă.

Cred că era un mod prin care Freddie îşi putea exprima dragostea pentru femei. Pentru că Freddie adora femeile. Se delecta cu feminitatea lor, îi plăcea cum arătau, cum se îmbrăcau, cum miroseau. Erau diferite de bărbaţi. Era evident că o iubea pe Mary. Când ieşeam la cină cu el şi cu Elaine, se bucura de compania ei. Nu îndepărta femeile, le dorea în viaţa lui. Nu m-am dus niciodată la vreuna dintre petrecerile lui nebune, dar am fost de câteva ori la cine festive. Poate erau 20-30 de persoane, dintre care jumătate erau întotdeauna femei."

Spre sfârşitul lui mai, Freddie a părăsit Garden Lodge cu destinaţia Ibiza, însoţit de Jim, Peter, Joe şi Terry, şoferul lui. Fiind acum diagnosticat oficial cu SIDA, era disperat să plece departe. La sfatul medicului lui Freddie, dr. Gordon Atkinson, în bagaje se găsea obligatoriu şi o mică trusă medicală care conţinea medicamentele lui Freddie împotriva SIDA.

Şi-au petrecut vacanţa la Pike's, o fermă încântătoare, veche de 500 de ani, transformată într-un hotel deosebit. Freddie se simţea ca acasă aici. A jucat tenis, a stat la piscină, uneori se ducea noaptea la câte un club sau bar gay.

„Avea o rană urâtă pe talpa piciorului drept", a mărturisit Jim. „Îi era din ce în ce mai greu să meargă, rana avea să-l chinuie tot restul vieţii."

În timpul călătoriei Freddie a fost dus la celebrul Ku Club de lângă San Antonio, unde s-a întâlnit cu noua lui prietenă. Festivalul Ibiza '92, organizat pentru a anunţa găzduirea Jocurilor Olimpice de către Spania, unde aveau să cânte Marillion, Duran Duran, Chris Rea şi Spandau Ballet, urma să se încheie cu Freddie şi Montserrat interpretând „Barcelona". Şampania a curs în valuri la Ku Club şi până târziu în noapte la Pike's. Freddie a petrecut până în zori. Nu se aştepta să mai prindă multe dimineţi.

Şi-a petrecut vara lucrând la casă, a transformat căsuţele pe care le cumpărase în Logan Mews, Kensington, şi plănuia să facă o seră. Parcă voia să lase în urmă o bucăţică de paradis, a

remarcat Jim. În septembrie s-a întors la Pike's în Ibiza pentru a-şi sărbători cea de-a 41-a aniversare, însoţit de Peter, Joe, Terry, Peter Straker şi David Wigg. Ceilalţi membri Queen erau deja pe insulă, unde Roger avea o casă de vacanţă izolată. Petrecerea de la Pike's trebuia organizată împreună cu fostul manager al Queen, John Reid. Dar Reid s-a retras în ultima clipă. Stânjenit, Freddie s-a văzut nevoit să se ocupe de aranjamente, inclusiv de un foc de artificii dublu şi un tort aniversar de ciocolată pentru amândoi, inspirat din operele lui Gaudi. „Dă-l dracu' pe Reid!" a fost singurul comentariu al lui Freddie. Dintr-un moment într-altul trebuia să ajungă un avion de linie cu zeci de prieteni de-ai lui, iar Freddie nu voia ca absenţa lui Reid să îi strice cheful.

Roger, care lucra la un album cu The Cross, noua lui trupă, l-a invitat pe Freddie să cânte o piesă ce avea să fie înregistrată la studiourile Maison Rouge din Londra. *Heaven for Everyone* a ajuns în cele din urmă pe albumul *Made in Heaven* al formaţiei Queen.

„Desigur că versiunea lui Freddie e fantastică", a comentat Spike Edney, care a colaborat şi el la proiect. „Dar el nu avea voie să cânte pe albumul solo al lui Roger Taylor din cauza propriului său contract solo. Aşa că Fred nu a putut fi trecut ca solist. În consecinţă, pe albumul celor de la Cross, *Shove It,* se aud piesa *Heaven for Everyone* şi vocea lui Freddie..., dar când au scos single-ul, au trebuit să lanseze versiunea lui Roger!"

Single-ul *Barcelona* a fost lansat în Spania pe 21 septembrie. În nici trei ore au fost cumpărate 10 000 de copii. În luna următoare a fost lansat în Anglia, fiind prima colaborare dintre un superstar rock şi o soprană celebră la nivel internaţional. A uimit criticii şi a urcat până pe locul 8. Piesa va fi cântată la Jocurile Olimpice din 1992, la un an după moartea lui Freddie, când avea să ajungă pe locul 2 în Anglia, Olanda şi Noua Zeelandă.

Crăciunul lui 1987 a adus noi locatari la Garden Lodge: doi pisoiaşi pe nume Goliath şi Delilah. Pentru cel din urmă, o pisică superbă cu blana pestriţă care va deveni preferata lui, Freddie a scris un cântec cu acelaşi nume. În curând avea să doarmă la picioarele patului. Când Freddie a început să se simtă tot mai

rău, animalele de companie pe care le-a adorat de parcă erau copiii lui i-au adus alinare.

Acum lucra doar când se simţea suficient de întremat. În ianuarie 1988 Queen s-a reunit la Townhouse pentru a începe noul lor album, *The Miracle*. Toţi îşi dădeau seama că Freddie era grav bolnav. Semnele erau evidente. La început le-au ignorat, dar la un moment dat a devenit imposibil. Freddie a discutat cu Brian, Roger şi John şi i-a pus în temă.

„Întâi a zis: «Probabil ştiţi ce problemă am – boala»„, îşi aminteşte Brian. «Şi pe atunci ştiam, dar nu vorbeam.» A adăugat: «Ei bine, asta e. Nu vreau să conteze... Nu vreau să se ştie, nu vreau să vorbesc despre asta, vreau să continui să muncesc până n-o să mai pot.» Nu cred că vreunul dintre noi va uita ziua aia. Cu toţii am plecat copleşiţi şi ne-am dus să suferim în tăcere pe undeva.”

„Freddie ştia că nu prea mai are timp şi voia cu adevărat să muncească, să continue», explică Roger. „Simţea că aşa era cel mai bine ca să-şi păstreze moralul ridicat şi voia să lase în urmă cât mai multe. Evident că am fost de acord şi l-am susţinut până în pânzele albe..., dar *The Miracle* a fost un efort – un album lung care ne-a luat foarte mult timp.”

„Cred că munca îl făcea fericit”, avea să explice Mary Austin după moartea lui. „L-a ajutat să se simtă viu pe dinăuntru... în loc ca lucrurile să devină plictisitoare şi viaţa dureroasă... el muncea. Viaţa nu însemna doar timpul care-i mai rămăsese de trăit.”

„Freddie se simţea în siguranţă cu trupa”, a adăugat Brian. „Lucrurile erau ca înainte. Probabil că ne-am străduit din greu, dar am încercat să fie totul cât mai normal. Şi părea să funcţioneze.”

Pe 8 octombrie 1988, Freddie a ajuns la Barcelona pentru La Nit, un festival uriaş în aer liber, la care au asistat regele Juan Carlos, regina Sofia şi prinţesa Cristina a Spaniei, în cadrul căruia oraşul a primit flacăra olimpică de la Seoul. Freddie şi Montserrat au făcut play-back pe „Barcelona”, alături de orchestra şi corul operei. Era punctul culminant al unei seri ciudate în cadrul căreia evoluaseră artişti complet diferiţi: José

Carreras, Spandau Ballet, Eddy Grant, Jerry Lee Lewis şi Rudolf Nureiev.

În restul anului 1988 membrii formaţiei s-au concentrat pe proiecte separate. Trupa s-a reunit în ianuarie 1989 pentru a termina albumul *The Miracle*. De obicei, membrii Queen se certau din motive artistice şi nu-şi mai vorbeau când unul dintre ei nu reuşea să-i convingă pe ceilalţi, însă de data aceasta au lucrat armonios. *I Want It All*, al treizeci şi doilea single al lor în Anglia a fost lansat în mai, urmat de al şaisprezecelea album. *The Miracle* s-a vândut atât de bine încât şi-a asigurat un disc de platină într-o săptămână. Freddie şi Jim au plecat la Montreux, la „The Cygnets", o casă superbă cu vedere spre lac pe care Freddie o închiriase. Se numea aşa datorită „lebedelor lui Freddie" pe care el se ducea să le vadă imediat ce ajungea. Freddie redenumise casa „The Duck House", însă Roger a găsit un nume şi mai nimerit: „Duckingham Palace". Freddie petreacea ore întregi plimbându-se pe malul lacului. Aerul de munte îl reconforta. Se simţea mai împăcat cu sine în Montreux decât oriunde altundeva. Însă în Anglia ziarele începeau să fac speculaţii despre starea sănătăţii lui. Trupa le-a răspuns cu piesa *Scandal*.

Votată „Cea mai bună trupă a deceniului" de către cititorii revistei *TV Times*, Queen a apărut la o emisiune „Goodbye to the Eighties" pentru a primi premiul de la Cilla Black, o cântăreaţă iubită din Liverpool care devenise vedetă de televiziune, şi de la Jonathan Ross, tânărul ei coleg.

Încă debordând de energie creativă şi dornic să lase în urmă cât mai multe lucruri, Freddie s-a concentrat pe promovarea noului single Queen, *The Miracle.* Freddie le-a sugerat celorlalţi membri că ar putea folosi pentru videoclip nişte copii care să semene cu ei. Copiii pe care i-au ales erau foarte buni, iar clipul a fost fantastic. În 1990 cei de la Queen s-au strâns cu inima grea la Mountain Studios pentru a începe înregistrările la *Innuendo*. Credeau că albumul va fi cântecul de lebădă al lui Freddie. Nu a fost chiar aşa.

24

Înainte de plecare

„Am trecut prin mari schimbări şi prin probleme imense, dar m-am simţit minunat şi nu am deloc regrete. O, Doamne, parcă sunt Edith Piaf!”

FREDDIE MERCURY

„Anumitor oameni din industria muzicală nu le e dat să îmbătrânească. Freddie a fost unul dintre ei. Nu mi-l imaginam pe Freddie la 70 de ani. Nici pe Michael Jackson. Oricum, lui Freddie nu i-ar fi plăcut cum sunt înregistrate albumele azi. Şi-a trăit viaţa din plin. A murit tânăr, dar a reuşit să „înghesuie” foarte multe într-o perioadă scurtă. Mai multe decât majoritatea oamenilor în cinci vieţi.”

RICK WAKEMAN

Anul Nou 1990. În timp ce Queen se reunea la Mountain Studios pentru a se apuca de lucru la albumul *Innuendo*, Jim Beach intra în negocieri dificile cu Capitol pentru a rezilia contractul celor de la Queen. Fără ca trupa să ştie, o noua casă de discuri americană aştepta. Avocatul pe probleme de divertisment care negociase rezilierea contractului cu Elektra era acum preşedinte la Hollywood Records deţinută de Walt Disney Company şi era hotărât să semneze cu una dintre trupele lui preferate.

„Multora li s-a părut o mişcare stupidă care se va solda cu un eşec”, a comentat Peter Paterno, „dar contractul semnat cu Queen a avut un succes imens.”

„În ciuda tuturor comentariilor negative de atunci, contractul *nu* era riscant. Ne recuperam banii în opt ani. Dacă ştiam că Freddie are SIDA? Ştiam că e bolnav. A ţinut detaliile secrete. Dar, ca să fiu sincer, ştiam că nu pot pierde. Dacă murea, cred că eram chit în trei ani. Filmul *Lumea lui Wayne* a fost lansat şi conţinea secvenţa aia inteligentă şi nebunească atunci când personajele dau din cap pe *Bohemian Rhapsody* şi am fost chit în trei săptămâni.

Pe atunci cariera lor murise în Statele Unite, însă în restul lumii erau uriaşi. Albumul *Magic* mi s-a părut uimitor, dar în SUA nu produs nicio impresie. Chiar şi aşa, aveam o bănuială. I-am trimis lui Jim Beach un mesaj în care i-am spus «Înţeleg că cei

de la Queen sunt liberi.» «Nu numai că sunt liberi, dar întregul catalog e disponibil», a venit răspunsul. Aşa am început.”

Operele complete din îndelungata carieră a trupei Queen aveau să fie remasterizate digital şi relansate pe CD care devenea mai popular decât vinilul. A fost un mare risc din partea lui Paterno, căci trupa nu mai avusese un album în Top 20 în Statele Unite din 1982.

Totul mergea strună pentru preşedintele Hollywood Records până când cineva i-a dat un pont directorului executiv de la Disney, Michael Eisner, şi anume că Freddie suferea de SIDA şi era pe moarte.

„Michael m-a căutat şi m-a întrebat ce se întâmplă”, îşi aminteşte Paterno. „Vestea aia l-a neliniştit foarte mult. Simţea cumva că eram traşi pe sfoară şi că Disney va ieşi şifonată din toată afacerea. S-a gândit să pună o clauză în contract referitoare la ce s-ar întâmpla dacă Freddie ar muri. Dar i-am zis: «Ştiu că sună morbid, dar, chiar dacă moare, tot va vinde discuri. Am ascultat muzica de pe noul album şi nu sunt îngrijorat.»

A fost un contract foarte scump: zece milioane de dolari. La început comitetul Disney m-a refuzat şi a trebuit să mă lupt, apoi lucrurile s-au aranjat, am semnat şi m-am simţit mândru ca niciodată.

I-am spus lui Jim: «Pentru zece milioane de dolari pot măcar să-l întâlnesc?» Am zburat de la Los Angeles la Montreux şi am petrecut o după-amiază memorabilă cu Freddie Mercury. A fost foarte amabil. M-a lăsat să ascult o parte din album în studio. A fost o experienţă minunată, dar îţi dădeai seama că se confrunta cu sentimentul morţii.”

„Dintr-odată, Queen aveau din nou un succes *enorm*!” a exclamat Paterno. „Aveam o presimţire şi nu m-am înşelat! Ideea era că mereu scoseseră albume extraordinare. Dacă ar fi început să sune ca nişte fosile obosite, nu m-aş fi deranjat. Dar încă făceau muzică excelentă şi mereu am crezut că pot reveni în forţă în Statele Unite. Cât de mândru eşti când vezi că ai avut dreptate! Deşi pierderea lui Freddie Mercury este cu adevărat tragică.”

Membrii Queen au obţinut în sfârşit un premiu BPI (British Phonographic Industry) pentru contribuţia desosebită adusă muzicii britanice şi, conştienţi că Freddie avea tot mai puţin timp, au măsluit un pic calendarul ca să facă din 1990 a douăzecea aniversare a trupei. Au organizat o petrecere pentru 400 de prieteni la Clubul Groucho din Londra. Locaţia a fost aleasă pentru nume, ca un omagiu adus primelor albume Queen numite după filme ale Fraţilor Marx. Au venit Liza Minnelli, George Michael, Patsy Kensit, Michael Winner şi Rod Stewart. Tortul aniversar era ca o tablă de Monopoly, iar în pătrăţele erau piesele Queen.

Fotografii însetaţi de sânge de abia aşteptau să-i facă poze lui Freddie cel scheletic când a venit şi a plecat de la petrecere, iar membrii trupei, managementul, cei de la PR, prietenii şi anturajul personal au negat că era pe moarte.

„Aşa voia Freddie”, a explicat Peter Freestone. „Cei apropiaţi lui îi minţeau şi pe membrii propriilor familii. Am făcut-o pentru Freddie. Nu voia agitaţie în jurul lui sau să-şi şocheze părinţii. În plus, era de părere că boala îl privea doar pe el.”

„Au fost multe persoane la petrecerea aia, însă foarte puţini vorbeau cu trupa”, îşi aminteşte Phil Swern.

„Parcă le era frică să se apropie de ei. M-am trezit stând lângă bar cu Freddie şi vorbind 20 de minute. Nu-mi venea să cred că discutam cu o aşa vedetă de parcă am fi fost buni prieteni. Era foarte palid şi tăcut. Brusc mi-am dat seama că tremuram şi eram emoţionat. De ce? Din cauza aurei pe care el o avea. Cine altcineva o mai avea? Frank Sinatra. Odată am fost invitat în culise la Royal Albert Hall să fac cunoştinţă cu el. Înainte să dau ochii cu Sinatra, chiar dacă eram cu spatele la uşă, am ştiut exact când a intrat. Simţeai ceva ca o radiaţie nucleară. Foarte puţini artişti o au. Paul McCartney nu. Nici Mick Jagger. Sunt prea abordabili. Însă Barbra Streisand da: e diafană, zici că e din altă lume. Nici vedetele de cinema nu au acea vrajă care te face să transpiri.

Orice ar fi, cred că te naşti cu ea. Nu o pierzi. Nu poţi munci ca să o dobândeşti. Nu poţi să o cumperi. E ceva magic. Nu poţi să o străpungi – astfel, un muritor de rând nu poate avea o relaţie de succes cu o asemenea persoană. E motivul principal

pentru care ei au vieţi amoroase dezastruoase. Câştigi adoraţia milioanelor de oameni, dar nu poţi să primeşti şi să păstrezi dragostea unei singure persoane.

Am vorbit cu Freddie un pic despre lunga carieră a trupei", a zis Phil. „Am discutat chiar şi despre structura cântecelor. S-a însufleţit când a început să discute despre muzica lui. Era fără umbră de îndoială ceea ce îl definea. Mai scrisesem câteva cântece la vremea mea care ajunseseră în topuri. Compozitorii sunt mereu fascinaţi de cum le ies piesele altor compozitori. Aşa că a trebuit să întreb inevitabilul: de unde avea inspiraţia?

«Pur şi simplu îmi vin versurile», a răspuns zâmbind."

„Mi-a fost greu să vorbesc cu el, pentru că ştiam că e pe moarte", a adăugat Phil. „Nu se anunţase, dar ştiam. Jim Beach mi-a zis. Şi-mi amintesc că mă gândeam că, dacă ai aura asta, sentimentul te zdrobeşte în cele din urmă. Te sufocă. E o cruce greu de dus şi probabil că e preţul pe care trebuie să-l plăteşti când eşti genial. În interiorul aurei eşti un om ca toţi ceilalţi.

Mulţi oameni foarte talentaţi mor tineri. Poate pentru că ajung la apogeul creator şi se «sinucid» într-un fel. Pentru că sunt copleşiţi de propria faimă. Deşi unii chiar îşi iau viaţa, cum a făcut Marilyn Monroe care a murit de o supradoză, majoritatea nu o fac. În schimb, îşi sabotează într-un fel existenţa. James Dean îşi conducea maşina sport cu viteză atât de mare, încât inevitabil a facut accident într-o zi şi a murit. Elvis avea doar 42 de ani când a murit, dar era stors, nu mai avea nimic şi ştia. Poate că Freddie s-a sabotat făcând sex excesiv, ceea ce, în condiţiile de atunci, putea să ducă la SIDA. E un fel de a renunţa la responsabilitatea unei vieţi care a devenit insuportabilă."

Când ultima lor petrecere s-a terminat, trupa s-a întors la Mountain Studios.

„*Innuendo* a fost făcut în mare parte în grabă, căci Freddie nu se simţea prea bine", a dezvăluit Roger după moartea lui Freddie.

În ultimul an de viaţă fusese hăituit de presă. Se întorcea la Montreux ori de câte ori îi permitea sănătatea, găsindu-şi în sfârşit un refugiu în acel loc liniştit.

Dintr-o pură întâmplare, Jerry Hibbert, un vechi prieten de la colegiu al lui Freddie, a fost angajat să lucreze la o animaţie pentru un clip de promovare al *Innuendo.*

„Auzisem zvonurile că Freddie nu era bine şi desigur că am fost foarte îngrijorat. Aşa că l-am întrebat pe Jim Beach la întâlnire: «Facem animaţii pentru că Freddie e bolnav şi nu poate apărea în video?» «Freddie nu e bolnav», a răspuns Jim. «De unde naiba ai mai auzit-o şi pe asta?»„

Petrecerea în cinstea celor 44 de ani împliniţi de Freddie a fost o cină intimă, după standardele lui, pentru 20 de persoane la Garden Lodge. Mary a venit cu Piers Cameron, iubitul de atunci. Jim Beach, cu soţia, Claudia. Şi Mike Moran era acolo împreună cu soţia, alături de Dave Clark, Barbara Valentin, Peter Straker, Gordon Atkinson, doctorul personal al lui Freddie, şi cei din casa lui Freddie. Avea să fie ultima aniversare ceremonioasă şi el ştia. Însă nu s-a lăsat doborât. Generos din fire, i-a dăruit fiecărui invitat „ceva care să-i amintească de el” de la Tiffany şi a fost încântat de tortul aniversar imens. Era o replică a unuia dintre monumentele lui preferate, Taj Mahal.

Piesa *Innuendo* a fost lansată în ianuarie 1991. Trupa a avut astfel prima piesă pe locul întâi în Anglia după zece ani. Albumul din februarie, al paisprezecelea şi ultimul de studio lansat în timpul vieţii lui Freddie, a intrat pe prima poziţie în Anglia, Elveţia, Italia, Germania şi Olanda şi a devenit primul album al Queen, de la *The Works* din 1984, care s-a vândut foarte bine la lansarea în America. În clipul pentru piesa *I’m Going Slightly Mad,* Freddie apărea scheletic, machiat foarte puternic, imitând un Lord Byron nebun. *Headlong*, al treizeci şi nouălea lor single, a fost lansat în mai. Acum simţeau că au o misiune şi nu puteau lăsa garda jos, aşa că s-au întors la Mountain Studios ca să înceapă lucrul la *Made in Heaven*. Albumul va fi lansat abia la patru ani după moartea lui Freddie. Deşi puterile îl părăseau, Freddie a făcut eforturi uriaşe şi a băut multă vodcă în timpul procesului lung şi obositor de înregistrare.

„Cred că o parte din el spera într-un miracol”, a declarat Brian. „Cred că toţi speram.”

„Au fost zile foarte triste, dar Freddie nu era deprimat”, afirmă Peter Freestone. „S-a resemnat că va muri. A acceptat... Oricum, îţi poţi imagina un Freddie Mercury *bătrân*?”

Înapoi la Garden Lodge, Freddie a simţit nevoia să se apuce din nou de desen şi de pictură. Abia se mai gândise la acest talent al lui de când absolvise Colegiul de artă Ealing.

„Jim s-a dus să-i cumpere acuarele şi nişte pensule”, îşi aminteşte Peter Freestone.

Stătea ore întregi încercând să schiţeze portretul lui Delilah, pisica lui preferată. A fost prea mult pentru el. Dar i-au ieşit câteva picturi abstracte cam în stilul lui Matisse. Odată ne uitam pe catalogul unei case de licitaţii, unde un Matisse pornea de la 10 000 de lire. «Zece mii?» a strigat Freddie. «Păi şi *eu* pot picta aşa!»

A tot dat din pensulă şi ne-a zis mie şi lui Joe: «Ia uite, unul pentru fiecare! Să vedeţi cât valorează *astea*!» Cred că acum chiar ar valora.”

Viaţa căpătase un ritm mai rapid. Ba chiar curgea parcă prea repede. În august Paul Prenter a murit de SIDA. În aceeaşi lună Freddie le-a mărturisit adevărul surorii sale, Kashmira, şi soţului ei, Roger.

„Stăteam în dormitor şi beam cafea şi deodată a zis: «Draga mea Kash, trebuie să înţelegi că eu am o boală în fază terminală»„, îşi aminteşte Roger Cooke. „«O să mor», a adăugat. Îi vedeam urmele pe glezne şi ştiam că e bolnav. Apoi nu am mai vorbit despre asta.”

„Am continuat să ne trăim vieţile cât se putea de normal”, a povestit Jim. „Eram în Elveţia cu doar trei săptămâni înainte să moară. Deşi se vedea clar că nu se simţea bine, avea suficientă putere ca să fie acolo. Se afla într-un studio de înregistrări, pentru numele lui Dumnezeu! N-am vorbit niciodată despre cât timp mai avea. Dar cred că, dacă ai o boală în fază terminală, vine un moment când ştii.

Ne-am dus câţiva la Duck House, ca o evadare. Erau acolo Mary şi Richard, copilul ei, şi Terry cu familia sa. Într-o zi a trebuit să mergem cu toţii să ne uităm la casa minunată cu vedere spre lac din anii 1950, care avea grădină şi propriul chei. Era superbă, dar nu prea potrivită pentru Freddie. El avea

nevoie de un apartament. Jim Beach i-a găsit un apartament într-o clădire numită La Tourelle. Avea trei dormitoare pentru Freddie, Joe şi pentru mine, o sufragerie cu ferestre uriaşe şi un balcon cu vedere spre lac."

Freddie tânjea să petreacă zilele de Crăciun în apartamentul din Montreux. Acum toţi cei de la Garden Lake ştiau că asta nu se va întâmpla, dar s-au prefăcut de dragul lui Freddie.

„Poate că acum pare lipsit de sens că şi-a luat un apartament în Montreux când era atât de aproape de sfârşit", recunoaşte Peter Freestone. „Dar lui Freddie îi plăcea să amenajeze casele. Apartamentul din Montreux era ceva care să-l menţină pe linia de plutire. Freddie avea planuri legate de fiecare cameră şi a cumpărat multă mobilă de la Sotheby's."

„Freddie ştia exact cum vrea să arate apartamentul pentru că alesese decoraţiunile şi mobilierul", a povestit Jim. „Joe şi cu mine puteam alege paleta cromatică pentru camerele noastre – el alesese verde-pal, eu, albastru-pal. Am fost însărcinat să fac minigrădini pe balcoane pentru Freddie. Voia cât de mult verde se putea. A fost o tragedie că nu a mai ajuns să petreacă acolo Crăciunul sau să locuiască."

Când Freddie a împlinit 45 de ani, Jim i-a dat ultimul cadou: un set de cupe irlandeze de cristal pentru apartamentul din Montreux. Amândoi ştiau că nu vor mai ajunge acolo.

„Acea zi de naştere a fost cea mai liniştită", şi-a amintit Jim. „A fost foarte trist. Se obişnuia cu gândul că viaţa i se apropia de sfârşit şi desigur că nu era fericit. Deja nu mai voia să dea ochii cu mulţi oameni. Nu voia ca ei să-l vadă cum arăta în stadiul acela. Cât de afectat era. Nu voia să-i supere, dorea ca oamenii să-şi amintească de Freddie cel de dinainte."

Ultimul tort aniversar, creat de Jane Asher după fotografii făcute de Jim şi de Joe Fanelli, era o replică a clădirii în care se afla preţiosul său apartament din Montreux, La Tourelle. De asemenea, tot de ziua lui a fost lansată în SUA şi piesa *These Are the Days of Our Lives*, în care apărea pentru ultima oară un Freddie fantomatic. Acelaşi single, alături de *Bohemian Rhapsody*, avea să fie lansat în Anglia în decembrie, după moartea lui.

Freddie i-a anunţat pe cei din casă că nu va mai lua medicamente.

„N-a mai luat nimic cu excepţia analgezicelor”, îşi aminteşte Peter.

„N-a vorbit niciodată despre frica de moarte. Nu avea rost să-i fie teamă. Nu a lăsat niciodată boala să preia controlul asupra vieţii sale. Când părea că se întâmplă asta, prelua din nou controlul.”

„*El* avea să decidă când va muri”, a explicat Peter.

„Presa era la uşa lui de săptămâni întregi, 24 de ore din 24. Era prizonier în propria casă. Nu se putea face nimic exceptând, poate, ceea ce el a făcut – să moară.”

Se săturase. Nu numai că îşi pierdea vederea, dar îl părăsea şi dorinţa de a trăi.

„Cred că singurul lui regret la sfârşitul vieţii a fost că mai exista atâta muzică în el”, a zis Peter.

The Show Must Go On, piesa curajoasă şi sfâşietoare, alături de *Keep Yourself Alive*, a fost lansată în octombrie. Trupa, managementul, cei din PR şi anturajul au continuat să contrazică zvonurile căci juraseră cu toţii să păstreze secretul. Între timp, cei de la EMI tot scoteau compilaţii – *Greatest Hits II, Greatest Flix II*. Deşi viaţa lui Freddie atârna de un capăt de aţă, trupa părea mai prolifică decât oricând.

„Freddie ura ideea ca familia lui să sufere, iar presa să-i asedieze casa dacă îşi recunoştea public boala. Prin urmare, cei din jurul lui negau totul. Spectacolul continua.”

Peter Freestone şi Joe Fanelli l-au îngrijit pe Freddie în ultimele zile.

„Am învăţat cum s-o fac. A trebuit. Nimeni n-ar fi putut s-o facă”, mărturiseşte Peter dând din umeri.

„Freddie începuse să rupă legăturile. Nu voia să vadă anumiţi oameni. Părinţii, de exemplu. Veniseră în ultimele două sau trei săptămâni şi au vrut să vină din nou în sâmbăta de dinainte să moară. Dar el a zis: «Nu. I-am văzut deja.» Nu voia ca ei să-l vadă cum arăta atunci. Prefera să fie ţinut minte aşa cum fusese. De aceea a întors spatele multora în ultimul an. Uneori era la mijloc o ceartă stupidă sau ceva de genul ăsta. Dar el ştia motivul adevărat şi eu la fel.”

Câţiva prieteni apropiaţi ai lui Freddie s-au purtat minunat cu el în ultimele zile: „Dave Clark, Elton, Tony King. Joe şi cu mine, care îl îngrijeam, primeam ajutor de la spitalul Westminster, unde Freddie fusese tratat, de la un oncolog care încerca să atenueze efectele sarcomului Kaposi şi de la un specialist dermatolog.

E uimitor cât de repede înveţi lucruri pe care nu te-ai aştepta să le faci vreodată. Freddie avea un cateter Hickman în piept prin care îi puteam administra medicaţia. O consolare era că unul dintre noi era cu el mereu – Jim, Joe, eu însumi – chiar şi în timpul nopţii, în ultimele săptămâni. Freddie nu a fost lăsat singur nici măcar o singură dată."

Gordon Atkinson, doctorul şi prietenul lui Freddie, îl vizita des în cursul săptămânii. Terry Giddings, şoferul lui, venea în fiecare zi, în ciuda faptului că Freddie nu se ducea nicăieri.

„Deşi era gravidă în şapte luni, Mary încerca să treacă pe la el în fiecare zi să-l vadă puţin ca să-şi continue munca. Freddie hotărâse că totul trebuia să se desfăşoare ca de obicei."

Mai târziu, Peter a scris că, în săptămâna dinainte să moară, Bomi şi Jer l-au vizitat pe Freddie, împreună cu Kash, Roger şi cei doi copii. Cu toţii au luat ceaiul în dormitorul lui Freddie.

„A reuşit să fie o gazdă primitoare două sau trei ore făcând un efort supraomenesc", a scris Peter în memoriile sale. „Freddie încerca să-i protejeze, dându-le de înţeles că nu aveau de ce să-şi facă griji. I-am servit cu ceai, cu sendvişuri făcute în casă şi cu prăjituri cumpărate de la magazin. Habar nu aveam că va fi ultima oară când ei îl văd pe Freddie în viaţă."

Au venit Brian şi Anita, precum şi Roger şi Debbie Leng, partenera lui, fotomodel. Niciunul nu ştia că Freddie era atât de aproape de moarte şi că nu îl vor mai vedea niciodată.

„Ambele vizite au fost destul de scurte", a zis Peter. „Freddie îşi lua rămas-bun fără ca ei să ştie."

Pe 23 noiembrie, Jim Beach a venit la căpătâiul său şi, după o lungă discuţie, au căzut de acord asupra ultimei declaraţii a lui Freddie în care recunoştea în faţa fanilor şi a lumii că avea SIDA. Comunicatul urma să fie trimis imediat de Roxy Meade, PR-ul său. Prietenii lui au fost teribil de şocaţi.

„După ce atâţia ani păstrasem uriaşul secret”, a comentat Peter, „acum avea să fie transmis în întreaga lume. După mai multe discuţii, am acceptat motivele care au stat la baza deciziei. Putea să fie foarte util că Freddie recunoştea că e bolnav cât încă mai trăia.”

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, Peter Freestone i-a sunat pe Jer şi Bomi Bulsara dându-le vestea de care se temuseră: iubitul lor fiu, *The Great Pretender,* murise.

25

Legenda

„Ne-am petrecut aşa de mulţi ani asigurându-ne că Freddie era prezentabil înainte să iasă pe uşă. Ultimul lucru pe care îl puteam face pentru el, ca pregătire pentru plecarea finală, era să mă asigur că totul mergea perfect.”

PETER FREESTONE

„Fiecare generaţie descoperă Queen şi îi măreşte impactul. Brian şi Roger îşi înţeleg moştenirea şi sunt foarte inteligenţi. Queen este acum o afacere uriaşă. Au mai mult succes azi decât atunci când era Freddie în viaţă. Sunt foarte bogaţi şi bravo lor! Mulţi oameni cred că s-au vândut pentru bani, că şi-au compromis arta – dar de ce le-ar păsa de alţii? Sunt putred de bogaţi. Cum a spus şi Roger Taylor: *Dă-i dracu’ dacă nu s-au prins!*”

RICHARD HUGHES, PRODUCĂTOR, TRANSPARENT TELEVISION

Zoroastrienii au o viziune optimistă asupra morţii, pe care nu o percep ca pe un sfârşit, ci ca pe un început. Existenţa pe Pământ este doar o pregătire pentru viaţa de apoi, unde te aşteaptă multe lucruri bune. Cum pentru parsi focul, apa şi pământul sunt sacre, nu sunt incineraţi, îngropaţi sau aruncaţi în mare.

Trupul fiind considerat un recipient gol, nu e păstrat, ci are parte de o „înmormântare cerească”, fiind depus în „Turnurile Cetăţii”, departe de zidurile oraşului. Acolo este la mila naturii şi poate fi mâncat de păsările de pradă. Dar nici măcar pentru un superstar nu se putea întâmpla aşa ceva în Anglia.

„Trebuia să fie incinerat. Şi asta cât mai repede”, a confirmat Peter, care a semnat el însuşi certificatul de deces al lui Freddie, indicând drept cauze ale morţii „a. Bronhopneumonie b. SIDA”, confirmate de doctorul Atkinson.

Fiind consultat mereu de doctori, nu era nevoie de o autopsie pentru a se stabili cauza morţii. Peter Freestone a făcut rapid aranjamentele pentru funeralii, consultându-se cu părinţii lui Freddie.

„Trebuia să discut cu ei. Îngropam un superstar, dar ei îşi îngropau fiul. Evident că voiau să facă totul după tradiţia parsi. Toate dorinţele lor au fost luate în considerare.”

„Freddie mi-a spus că voia să fie luat imediat din casă după ce murea”, a zis Jim. „Voia ca totul să termine cât mai curând posibil şi cu cât mai puţină agitaţie. Dacă am fi reuşit, ar fi vrut să fie incinerat în aceeaşi zi. Să se termine şi gata, pentru ca toată lumea să se întoarcă la normal... Freddie nu voia ca oamenii să-şi smulgă părul din cap sau să scrâşnească din dinţi. Voia că ei să-şi continue viaţa. Pentru asta e făcută.”

Freddie a fost incinerat la Crematoriul West London, Kensal Green, la 10 dimineaţa, pe 27 noiembrie.

„Totul era perfect, exact aşa cum ar fi vrut Freddie”, zâmbeşte Peter. „Erau cinci maşini mortuare Daimler cu flori. Freddie era într-un Rolls-Royce după care veneau patru maşini. Sicriul simplu din stejar cu un singur trandafir roşu pus deasupra a fost purtat în acordurile piesei *You’ve Got a Friend* cântate de Aretha Franklin. Noi mergeam în urma lui. Erau vreo paisprezece prieteni şi cam treizeci de rude.”

Elton John a sosit în maşina lui Bentley verde. Brian a venit cu Anita Dobson, prietena lui de atunci (acum soţie). Mary Austin, gravidă cu al doilea fiu, Jamie, a venit cu David Clark. Jim Callaghan, garda de corp de încredere a celor din Queen, a stat tăcut la uşa capelei, aşteptând să-i salute pe părinţii lui Freddie şi să-i conducă înăuntru.

„Când sicriul a dispărut am pus o arie din *Trubadurul* de Verdi, *D’Amor sull’ali rosee,* cântată, desigur, de Montserrat Caballé. Fusese bucata muzicală preferată a lui Freddie. Se ducea adesea în studio, o punea şi dădea volumul atât de tare, încât auzeai cum muzicienii întorc partitura şi cum mişcă scaunele. A

fost incredibil de emoţionant”, a povestit Peter, „iar eu eram foarte supărat. Trebuia să fiu singur. Urna mamei e depusă la acelaşi crematoriu. Îmi amintesc că m-am dus într-un suflet la locul unde se află cenuşa ei şi am rugat-o să aibă grijă de el.”

Florile primite de Freddie se întindeau pe un sfert de acru în faţa crematoriului. De la părinţii lui, dalii albe şi crini cu mesajul „Pentru iubitul nostru fiu, Freddie. Te vom iubi mereu, Mama şi Tata”. De la David Bowie, trandafiri galbeni. De la Elton John, o inimă din trandafiri roz pe care era scris „Îţi mulţumesc că mi-ai fost prieten. Te voi iubi mereu”. Boy George a scris „Dragă Freddie, te iubesc”. Coroana lui Mary Austin era formată din trandafiri albi şi galbeni pe care scria „Pentru dragul meu, cu multă iubire de la Old Faithful”. Pe o jerbă de la fiul ei scria „Pentru unchiul Freddie, cu dragoste de la Ricky”. Roger Taylor scrisese un rămas-bun emoţionant: „La revedere, bun prieten, găseşte-ţi în sfârşit pacea!” Toate florile au fost apoi donate spitalelor londoneze.

Jim era acasă şi se plimba singur prin grădină; îşi dădea seama că nu poate face faţă mulţimii dinăuntru.

„Tata murise cu câţiva ani înainte”, mi-a mărturisit, „dar nu eram în Irlanda când s-a întâmplat. S-ar putea spune că Freddie a fost cea mai apropiată persoană pe care am pierdut-o. A fost un şoc teribil.”

Jim va fi foc şi pară în următoarele săptămâni din cauza a ceea ce vor spune şi vor face alţii. Presa a scris că Dave Clark susţinea că fusese singura persoană de faţă când Freddie murise.

„*Nu* a fost singura persoană din încăpere”, a replicat Jim. „Dar declaraţia a fost preluată de toţi”.

Cu siguranţă că greşeala l-a tulburat pe Clark cel sensibil şi grijuliu, căci Jim a primit o felicitare frumoasă de ziua lui.

„Înăuntru scria: «Tu *ai fost* acolo.» Nu ştiu de ce oamenii spun altceva. Dave s-a purtat minunat când Freddie era bolnav. Trecea pe acolo tot timpul şi făcea curat. Da, a stat la căpătâiul lui Freddie ore întregi ca să ne lase şi pe noi să luăm o pauză. Dave *era* în casă în noaptea când a murit Freddie. Dar nu a fost aşa cum a zis el.

Mi-am dat seama că Delilah, pisica preferată a lui Freddie, nu stătuse deloc în pat toată ziua, ceea ce era ciudat: acolo dormea, acolo trăia, practic. În acea seară era la picioarele patului, pe podea. Am luat-o de jos. Dave îl ţinea atunci de mână pe Freddie. A mângâiat-o pe Delilah cu ea. În ochii lui Freddie a apărut un licăr de recunoştinţă. Apoi Freddie a zis că vrea la toaletă. M-am dus repede jos să-l iau pe Peter ca să mă ajute, însă Freddie a făcut în pat şi a trebuit să schimbăm aşternuturile. Dave a părăsit camera ca să-i menajeze mândria. Atunci a murit Freddie."

Jim nu îşi va reveni niciodată de pe urma pierderii suferite.

„Mai sunt zile când lucrez în grădină şi văd cu ochii minţi chipul lui Freddie când a murit", mi-a mărturisit el în Irlanda. „Pot să-mi şterg din memorie ce s-a întâmplat, dar nu şi din subconştient. Nu pot uita. Am învăţat atât de multe de la el, mai ales să am o atitudine optimistă. Freddie îmi spunea mereu: «Dar poţi, nu vezi? *Poţi* s-o faci. Dacă-ţi pui mintea la contribuţie, o să vezi ce poţi să faci.» Era una dintre cele mai frumoase trăsături ale lui."

În 2010 Jim a murit de cancer la plămâni, în Irlanda.

În München, sărmana Barbara Valentin a fost nevoită să sufere singură. Se dusese şi îşi cumpărase „haine negre", îşi rezervare şi îşi plătise biletul. Era pe punctul de a pleca la aeroport când a fost sunată şi i s-a spus să nu vină. Nu a vrut să spună cine a sunat-o, iar Peter Freestone mi-a răspuns că nu îşi aminteşte. Probabil că a fost cineva din echipa lui Jim Beach. Mary Austin trebuia să fie „văduva" atunci, iar Barbara nu era bine-venită.

„N-am putut să fiu acolo la înmormântare", mi-a spus plângând. „După toate prin câte am trecut. Durerea a fost groaznică! Nu mi-am revenit niciodată. Nu mai avusesem parte niciodată de dragostea pe care am împărtăşit-o cu Freddie şi nici n-am mai avut de atunci. Nu că m-ar mai fi interesat. O dată e suficient. A fost marea iubire a vieţii mele. Încă este. Douăzeci de femei ar trebui să trăiască 100 de ani ca să aibă ce am avut eu. E mai bine să te opreşti la timpul potrivit. Cred că asta a făcut şi el."

Cel puţin Freddie a făcut ceea ce spunea că ar trebui să facă un star, şi-a amintit ea: „A renunţat cât era sus. Îmi spunea că nu-ţi poţi permite niciodată să cazi din vârf, să nu mai fii la fel de mare pe cât erai. Celebritatea l-a făcut cea mai singuratică persoană din lume. Ca să compenseze, viaţa lui a fost din ce în ce mai dezlănţuită, până când l-a dominat. Drept compensaţie pentru singurătate, Freddie exagera cu orice. Preţul pe care l-a plătit a fost enorm. Ştiu că nu ăsta ar fi fost planul lui. Dar i-a ieşit cum a vrut. Îşi dorea nemurirea şi nemurire a căpătat."

În 2002 Barbara a murit în urma unui atac cerebral la München.

Garden Lodge nu „a mai revenit la normal" niciodată. Când Mary se pregătea să se mute, a lăsat impresia că vrea ca restul să plece. Jim a crezut că va fi lăsat să stea cât vrea. Însă a fost rugat să plece numaidecât.

„Şi eu. Şi Joe", îşi aminteşte Peter Freestone cu tristeţe. „Nu aveam unde altundeva să ne ducem şi ne trebuia timp să clarificăm nişte lucruri. Am fi plecat curând... Comportamentul lui Mary a fost cu siguranţă deconcertant."

„De ce noi trei am fost trataţi în halul ăla după toate prin câte am trecut cu Freddie?" s-a întrebat Jim. „Nu avea sens. Am părăsit casa aia fără să iau nimic, nici măcar lucrurile mele."

Disputele juridice şi financiare care au urmat i-au lăsat pe îngrijitorii lui Freddie între ciocan şi nicovală, iar Barbara Valentin aproape a rămas pe drumuri. Cu ajutorul prietenilor ei de la Garden Lodge, ea a reuşit să se descurce. Testamentul lui Freddie a ridicat numeroase întrebări, iar multe nu aveau să fie niciodată desluşite.

Mai târziu Jim Hutton a explicat că şi-a scris memoriile pentru că era furios, nu pentru bani. Voia ca lumea să ştie adevărul şi nu vedea altă cale.

„Cred că Jim Beach era furios că am distrus «mitul lui Freddie», e de părere Jim. Doar l-am adus la statutul lui iniţial de fiinţă umană. Am spus adevărul în carte. Beach voia ca fanii să creadă că drăgălaşa de Mary Austin fusese iubirea vieţii lui Freddie şi că fusese o poveste măreaţă, tragică şi romantică. Cred că fanilor nu le pasă nici cât negru sub unghie că Freddie a

fost gay sau nu. Şi mai sunt de părere că fanii vor să ştie adevărul – atât părţile bune, cât şi cele rele.”

Peter Freestone e şi el de aceeaşi părere. Freddie ar fi fost îngrozit să vadă cum oamenii pe care i-a iubit şi i-a îndrăgit se ceartă după moartea lui.

„Cei implicaţi trebuie să trăiască cu ei înşişi. Mary a spus odată că Jim [Hutton] avea o «imaginaţie foarte bogată». Îl ştiu pe Jim de foarte multă vreme şi nu mi s-a părut niciodată altfel decât cinstit. Conştiinţa lui Jim, ca şi a mea, a rămas mereu curată.”

Cât despre cenuşă, oare a fost împrăştiată pe „Lacul lebedelor” al lui Freddie din Montreux? A rămas într-o urnă pe raftul de deasupra şemineului părinţilor? A ajuns pe o plajă din Zanzibar pentru a fi aruncată în ocean? A fost trimisă mătuşii Sheroo din India ca să o ţină acolo sau a fost îngropată sub un cireş la Garden Lodge, aşa cum a susţinut Jim Hutton? Oare putea fi ascunsă într-un mormânt anonim din Cimitirul civil şi Militar Brookwood din Surrey, care are o zonă pentru comunitatea parsi? Gita Choksi, o fostă colegă de şcoală a lui Freddie de la St Peter’s din Panchgani, este de părere că ultima variantă e adevărată. Când s-a dus prima oară la mormântul tatălui ei, Gita a dat nas în nas cu un îngrijitor şi cei doi au stat de vorbă. „Cenuşa cântăreţului rock Freddie Mercury e îngropată aici”, i-a spus bărbatul.

„Eram complet şocată şi copleşită”, a mărturisit Gita. „Evident că îngrijitorul nu avea cum să ştie ceva despre legătura mea cu Freddie şi nu avea niciun motiv să mintă. Nu-mi mai văzusem colegul de ani buni şi iată-i cenuşa îngropată la câţiva metri de cea a tatălui meu. Sunt absolut sigură că ăsta e adevărul. Nu cred că îngrijitorul mi-ar fi spus aşa ceva mie, o parsi ca şi Freddie, dacă nu era adevărat. A fost cel mai extraordinar lucru care mi s-a întâmplat vreodată. Dar i-am fost recunoscătoare.”

Oare nu cumva bărbatul s-a înşelat? E posibil. Însă, când am vizitat eu însămi zona de morminte parsi din Brookwood, un îngrijitor mi-a zis acelaşi lucru. M-am gândit că ar putea fi o strategie pentru a-i descuraja pe fani. Cu siguranţă că nu...

Deşi nu a fost surprins de povestea Gitei, Peter Freestone nu a putut să o confirme.

„Pur şi simplu nu ştiu. Cred că cenuşa a fost împărţită, poate părinţii au primit o parte, Mary o parte..., dar cine poate spune? Doar ei ştiu cu siguranţă."

Piesa *Bohemian Rhapsody* a fost relansată ca single de Crăciun în 1991, la scurtă vreme după moartea lui Freddie. A ajuns imediat pe prima poziţie, strângând peste un milion de lire pentru asociaţia de caritate anti-SIDA Terence Higgins Trust. Piesa simbol a celor de la Queen a fost relansată şi în America, iar profitul a fost împărţit între asociaţiile de caritate anti-SIDA din Statele Unite prin Fundaţia Magic Johnson.

Pe 20 aprilie 1992, trupa era pregătită să îi ofere lui Freddie un rămas-bun rock-and-roll – un concert care avea să fie considerat ulterior cel mai mare eveniment rock live al anilor 1990. Brian, care a spus că moartea lui Freddie a fost „ca pierderea unui frate", a insistat că acel concert dedicat lui Freddie Mercury de pe stadionul Wembley, care a avut loc a doua zi de Paşte a acelui an, „nu este Queen", deşi majoritatea celor care au luat parte au interpretat cântece Queen. În ziua când s-a anunţat concertul, s-au vândut 72 000 de bilete în două ore, deşi încă nu se stabilise cine va cânta. Evenimentul avea să fie transmis la radio şi TV în 76 de ţări şi filmat pentru un documentar regizat de David Mallet.

Concertul impresionant a început cu imagini cu Freddie făcând vocalize. Annie Lennox şi David Bowie au cântat *Under Pressure*, Roger Daltrey *I Want It All*. Trupa Extreme *Hammer to Fall*, George Michael şi Lisa Stansfield au interpretat în duet *These Are the Days of Our Lives,* iar Elton John, *Bohemian Rhapsody* cu Axl Rose. Seal a ales *Who Wants to Live Forever*. Mick Ronson şi Ian Hunter de la Mott the Hoople s-au abătut de la formatul stabilit şi au adus un omagiu emoţionat, cântând piesa *All the Young Dudes,* a lui Bowie. La fel şi Robert Plant, care a cântat *Thank You* de la Led Zeppelin, deşi a mai interpetat şi *Innuendo* şi *Crazy Little Thing Called Love*. Însă Liza Minnelli a fost cea care i-a întrecut pe toţi cântând impecabil *We Are the Champions*.

Însă unde erau Dave Clark, Peter Straker, Tony Hadley, Elaine Paige? Aretha Franklin, Prince şi Michael Jackson? Mulţi dintre noi au fost surprinşi atât de absenţa inexplicabilă a cântăreţilor

care însemnaseră foarte mult pentru Freddie, cât şi de faptul că formaţiile de „metal” nu fuseseră chiar ce şi-ar fi dorit Freddie. Muzica celor de la Guns N’ Roses, Metallica şi Def Leppard era mai mult pe gustul lui Brian şi al lui Roger. S-a spus că mulţi dintre artiştii care au cântat au fost aleşi pentru că *sound*-ul lor fusese influenţat de Queen. Alţii sunt de părere că respectivul concert-omagiu a fost de fapt o modaliate prin care Brian, Roger şi John l-au primit pe solistul lor iubit înapoi în Queen, căci locul lui era în inimile lor. În plus, s-a urmărit o retrospectivă a varietăţii, a specificului şi a idealurilor formaţiei.

Tim Rice spune că Elaine Paige a fost jignită că Liza Minnelli a fost invitată să cânte la concert şi nu ea. Mulţi au fost surprinşi şi de absenţa artiştilor gay declaraţi – Boy George, Holly Johnson, Jimmy Somerville, Leee Johns – pentru a celebra acel aspect al stilului de viaţă al lui Freddie. Pe lângă cei care au cântat, dacă erau şi Pavarotti, Carreras şi Domingo care să interpreteze arii clasice, totul ar fi părut foarte de-a dreptul. Cât despre Montserrat Caballé, ea însăşi a explicat că avea angajamente la EXPO în Sevilla, unde cânta în fiecare noapte în timpul săptămânii inaugurale care a început odată cu acest concert-omagiu. A dorit să participe la concertul lui Freddie prin satelit. Dar nu a putut fi stabilită o conexiune prin satelit cu Londra, deoarece concertul era transmis live în toată lumea. Nici măcar Elizabeth Taylor, actriţă celebră de la Hollywood, o personalitate activă în lupta împotriva flagelului SIDA, care s-a adresat publicului cu ochii în lacrimi, nu a putut să compenseze absenţa cântăreţei numite La Superba.

George Michael, care i-a lăsat pe toţi cu gura căscată când a cântat *Somebody to Love*, reamintindu-le tuturor de triumful trupei la Live Aid cu şapte ani în urmă, a dezvăluit că „îşi trăia visul din copilărie”.

„Când mă gândesc la Freddie, mă gândesc la tot ce mi-a oferit ca artist”, a declarat George. „Când am cântat acele piese, mai ales *Somebody to Love*, m-am simţit copleşit. Cred că a fost probabil cel mai extraordinar moment din cariera mea.”

„George Michael a avut o prestaţie *incredibilă* la concert”, a afirmat Peter Paterno entuziasmat. „Mi-a trecut prin minte şi

sunt sigur că mulţi s-au gândit că ar fi putut să-l înlocuiască pe Freddie. Deşi în cele din urmă cred că nimeni n-ar fi reuşit.”

Spike Edney, care a cântat la clape cu Mike Moran, a fost întristat de certurile izbucnite după concert, când mulţi critici i-au înfierat pe artişti pentru că nu s-au ridicat la standardele lui Freddie. Cei care şi-au exprimat dezamăgirea au uitat sau nu înţeleg că foarte puţini artişti în istoria rockului au fost înzestraţi cu amplitudinea vocală extraordinară a lui Freddie.

„Nu cred că e drept să spui că niciunul dintre acei mari artişti nu putea să cânte piesele la fel de bine ca Freddie. Dar ştiu că mulţi dintre ei se simţeau de parcă erau în umbra lui. Desigur că lui i-ar fi plăcut. S-ar fi distrat să-i vadă pe toţi suferind. S-ar fi bucurat să asiste la un mare concert în cinstea lui, dar s-ar fi bucurat şi să îi observe cum se chinuie, fără a reuşi să atingă notele lui!”

La petrecerea de după eveniment de la clubul Brown se vedea clar cum se simţeau toţi, povesteşte Spike: „La etaj l-am zărit pe Roger rezemat de un perete, uitându-se în gol. Apoi l-am reperat pe Brian la câţiva metri făcând acelaşi lucru. M-am dus la ei. «Cum vă simţiţi?» i-am întrebat. «Nu simt nimic», a răspuns unul dintre ei. Nimeni nu-şi aminteşte nimic. Nu puteai pur şi simplu să înţelegi tot ce se întâmplase. Odată ce s-a terminat, am zis: «Doamne, ce am făcut în ultima lună? Şi ce facem acum?»„

Strângerea de fonduri era în desfăşurare. Mercury Phoenix Trust, organizaţie înfiinţată în 1992 pentru a administra sumele de bani provenite din vânzarea de bilete de la concert şi din alte surse, are ca emblemă phoenixul din blazonul trupei creat de Freddie la începuturile carierei. Organizaţia continuă să strângă bani şi azi pentru cauze legate de SIDA din toată lumea.

George Michael, Lisa Stansfield şi Queen au donat către Mercury Phoenix Trust drepturile de autor de pe minialbumul *Five Live*. În aprilie 2002, trustul a primit o sumă de bani şi mai mare când concertul a fost lansat pe DVD pentru a marca cea de-a zecea aniversare a asociaţiei de caritate. A intrat pe prima poziţie în topurile din Marea Britanie. Astăzi, după 20 de ani, fondul continuă să primească bani.

Este limpede că Jim, iubitul îndoliat, a scris biografia selectivă din 1994 cu intenţia de a aduce un omagiu sensibil partenerului mult iubit. Însă acest lucru s-a pierdut oarecum din vedere din pricina coautorului care a insistat pe aspectele mai senzaţionale ale relaţiei, precum şi pe detaliile personale ale ultimelor zile din viaţa lui Freddie.

În consecinţă, Jim a fost izgonit din tabăra Queen. Reacţia, care l-a şocat şi l-a nedumerit, a fost motivată cu siguranţă de faptul că membrii trupei, managementul, familia şi prietenii sufereau şi ei. Li s-a părut insuportabil să vadă detaliile sinistre legate de moartea lui Freddie relatate peste tot.

În timpul pe care l-am petrecut cu Jim în pitoreasca regiune Carlow din sud-estul Irlandei, unde trăia într-un bungalow confortabil construit cu moştenirea de 500 000 de lire de la Freddie, nu am avut nicio îndoială că iubirea pe care a susţinut că i-a purtat-o lui Freddie a fost adevărată. Era un bărbat cald şi decent, mulţumit cu ce avea. A fost extraordinar de recunoscător, mi-a mărturisit, pentru că a trăit o viaţă de superstar prin intermediul lui Freddie. În grădină mi-a arătat mândru trandafirii mov „Blue Moon” pe care Freddie îi adora.

Dat fiind că Jim era catolic şi că mama lui încă trăia atunci când s-a publicat cartea, cred că a fost un gest foarte curajos să o scrie.

„Am discutat cu familia”, mi-a explicat. „Într-un fel le-am cerut permisiunea. N-ar fi trebuit să mă îngrijorez. Mi-au zis doar că mă sprijină şi asta a fost tot.”

Jim ştia că Freddie avusese o dilemă mai mare din cauza religiei familiei.

„Freddie nu practica zoroastrismul”, a afirmat Jim, lucru cu care Peter Freestone a fost de acord. „Pentru că părinţii lui Freddie l-au incinerat potrivit credinţei lor, s-a presupus că era practicant”, a adăugat Jim.

„Dar în toţi ani în care am fost cu el, nu a făcut-o. Nu ştiu nimic despre religia familiei lui. N-am discutat niciodată. Dar îmi amintesc că stăteam în pat lângă el noaptea şi îl auzeam cum se roagă. În ce limbă? În engleză. La cine? Nu ştiu. Uneori întrebam cu cine vorbea şi doar dădea din umeri şi îmi şoptea: «Îmi spun rugăciunea.»„

Birourile Queen Productions de pe Pembridge Road s-au închis după moartea lui Freddie. La fel şi Mountain Studios, când David Richards şi-a luat tot şi s-a mutat în Alpi, mai sus de Montreux. Uşa plină de graffiti şi fantomele din studio sunt tot ce-a mai rămas. Însă cei care au presupus că povestea Queen se va termina cu moartea tragică a lui Freddie s-au înşelat.

Made in Heaven, al cincisprezecelea album de studio al Queen, a intrat direct pe prima poziţie în topuri în 1995, la patru ani după moartea lui Freddie. S-a vândut în douăzeci de milioane de exemplare în toată lumea şi este o compilaţie extraordinară făcută cu efort şi devotament. Plin de vitalitate şi melancolie, este un recviem şi o etalare pentru diva din Freddie. O piesă remarcabilă pentru mine este *Mother Love*. E compusă de Brian, iar vocea tulburătoare a lui Freddie ne poartă în trecut la un concert exploziv, la un riff din *It's a Kind of Magic,* o bucăţică din *Goin' Back* al lui Gerry Goffin/Carole King, scris de Freddie şi lansat sub numele de Larry Lurex în zilele de început de la Trident ale formaţiei Queen... *I think I'm going back/to the things I learnt so well/in my youth...*[36] Un plânset de copil care îţi sfâşie inima duce cântecul spre un sfârşit fantomatic, care cu siguranţă simbolizează moartea lui şi renaşterea cântăreţului.

Cealaltă piesă care mi-a plăcut de pe album este *A Winter's Tale*, cântecul de lebădă al lui Freddie, pe care l-a scris şi l-a compus în apartamentul din Montreux cu vedere spre lacul pe care îl îndrăgea. Versurile, care descriu ce vede pe fereastră, amintesc de liniştea şi mulţumirea pe care le-a găsit la sfârşit. Titlul cântecului, indiferent că s-a dorit sau nu a fi un omagiu adus piesei *Poveste de iarnă* de William Shakespeare, ne dezvăluie mai multe despre inspiraţiile timpurii ale compoziţiilor lui Freddie. Unul dintre protagoniştii piesei lui Shakespeare este Polixenes, regele Boemiei, un regat antic care corespunde în mare parte Cehiei de azi. Se pare că ar fi stat la baza piesei *Bohemian Rhapsody.* Dacă, aşa cum au presupus mulţi exegeţi ai operei shakespeariene, piesa este o alegorie a morţii lui Anne Boleyn, personajul Perdita a fost inspirat de fiica lui Anne şi a lui

[36] Cred că mă întorc/la lucrurile pe care le-am învăţat atât de bine/în tinereţea mea... (n. tr.).

Henric al VIII-lea, care avea să devină Elisabeta I, Regina Angliei... Să fi fost primul mare hit al trupei legat de ultima piesă a lui Freddie? Nu e imposibil.

Există multe monumente dedicate lui Freddie, printre care şi statuia sculptată de Irena Sedlecka, de pe malul lacului Geneva, în Montreux. A fost inaugurată de Montserrat Caballé pe 25 noiembrie 1996 şi a marcat cinci ani de la moartea lui Freddie. Ceremonia a fost deschisă de către primarul din Montreux în prezenţa părinţilor lui Freddie, a surorii sale, Kashmira, a lui Claude Nobs, cel care a înfiinţat Festivalul de Jazz de la Montreux, a lui Brian şi a lui Roger. Statuia rămâne unul dintre obiectivele cele mai vizitate din Elveţia. A devenit şi punctul central al multor pelerinaje anuale ale fanilor Queen, care sărbătoresc ziua de naştere a idolului lor în septembrie.

„Unul dintre cele mai dificile momente a fost dezvelirea statuii", a declarat Brian pentru revista *Q* în 2011. „E un omagiu foarte frumos, iar ceremonia a fost emoţionantă, dar brusc m-a cuprins furia. M-am gândit că asta e tot ce a mai rămas din prietenul meu şi tuturor li se pare normal şi minunat, dar e de fapt îngrozitor să mă uit la o bucată de bronz care este imaginea prietenului meu şi el să nu mai fie aici cu noi."

Un spectacol special *Ballet for Life*, *Le presbytère n'a rien perdu de son charme ni le jardin de son éclat* („Presbiteriul nu şi-a pierdut din farmec şi nici grădina strălucirea"), a fost pus în scenă la cinci ani după moartea lui Freddie de către Maurice Bejart de la Corpul de Balet Bejart din Lausanne pentru a aduce un omagiu vieţii lui Freddie şi a lui Jorge Donn, directorului trupei Bejart. Conţine piese Queen şi compoziţii de Mozart. Începe emoţionant cu *It's a Beautiful Day*, prima piesă de pe *Made in Heaven,* şi se încheie cu *The Show Must Go On,* ultima piesă de pe *Innuendo*, ultimul album Queen din timpul vieţii lui Freddie. Prima reprezentaţie a avut loc la Théâtre de Chaillot la Paris în ianuarie 1997, în prezenţa doamnei Chirac (soţia preşedintelui Franţei de atunci), cu Elton John, Brian, Roger şi John Deacon. A fost ultima apariţie live a basistului cu colegii de trupă.

John a suferit grav de depresie după moartea lui Freddie. Dat fiind că tatăl lui murise când avea doar 11 ani, decesul lui

Freddie a scos la suprafaţă sentimente cărora John nu le făcuse faţă atunci. La un moment dat a început să frecventeze un club de striptease şi a avut o relaţie cu o dansatoare de 25 de ani căreia i-a făcut cadou un apartament, o maşină şi obiecte de lux. Relaţia nechibzuită a eşuat, apoi John a vrut pe bună dreptate să se retragă alături de soţie şi de familie. A părăsit oficial trupa în 1997.

„E o persoană foarte retrasă acum", a zis Brian. „Comunică prin e-mail când sunt discuţii de afaceri, dar cam atât."

Brian şi Roger nu erau pregătiţi să pună punct. Iar proiectul potrivit avea să vină la timpul lui.

În iunie 2002, Brian a interpretat *God Save the Queen* pe acoperişul reşedinţei regale din Londra (în memoria lui Jimi Hendrix, potrivit spuselor sale) pentru a deschide „Party at the Palace", un concert organizat pentru Jubileul de Aur al Majestăţii Sale regina Elisabeta a II-a. În 2004 a colaborat pentru prima dată cu Paul Rodgers, solistul fostei trupe Free and Bad Company în cadrul concertului Fender Strat Pack. Entuziasmat de faptul că se completau aşa de bine, Brian l-a convins pe Paul să cânte cu Queen atunci când formaţia a fost inclusă în UK Music Hall of Fame. Apoi Roger, Brian şi Paul au anunţat un turneu mondial ca „Q + PR" în 2005, spunând foarte clar că Paul nu îl va înlocui pe Freddie, că proiectul era o variaţiune pe aceeaşi temă. Au concertat în 2005 în Africa de Sud pentru 46664, campania de conştientizare a SIDA a lui Nelson Mandela, apoi au mers în turneu restul anului, iar Spike Edney s-a întors bucuros la clape.

Q + PR a avut un turneu cu 23 de concerte în America de Nord. Doi ani mai târziu au cântat în Hyde Park la petrecerea de ziua lui Nelson Mandela, care împlinea 90 de ani, încheind în mod sublim episodul sud-african. Apoi au plecat într-un turneu lung în Europa. Deşi au încheiat momentan colaborarea, ambele părţi insistă că aranjamentul rămâne deschis. Toţi se ocupă de proiecte solo. Brian a participat în 2011, alături de Kerry Ellis, vedeta de pe West End şi Broadway, la un spectacol de mare succes, în care teatrul muzical se întâlneşte cu muzica rock, intitulat „Anthems".

Pe 24 noiembrie 2009, când s-au împlinit 18 ani de la moartea lui Freddie, 2 000 de fani Queen din toată lumea s-au strâns în Feltham pentru a-i vedea pe Brian şi pe mama lui Freddie dezvelind o placă din granit cu o stea ca la Hollywood în memoria acestuia. A fost primul monument din Anglia dedicat solistului Queen (dacă nu punem la socoteală macheta care îi invita pe fani la spectacolul *We Will Rock You*, aflată deasupra teatrului Dominion din Tottenham Court Road).

„Feltham a fost primul lui cămin în Anglia când am venit din Zanzibar şi a fost un loc în care a început să-şi exploreze viitorul muzical”, a declarat Jer Bulsara, pe atunci în vârstă de 87 de ani.

„Freddie, am urmat visul tău, visul nostru şi te iubim, te vom iubi mereu”, a zis Brian. „Suntem foarte fericiţi că te putem onora astfel.”

„Stormtroopers in Stilettos” (titlu preluat din piesa *She Makes Me* de pe al treilea album Queen, *Sheer Heart Attack*, 1974) este o expoziţie internaţională plină de nostalgie a formaţiei Queen aflate la începuturi. S-a deschis pentru a marca împlinirea a 40 de ani de la înfiinţarea formaţiei în 2011 – un an de celebrări în care Queen va semna un nou contract cu Island Records prin Universal.

Spre sfârşitul lui 2010, GK Films a anunţat că se va face un film la Hollywood bazat pe viaţa lui Freddie. Filmul despre Freddie Mercury al lui Graham King este coprodus de studiourile TriBeca Films, deţinute de Robert de Niro, şi de Queen Films. Rolul lui Freddie va fi interpretat de actorul Sacha Baron Cohen, vedeta filmelor „Borat” şi „Bruno”, iar scenariul este semnat de Peter Morgan, autor al multor scenarii bine cotate, printre care cele pentru *The Queen, Frost/Nixon* şi *Ultimul rege al Scoţiei*.

„Freddie Mercury era un interpret extraordinar”, a comentat King. „Cu Sacha în rolul principal, cu scenariul lui Peter şi cu susţinerea celor din Queen, avem combinaţia perfectă pentru a spune povestea adevărată din spatele succesului.”

În scenariul lui Morgan, trupa e prezentată la începutul anilor 1980, când Queen îşi distrusese reputaţia în America şi era în declin. Cum anii cei mai buni păreau să fi trecut, fiecare membru al formaţiei se concentra pe proiecte solo. Apoi Geldof

a anunţat Live Aid, Queen i-a acceptat viziunea şi a uimit lumea întreagă pe stadionul Wembley. Dându-şi seama de puterea lor ca formaţie, plănuiesc şi pornesc un turneu uriaş de „revenire” şi se bucură de o a doua şansă. Dar Freddie moare de SIDA şi visul se sfărâmă...[37]

De când a murit Freddie, reputaţia globală şi impactul celor de la Queen a crescut şi datorită succesului fenomenal al musicalului *We Will Rock You*. Musicalul, plasat într-un universal din viitor în care muzica rock a fost interzisă şi unde Boemii, o gaşcă de rebeli care iubesc muzica, aşteaptă un erou, a fost scris de actorul de comedie Ben Elton şi are la bază piesele clasice Queen. De când a avut premiera în 2002 la teatrul Dominion din Londra pe Tottenham Court Road, „musicalul-tonomat” se joacă numai cu casa închisă şi succesul nu pare să se diminueze. Au fost puse în scenă 27 de versiuni internaţionale, a câştigat premiul BBC Radio 2 Olivier Audience Award în martie 2011.

E posibil ca *We Will Rock You* să nu fie pe gustul tuturor. Într-adevăr, Brian şi Roger sunt acuzaţi în anumite cercuri că „s-au vândut”. Cui îi pasă? Celor de la Queen nu. Popularitatea continuă a spectacolului vorbeşte de la sine. Cum spune şi Roger: „Dă-i dracu’ dacă nu s-au prins!”

„Rolul esenţial al *We Will Rock You* a fost să aducă muzica senzaţională a celor de la Queen în atenţia milioanelor de tineri care nici nu se născuseră pe vremea când Freddie era în viaţă şi când trupa concerta”, a precizat Paul Gambaccini.

Oare ce părere ar avea Freddie dacă ar şti că trupa Queen e şi mai faimoasă decât a fost în timpul vieţii sale?

„I-ar plăcea la nebunie”, susţine Paul Gambaccini. „I-ar plăcea *enorm*. E mai tare decât Liza Minnelli! Ce mult i-ar fi plăcut! Iubea divele. Pe Liza, pe Montserrat, le adora pe aceste femei.

---

[37] După mai multe încercări eşuate, proiectul filmului s-a concretizat în 2015-2017. Intitulat *Bohemian Rhapsody* şi regizat de Bryan Singer, filmul lansat în 2018 are la bază un scenariul scris de Anthony McCarten, iar rolul lui Freddie Mercury este interpretat de Rami Malek. Filmul s-a bucurat de un enorm succes şi a câştigat numeroase premii (n. red.).

Ar fi încântat că proiecţia lui enormă este atât de iubită. Primesc solicitări de prietenie pe Facebook de la tineri europeni care ştiu că l-am cunoscut pe Freddie. Peter Freestone e un idol al acestui grup. E un mod de viaţă. Ei se îmbracă, cântă, sunt Freddie pentru o zi (când fanii din toată lumea se îmbracă precum idolul lor de ziua lui Freddie ca să strângă bani pentru Mercury Phoenix Trust). E fascinant! Niciunul nu se născuse sau nu era conştient de impactul lui Freddie cât el trăia. Ei reacţionează la acel Freddie Mercury rămas în istorie, nu la un om pe care l-au cunoscut ei înşişi."

Ceilalţi membri Queen vor continua să aibă un stil de viaţă aparte. John Deacon este astăzi un familist liniştit, iar anii nebuni Queen au rămas într-un colţ al minţii. Brian, care a fost onorat în 2005 cu Ordinul Imperiului Britanic în grad de comandant pentru serviciile aduse industriei muzicale, s-a recăsătorit cu Anita, are trei copii adulţi şi este preocupat de astronomie şi de ocrotirea vulpilor. După relaţia cu Debbie, Roger s-a însurat cu Sarina, tânăra lui prietenă, după şase ani petrecuţi împreună, şi aveau cinci copii la ultima numărătoare. Muzica rămâne o prioritate atât pentru Roger, cât şi pentru Brian.

Incredibil, dar trupa Queen a detronat The Beatles şi a devenit formaţia cu cele mai multe albume în topurile din Marea Britanie. În 2006 albumul lor *Greatest Hits* a devenit cel mai bine vândut album din Anglia din toate timpurile cu vânzări de peste 5 407 587 de exemplare. *Greatest Hits II* a fost pe locul şapte, cu vânzări de peste 3 631 321 de exemplare. În total, trupa a avut pe locul întâi 18 albume, 18 single-uri şi 10 DVD-uri în toată lumea, devenind una dintre cel mai bine vândute trupe de rock din lume. Se estimează că au vândut în total peste 300 000 000 de exemplare în toată lumea – 32,5 milioane doar în Statele Unite. Queen este şi singura trupă ai cărei membri au compus fiecare mai multe piese care au avut succes în topuri. *We Will Rock You* a fost adoptat ca imn de New York Yankees şi de echipa de fotbal Manchester United. *We Are the Champions* rămâne cea mai ascultată piesă Queen din toate timpurile, cântată de microbişti din toată lumea. Freddie însuşi a descris-o

ca fiind „cea mai egoistă şi arogantă piesă pe care am compus-o vreodată”.

„Simt că Freddie e încă aici pentru că într-un anumit fel muzica lui e încă aici”, a zis Kashmira, sora lui. „A fost fratele meu, dar şi un superstar. La drept vorbind, nu ştiu cum ar fi fost să am un frate obişnuit. Pentru că fratele meu a fost atât de extraordinar!”

„Freddie mi-a fost cel mai bun prieten”, mi-a mărturisit Roger Taylor într-un moment de sinceritate. „Nu am trecut niciodată peste moartea lui. Niciunul dintre noi nu a făcut-o. Cred că toţi ne-am închipuit că o vom accepta destul de repede, dar am subestimat impactul pe care l-a avut asupra vieţilor noastre. Încă mi se pare dureros să vorbesc despre asta. Prezentul şi viitorul fără Freddie sunt imposibil de acceptat. Încerc să mă obişnuiesc cu asta în fiecare zi.”

Acel Freddie căruia el îi simte lipsa este sufletul din spatele superstarului: o persoană profund umană care s-a îndrăgostit de o fantezie. Spre dezaprobarea unora, spre încântarea a milioane de oameni. Totul a fost după dorinţa lui. Nu s-a scuzat şi nu a aşteptat compasiune. Dacă s-a simţit prins uneori în capcană de contradicţiile care l-au format, cântecele l-au eliberat.

Pe clovnul trist care a râs la urmă... pe Brian şi pe Roger care merg mai departe în amintirea lui. Poate cineva să-i învinovăţească pentru că încearcă să ţină flacăra aprinsă? Eu una, în niciun caz.

Mulţumiri şi preţuire

Lui Hannah Black, editorul meu extraordinar, pentru efort şi îndrumare.

De asemenea, Camillei Dowse, lui Kate Miles, Alice Howe, Kerry Hood, Bea Long, Jason Bartholomew şi tuturor celor de la Hodder & Stoughton care au lucrat cu atâta dăruire la acest proiect. Exuberanţa şi atitudinea lor optimistă au fost o bucurie pentru mine.

Lui Ivan Mulcahy, agentul meu minunat, pentru încurajările constante, prietenie şi sprijin. Şi Laetitiei Rutherford, lui Stephanie Cohen şi lui Jonathan Conway de la Mulcahy Conway Associates. A fost un privilegiu să cunosc oameni atât de senini şi să lucrez cu ei.

Lui Freddie Mercury, lui Brian May, lui Roger Taylor şi lui John Deacon pentru muzica pe care au creat-o şi care îmi încântă copiii aşa cum m-a încântat şi pe mine.

Prietenilor, colegilor şi asociaţilor mei generoşi, precum şi multor personaje-cheie din viaţa lui Freddie Mercury care şi-au deschis sufletele şi mi-au împărtăşit din amintirile lor sau m-au ajutat să scriu cartea într-un fel sau altul – sper că majoritatea sunt amintiţi aici:

Tim Rice, Steve Harley, Phil Swern, Andy Hill, Jim Diamond, Steve Levine, Mick Rock, Dan Arthure, Jonathan Morrish, Leee John, Frank Allen, David Wigg, Clare Bramley, Francis Rossi, Dave Hogan, Nigel Angel, Bob Lefsetz, Peter Paterno, James Saez, Eddie Delena, Reinhold Mack, Rick Wakeman, Ben Wakeman, John Waite, Elton John, Jamesie, Kim Wilde, Nick Boyles, Chris Hewlett, Alan Edwards, James Nisbet, Scott Millaney, Simon Napier-Bell, Richard Hughes, Robert Lee, Gray Jolliffe, David Hamilton, David „Kid" Jensen, Paul Gambaccini, Spike Edney, David Stark, John Fleming, Jeff Griffin, James Khalaf, Nick Fitzherbert, Paula Fitzherbert, Louis Souyave, Tony Hadley, Carolyn Cowan, Bernard Doherty, Tony Bramwell, Harvey Goldsmith, Pete Smith, Peter Freestone, Mike Read, Michael Appleton, Bob Geldof, Fiz Shapur, Andrew MacGillivray, Lindsay Martins, Jude Martins, Alicia Martins, Daniel Martins, Jeremy Norman, David Thorpe, Rolf Harris, Denis O'Regan, Peter Hillmore, Edmund Preston, David Quantick, Phil Symes, Jerry Hibbert, Chris Poole, Shernaz Screwaller, Michael Anastasios, Dominic Denny, Jim Jenkins, Gerd Kochlin, Nick Elgar, Stuart White, David Syner, Toby Rose, Sandy Evans, Bonzo Fernandez, Perviz Darunkhanawala, Diana Darunkhanawala, Nancy Galloway, Nasser K. Awadh, profesor Abdul Sheriff, Hamari Omar, Kevin Patience, Sheroo Khory, Morris W. Innis, Cyrus Ghandy, Janet Smith, Gita Choksi, domnul şi doamna Davis, Marcela Delorenzi, Hollow Skai, Tomas Petterson, Paul Davies,

Saskia Campbell, Annabel Lord, Frank Warren, Laura Morris, John McFaul, Stephen Kahn, Mike Stone, Michael Charidemou, Robert Kirby, Chris Griffin, Wendy Reid, Phil Mackney, Jessica Mackney, Rachel Tarnoy, Dominic Collier, Alison Miller, Claire Weeks, Lia Policane, Sharron Nasir, Pauline Thomson, Julie Ives-Routleff, Karen French, Bill şi Rachel Leigh, Maureen şi Ghee Ong, Jan Moore, Jane Stone.

Profesorul Edward G. Hughes MD MB ChB, Universitatea McMaster, Hamilton, Ontario.

Doctorul Cosmo Hallstrom MD FRCP FRCPsych MB ChB DPM, Londra.

Bob, Jim, Nick şi Dave, Right Turn Left RIP.

Kelvin Mackenzie, Rod Gilchrist, Lynda Lee-Potter, Nigel Dempster, Bob Hill, Nick Gordon, John Koski, John Chenery, Herbert Kretzmer, Jack Tinker, Baz Bambigoye, Sean Usher, Pat Hill, Anne Barraclough, Steve Absolom, Geoff Sutton, Roger Tavener, Richard Young, Alan Davidson, Alan Grisbrook, Dave Benett, Geoff Baker, Annette Witheridge, Gill Pringle, Rick Sky, Martin Dunn, Nick Ferrari, David Wigg, John Blake, Piers Morgan, Hugh Whittow, Adam Helliker, Rachel Jane, Stephen Rigley, Clair Woodward, Peter Wright, Liam James, Nick Pyke.

Mulţumiri speciale lui Dave Hogan şi lui David Stark.

Îi rămân îndatorată lui Roger Tavener pentru însemnări şi amintirile din noaptea pe care am petrecut-o cu Freddie Mercury la Montreux în 1986.

Le mulţumesc din inimă lui Jim Beach, Phil Symes, mamei lui Freddie, Jer Bulsara, şi surorii sale, Kashmira Cooke.

Christopher Millard şi Elizabeth Bell, Royal Opera House

Colegiul Imperial, Londra

Colegiul de Arte Ealing, Londra

Universitatea Westminster, Londra

Studiourile Trident, Londra

Studiourile De Lane Lea, Londra

I Like Music, Londra

Associated Newspapers, Londra

News International, Londra

Trinity Mirror PLC, Londra

British Library Newspapers, Colindale, Londra

Clubul Groucho, Londra
Soho House, High Road House şi Shoreditch House, Londra
Babington House, Somerset
Muzeele din Zanzibar, Zanzibar
Universitarea Dar es Salaam, Tanzania
St Peter’s School, Panchgani, India
Norbert Muller & Montreux Music, Elveţia,
www.montreux-music.com
Billboard USA www.billboard.com
Studiourile Record Plant, Los Angeles
Hollywood Records/The Walt Disney Company, Los Angeles
Soho House, West Hollywood
New York Daily News
Soho House New York
The Mercury Phoenix Trust
www.mercuryphoenixtrust.com
Campania de conştientizare HIV/SIDA 46664 Nelson Mandela
www.46664.com
Child Hope
www.childhope.org.uk
UK National AIDS Trust
www.nat.org.uk
Bone Cancer Research Trust
www.bcrt.org.uk
Site-ul oficial Queen
www.queenonline.com
Site-ul oficial Freddie Mercury
www.loveroflifesingerofsongs.com
Freddie For a Day Global Charity Network
www.freddieforaday.com
Site-ul oficial al The Who
www.thewho.com
www.lesleyannjones.com
email: laj@lesleyannjones.com

In memoriam

Rose Allocca, Poly Styrene, Peter Batt, Gerry Sanderson, John Entwistle, Roger Scott, Kenny Everett, Ginny Comely, Barbara Valentin, Pat Stead, Giles Gordon, Tony Brainsby, Tommy Vance, Jim Hutton, Liam McCoy, John Sutton, Lester Middlehurst, sir Henry Cooper, George Bodnar.

Orice omisiuni sunt neintenţionate. Le rămân sincer îndatorată tuturor pentru ajutorul nepreţuit. Nimeni dintre cei sus-menţionaţi nu este responsabil pentru părerile autoarei exprimate în cuprinsul acestei cărţi.

Referinţe fotografice

©Guliver/ Getty Images: 1 *sus*, Mark and Colleen Hayward; 1 *mijloc* – Michael Putland; 3 *sus* – Hulton Archive; 3 *mijloc* – RB Redferns; 3 *jos* – Time & Life Pictures; 5 *jos* – Phil Dent; 6 *sus, stânga* – Dave Hogan; 7 *sus şi jos* – Denis O'Regan; 8 *sus, stânga* – Dave Hogan; 8 *sus, dreapta* – Getty Images; 8 *jos* – KMazur.

©Rex Features /Shutterstock Editorial/ Profimedia Images: 1 *jos* – Andre Csillag; 2 *sus* – Ian Dickson; 2 *jos* – Andre Csillag; 4 *sus* – David Thorpe/ Daily Mail; 4 – *jos* Mark Mawson; 5 *sus* – Alan Davidson; 6 *sus dreapta* şi *jos* – Alan Davidson; 7 *mijloc* – Alan Davidson.

Cronologie

5 septembrie 1946 Farrokh Bulsara se naşte în Zanzibar.
1951 Farrokh este înscris la Şcoala Misionară din Zanzibar.
1955–1963 Farrokh devine elev intern la Şcoala St Peter's din Panchgani, India. Îşi schimbă numele în Freddie. Îşi lansează prima trupă, The Hectics.

1963 Freddie se întoarce în Zanzibar şi îşi finalizează studiile la St Joseph's Convent School.
1964 Revoluţia din Zanzibar, în ianuarie. Freddie şi familia se mută în Anglia.
1964–1966 Freddie studiază artele la nivel A în cadrul Isleworth Polytechnic School.
1966 Freddie se înscrie la Ealing College of Art pentru a începe cursurile de design grafic şi ilustraţii. Pleacă de acasă şi îl cunoaşte pe Tim Staffell care cântă într-o formaţie cu Brian May.
1969 Freddie absolvă Ealing College of Art; are un stand în Kensington împreună cu Roger Taylor; întâlneşte trupele Smile şi Ibex; lansează a doua formaţie, Wreckage; o cunoaşte pe Mary Austin.
Aprilie 1970 Brian May, Roger Taylor şi Freddie îşi unesc forţele şi devin Queen. Freddie îşi schimbă numele de familie în Mercury.
1970 Moare Jimi Hendrix, idolul rock al lui Freddie, pe 18 septembrie.
1971 Basistul John Deacon se alătură Queen în februarie.
1972 Queen semnează un contract cu studiourile Trident.
1973 Queen semnează un contract de înregistrări cu EMI. Single-ul de debut *Keep Yourself Alive* şi albumul de debut intitulat *Queen* sunt lansate în iulie. Queen pleacă în turneu în Anglia, cântând în deschidere la Mott the Hoople. Apare primul fan-club oficial Queen.
1974 Se lansează piesa *Seven Seas of Rhye* şi albumul *Queen II* în martie. Trupa este pentru prima oară cap de afiş într-un turneu în Anglia. Queen cântă cu Mott the Hoople în turneul lor din America, aprilie. Se lansează piesa *Killer Queen* şi albumul *Sheer Heart Attack*, octombrie/noiembrie. Atât piesa, cât şi albumul intră în Top 10 în SUA.
1975 Primul turneu în SUA în care Queen e cap de afiş. Primul turneu în Japonia. Freddie câştigă premiul Ivor Novello pentru compoziţie pentru *Killer Queen.* Queen reziliază contractul cu Trident. John Reid, impresarul lui Elton John, devine impresarul Queen. Este lansată piesa *Bohemian Rhapsody* pe 31 octombrie. Este lansat albumul *Night At the*

Opera, în noiembrie. *Bohemian Rhapsody* este cea dintâi piesă Queen care ocupă prima poziţie în Anglia, în noiembrie, iar Freddie câştigă alt Premiu Ivor Novello.

1976 Al doilea turneu Queen în SUA. Toate cele patru albume Queen sunt în Top 20, în februarie. Trupa pleacă în turneu în Japonia şi în Australia. Queen susţine un concert uriaş gratuit în Hyde Park, Londra, pe 18 septembrie. Lansează albumul *A Day at the Races* în decembrie.

1977 Queen pleacă în turneu în jurul lumii. Se lansează single-ul *We Are the Champions* în octombrie. *Bohemian Rhapsody* câştigă Premiul Britannia. Lansarea albumului *News of the World*. Avocatul Jim Beach negociază ieşirea Queen de sub contractul cu John Reid. Beach preia controlul asupra problemelor de ordin juridic ale formaţiei. Queen îşi creează propria echipă de management, care-i include pe Paul Prenter.

1978 Queen în turneu în Europa. Trupa sărbătoreşte lansarea albumului *Jazz*, în octombrie, cu o petrecere scandaloasă de Halloween în New Orleans.

1979 Queen începe să înregistreze la studiourile Musicland din München. Lansează albumul *Live Killers* în iunie. Freddie cântă şi dansează la o gală caritabilă alături de Royal Ballet la London Colisseum. Îl întâlneşte pe Peter Freestone, viitorul lui asistent personal.

1980 *Crazy Little Thing Called Love* ajunge pe prima poziţie în nenumărate ţări şi este prima piesă Queen care ajunge pe locul întâi în topurile din SUA. Freddie cumpără Garden Lodge, casa luxoasă din Londra. Queen pleacă într-un turneu legendar în SUA. Albumul *The Games* lansat în iunie este primul lor album care atinge prima poziţie în SUA. Piesa *Another One Bites the Dust* este numărul unu în SUA şi în numeroase ţări. Două nominalizări la Premiile Grammy. Queen intră în Cartea recordurilor. Lansează albumul *Flash Gordon*.

1981 Queen merge în turneu în America de Sud. De ziua lui, Freddie dă o petrecere în New York care durează cinci zile. Este lansat albumul *Greatest Hits* în noiembrie.

1982 Queen semnează un nou contract cu EMI pentru încă şase albume. Se lansează albumul *Hot Space* în mai. Piesa *Under Pressure* cu David Bowie ajunge pe prima poziţie. Turneu american. Trupa primeşte cheile oraşului Boston pe 23 iulie.

1983 Freddie îi cunoaşte pe Winnie Kirchberger şi pe Barbara Valentin în München şi pe Jim Hutton în Londra. Începe să lucreze la primul album solo în München.

1984 Albumul *The Works* e lansat în februarie în Anglia şi în SUA. Queen primeşte Premiul pentru contribuţii deosebite aduse muzicii britanice în cadrul Brit Awards, iunie. Spike Edney se alătură trupei în calitate de clăpar în turnee. În urma concertelor controversate din Sun City, Africa de Sud, Queen e trecută pe lista neagră de Uniunea Muzicienilor.

1985 Queen e cap de afiş la festivalul Rock in Rio, în ianuarie, apoi face un turneu în Noua Zeelandă, Australia şi Japonia începând din aprilie. Îi lasă pe toţi cu gura căscată la Live Aid, Wembley, în iulie. Freddie părăseşte München pentru totdeauna şi se întoarce la Londra.

1986 *Magic*, turneul „de adio" al Queen în Europa. *A Kind of Magic,* album şi coloana sonoră a filmului *Nemuritorul*, se lansează în iunie. Freddie renunţă la turnee pentru a se instala la Garden Lodge, Londra, cu Jim Hutton, Peter Freestone şi Joe Fanelli.

1987 Freddie lansează o versiune a piesei *The Great Pretender* în februarie. Se întâlneşte cu Montserrat Caballé în Barcelona pentru a discuta despre o posibilă colaborare, în martie. Paul Prenter, fostul manager personal, îl trădează pe Freddie făcând dezvăluiri în presă. Freddie cântă la festivalul La Nit, Barcelona, în prezenţa regelui şi a reginei Spaniei, în octombrie. Se lansează *Barcelona*, albumul lui Freddie cu La Superba, în octombrie.

1989 Este lansat albumul *The Miracle* în mai. Queen este votată „Trupa anilor '80".

1990 Queen primeşte din partea BPI un premiu pentru contribuţii deosebite aduse muzicii britanice.

1991 Piesa *Innuendo* este primul single al celor de la Queen care ajunge pe prima poziţie după mai bine de zece ani. Este lansat albumul *Innuendo* în februarie. Trupa începe să

înregistreze ultimul album, *Made In Heaven*, care va fi lansat în cele din urmă în 1995.

24 noiembrie 1991 Freddie Mercury moare. *Bohemian Rhapsody* este lansată ca single de Crăciun şi strânge peste 1 milion de lire pentru asociaţia caritabilă anti-SIDA a lui Terrence Higgins. Este lansată şi în SUA, iar profitul se împarte între asociaţiile caritabile americane ce luptă împotriva SIDA prin Magic Johnson Foundation.

1992 Concert-omagiu Mercury, stadionul Wembley, a doua zi de Paşte. Se înfiinţează organizaţia Mercury Phoenix Trust AIDS Charity.

1994 Jim Hutton îşi publică memoriile în care descrie viaţa cu Freddie.

1995 Albumul *Made in Heaven* intră direct pe prima poziţie, la patru ani după moartea lui Freddie.

1996 Statuia lui Freddie sculptată de Irena Sedlecka este dezvelită în Montreux când se comemorează cinci ani de la moartea lui Freddie.

1997 Spectacolul *Le Presbytère: Ballet for Life*, în onoarea lui Freddie, debutează la Paris în ianuarie; membrii Queen cântă live. Basistul John Deacon părăseşte formaţia.

2002 Brian interpretează *God Save the Queen* pe acoperişul Palatului Buckingham pentru Jubileul de Aur al reginei Elisabeta a II-a. Musicalul *We Will Rock You* bazat pe cântecele Queen are premiera la teatrul Dominion din Londra cu reprezentaţii în 27 de ţări.

2004 Brian cântă în cadrul concertului Fender Strat Pack, unde se reîntâlneşte cu solistul Paul Rodgers de la Free/Bad Company .

2005 Brian, Roger şi Paul Rodgers anunţă turneul Mondial „Q + PR”. Trupa concertează în Africa de Sud pentru campania de conştientizare a SIDA a lui Nelson Mandela. Brian primeşte premiul CBE pentru servicii aduse industriei muzicale.

2006 Q + PR au 23 de concerte în America de Nord. Albumul *Greatest Hits* al celor de la Queen devine cel mai bine vândut album din Anglia din toate timpurile, depăşind *Sgt Pepper’s Lonely Hearts Club Band* al formaţiei The Beatles.

Totalul albumelor vândute este estimat la 300 de milioane de exemplare în întreaga lume.

2008 Q + PR concertează în Hyde Park pentru Nelson Mandela, care împlineşte 90 de ani.

2009 O placă memorială pentru Freddie este dezvelită de mama sa în Feltham, oraşul lui de adopţie. La ceremonie participă 2 000 de fani.

2011 Se împlinesc 40 de ani de la înfiinţarea Queen. Expoziţia *Stormtroopers in Stilettos* se deschide la Londra. Queen semnează un nou contract cu Island prin Universal. Primele cinci albume ale formaţiei, remasterizate şi extinse, sunt lansate în martie, apoi în iunie, următoarele cinci. Ultimele cinci din cele 15 albume de studio sunt relansate pe 5 septembrie, când Freddie ar fi împlinit 65 de ani. Se anunţă lansarea în 2012 a unui film produs la Hollywood, cu Sacha Baron Cohen, pentru a marca 21 de ani de la moartea lui Freddie.

Discografie

În 2011, cu ocazia împlinirii a 40 de ani de la înfiinţarea trupei, Queen a lansat versiuni remasterizate, completate şi reambalate ale celor 15 albume de studio. Accesaţi www.queenonline.com.

ALBUME QUEEN

În paranteză sunt datele de lansare din SUA.

Queen, 13 iulie 1973 (4 septembrie 1973)

Queen II, 8 martie 1974 (9 aprilie 1974)

Sheer Heart Attack, 8 noiembrie 1974 (12 noiembrie 1974)

A Night At The Opera, 21 noiembrie 1975 (2 decembrie 1975)

A Day At The Races, 10 decembrie 1976 (18 decembrie 1976)

News Of The World, 28 octombrie 1977 (1 noiembrie 1977)

Jazz, 10 noiembrie 1978 (14 noiembrie 1978)

Live Killers, 22 iunie 1979 (26 iunie 1979)

The Game, 30 iunie 1980 (30 iunie 1980)
Flash Gordon, 8 decembrie 1980 (27 ianuarie 1981)
Greatest Hits, 2 noiembrie 1981 (3 noiembrie 1981)
Hot Space, 21 mai 1982 (25 mai 1982)
The Works, 27 februarie 1984 (28 februarie 1984)
The Complete Works, 2 decembrie 1985: un box-set în ediţie limitată cu toate albumele Queen cu excepţia *Greatest Hits*, plus *Complete Vision,* un album special, care include single-uri şi feţe B până atunci indisponibile (nu a existat o lansare simultană în SUA).
A Kind Of Magic, 2 iunie 1986 (3 iunie 1986)
Live Magic, 1 decembrie 1986 (nelansat în SUA)
The Miracle, 22 mai 1989 (6 iunie 1989)
Queen At The Beeb, 4 decembrie 1989: relansat în mai 1997 ca album dublu, remasterizat, include fiecare piesă Queen înregistrată vreodată pentru BBC (nu a existat o lansare simultană în SUA)
Innuendo, 4 februarie 1991 (5 februarie 1991)
Greatest Hits II, 28 octombrie 1991 (nelansat în SUA)
Classic Queen, 3 martie 1992 (doar în SUA)
Live At Wembley, *'86* 26 mai 1992 (2 iunie 1992)
Box Of Tricks, 26 mai 1992 (nelansat în SUA atunci). Include *The 12" Collection*
Greatest Hits, (piesele sunt listate diferit,15 septembrie 1992: doar în SUA)
Made In Heaven, 6 noiembrie 1995 (7 noiembrie 1995)
RECOMANDĂRI
The Platinum Collection:
Greatest Hits I, II & III *noiembrie 2000*
Absolute Greatest *noiembrie 2009*
Deep Cuts, Volume I (73–76) *martie 2011*
The Singles Collection Volume I *decembrie 2008*
The Singles Collection Volume II *iunie 2009*
The Singles Collection Volume III *octombrie 2010*

FREDDIE MERCURY – PROIECTE SOLO

ALBUME
Mr Bad Guy, *29 aprilie 1985 (7 mai 1985)*

Barcelona, cu Montserrat Caballé 10 octombrie 1988 (lansat postum în SUA, 14 iulie 1992) şi relansat în Anglia pe 10 august 1992

The Freddie Mercury Album, 16 noiembrie 1992 (lansat în SUA ca **The Great Pretender,** 24 noiembrie 1992)

Freddie Mercury Remixes, ţări diferite (nu în SUA) 1993

RECOMANDĂRI:

The Solo Collection Box Set, 23 octombrie 2000

O trecere în revistă completă a carierei lui Freddie. Unul dintre box-seturile cele mai cuprinzătoare produse vreodată de Queen Production. Colecţia include piese-bonus şi remixuri, bucăţi instrumentale, „rarităţi" sau înregistrări pentru Mr Bad Guy, Barcelona şi altele şi interviurile unice realizate cu Freddie de către David Wigg. Sunt incluse de asemeni şi fotografii rare, desene şi scrieri ale lui Freddie, precum şi un text cuprinzător.

Lover of Life, Singer of Songs: The Very Best of Freddie Mercury, 5 septembrie 2006

Compilaţia pe două discuri, lansată în ziua în care Freddie ar fi trebuit să împlinească 60 de ani, este o celebrare a omului şi a muzicii sale. Totul e aici.

SINGLE-URI

Ca Larry Lurex:

I Can Hear Music, 29 iunie 1973

Freddie Mercury:

Love Kills, 10 septembrie 1984 (11 septembrie 1984)

I Was Born to Love You, 9 aprilie 1985 (23 aprilie 1985)

Made In Heaven, 1 iulie 1985 (nelansat în SUA)

Living On My Own, 2 septembrie 1985 (2 iulie 1985)

Love Me Like There's No Tomorrow, 18 noiembrie 1985 (nelansat în SUA)

Din musicalul *Time* al lui Dave Clark:

Time, piesa-temă 6 mai 1986 (nelansată în SUA)

The Great Pretender, 23 februarie 1987 (3 martie 1987)

DE PE ALBUMUL BARCELONA, **CU MONTSERRAT CABALLÉ**

Barcelona, 26 octombrie 1987

The Golden Boy, 24 octombrie 1988

How Can I Go On?, 23 ianuarie 1989

LANSĂRI POSTUME DE SINGLE-URI SOLO

Barcelona, relansat 27 iulie 1992
How Can I Go On?, relansat în octombrie 1992
In My Defence, 30 noiembrie 1992
The Great Pretender, relansat 25 ianuarie 1993 (12 noiembrie 1992)
Living On My Own, relansat 19 iulie 1993

Relansarea piesei *Living On My Own* a fost cel mai bine vândut single al lui Freddie. A intrat pe prima poziţie în topuri pe 8 august 1993 – prima dată când un single solo al unui membru Queen a ajuns pe locul întâi.

Pentru mai multe informaţii despre single-uri, box-seturi, copii piratate, lansări neoficiale, albume-omagiu, lansări Queen + Paul Rodgers şi multe altele, accesaţi:
http://www.queenpedia.com/index.php?title=Discography.

Bibliografie selectivă

Blake, Mark, *Is This the Real Life? The Untold Story of Queen,* Aurum Press Ltd: London, 2010

Brooks, Greg & Lupton, Simon (compilers/editors), *Freddie Mercury: His Life In His Own Words*, Omnibus Press: London, 2008

Cann, Kevin, *David Bowie: Any Day Now: The London Years*, Adelita Ltd: London, 2010

Courauld, Pari, *A Persian Childhood*, Rubicon Press: London, 1990

Dean, Ken, *Queen: A Visual Documentary*, Omnibus Press: London, 1986

Evans, David & Minns, David, *Freddie Mercury: More of the Real Life*, Britannia Press Publishing: Culver City, 1995

Freestone, Peter with Evans, David, *Freddie Mercury: An Intimate Memoir by the Man Who Knew Him Best*, Omnibus Press: London, 2001

Geldof, Bob, *Is That It?,* Sidgwick & Jackson: London, 1986

Gunn, Jacky & Jenkins, Jim, *Queen: As It Began*, Sidgwick & Jackson: London, 1992

Hodkinson, Mark, *Queen: the Early Years*, Omnibus Press: London, 1995
Hogan, Peter K., *The Complete Guide to the Music of Queen,* Omnibus Press: London, 1994
Hutton, Jim with Wapshott, Tim, *Mercury and Me*, Bloomsbury: London, 1994
Kent, Nick, *Apathy for the Devil*, Faber: London, 2010
Norman, Jeremy, *No Make-up: Straight Tales From A Queer Life*, Elliot & Thompson Ltd, 2006
Norman, Philip, *Sir Elton: The Definitive Biography of Elton John*, Pan Books: London, 2002
O'Regan, Denis, *Queen: the Full Picture*, Bloomsbury: London, 1995
Palmer, Robert, *Dancing In the Street: A Rock and Roll History*, BBC Books: London, 1996
Rider, Stephen, *These Are The Days Of Our Lives*, Castle Communications: London, 1991
Rock, Mick, *Mick Rock, A Photographic Record 1969-1980*, Pinewood Studios: Century 22nd Ltd, 1995
St Michael, Mick, *Queen In Their Own Words*, Omnibus Press: London, 1992
Sheriff, Abdul & Ferguson, Ed, *Zanzibar Under Colonial Rule*, James Currey Ltd: Oxford, 1991
Shilts, Randy, *And the Band Played On: Politics, People, and the AIDS Epidemic,* Penguin Books: London, 1987
Sky, Rick, *The Show Must Go On,* Fontana Press: London, 1992
Smith, Pete, *Live Aid,* Penn & Ink Ltd: Vancouver, WA, 2012
Southall, Brian, *The Rise and Fall of EMI Records*, Omnibus Press, London 2009

Cuprins

1. *Live Aid*
2. *Zanzibar*
3. *Panchgani*
4. *Londra*
5. *Queen*
6. *Solistul*
7. *Mary*

8. *Trident*
9 . *Emi*
10. *Tipii*
11. *Rhapsody*
12. *Celebritatea*
13. *Campionii*
14. *München*
15. *Phoebe*
16. *America de Sud*
17. *Barbara*
18. *Jim*
19. *Break Free*
20. *Live*
21. *Budapesta*
22. *Garden Lodge*
23. *Barcelona*
24. *Înainte de plecare*
25. *Legenda*
Mulţumiri şi preţuire
In memoriam
Referinţe fotografice
Cronologie
Discografie
Bibliografie selectivă